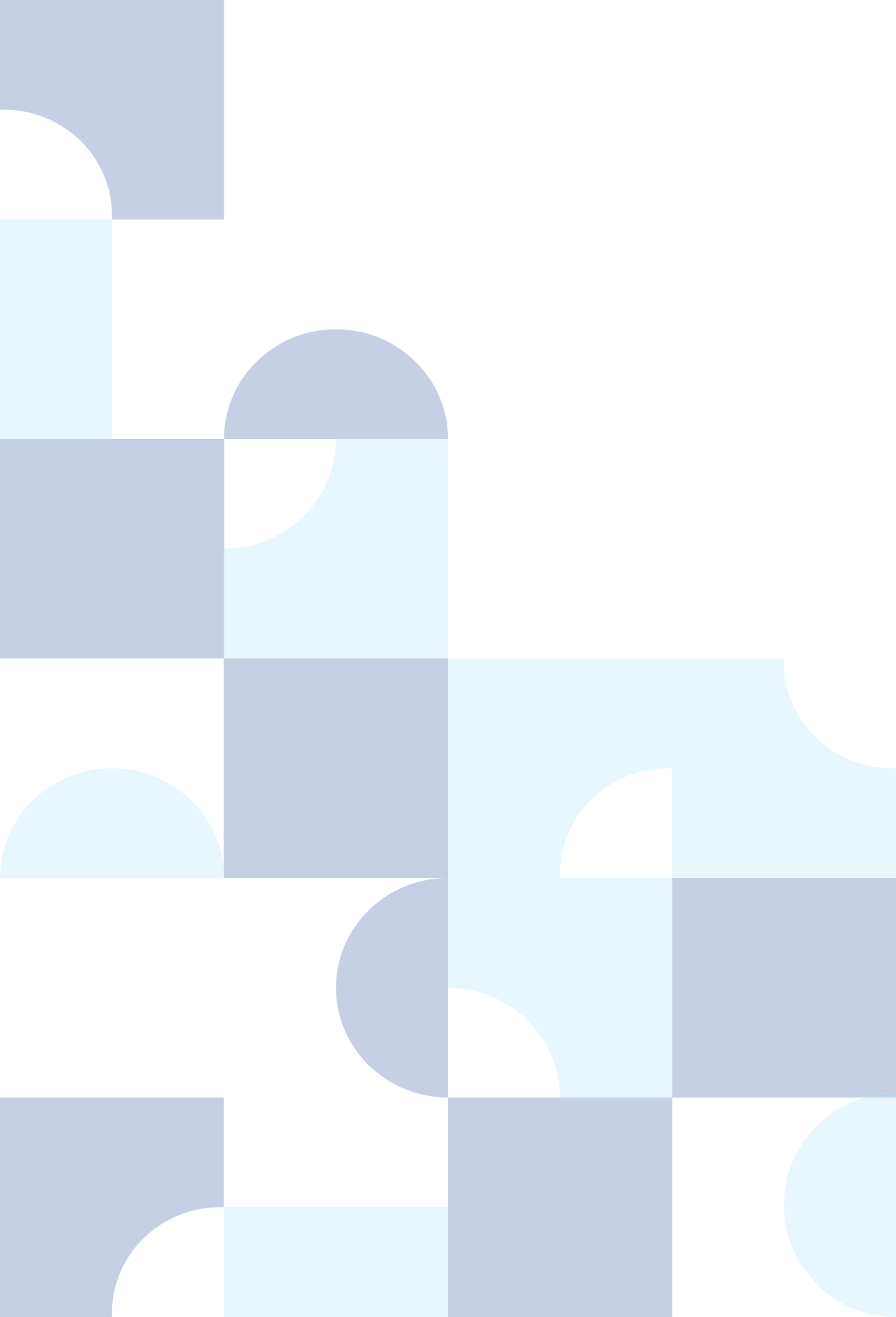

ՀԵՏԱՂԵՏԱՅԻՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ

ԵՐԵՎԱՆ 2023

ԳԼՈՒԽ 1 ՀԱԿ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑԻ ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

- 1.1 ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ
- 1.2 ՀԱԿ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑԻ ՆՊԱՏԱԿ
- 1.3 ԹԻՐԱԽԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ
- 1.4 ՀԱԿ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ
- 1.5 ՀԱԿ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ
- 1.6 ՈՒՂՈՐԴՈՂ ՍԿՁԲՈՒՆՔՆԵՐ
- 1.7 ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ

ԳԼՈՒԽ 2 ՀԱԿ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

- 2.1 ՀԱԿ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐ
- 2.2 ՀԱԿ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ
 - 2.2.1 ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ
 - 2.2.2 ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ
 - 2.2.3 ԱՂԵՏԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ
 - 2.2.4 ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԼՈՒԽ 3 ՀԱԿ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ ԵՎ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԵՐ

- 3.1 ՀԱԿ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԶԱՅՆԵՐ, ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐ ԵՎ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ
- 3.2 ԿԱՌԱԿԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ՝ ՀԱԿ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
- 3.3 ՀԱԿ ԱԿՏԻՎԱՑՈՒՄ
- 3.4 ՀԱԿ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ
- 3.5 ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԳՐՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ
- 3.6 ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՐՈՒԹՅԱՆ ԶԵՎԱԿՈՐՈՒՄ
- 3.7 ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՄՈԲԻԼԻԶԱՑՈՒՄ

ԳԼՈՒԽ 4 ՀԱԿ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

- 4.1 ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ԵՎ ԲՆԱԿԱԿԱՅՐԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ
- 4.2 ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
- 4.3 ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
- 4.4 ԱՂԵՏԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
- 4.5 ՈԼՈՐՏԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
- 4.6 ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ ՇԱՀԱԳՐԳԻՌ ԿՈՂՄԵՐԻ ՀԵՏ
- 4.7 ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱՓՈՎՈՒՄՆԵՐ
- 4.8 ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐ, ՆԵՐԱՌՅԱԼ ԱՎԵԼԻ ԼԱՎ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

ԳԼՈՒԽ 5 ՀԱԿ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

- 5.1 ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ
- 5.2 ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
- 5.3 ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
- 5.4 ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐԺԵՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
- 5.5 ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ՄԻՋ-ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄՆ ՈՒ ՓՈԽԿԱՊԱԿՑՎԱԾ ՈԼՈՐՏՆԵՐ

ԳԼՈՒԽ 6

5.6 ՈԼՈՐՏԻ ԿԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱԿԳ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԸ ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

- 6.1 ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ
- 6.2 ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ
- 6.3 ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
- 6.4 ԱՌՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ
- 6.5 ԱՂԵՏԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ
- 6.6 ԴԻՄԱԿԱՅՈՒՆ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԿԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ. ԱՎԵԼԻ ԼԱՎ
ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ
- 6.7 ԱՌՆ ԿԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀՂՈՒՄՆԵՐ

ԳԼՈՒԽ 1

ՀԱԿԳ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑԻ ՆԵՐԱՇՈՒԹՅՈՒՆ

1.1 ՆԵՐՎԾՈՒԹՅՈՒՆ

Աղետից հետո ստեղծված իրավիճակում ամենահրատապ խնդիրն է անհապաղ գնահատել կարիքները և տուժածներին փրկարար օգնություն ցուցաբերել: Այն նաև պահանջում է աղետի պատճառած վնասների և կորուստների գնահատում և վերականգնման համապարփակ պլանի մշակում, որը կապահովի վերականգնել կայուն զարգացման գործընթացը, դիտարկելով աղետների դեպքում ռիսկի նվազեցումը: Նման մարտահրավերներին դիմակայելու համար աղետից տուժած երկիրը հաճախ դիմում է ազգային և միջազգային դերակատարների լայն շրջանակի աջակցությանը: Նախկինում այս գործընթացն իրականացվում էր առանձին խմբերի, գործակալությունների և դոնորների կողմից իրականացվող զուգահեռ կարիքների գնահատման և պլանավորման ընթացակարգերի բազմազանությամբ: Սովորաբար նման գնահատումները տարբերվում էին ծավալով և ինտենսիվությամբ և պետք է իրականացվեին արձագանքման և վերականգնման տարբեր փուլերում:

Ցավալիորեն, աղետների հետևանքների վերացումը և բնականոն կյանքի վերականգնումը երկարատև գործընթաց է, որի փորձն ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ բազմաթիվ այլ երկրներում ցույց է տալիս, որ այս տարատեսակ և միմյանցից անկախ գործընթացները համակարգման և կանոնակարգման կարիք ունեն: 2008 թվականին Եվրամիությունը (ԵՄ), Համաշխարհային բանկը (ՀԲ) և ՄԱԿ-ի Չարգացման խումբը (UNDP) պայմանավորվեցին մոբիլիզացնել անդամ կառույցներն ու ռեսուրսները՝ ներդաշնակեցնելու աղետից հետո գնահատման մեթոդները՝ երկրների կառավարություններին և տուժած բնակչությանը համակարգված մոտեցմամբ ավելի լավ աջակցելու համար: Հետադետային կարիքների գնահատման ուղեցույցը (ՀԱԿԳ) ներկայացնում է համակարգված մոտեցման նշանակալի արդյունքները:

ՀԱԿԳ ուղեցույցը մշակվել է որպես համագործակցության և համակարգված գործողությունների համար ընդհանուր հարթակ՝ աղետից հետո գնահատման և վերականգնման պլանավորման համար: Դրանք ուղղված են ՄԱԿ-ի, ԵՄ-ի և ՀԲ-ի կողմից կիրառվող մեթոդների ներդաշնակեցմանը՝ գնահատելու, պլանավորելու և աղետներից տուժած երկրների և բնակչության վերականգնման համար աջակցությունը մոբիլիզացնելու համար:

Ուղեցույցը մշակվել է ՄԱԿ-ի գործակալություններից, ԵՄ-ից և ՀԲ-ից կազմված անձնակազմի կողմից՝ հետճակաժամային համագործակցության վերաբերյալ մի շարք ինստիտուցիոնալ համաձայնագրերի իրականացման ընթացքում: Դրանք են.

- Հետճակաժամային գնահատումների և վերականգնման պլանավորման մասին համատեղ հռչակագիրը, որը ստորագրվել է 2008 թվականի սեպտեմբերի 25-ին, Եվրոպական հանձնակատարի, ՄԱԿ-ի Չարգացման ծրագիր ադմինիստրատորի կողմից ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի անունից և Համաշխարհային բանկի

Գործառնությունների քաղաքականության և քաղաքականության գծով փոխնախագահի կողմից:

- ՄԱԿ-ի և Համաշխարհային բանկի գործընկերության շրջանակը ճգնաժամային և հետճգնաժամային իրավիճակների համար, որը ստորագրվել է 2008 թվականի հոկտեմբերի 24-ին, ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի և ՀԲ նախագահի կողմից:
- ՄԱԿ-ի Չարգացման խմբի և Համաշխարհային Բանկի հետճգնաժամային գործառնական հավելվածը, որը ստորագրվել է 2008թ. հոկտեմբերի 24-ին, ՀԲ գործադիր տնօրենի և ՄԱԶԾ-ի ադմինիստրատորի կողմից՝ ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի անունից:

Ներկա ուսումնական ձեռնարկը ՀԱԿԳ ընթացակարգերի պարզաբանման ուղղված համառոտ աշխատանք է, որտեղ տեղ են գտել վերը հիշված ուղեցույցի առավել նշանակալի բաժինները, որոնք արդիական են հայ իրականության համար: Դրանց շրջանակը ներառում է հիմնականում բնակարանաշինությունը և կենսական նշանակության համայնքային ենթակառուցվածքները:

1.2 ՀԱԿԳ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

ՀԱԿԳ ուղեցույցի հիմնական նպատակն է ավելի համակարգված մոտեցման միջոցով կառավարություններին բարելավված աջակցություն տրամադրել աղետից հետո վերականգնման գնահատման և պլանավորման հարցում: Ուղեցույցի առավել անմիջական նպատակն է տրամադրել համաձայնեցված շրջանակ և կանխատեսելի պայմանավորվածություններ ԵՄ-ի, ՄԱԿ-ի և ՀԲ-ի կողմից արդյունավետ համակարգված աջակցության տրամադրման համար այն կառավարություններին, որոնք միջազգային օգնություն են խնդրում աղետից հետո վերականգնման համար: Դրան հասնելու համար Ուղեցույցը տրամադրում է կոնկրետ գործողությունների վրա հիմնված ուղեցույց հետևյալ կարևոր ոլորտներում.

- Ներկայացնել ընդհանուր նվազագույն ստանդարտներ որակի, հուսալիության և ներառականության վերաբերյալ.
- Նպաստել շահագրգիռ կողմերի արագ որոշումների կայացմանը և գործողություններին.
- Տրամադրել կանխատեսելի և համահունչ մոտեցում գնահատման և պլանավորման վերաբերյալ.
- Նպաստել վերականգնման կարիքների օբյեկտիվ և համապարփակ գնահատականի մշակմանը.
- Նպաստել միջազգային հանրության արդյունավետ մասնագիտական

արձագանքին.

- Նպաստել ավելի ծախսարդյունավետ մոտեցմանը՝ աշխատելով համակարգման ուղղությամբ՝ նվազեցնելով համընկնումները.
- Բարելավել գնահատումների և վերականգնման ռազմավարությունների վստահելիությունը.
- Բարելավել վերականգնման և վերակառուցման ֆինանսավորման հնարավորությունները.

Ուղեցույցը հիմնված է աղետների ազդեցության գնահատման առկա մեթոդների վրա: Այն նպաստում է համապարփակ գնահատման գործընթացին, որն արտացոլում է աղետների ազդեցությունը մարդկանց, համայնքների, հասարակության և կառավարությունների, ինչպես նաև երկրի ֆիզիկական ակտիվների և ենթակառուցվածքների վրա: Օգտագործելով նման գնահատման արդյունքները՝ Ուղեցույցն օգնում է բացահայտել վերականգնման կարիքները մարդկային, սոցիալ-մշակութային, տնտեսական և բնապահպանական տեսանկյունից, ինչը, իր հերթին, օգնում է մշակել Վերականգնման ռազմավարություն՝ վերականգնման կարիքները համապարփակ և կայուն կերպով լուծելու համար:

1.3 ԹԻՐԱԽԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՀԱԿԳ ուղեցույցը նախատեսված է հիմնականում օգնելու այն մասնագետներին, ովքեր գործուն մասնակցություն են ունենում ՀԱԿԳ պլանավորմանն ու իրականացման մեջ, ինչպես նաև այն ղեկավարներին, ովքեր պատասխանատու են ՀԱԿԳ գործընթացի ղեկավարման և համակարգման համար: Մասնավորապես, այն ուղղված է հետևյալ թիրախային լսարաններին.

- Պետական բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, որոնք պատասխանատու են աղետի մասին հայտարարության և միջազգային համագործակցության խնդրանքով՝ աղետի ազգային գնահատման և դրան հաջորդող վերականգնման գործընթացի համար:
- Բազմակողմ գործակալությունների ավագ ղեկավարներ գլխամասային գրասենյակներում և երկրի ներսում, որոնցից կպահանջվի պատասխանել կառավարության խնդրանքին՝ կազմակերպելու և համակարգելու աղետից հետո գնահատումը, արձագանքումը և վերականգնումը: Սա կարող է ներառել Մարդասիրական համակարգողին (HC) / Մշտական համակարգողին (RC), ՄԱԿ-ի երկրների թիմերին, ՄԱԿ-ի գործակալությունների, ՀԲ-ի և ԵՄ-ի երկրների ներկայացուցիչներին, ինչպես նաև շտաբի ստորաբաժանումները, բաժինները կամ ծառայությունները, որոնք անմիջականորեն ներգրավված են աղետից

հետո իրականացվող միջոցառումներում, մարդասիրական աջակցության գործընթացից զատ:

- Աղետներին արձագանքելու, վերականգնման և ռիսկերի նվազեցման պարտավորություններ ունեցող ոլորտային նախարարությունների պետական պաշտոնյաներ:
- Տեխնիկական անձնակազմ բազմակողմ գործակալություններից գլխավոր գրասենյակում և երկրի ներսում, ովքեր պատասխանատու են աղետից հետո գնահատման, արձագանքման և վերականգնման պլանավորման համար, ովքեր կարող են ներգրավված լինել գնահատման մեջ:
- Քաղաքացիական հասարակությունը և այլ ազգային շահագրգիռ կողմեր, ովքեր դերակատարում ունեն ՅԱԿԳ-ի և վերականգնման պլանավորման մեջ:
- Ձեռնարկը կարող է օգտակար լինել նաև կառավարության այլ անձնակազմի, ՅԿ-ների, տեղական ղեկավարների, պաշտոնյաների և ազգային ու միջազգային մակարդակի խորհրդատուների համար, որոնք ներգրավված են արտակարգ իրավիճակների և վերականգնման կառավարման մեջ:

Ձեռնարկի Ա հատորը նախատեսված է հեշտացնելու ՅԱԿԳ պլանավորումն ու կազմակերպումը: Այն ներկայացնում է գնահատման մոտեցումները, անցկացման գործընթացը և քայլերը: Հետևաբար, այս հատորն առավել օգտակար կլինի բարձրաստիճան պետական պաշտոնյաների և բազմակողմ հաստատությունների ներկայացուցիչների համար, որոնք պատասխանատու են ՅԱԿԳ կազմակերպման համար:

1.4 ՀԱԿԳ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՀԱԿԳ անցկացման հիմնական նպատակն է աջակցել կառավարություններին՝ գնահատելու երկրի վրա աղետի ազդեցության ողջ ծավալը և, այդ արդյունքների հիման վրա, մշակել ֆինանսական և տեխնիկական ռեսուրսների մոբիլիզացման համար գործող և կայուն վերականգնման ռազմավարություն: Եվ անհրաժեշտության դեպքում պահանջել լրացուցիչ արտաքին համագործակցություն և օժանդակություն՝ այն իրականացնելու համար՝ հաշվի առնելով տուժած երկրի հնարավորությունները՝ ֆինանսական, տեխնիկական և ինստիտուցիոնալ: Ավելի կոնկրետ ՀԱԿԳ-ն սահմանում է հետևյալ նպատակները.

- Աջակցել երկրի կողմից ղեկավարվող գնահատումներին և համակարգված միջինստիտուցիոնալ հարթակի միջոցով սկսել վերականգնման պլանավորման գործընթացները, որը միավորում է ՄԱԿ-ի համակարգի, ԵՄ-ի, ՀԲ-ի, այլ մասնակից միջազգային դոնորների, ֆինանսական հաստատությունների և ՀԿ-

ների համատեղ ջանքերը.

- Գնահատել աղետի ազդեցությունը.
 - » ծառայությունների մատուցման և ապրանքների և ծառայությունների հասանելիության բոլոր ոլորտներում, մասնավորապես՝ հիմնական ծառայությունների հասանելիությունը և ծառայությունների մատուցման որակը.
 - » կառավարում և սոցիալական գործընթացներ.
 - » Գնահատումը պետք է լուծի վտանգների հիմքում ընկած ռիսկերը և խոցելիությունները, որպեսզի նվազեցվի ռիսկը և ավելի ապահովվի ավելի լավ վերականգնում
- Բացահայտել ֆիզիկական ենթակառուցվածքներին, արտադրողական հատվածներին և տնտեսությանը աղետի պատճառած վնասն ու կորուստը, ներառյալ դրա մակրոտնտեսական հետևանքների գնահատումը.
- Բացահայտել վերականգնման և վերակառուցման բոլոր կարիքները.
- Մշակել վերականգնման ռազմավարություն, որը նախանշում է առաջնահերթ կարիքները, վերականգնման միջոցառումները, ակնկալվող արդյունքները և վերականգնման ու վերակառուցման ծախսերը, որոնք հիմք կհանդիսանան վերականգնման համապարփակ շրջանակի համար.
- Տրամադրել հիմք տեղական, ազգային և միջազգային աղբյուրների միջոցով վերականգնման և վերակառուցման համար ռեսուրսների մոբիլիզացման համար:

ՀԱԿԳ ուղեցույցը ներառում է վնասների և կորուստների գնահատման (ՎԿԳ) մեթոդի և մարդու վերականգնման կարիքների գնահատման (ՄՎԿԳ) մոտեցման և գործընթացի հիմնական տարրերը վնասների, կորուստների և կարիքների համապարփակ գնահատման համար, ինչը կհանգեցնի վերականգնման ռազմավարության մշակմանը:

1.5 ՀԱԿԳ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

ՀԱԿԳ-ն տրամադրում է հետևյալ չորս հիմնական արդյունքները.

- Մեկ համախմբված գնահատման հաշվետվություն՝ հիմնված ոլորտային հաշվետվությունների վրա, որը ներկայացնում է աղետի ընդհանուր ազդեցությունն ու հետևանքները յուրաքանչյուր հատվածի վրա, յուրաքանչյուրի վերականգնման կարիքները, ինչպես նաև բացահայտ ազդեցությունը փոխկապակցված ուղղություններ վրա՝ գենդերային տեսանկյունից, բնապահպանական նկատառումներով, ռիսկերի նվազեցման և կառավարման տեսանկյուններից:
- Վերականգնման ռազմավարություն, որը սահմանում է ազգային վերականգնման տեսլականը. ապահովում է յուրաքանչյուր հատվածի և տուժած տարածաշրջանի վերականգնման գործողությունների ռազմավարությունը՝ զինված հստակ նպատակներով և միջամտություններով: ուղորդելով այն դեպի ակնկալվող արդյունքները. և սահմանելով վերականգնման գործընթացի ժամկետը և արժեքը:
- Ռեսուրսների մոբիլիզացման հիմք՝ աջակցելու համար երկրի վերականգնմանը, ներառյալ, անհրաժեշտության դեպքում դոնորների համաժողովը:
- Երկրի վերականգնման իրականացման մեխանիզմի ուրվագիծ:

1.6 ՈւՂՈՐԴՈՂ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐ

Բոլոր ՀԱԿԳ-ները պետք է առաջնորդվեն հետևյալ հիմնական սկզբունքներով.

- Հավատարիմ մնալ մարդասիրության, անաչառության և չեզոքության հիմնական սկզբունքներին:
- Ճանաչել ՀԱԿԳ «ազգային պատկանելիությունը» և ապահովել, որ այն հիմնված լինի պահանջարկի վրա, լինի երկրի կողմից առաջնորդվող գործընթաց՝ գնահատման, վերականգնման պլանավորման և իրականացման հարցում ազգային իշխանությունների առավելագույն ղեկավարությամբ և ներգրավվածությամբ՝ քաղաքական ամենաբարձր մակարդակներից մինչև տեղական մակարդակներ, և տեխնիկական փորձաքննության մակարդակով:
- Աջակցել տեղական իշխանությունների և համայնքային կազմակերպությունների առավելագույն հնարավոր ներգրավվածությանը վերականգնման պլանավորման և իրականացման գործում, և անհրաժեշտության դեպքում ստեղծել հատուկ կարողություններ:

- Տրամադրել համակարգում գործընթացի բոլոր փուլերում և բոլոր մակարդակներում՝ ապահովելով համագործակցությունն ու գործընկերությունը ՄԱԿ-ի, ՀԲ-ի և ԵՄ-ի, ինչպես նաև Ազգային կառավարության, դոնորների, ՀԿ-ների, քաղաքացիական հասարակության և ՀԱԿԳ -ում ներգրավված այլ շահագրգիռ կողմերի հետ: .
- Ապահովել մեկ թիմ, մեկ գործընթաց և մեկ արդյունք:
- Հավատարիմ մնալ «առաջին հերթին, մի վնասիր» սկզբունքին, ապահովելով, որ գործընթացը վնասակար ազդեցություն չունենա տուժած բնակչության և երկրի վրա:
- Ընդունել հակամարտությունների նկատմամբ զգայուն մոտեցում և ապահովել, որ գնահատումը չսրի առկա լարվածությունը, և որ վերականգնման ռազմավարությունը հաշվի առնի հնարավոր աղետների հետ կապված հակամարտությունները:
- Աջակցել և հզորացնել ազգային և տեղական կարողությունները՝ վերականգնումն ու վերակառուցումը ղեկավարելու և կառավարելու համար:
- ՀԱԿԳ գործընթացում ապահովել թափանցիկություն և հաշվետվողականություն, ներառյալ աղետից հետո վերականգնման և վերակառուցման գործընթացում:
- Վերականգնման գործընթացում ինտեգրել ԱՌՆ միջոցառումները՝ ապագա աղետների նկատմամբ տուժած բնակչության և երկրների դիմադրողականությունը բարձրացնելու համար:
- Մշակել վերականգնման ծրագիր, որը կանդադառնա աղետի հետևանքով առաջացած բացերին, արդյունավետորեն օժանդակելով ավելի լավ վերակառուցելու, ապագա ռիսկերը նվազեցնելու՝ առանց վերականգնման կարիքներն ու առաջնահերթությունները անհարկի ընդլայնելու լիարժեք զարգացման պլանի, որը դուրս է գալիս աղետից վերականգնման համատեքստից:
- Ապահովել տուժած բնակչության մասնակցությունը կարիքների և առաջնահերթությունների գնահատմանը և վերականգնման գործընթացին, միևնույն ժամանակ աջակցելով նրանց վերականգնման ինքնաբերական ջանքերին:
- Գեներային տեսանկյունից կենտրոնանալ առավել խոցելի հատվածների վրա՝ ներառյալ կանանց գլխավորությամբ տնային տնտեսությունների, երեխաների, ծնողազուրկների, հողազուրկների, հատուկ կարիքներով մարդկանց, երիտասարդների և տարեցների կարիքներին:
- Նպաստել հավասարությանը՝ կանխելու ցանկացած տեսակի խտրականությունը ռասայի, մշակի գույնի, ազգության, գաղափարախոսության, սեռի, էթնիկ պատկանելության, տարիքի, լեզվի, կրոնի, հաշմանդամության, սեփականության և ծննդի և այլ գործոնների հիման վրա:
- Առաջնությունը տրամադրվում է ինտեգրացիայի, ինչպիսիք են գեներային հավասարությունը,

շրջակա միջավայրը, կառավարումը, մարդու իրավունքները, ՄԻԱԿ/ՁԻԱՀ-ը և այլն:

- Անհրաժեշտության դեպքում հիմնվել ազգային զարգացման ռազմավարությունների վրա:
- Հետևել, գնահատել և սովորել առկա փորձից:
- Ավարտել գնահատումը ժամանակին՝ վերականգնման, ռեսուրսների մոբիլիզացման և ճկունության զարգացման նախաձեռնություններ սկսելու հնարավորությունների սահմանափակ պատուհանից օգտվելու համար:

1.7 ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ

ՀԱԿԳ-ն ներառական, կառավարության կողմից ղեկավարվող և վերջինիս պատկանող գործընթաց է, որը հիմնված է ազգային և միջազգային դերակատարների կարողությունների և փորձի վրա: Հետևաբար, մասնակցությունն ու համակարգումը կարևոր են գնահատման գործընթացի և վերականգնման ռազմավարության մշակման համար:

Կառավարության կողմից ղեկավարվող և սեփականություն հանդիսացող գործընթաց ապահովելու համար խորհուրդ է տրվում, որ համապատասխան ճյուղային նախարարությունների ներկայացուցիչները ակտիվորեն ներգրավվեն բոլոր մակարդակներում՝ ինչպես տեխնիկական, այնպես էլ կառավարման թիմերում:

Առաջարկվում է ստեղծել բարձրաստիճան և ներկայացուցչական թիմ, որը կապահովի նաև ԵՄ-ի, ՀԲ-ի և ՄԱԿ-ի մասնակցությունը և կգլխավորվի կառավարության կողմից: Բարձր մակարդակի այս թիմին աջակցություն կտրամադրվի համակարգող թիմի և ոլորտային թիմերի կողմից: Ավելին, ՀԱԿԳ գործընթացը պետք է ներառի տուժած բնակչության, տեղական իշխանությունների, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի մասնակցությունը վերականգնման կարիքների և առաջնահերթությունների գնահատման և վերականգնման ռազմավարության մշակման գործում:

Ավելին, ՀԱԿԳ-ն կարող է ներգրավել բոլոր այլ համապատասխան միջազգային դերակատարների, ներառյալ Կարմիր խաչի և Կարմիր մահիկի միջազգային ֆեդերացիան և այլ ՀԿ-ներ, և դոնորների՝ ըստ անհրաժեշտության: Կարևոր է, որ բոլոր ազգային և միջազգային շահագրգիռ կողմերը մասնակցեն գնահատման գործընթացի բոլոր փուլերին, ներառյալ վերականգնման ռազմավարության մշակմանը: ՀԱԿԳ-ում ցանկալի է ունենալ դոնորների ներգրավվածությունը և միջազգային փորձը:

ԳԼՈՒԽ 2

ՀԱԿԳ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

2.1 ՀԱԿԳ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐԸ

ՀԱԿԳ-ն աղետների հետևանքների և աղետների ազդեցության վերլուծությանն ուղղված գործիք է՝ վերականգնման կարիքները բացահայտելու նպատակով՝ սահմանված մարդկային, սոցիալ-մշակութային, տնտեսական և բնապահպանական տեսանկյունից:

Այս գլուխը տրամադրում է հիմնական ընդհանուր տարրերի վերաբերյալ ուղեցույց, որոնք գնահատվում են ՀԱԿԳ ընթացքում: ՀԱԿԳ-ն ներառում է.

- Աղետից առաջ ելակետային տվյալների հավաքագրում՝ հետ-աղետային իրավիճակի հետ համեմատելու համար՝ աղետի մեծությունն ու ծավալը գնահատելու համար.
- Աղետների հետևանքների և ազդեցությունների գնահատում յուրաքանչյուր ոլորտում՝ վերականգնման ընդհանուր կարիքները որոշելու համար.
- Վերականգնման ռազմավարության միջոցով կարիքների առաջնահերթությունների որոշում.
- Վերականգնման ռազմավարություն, որը սահմանում է հստակ նպատակներ, համապատասխան միջամտություններ՝ բավարարելու համար առաջնահերթ վերականգնման կարիքները, ակնկալվող արդյունքները և ենթադրյալ ընդհանուր արդյունքը, նախանշելով նաև իրականացման միջոցառումները:

ՀԱԿԳ-ն հետևում է մարդկային վերականգնման ընդհանուր մոտեցմանը, որը առաջնորդվում է մարդկանց կարողությունները վերականգնելու համար անհրաժեշտ միջոցների, նրանց ողջ ներուժը զարգացնելու՝ արդյունավետ, ստեղծագործ կյանք վարելու կարիքներին և շահերին համապատասխան: Մարդկանց անհրաժեշտ է կենսամիջոցների, առողջապահական ծառայությունների, կացարանի և հողի, անվտանգության, ազատության, համայնքային կյանքի և կյանքի որակի այլ ծառայությունների հավասարություն և հասանելիություն, որոնք էական նշանակություն ունեն մարդու վերականգնման և զարգացման համար:

Մարդկային վերականգնումը կանանց և աղջիկների, տղամարդկանց և տղաների, համայնքների, ինչպես նաև բնակչության բոլոր ենթախմբերի և կառավարությունների համար բարենպաստ միջավայրի ստեղծումն է աղետների ազդեցությունից վերականգնվելու համար: Այն կենտրոնանում է տուժած համայնքների և բնակչության վրա. գնահատում է աղետի ազդեցությունը մարդկային զարգացման վրա. և որոշում է վաղ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ վերականգնման գործողությունները, որոնք պահանջվում են վերականգնելու և, հնարավորության դեպքում, բարելավելու

մարդկային զարգացման նախաաղետային կարգավիճակը:

Մարդակենտրոն մոտեցումը աղետից հետո գնահատման և վերականգնման համար կենտրոնանում է հետևյալ տարրերի վրա.

- Աղետների ազդեցությունը մարդկային զարգացման վրա:
- Շահագրգիռ կողմերի ներգրավման միջոցով ազդակիր բնակչության բոլոր տարիքի և ենթախմբերի կանանց, աղքիկների, տղաների և տղամարդկանց հստակ կարիքներն ու առաջնահերթությունները:
- Ազդեցության ենթարկված շահագրգիռ կողմերի մասնակցությունը սեփական վերականգնման գործընթացին:
- Աջակցություն տուժած բնակչության ինքնաբուխ վերականգնման ջանքերին:
- Աղետների վերականգնման սոցիալ-մշակութային ասպեկտների դիտարկում ի լրումն տնտեսական հրամայականների:

2.2 ՀԱԿԳ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԸ

ՀԱԿԳ-ն բաղկացած է չորս հիմնական տարրերից.

1. Հիմնական տեղեկատվության հավաքագրում:
2. Աղետների հետևանքների գնահատում.
3. Աղետների ազդեցության գնահատում:
4. Վերականգնման ռազմավարությունը, որը որոշում է ոլորտի վերականգնման կարիքները:

Այս ամենը կազմված և համախմբված է ՀԱԿԳ զեկույցում: Դրանցից յուրաքանչյուրը մանրամասն նկարագրված է հաջորդ բաժիններում:

1. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ. առաջին քայլը նախաաղետային սոցիալական, տնտեսական, մշակութային և քաղաքական ընդհանուր պայմանների ուսումնասիրությունն է, որոնք հիմք են հանդիսանում աղետից տուժած երկրի հետաաղետային պայմանների հետ համեմատելու համար:

2. ԱՂԵՏՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ. Աղետների ազդեցությունը որոշվում է հինգ հիմնական տարրերի գնահատման միջոցով.

1) **Ենթակառուցվածքներին և ֆիզիկական ակտիվներին հասցված վնաս.** աղետի հետևանքով ոչնչացված պետական և մասնավոր հատվածի ենթակառուցվածքների և ակտիվների քանակական և դրամական արժեքը:

2) **Տնտեսական կորուստներ`** կորուստների գնահատում տնտեսական հոսքերի փոփոխության առումով. աղետի հետևանքով տնտեսության արտադրողական հատվածների արտադրանքի փոփոխությունները և ապրանքների և ծառայությունների մատուցման գործառնական և ծախսային կառուցվածքի վրա ազդեցության չափումը:

3) **Ապրանքների և ծառայությունների հասանելիության խաթարում`** ծառայությունների մատուցման վրա աղետի հետևանքների գնահատում, ներառյալ ծառայությունների մատչելիությունն ու որակը, ինչպես նաև բնակչության հասանելիության վրա ապրանքներ և ծառայություններ, որոնք անհրաժեշտ են կյանքի և կենսամիջոցների ապահովման համար:

4) **Կառավարման և սոցիալական գործընթացների խաթարում`** սոցիալական և կառավարման գործընթացների վրա աղետի ազդեցության գնահատում:

5) **Ռիսկերի և խոցելիության բարձրացում.** գնահատում, թե ինչ ռիսկեր են սվելանում աղետի հետևանքով և ինչպես, և ինչպիսի լրացուցիչ սպառնալիքներ կամ վատթարացող պայմաններ են մեծացնում մարդկանց խոցելիությունը:

1. ԱՂԵՏՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ. Աղետների ազդեցությունը որոշվում է երկու հիմնական տարրերի գնահատման միջոցով.

- **Տնտեսական ազդեցություն մակրո և միկրո մակարդակներում.** աղետի հավանական ազդեցությունների գնահատում տնտեսական կատարողականի և դրանից բխող ժամանակավոր մակրոտնտեսական անհավասարակշռության վրա, ինչպես նաև դրա ազդեցությունները բոլոր ոլորտներում անձնական և տնային եկամուտների և զբաղվածության վրա:
- **Մարդկային զարգացման ազդեցությունը.** աղետի ազդեցությունները մարդկային կյանքի որակի վրա միջնաժամկետ և երկարաժամկետ հեռանկարում:

2. ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ. աղետների հետևանքների և ազդեցությունների գնահատումը հավաքականորեն սահմանում է վերականգնման կարիքները: Այսպես բացահայտված կարիքները հիմք են հանդիսանում վերականգնման ռազմավարության միջոցով վաղ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ վերականգնման և վերակառուցման միջամտությունների որոշման համար:

Ստորև բերված աղյուսակը ցույց է տալիս, թե ինչպես են գնահատման հիմնական տարրերը նպաստում Վերականգնման ռազմավարության մշակմանը:

Հիմնական տարրեր	Գնահատման մոտեցում
Աղետների հետևանքները	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ենթակառուցվածքներին և ֆիզիկական ակտիվներին հասցված վնաս բոլոր ոլորտներում 2. Կորուստներ տարբեր ոլորտներում կապված արտադրության հոսքերի, բոլոր ոլորտների առաջարկի, ինչպես նաև պահանջարկի սահմանափակումների հետ: 3. Ծառայությունների մատուցման և ապրանքների և ծառայությունների հասանելիության խախտում: 4. Կառավարման և սոցիալական գործընթացների խաթարում: 5. Ռիսկերի և խոցելիության ավելացում և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցություն:
Աղետների ազդեցությունը	<ol style="list-style-type: none"> 1. Մակրոտնտեսական ազդեցություն: 2. Մարդկային զարգացման ազդեցությունը (ընտրովի վերլուծություն):

2.2.1 Ելակետային տվյալներ

Աղետից առաջ առկա ելակետային տեղեկատվությունը ներառում է ազգային, սոցիալ-տնտեսական, ժողովրդագրական և աշխարհագրական տվյալներ, որոնք վերաբերում են տուժած տարածքներին, ներառյալ զարգացման ցուցանիշները, ինչպիսիք են գրագիտության մակարդակը, թերսուուցումը և պարենային անվտանգությունը, աղքատության մակարդակը, խմելու ջրի և սանիտարական հաստատությունների հասանելիությունը, կրթական հաստատությունները և դպրոցների ներառականությունը, վարակիչ հիվանդությունների դեպքերը, և այլն: Հնարավորության դեպքում բոլոր համապատասխան տվյալները պետք է բաժանվեն ըստ սեռի, տարիքի, էթնիկական կամ մշակութային/կրոնական հատկանիշների, եթե դա վերաբերում է հատուկ խոցելիությունների և հնարավորությունների բացահայտմանը, որոնց կարող են հանդիպել կանայք, աղքիկները, տղաները և տղամարդիկ, ինչպես նաև տարբեր էթնիկ և մշակութային/կրոնական խմբերը, և որոնք պահանջում են միջոցներ ձեռնարկել աղետից հետո:

Ելակետային տվյալները չափազանց կարևոր են բոլոր ոլորտներում աղետի ընդհանուր ազդեցությունը որոշելու համար, ներառյալ դրա ազդեցությունը մարդկային զարգացման վրա: Ելակետային տվյալները նաև նպաստում են խոցելիության վերլուծությանը և աղետի հիմքում ընկած պատճառների ըմբռնմանը: Դա իր հերթին նպաստում է արդյունավետ և կայուն վերականգնման պլանավորմանը: Ոլորտային

թիվերը հավաքում են տվյալներ աղետից առաջ ելակետային պայմանների վերաբերյալ, որոնք վերաբերում են իրենց ոլորտին:

Այն իրավիճակներում, երբ ելակետային տվյալները մարդահամարում հասանելի չեն, ոլորտային կամ տեղական հետազոտություններում կամ ոլորտային և տարանջատված հաշվետվություններում կարող է անհրաժեշտ լինել գնահատել ելակետային տվյալները՝ հիմնական իրազեկողների հետ քննարկման հիման վրա: Հնարավոր է նաև ստանալ ելակետային տվյալներ՝ հիմնվելով չազդված տարածքների ընդհանուր դիտարկման տպավորությունների վրա և դրա համեմատությունը տուժած տարածքների հետ՝ պայմանով, որ կան պատկերներին համապատասխանող աշխարհագրական տվյալներ: Որոշ իրավիճակներում, որտեղ հասանելի են մինչաղետային իրավիճակների արբանյակային պատկերները, այս պատկերները կարող են մեկնաբանվել՝ մշակելու համար ոլորտային ելակետային տվյալները:

Ընդհանուր առմամբ հավաքագրված տեղեկատվությունը ներառում է հետևյալը.

- Աղետից առաջ ժողովրդագրական, սոցիալ-տնտեսական, աշխարհագրական, էթնիկ և մշակութային տեղեկատվություն;
- Աղետից առաջ տվյալներ յուրաքանչյուր կոնկրետ հատվածի համար.
- Նախաաղետային վտանգների, խոցելիության և ռիսկերի բնույթն ու չափը.
- Ազգային, ինչպես նաև տարածաշրջանային (կամ տեղական) զարգացման ծրագրեր, սոցիալ-տնտեսական կարճաժամկետ նպատակներ և աղքատության հաղթահարման ռազմավարություններ:

2.2.2 Աղետների հետևանքները

Ենթակառուցվածքներին և ֆիզիկական ունեցվածքին հասցված վնասը

ՀԱԿԳ-ն հաշվարկում է ֆիզիկական ակտիվների և ենթակառուցվածքների ամբողջական կամ մասնակի ոչնչացումը տուժած տարածքներում բոլոր հատվածների համար ֆիզիկական միավորների չափման միջոցով: Սա ներառում է.

- Սոցիալական ենթակառուցվածքներ, ինչպիսիք են տների թիվը, կրթական և առողջապահական հաստատությունները, կառավարական շենքերը, համայնքային ենթակառուցվածքները, մշակութային և կրոնական կենտրոնները.
- Հիմնական ենթակառուցվածքները, ինչպիսիք են տրանսպորտը և հաղորդակցությունը (ճանապարհներ, կամուրջներ, նավահանգիստներ, օդանավակայաններ և երկաթուղային գծեր, ի թիվս այլոց), ջրի և սանիտարական համակարգերի, ոռոգման համակարգերի, էներգիայի արտադրության,

բաշխման և մատակարարման գծեր.

- Արտադրողական ոլորտներ, ինչպիսիք են գյուղատնտեսական ենթակառուցվածքները, արդյունաբերական և առևտրային կայանքները և բիզնեսները, ներառյալ զբոսաշրջությունը և ծառայությունների վրա հիմնված արդյունաբերությունը.
- Բացի այդ, այն չափում է այդ շենքերում և ենթակառուցվածքներում վնասված կամ ավերված ֆիզիկական ակտիվները, ինչպիսիք են կահավորումը և սարքավորումները, գյուղատնտեսական մեքենաներն ու գործիքները, ի թիվս այլոց.
- Այս վնասները գնահատվում են սկզբում ֆիզիկական առումով (թիվը, ընդլայնումը ըստ տարածքի կամ մակերեսի, ինչպես կիրառելի է) և ապա դրանց դրամական արժեքով՝ արտահայտված որպես փոխարինման ծախսեր՝ համաձայն աղետից անմիջապես առաջ և հետո առկա շուկայական գնի: Սա պետք է դիտարկվի որպես ելակետային արժեք, քանի որ վերակառուցման ծախսերի հաշվարկը հաշվի կառնի աղետից հետո գների փոփոխությունները և բարելավումները, որոնք կապված են ռիսկերի նվազեցման հետ և վերականգնման շրջանակի պատրաստման ժամանակ ավելի լավ վերականգնելու հայեցակարգը:

Տնտեսական կորուստներ

Կորուստները վերաբերում են աղետից առաջացած տնտեսական հոսքերի փոփոխություններին, որոնք շարունակվում են մինչև ամբողջական տնտեսական վերականգնման և վերականգնման հասնելը, որոշ դեպքերում տևելով մի քանի տարի:

Տիպիկ կորուստները ներառում են.

- Արտադրական ոլորտներում (գյուղատնտեսություն, անասնաբուծություն, ձկնաբուծություն, արդյունաբերություն, առևտուր և ծառայություններ, ներառյալ զբոսաշրջությունը) արտադրանքի նվազում՝ կապված ենթակառուցվածքների և ակտիվների վնասների հետ.
- Աղետի հետևանքով պահանջարկի կրճատման հետ կապված ավելի ցածր եկամուտներ, ավելի բարձր արտադրական և գործառնական ծախսեր, ներառյալ ծառայությունների մատուցման ավելի մեծ ծախսեր (կրթություն, առողջապահություն, ջուր և ջրահեռացում, էլեկտրաէներգիա, տրանսպորտ և կապ), զուգորդված սոցիալական ծառայությունների պահանջարկի աճով տուժած բնակչության կողմից վերականգնման ժամանակահատվածում.
- Հարկաբյուջետային ծախսերի ավելացում՝ ի տարբերություն հարկային եկամուտների կրճատման այն սցենարի դեպքում, երբ աղետի հետ կապված

պետական ծախսերի պահանջարկը մեծանում է նույնիսկ այն դեպքում, երբ եկամուտները նվազում են արտադրողական հատվածների կրած վնասների պատճառով.

- Կորուստներն արտահայտվում են ընթացիկ դրամական արժեքներով: Որոշ հատվածներում կամ տարածքներում հոսքերի ընթացիկ տատանումները կարող են բացասական չլինել: Շինարարության ոլորտում, օրինակ, անհապաղ վերանորոգումը, բեկորների հեռացումը և ամբողջական վերանորոգումն ու վերակառուցումը կբարձրացնեն այս ոլորտի գործունեությունը: Մյուս կողմից, այս արտառոց ծախսերը կլինեն վնաս կամ ծախս, որը չի բյուջետավորվել ազդակիր հատվածի կողմից անսպասելի ծախսերի առումով՝ արտակարգ կարիքները բավարարելու համար:

Սոցիալական ծառայությունների մատուցման և ապրանքների և ծառայությունների հասանելիության խախտում

ՀԱԿԳ-ն գնահատում է աղետի ազդեցությունը ծառայությունների մատուցման վրա բոլոր համապատասխան սոցիալական հատվածներում և բնակչության խմբերում, մասնավորապես՝ հիմնական ծառայությունների հասանելիությունը և ծառայությունների մատուցման որակը: Սա ներառում է այնպիսի ծառայություններ, ինչպիսիք են կրթությունը, սոցիալական և բնակարանային ապահովությունը, առողջապահությունը, մշակույթը, անվտանգ խմելու ջրի և սանիտարահիգիենիկ հարմարությունների առկայությունը, ինչպես նաև պետական կառավարման ծառայությունները, անկախ նրանից, թե դրանք մատուցվում են պետական կամ մասնավոր հատվածի կողմից: Պետք է հաշվի առնել նաև աղետից բխող ծառայությունների կամ ապրանքների նոր պահանջները:

Մեթոդների և տեխնիկայի բազմազանությունը կարող է օգտագործվել ոլորտային թիմերի կողմից՝ աղետից հետո ստեղծված պայմաններն ավելի խորությամբ և մանրամասն գնահատելու համար: Օրինակ, տնային տնտեսությունների հարցումներից հնարավոր կլինի գնահատել աղետի հետ կապված փոփոխությունները սննդի սպառման և ծախսերի մեջ, ինչպես նաև պարենային անապահովության ընդհանուր մակարդակը: Հնարավոր կլինի նաև հավաքել և վերլուծել տվյալներ՝ ըստ սեռի և տարիքի բաժանված, և հետամուտ լինել գենդերային վերլուծությանը: Ստորև թվարկված են մի քանի կարևոր նկատառումներ, որոնք պետք է հաշվի առնել մինչ աղետից առաջացած պայմանների փոփոխությունները գնահատելիս, հատկապես՝ կապված հիմնական ծառայությունների մատուցման մատչելիության և որակի հետ.

- Ոչնչացված սարքավորումների, մատակարարումների, տեղեկատվական համակարգերի և տեխնոլոգիաների ոլորտային գնահատում.
- Շուկաներում հիմնական պաշարների և ապրանքների առկայությունը կամ

բացակայությունը: Այս դեպքում պետք է ուշադրություն դարձնել, որպեսզի ազդեցությունները հաշվարկներում չկրկնվեն, որը կարող էր քանակականորեն գնահատվել գյուղատնտեսական, արդյունաբերական կամ առևտրային վնասների և կորուստների առումով.

- Կենտրոնանալ բնակչության այն խմբերի վրա, որոնք հատկապես տուժում են հասանելի ծառայությունների բացակայության պատճառով.
- Պահանջվող ժամանակավոր ենթակառուցվածքների գնահատում, ինչպիսիք են կացարանները, կրթական կենտրոնները, ջրի և էներգիայի մատակարարումը, առողջապահական հաստատությունները, կրոնական և մշակութային կենտրոնները և աղետի հետևանքով պահանջվող լրացուցիչ ծառայությունները, ինչպիսիք են արտակարգ իրավիճակներում էներգիայի մատակարարումը, ժամանակավոր կացարանները, հիվանդությունների վերահսկումը, եկամուտը: սերունդ և սանիտարական պայմաններ, ի թիվս այլոց.
- Մտածելով, թե ինչպես պետք է վերաադապտացվեն ծառայությունների մատուցման ծրագրերը, ինչպիսիք են կրթական կամ առողջապահական ծրագրերը, և այլն.
- Մարդկային ռեսուրսների առկայություն՝ ապահովելու համար համապատասխան ծառայությունների մատուցում, ներառյալ աշխատավարձի փոխհատուցումը ծառայություններ մատուցող անձնակազմին, ինչպիսիք են ուսուցիչներն ու բուժքույրերը, և լրացուցիչ տեխնիկական փորձաքննություն:

ՀԱԿԳ-ն նաև շեշտը դնում է հիմնական ապրանքների և ծառայությունների հասանելիության գնահատման վրա, մասնավորապես՝ աղետից հետո անհատների, ընտանիքների և համայնքների կողմից կրած կորուստը կամ խափանումները/ սահմանափակումները: Օրինակ՝ ջրամատակարարման և ջրահեռացման միջոցները կարող են հասանելի լինել, սակայն վնասված ճանապարհները կարող են խոչընդոտել մարդկանց համար հասանելիությունը: Նմանապես, առողջապահական հաստատություններ կարող են գոյություն ունենալ, սակայն սպասարկման վճարները կարող են առողջապահական ծառայությունները սահմանել բնակչության որոշակի խմբերի հնարավորություններից դուրս: Այստեղ վերլուծությունը կկենտրոնանա բնակչության (անհատների, ընտանիքների և համայնքների) լրացուցիչ ծախսերի վրա՝ այդ ապրանքների և ծառայությունների հասանելիության համար, և դրանց մատակարարման համար ծախսված ժամանակի վրա:

Գնահատման մեջ գենդերային վերլուծության ընդգրկումը հեշտացնում է այն խոչընդոտների ընկալումը, որոնց հանդիպում են կանայք և աղջիկները: Օրինակ՝ սոցիալական և մշակութային նկատառումներից ելնելով, կանանց և աղջիկներին կարող է արգելվել մեկնել ջրի, հասանելի սանիտարական կամ առողջապահական

հաստատություններ, կամ տարիանման տարածքում անապահովությունը կարող է ենթադրել կանայք և աղջիկների համար ճանապարհորդելու անհարմարություններ:

Գնահատման նպատակն է ապահովել, որ ձեռնարկվեն անհրաժեշտ միջոցներ՝ վերականգնելու ծառայությունների մատուցումը, ինչպես նաև հիմնական ապրանքների և ծառայությունների հասանելիություն: Հայտնաբերված կարիքները բաղկացած են աղետից տուժած բնակչության կողմից ծառայություններից օգտվելու լրացուցիչ ծախսերից: Պետք է ուշադրություն դարձնել՝ խուսափելու համար ծառայություններ մատուցողների համար հավելյալ ծախսերի կրկնօրինակումից, որոնք կարող են արդեն ներառված լինել (օրինակ՝ արտադրողական ոլորտներում)՝ հեշտացնելու կանանց, աղջիկների, տղաների և տղամարդկանց հավասար հասանելիությունը, հատկապես՝ այն դեպքերում, երբ անհրաժեշտ է հատուկ միջոցներ ձեռնարկել՝ բոլորի համար հավասար հասանելիությունն ապահովելու համար:

Ստորև բերված են հիմնական ապրանքների և ծառայությունների հասանելիությունը գնահատելու հիմնական նկատառումների օրինակներ.

- Նկարագրություն, թե ինչպես է սահմանափակվում հիմնական ծառայությունները, ինչպիսիք են շուկաները, զբաղվածությունը, ջրի աղբյուրները, առողջապահությունը, սնունդը, դպրոցները և մշակութային կենտրոնները, և այլն, տարբերակելով կանանց/աղջիկների և տղամարդկանց/տղաների հատուկ սահմանափակումները.
- Ֆիզիկական հասանելիության սահմանափակումներ, ինչպիսիք են ավերակները և վնասված ճանապարհները.
- Հասանելիության ոչ ֆիզիկական սահմանափակումներ, այդ թվում՝ եկամուտների կորուստ, օգտագործման վճարներ, դպրոցական պարագաների բացակայություն և սոցիալական/մշակութային անշարժությունները.
- Հիմնական ապրանքների գինը տնային տնտեսությունների գնողունակության նկատմամբ.
- Հիմնական ծառայություններից օգտվելու հնարավորությունն չունեցող մարդկանց թիվը՝ ըստ սեռի և տարիքի, ոլորտի և աշխարհագրական տարածքի.
- Բնակչության հատուկ խմբեր, որոնք հատկապես տուժել են խաթարված հասանելիությունից, որոնց թվում են կանայք և աղջիկները ընդհանրապես և/կամ հղի և կերակրող կանայք, տարեց մարդիկ, խրոնիկ հիվանդները և առանց ուղեկցության երեխաները.
- Այն եղանակը, որով ազդակիր համայնքները հաղթահարում են մուտքի խոչընդոտները.

- Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ կտրվածքով անհրաժեշտ միջոցառումներ՝ մարդկանց համար կարևոր ապրանքներ և ծառայությունների հասանելիությունը վերականգնելու համար.
- Հատուկ ծառայությունների հասանելիություն, այդ թվում՝ դպրոցական մեծահասակների, մայրական և վերարտադրողական առողջություն, հոգեւոցախախտության առողջապահություն, կրոնական և մշակութային կենտրոններ.
- Կենտրոնական սոցիալական բացառման և բոլոր հիմնական ծառայությունների համընդհանուր հասանելիությունն ապահովելու համար անհրաժեշտ միջոցների վրա՝ լինեն կանայք, աղքատներ, տղամարդիկ, տղաներ, ֆիզիկական հաշմանդամներ, երիտասարդներ, ինչպես նաև տարեցներ, բնակչության խոցելի խմբեր, հողագործներ կամ ՄԻԱՎ/ՁԻԱՅ-ով վարակված անձինք:
- Հավասար հնարավորություններ այնպիսի ոլորտներում, ինչպիսիք են զբաղվածությունը և եկամուտների ստեղծումը, ի թիվս այլոց.
- Միջոցառումներ՝ աջակցելու հաղթահարման դրական մեխանիզմներին և նվազեցնելու հաղթահարման բացասական ռազմավարությունները:

Կառավարման և սոցիալական գործընթացների խաթարումներ

ՀԱԿԳ-ն գնահատում է հիմնական կառավարման և սոցիալական գործընթացները ցանկացած այնպիսի ոլորտում, որը կարող է տուժել աղետից: Դրանք ներառում են.

- Համայնքի հիմնական գործառույթների, համայնքային կազմակերպությունների կողմից մատուցվող սոցիալական ծառայությունների խաթարումը և մշակութային և համայնքային կյանքի խաթարումը.
- Աղետների ազդեցությունը ոլորտային ծառայությունների կառավարման և կազմակերպման վրա, որոնք նպաստում են կյանքին և կենսապահովմանը.
- Աղետի ազդեցությունը կառավարության գործառույթների և քաղաքացիական ծառայողների վրա, որոնք խաթարում են ոլորտի վրա հիմնված վարչական գործընթացները.
- Վերականգնման գործընթացն ինքնին առաջնորդելու և կառավարելու ոլորտային, ազգային և տեղական կարողությունների գնահատում:
- Ինչ վերաբերում է վերջինիս, ապա կարևոր է նշել որոշումների կայացման ֆորումներին բոլոր մակարդակներում կանանց մասնակցության խաթարումը, ինչպես նաև գնահատել այն հնարավորությունները, որտեղ կանայք կարող

Են ստանձնել որոշումներ կայացնելու նոր դերեր կամ որտեղ աջակցությունը կբարձրացնի կանանց մասնակցությունը կենտրոնացած որոշումներում և վերականգնման վրա:

- Դրանով ՀԱԿԳ-ն երաշխավորում է, որ այս կարևոր սոցիալական և կառավարման գործընթացները վերականգնվեն որպես վերականգնման գործընթացի մաս: Ստորև բերված են կառավարման և սոցիալական գործընթացների գնահատման հիմնական նկատառումները.
- ոլորտային կառավարման գործընթացների վրա աղետի ազդեցության նկարագրությունը.
- տվյալ ոլորտի կարողությունների վրա ազդեցությունները՝ կառավարման, ծառայությունների մատուցումը և քաղաքականության և պլանավորման գործառույթները շարունակելու կարողությունը.
- ազդեցություն համայնքային կյանքի, սոցիալական համախմբվածության և ուժային հարաբերությունների վրա, ներառյալ գենդերային ուժային հարաբերությունները, գաղտնի հակամարտությունները, սոցիալական աջակցության ցանցերը և աշխատանքի բաժանումը.
- աղետի հետևանքով տեղական ինքնակառավարման մարմինների և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների վրա դրված լրացուցիչ բեռը և դրանց հաղթահարման ուղիները.
- ոլորտի իշխանությունների կարողությունները՝ առաջնորդելու և կառավարելու վերականգնման գործընթացը:

Կարողությունների գնահատումները կազմում են ՀԱԿԳ-ի ընթացքում գնահատված սոցիալական և կառավարման գործընթացների մի մասը և հատկապես կարևոր են կառավարման գործառույթներն ու գործընթացները վերականգնելու և հիմնական ծառայություններից օգտվելու համար: Կարողությունների լավ ըմբռնումը կարևոր է նաև երկրի կամ առանձին ոլորտի կարողությունները աղետից վերականգնելու և զարգացման նպատակներն առաջ մղմանն ուղղված ծրագրի մշակման համար:

Կարողությունների գնահատումն ունի երկու լայն նպատակ.

- իմանալ վերականգնման գործընթացները ղեկավարելու և իրականացնելու առկա կարողությունները.
- իմանալ ծառայությունների մատուցման և կառավարման գործառույթները բարելավելու համար առկա կարողությունները:

Կարողությունների գնահատումը կօգնի բացահայտել կարևոր բացերը և

կարողությունների զարգացման պլանը ներառել որպես ոլորտի վերականգնման ռազմավարության մաս: Վերականգնման համար կարողությունների լավ գնահատումը կարող է օգնել պլանավորել հաստատությունների վերականգնումն ու բարեփոխումները և ստեղծել ծառայությունների մատուցման համար նպաստավոր միջավայր:

Աղետից հետո վերականգնման համար պետք է գնահատվեն ազգային, մարզային և համայնքային իշխանությունների, քաղաքացիական հասարակության, համայնքային կազմակերպությունների, մասնավոր հատվածի, ինչպես նաև միջազգային կազմակերպությունների կարողությունները, որոնք կարող են նպաստել վերականգնման գործընթացին և միջոցներ ձեռնարկել վերականգնման ռազմավարության մեջ ներառված կարողությունների ուժեղացնելու համար:

Աղետից առաջ առկա կարողությունները պետք է հիմք հանդիսանան կարողությունների գնահատման և հետագա կարողությունների զարգացման ծրագրի համար: Կարողությունների գնահատումը պետք է հիմնվի աղետի հետևանքով ստեղծված Նոր իրավիճակի և անհրաժեշտ կարողությունների գնահատման վրա: Գնահատումը և պլանավորումը, որոնք արդեն կատարվել են մարդասիրական և վաղ վերականգնման դերակատարների կողմից, օգտակար տեղեկություններ են տրամադրում աղետից հետո կարողությունների գնահատման համար:

Կարողությունները ուսումնասիրվում են երկու լայն կատեգորիաներով.

- Քաղաքականությունների, օրենսդրության, ռազմավարությունների և ծրագրերի ստեղծման և կառավարման համար անհրաժեշտ գործառնական կարողություններ, որոնք հարթակ են ստեղծում իրականացման համար և արդյունավետ հաստատությունների կառուցման համար ունեն առանցքային նշանակություն:
- Գնահատվում են տեխնիկական կարողությունները, որոնք հիմնված են հատուկ մասնագիտական գիտելիքների վրա: Աղետների վերականգնման համատեքստերում կարևորագույն տեխնիկական կարողությունները ներառում են առնանձին ոլորտներում /առողջապահություն, ենթակառուցվածքներ կրթություն, բնակարանային պայմանների ծառայությունների մատուցման մասին գիտելիքներ:

Ելնելով այն փոփոխություններից, որոնք աղետները կարող պատճառել գործառնական և տեխնիկական կարողություններին, գնահատումը պետք է դիտարկի հետևյալ հինգ ընդհանուր կատեգորիաները.

- Կորսված կամ աղետից հետո պահանջվող գիտելիքներ և հմտություններ.
- Կորսված կամ աղետից հետո պահանջվող ռեսուրսներ, մարդկային,

ֆինանսական և նյութական նոր պահանջներ.

- Տեղեկատվության, կառավարման և հաղորդակցության համակարգեր, որոնք անհրաժեշտ են՝ հաշվի առնելով նախկինում գոյություն ունեցող համակարգերի նոր պահանջները կամ դրանց ոչնչացումը.
- Իրավական լիազորություններ, քաղաքականություններ և կանոնակարգեր, քանի որ աղետի պատճառով դրանք կարող են փոփոխությունների կամ փոփոխությունների կարիք ունենալ.
- Մշտադիտարկում և հաշվետվություններ, որոնք հատուկ կազմված են վերականգնման և վերակառուցման գործընթացների համար, հաշվի առնելով, որ արտակարգ իրավիճակների դեպքում այդ համակարգերից որոշները չեն կիրառվում այնպես, ինչպես կկիրառվեին սովորական պայմաններում: Սա կարող է պայմանավորված լինել օրինակ հատուկ իրավական դրույթներով, որոնք թույլ են տալիս արագ թույլտվություն, մրցույթներ և պայմանագրեր հատկացնել արտակարգ իրավիճակներում կամ նորմալ պայմաններում այդ գործընթացների համար պատասխանատու հաստատությունների խափանման պատճառով:

Ավելացած ռիսկեր և խոցելիություններ

ՀԱԿԳ-ն ուսումնասիրում է աղետի ազդեցության հիմքում ընկած ռիսկերն ու խոցելիությունները՝ նախկինում առկա ռիսկերը, որոնք ակնհայտ են դառնում աղետի ժամանակ, և աղետի հետևանքով ընդլայնված նոր ռիսկերն ու խոցելիությունները: Երկուսն էլ պետք է հաշվի առնվեն՝ ճկուն վերականգնումն ապահովելու համար անհրաժեշտ հիմնական տարրերը որոշելու համար:

Աղետից առաջացած ռիսկեր և խոցելիություններ. Ի սկզբանե աղետի հետևանքով առկա ռիսկի տարրերը կազմում են գնահատման անբաժանելի մասը: Լրացուցիչ պոտենցիալ վտանգները կարող են ներառել օրինակ հնարավոր ջրհեղեղների կամ փոթորիկների սեզոնի մոտ լինելը, ներքին տեղահանվածների (ՆՏԱ) տեղաշարժը ավելի մեծ ռիսկի գոտիներ, լանջերի անկայունության բարձրացումը կամ գետերի ավազանների և ցածր ավամերձ տարածքների երկայնքով հեղեղումների վտանգի բարձրացումը, շարունակվող հորդառատ անձրևները կամ հետագա այնպիսի ցնցումները, որոնք կարող են ազդել ավելի շատ կյանքերի և կենսամիջոցների վրա, Կյանքին սպառնալիք հանդիսացող այպիսի հատուկ ռիսկերը, ինչպիսիք են հիվանդությունների հնարավոր բռնկումները կամ խրոնիկական թերսնումը, եթե անհրաժեշտ միջոցներ չձեռնարկվեն: Բացի այդ, ռիսկերը ներառում են սեռական և գենդերային բռնության, երեխաների աշխատանքի, մարդկանց թրաֆիքինգի և կոնֆլիկտների ռիսկերը, որոնք կարող են աճել աղետների և ճգնաժամերի ժամանակ:

Ռիսկերի հետ կապված գնահատումն ունի երկու հիմնական նպատակ.

- Գնահատել աղետների անմիջական ռիսկերը՝ առաջացող սպառնալիքներից և/կամ վատթարացող պայմաններից խուսափելու համար.
- Գնահատել նախկինում առկա խոցելիությունը և գործոնները, որոնք նպաստել են ընթացիկ աղետի ժամանակ ոլորտի վնասին և կորստին:

Ստորև բերված են ռիսկի և խոցելիության գնահատման ցուցանիշների որոշ տարրեր.

- Լրացուցիչ վտանգների և ռիսկերի բացահայտում, որոնք կարող են սպառնալ վերականգնման գործընթացին.
- Երկրորդային ցնցումներ կամ սողանքներ, մոտալուտ տեղումների սեզոն, փոթորիկների սեզոն և այլ
- բնապահպանական ռիսկեր;
- սոցիալ-քաղաքական ռիսկեր, ներառյալ կոնֆլիկտային ռիսկերը.
- Աղետի հետևանքով ստեղծված նոր խոցելիություններ, որոնք կարող են լրացուցիչ վտանգ ներկայացնել.
- Հատկապես խոցելի կամ ռիսկային ոլորտների (տնտեսական, սոցիալական, մշակութային, աշխարհագրական) կողմից սպասարկվող բնակչության խմբերը Առաջնահերթ մեղմացման միջոցառումներ, որոնք անհրաժեշտ են այլ աղետից կամ ներկա պայմանների հետագա վատթարացումից խուսափելու համար:

Նախկինում գոյություն ունեցող կամ խոցելիությունների հիմքում ընկած ռիսկերը տարբեր ոլորտներում ենթակառուցվածքներին և ակտիվներին հասցված վնասի և կորուստների պատճառ են հանդիսանում: Գնահատումը բացահայտում է խոցելիությունների հիմքում ընկած, ոլորտին բնորոշ ռիսկերը և միջոցների բացակայությունը, որոնք կարող էին պաշտպանել ոլորտային ակտիվներն ու ենթակառուցվածքները վտանգներից: Եթե վերցնենք կրթության ոլորտի օրինակը, ապա գնահատումը կներառի դպրոցների համար պատրաստվածության պլանների բացակայությունը, դպրոցների տեղակայումը բարձր ռիսկային տարածքներում, որոնք առաջին հերթին ենթարկվել են աղետի վնասների: Նմանապես, գյուղատնտեսության ոլորտում դա կարող է ներառել գյուղատնտեսական տեխնոլոգիաների և պրակտիկայի բացակայությունը, որը կբարձրացնի մշակաբույսերի խոցելիությունը որոշակի վտանգների նկատմամբ:

Վերլուծությունը կներառի նաև միջամտությունների պլանավորման քաղաքականության և ինստիտուցիոնալ կարողությունների բացերը՝ անդրադառնալով աղետների ռիսկերին, ինչպիսիք են կայուն գյուղատնտեսության վերաբերյալ հստակ քաղաքականության բացակայությունը կամ դպրոցների համար շինարարական

կանոնների բացակայությունը: Ռիսկի գնահատումը սահմանում է միջոցառումներ՝

- Ոլորտի ակտիվների և ենթակառուցվածքների պլանավորված և անվտանգ վերօգտագործում.
- Վերակառուցման համար անվտանգ հողատարածքների բացահայտում;
- Տարբեր ոլորտներում դիմակայունություն զարգացնող տեխնոլոգիաների և փորձի բացահայտում
- Բազմաթիվ վտանգների և ռիսկերի քարտեզագրում՝ վերականգնման պլանավորման մասին տեղեկացման համար;
- Ռիսկային գոտիներում վերակառուցումն ու վերականգնումը սահմանափակող կարգավորող միջոցառումներ.
- Տեղեկատվական համակարգեր, տեխնիկական փորձաքննություն (մարդկային ռեսուրսներ) և վերապատրաստում, որն անհրաժեշտ է ավելի լավ կառուցելու համար:

2.2.3 Աղետի Ազդեցությունը

Աղետների ազդեցության վերլուծությունը դիտարկում է աղետի մակրո, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ հետևանքները: Այն համատեղում է աղետի մակրոտնտեսական ազդեցության քանակական գնահատումը մարդկային զարգացման վրա ազդեցության քանակական և որակական գնահատման հետ: Աղետի ազդեցության այս բաղադրիչներից յուրաքանչյուրի տարրերը ներկայացված են ստորև:

Մակրո-տնտեսական ազդեցություն

Մակրոտնտեսական ազդեցության վերլուծությունը ներառում է աղետի հավանական ազդեցությունների գնահատումը տնտեսական գործունեության վրա: Այն չափում է ժամանակավոր մակրոտնտեսական անհավասարակշռությունները, որոնք կարող են առաջանալ, ինչպես նաև ազդակիր բնակչության և տնային տնտեսությունների զբաղվածության, եկամտի և բարեկեցության հնարավոր ժամանակավոր անկումը:

Մակրոտնտեսական փոփոխականների վրա ազդեցությունը չափելու համար սովորաբար վերլուծություններ են կատարվում աղետից հետո կատարված համախառն ներքին արդյունքի (ՀՆԱ), վճարային հաշվեկշռի (ՎՀ) և հարկաբյուջետային հատվածի վրա: Ազդեցությունը ՀՆԱ-ի վրա վերաբերում է տնտեսության արդյունավետության վրա աղետների կորուստների ժամանակավոր բացասական հետևանքներին, ինչպես նաև շինարարության և այլ ոլորտների վրա վերակառուցման ծրագրի մեկնարկի հետ կապված դրական ազդեցություններին: Վնասի ազդեցությունը համախառն

Ներդրումների վրա չափվում է հաջորդ տարիներին, երբ ակտիվների վերականգնումը կամ փոխարինումը սկսվում է (կախված շինարարության ոլորտի կարողություններից և առկա ֆինանսական ռեսուրսներից):

ՎՅ-ի վրա ազդեցությունը ներառում է ներմուծման հնարավոր աճի և աղետի հետևանքով արտահանման անկման գնահատումը, ինչպես նաև արտերկրից հնարավոր վերաապահովագրության վճարումները և միջազգային հանրության օգնության նվիրատվությունները:

Պետական հատվածի բյուջեի վրա աղետների ազդեցության վերլուծությունը գնահատվում է գործառնական ծախսերի ավելացման և եկամուտների նվազման տեսանկյունից. Այնտեղ, որտեղ պետական հատվածն ուղղակիորեն տիրապետում է ոլորտային ձեռնարկություններին, նրա բյուջեն կկրի կորուստներ: Անձնական կամ տնային տնտեսությունների բարեկեցության վրա ազդեցության վերլուծությունը սովորաբար ներառում է զբաղվածության և եկամտի անկման գնահատումը՝ պայմանավորված արտադրական և ծառայությունների ոլորտներում կրած կորուստներով, ինչպես նաև սովորականից ավելի բարձր ընտանեկան կամ անձնական ծախսերով:

Անձնական և տնային տնտեսությունների բարեկեցության վրա ազդեցության գնահատումը ներառելու փորձը շարունակում է մարտահրավեր մնալ այն համատեքստում, որտեղ արտադրական գործունեություն է իրականացվում ոչ ֆորմալ հատվածի, ընտանեկան գյուղատնտեսության և չվճարվող ընտանեկան աշխատանքի միջոցով: Այս ոլորտները հաճախ ազդակիր տնտեսության մեծ մասն են կազմում և ունեն կարևոր գեղերային չափումներ և հետևանքներ: Անհրաժեշտ է ամեն ջանք գործադրել այս տեղեկատվությունը և տվյալները հավաքելու համար:

ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՉԱՐԳԱՉՄԱՆ ԿՐԱ

Հայտնի է, որ մարդկային զարգացման վրա աղետի ազդեցությունը պահպանվում է ֆիզիկական վերակառուցման ավարտից հետո երկար ժամանակ: Հետևաբար գնահատման այս վարժությունը նաև կարևոր նշանակություն ունի սկզբնական հումանիտար ջանքերի, վերականգնման միջոցառումների և երկարաժամկետ զարգացման միջև կապը հաստատելու համար: Նպատակը մարդկային զարգացման վրա բացասական ազդեցությունը հաղթահարելն է, որպեսզի վերականգնման ռազմավարություններն ապահովեն, որ զարգացումը առնվազն վերադառնա մինչաղետային մակարդակին: Հետևաբար, վերականգնման ջանքերը պետք է շարունակվեն այնքան ժամանակ, որքան անհրաժեշտ է մարդկային զարգացման վերականգնման և/կամ բարելավման համար:

Աղետի հետևանքով մարդկային զարգացման վրա ազդեցությունը կարելի է ընկալել որպես մարդկային զարգացման նախաաղետային և հետաղետային մակարդակների տարբերություն, ներառյալ կուտակային դեֆիցիտները, որոնք առաջանում են մինչև

մարդկային զարգացման վերականգնումը: Մարդկային զարգացման վրա ազդեցությունը միջնաժամկետ և երկարաժամկետ հեռանկարում աղետի ազդեցությունն է մարդկային կյանքի որակի վրա:

Աղետի բնույթն ուչափը և դրա ազդեցությունը մարդկային զարգացման արդյունքների վրա պետք է առաջնորդեն գնահատման համար անհրաժեշտ զարգացման հատուկ ցուցանիշների ընտրությունը: Չափվելիք վնասների գնահատումը կախված է տուժած տարածքի համար ընտվելիք ցուցանիշների համատեքստից և առկայությունից: Չարգացման գործոնների ազդեցությունը որոշելու համար կարող են կիրառվել տարբեր միջոցառումներ, ներառյալ Մարդկային զարգացման ինդեքսը (ՄՁԻ), հիբրիդային ՄՁԻ, անհավասարության ճշգրտված ՄՁԻ, Բազմաչափ աղբատության ինդեքսը և գենդերային անհավասարության ինդեքսը: Բացի այդ, Հագարամյակի զարգացման նպատակների (ՀՁՆ) կամ 2015 թվականից հետո Կայուն զարգացման նպատակների ցուցիչները և թիրախները կարող են օգտագործվել նաև որպես մարդկային զարգացման միջնորդներ, ինչպես նաև որպես մարդկային զարգացման գնահատման մակրո շրջանակ: Օրինակ, Մարդկային զարգացման վրա աղետի ազդեցությունը կարելի է կանխատեսել ցուցիչներից, ինչպիսիք են դպրոց հաճախող երեխաների թիվը, աշխատունակ կանանց և տղամարդկանց թիվը, մաքուր ջրի հասանելիություն ունեցող ընտանիքների թիվը և հիմնական ծառայություններից օգտվելու մակարդակը, ինչպիսիք են կրթությունը և առողջապահությունը:

Այսպիսով, ՀԱԿԳ ընթացքում կպահանջվեն առանձին քննարկումներ՝ պարզելու համար, թե մարդկային զարգացման առկա միջոցներից որն է առավել կիրառելի աղետի ազդեցությունը գնահատելու համար: Միջոցառումների ընտրության վրա կազդեն նաև առկա ելակետային տվյալները: Ընտրված միջոցները պետք է ի սկզբանե նշվեն ՀԱԿԳ-ի տեխնիկական բնութագրում:

Արդյունքները պետք է ամփոփեն աղետի լրացուցիչ ազդեցությունը մարդկային զարգացման կարգավիճակի և տուժածների, հատկապես համեմատաբար ավելի խոցելի խավերի /ինչպիսիք են կանայք, երեխաները, տարեցները և հաշմանդամները/ հնարավորությունների վրա: Հնարավորության դեպքում, վերլուծությունը պետք է լավագույնս գնահատի աղետի հետևանքով զարգացման առաջընթացի ցանկացած հետնահանջ (տարիներով): Կախված աղետի բնույթից և դրա հարաբերական ազդեցությունից՝ աղետից հետո վերականգնման տարբեր սցենարներ պետք է դիտարկվեն՝ որոշելով զարգացման կարճաժամկետ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ կարիքները:

Հաճախ, բայց ոչ միշտ, աղետի ազդեցությունը մարդկային զարգացման վրա կարող է արտահայտվել քանակապես: Այնուամենայնիվ, մի քանի ասպեկտներ կարող են ընկալվել որակական առումով, ինչպես աղետի հոգեբանական ազդեցությանը: Նաև, ապրանքների և ծառայությունների հասանելիության առումով իրավունքների,

արժանապատվության, արդարության և հավասարության վրա ազդեցությունը սովորաբար ավելի դժվար է չափել: Այս որակապես արտահայտված կարիքների քանակական հետևանքը կհայտնվի Վերականգնման Շրջանակում՝ որպես հոգեբանական աջակցության կամ անվտանգության բարձրացման համար հատկացված ռեսուրսներ. դատական պրակտիկայի վերանայում, ներառյալ ոստիկանության, դատական գործավար անձնակազմի, ինչպես նաև դատախազների և դատավորների վերապատրաստումը՝ հարգանքի, արժանապատվության, արդարադատության և հավասար վերաբերմունքի համար: Այսպիսով, վերլուծության մեջ պետք է ներառվեն և՛ որակական, և՛ քանակական արդյունքները:

Աղետի գնահատումը մարդկային զարգացման կամ ՀՉՆ-ի կոնկրետ ցուցանիշների վրա հնարավոր է ոչ բոլոր աղետների դեպքում: ՀՉՆ-ի կամ Մարդկային զարգացման ազդեցության գնահատում իրականացնելու որոշումները պետք է առաջնորդվեն աղետի մասշտաբով և մեծությամբ, վերլուծության համար տվյալների առկայությամբ և ՀԱԿԳ-ի տևողության ընթացքում գնահատում իրականացնելու գործնականությամբ: ՀՉՆ-ի ազդեցության գնահատումը կամ Մարդկային զարգացման ազդեցության գնահատումը կարող է կատարվել ՀԱԿԳ-ից հետո, իսկ արդյունքները հետագայում ինտեգրվել վերականգնման ռազմավարության մեջ:

2.2.4 Վերականգնման ռազմավարությունը

Գնահատումը կազմում է ոլորտ առ ոլորտ վնասների, կորուստների և կարիքների ինտեգրված հաշվետվություն, որն այնուհետ ամփոփվում է Վերականգնման ռազմավարության մեջ: Ռազմավարությունը սահմանում է վերականգնման առաջնահերթությունները, ծախսերի կառուցվածքը, շահագրգիռ կողմերը և առաջարկում վերականգնման ժամկետներ: Վերականգնման ռազմավարությանը պետք է հետևել վերականգնման մանրամասն շրջանակ, որը ներառում է տեղեկատվություն քաղաքականության և ինստիտուցիոնալ պայմանավորվածությունների, ֆինանսական մեխանիզմների, մոնիտորինգի և վերականգնման համակարգերի վերաբերյալ:

Վերականգնման առաջնային նպատակն է բոլոր մարդկանց հնարավորություն տալ բարելավվելու իրենց ընդհանուր բարեկեցությունը՝ վերականգնելով իրենց ֆիզիկական ակտիվները, ապրուստի միջոցները, սոցիալ-մշակութային և տնտեսական վիճակը: Վերականգնման ռազմավարությունը սահմանում է վերականգնման տեսլականը, սահմանում է առաջնահերթ միջամտությունները, ինչպես նաև վերականգնման արդյունքներն ու ծախսերը տվյալ ժամանակահատվածում: Այն ապահովում է կարևոր կապ գնահատման արդյունքների և վերականգնման համապարփակ շրջանակի միջև:

Վերականգնման ռազմավարությունը նպատակ ունի իրականացնել հետևյալ հիմնական նպատակները.

- Մոբիլիզացնել շահագրգիռ կողմերին՝ հանուն ընդհանուր նպատակի,
- Նպաստել միջգերատեսչական համակարգմանը.
- Սահմանել համատեղ գործողությունների պլանավորման համար չափորոշիչներ,
- Փնտհատման արդյունքների հիման վրա որոշել առաջնահերթությունները,
- Ստեղծել վերականգնման գործողությունների օրացույց,
- Սահմանել լավագույն փորձից բխող առաջնորդող սկզբունքները,
- Նպաստել վերականգնման գործընթացի ազգային սեփականությանը,
- Նպաստել սեփական կապիտալի վրա հիմնված, մասնակցային և ներառական վերականգնման գործընթացին,
- Պարունակում է ռիսկերը նվազեցնելու և ավելի լավ վերականգնելու հիմունքները,
- Տրամադրել վերականգնվելիք արժեքի գնահատականը,
- Ապահովել հիմք՝ վերականգնման շրջանակի համար, որը կհանգեցնի վերականգնման իրականացման մանրամասն պլանի ձևավորմանը՝ ներառյալ, ի թիվս այլոց, կոնկրետ նպատակները, ոլորտային նախագծերը, ինչպես նաև գործընկերները,
- Ծառայել որպես դոնորների հետ ռեսուրսների մոբիլիզացման գործիք, ներառյալ դոնորների համաժողովները:

Վերականգնման ռազմավարությունը մշակվում է ՀԱԿԳ-ին մասնակցող դերակատարների հետ համատեղ՝ ազգային կառավարության ղեկավարությամբ՝ ՄԱԿ-ի գործակալությունների, ՀԲ-ի, դոնորների և ՀԿ-ների հետ համագործակցությամբ: Այն որոշում կայացնողներին, հատկապես կառավարություններին, տրամադրում է քանակական և ռազմավարական առաջարկ, որը թույլ կտա ոլորտային վերականգնման միջամտությունները ներառել վերականգնման հետագա համապարփակ շրջանակում, որը, ի վերջո, կդառնա վերականգնման ծրագիր:

Վերականգնման ռազմավարությունը պատասխանում է հետևյալ հարցերին.

- Որո՞նք են տուժած բնակչության վերականգնման առաջնահերթ կարիքները,
- Ի՞նչ միջոցներ և կարողություններ են պահանջվում աշխուժացնելու մարդկանց կարողությունները՝ վերականգնելու իրենց լիարժեք ներուժը՝ արդյունավետ, ստեղծագործ կյանք վարելու համար՝ իրենց կարիքներին և շահերին համապատասխան, ներառյալ ռիսկից պաշտպանությունը:

- Վերականգնման ի՞նչպիսի միջամտությունները կլուծեն այս խնդիրները, և որո՞նք են դրանց լայն ռեսուրսների պահանջները:
- Հաշվի առնելով վերը նշվածը, որո՞նք են նախատեսված լայնածավալ արդյունքները և դրանց լուծման համար անհրաժեշտ փուլերը/ժամկետները:

Վերականգնման ռազմավարությունը սերտորեն կապված է մարդկային և տնտեսական զարգացման ազգային համակարգման և պլանավորման հետ, որպեսզի վերականգնման գործընթացի նպատակները համահունչ լինեն երկրի ընդհանուր զարգացման ծրագրին: Աղետից հետո վերականգնման գործընթացը հնարավորություն է տալիս վերանայել և որոշ դեպքերում թարմացնել զարգացման ցանկալի արդյունքները:

2.2.4.1 Վերականգնման կարիքները

Տվյալների համախմբում և վերլուծություն

Վերականգնման ռազմավարությունը մշակելու համար աղետների հետևանքների և աղետների ազդեցության ՀԱԿԳ-ից ստացված քանակական տվյալները պետք է համախմբվեն և ներկայացվեն այնպես, որ ապահովի ազդեցության ենթակա բոլոր ոլորտների և տարածքների գլոբալ պատկերը:

Միևնույն ժամանակ, գնահատման արդյունքները պետք է ներկայացվեն ըստ ոլորտային և աշխարհագրական տարածքների՝ հեշտացնելու համար համեմատական վերլուծությունը և առաջնահերթությունները՝ կապված աղետի հետևանքների վերլուծության մեջ բացահայտված և տուժած բնակչության առավել կարևոր կարիքների հետ: Սա պահանջում է հավաքագրված բոլոր տվյալների ներկայացում ինչպես ազգային մակարդակներում, այնպես էլ տարանջատված ձևով՝ ըստ տուժած մարզի կամ համայնքի: Միայն տարանջատման այս մակարդակի դեպքում է հնարավոր ստանալ տվյալ աշխարհագրական տարածքի համապարփակ պատկերացում և պլանավորել բազմաոլորտային վերականգնման արձագանք այդ տարածքում: Այն նաև հեշտացնում է աշխարհագրական տարածքների համեմատական վերլուծությունը: Հետևյալ աղյուսակի գունային կոդավորումը ցույց է տալիս է նման օրինակ՝ յուրաքանչյուր հատվածի համար առավել շատ տուժած աշխարհագրական տարածքները բացահայտելու համար:

Վերականգնման կարիքների տարրերը

Վերականգնման կարիքները հաշվարկվում են աղետների հետևանքների և աղետների ազդեցությունների ՀԱԿԳ արդյունքների հիման վրա: Վերականգնման կարիքները որոշվում են չորս բաղադրիչների համար.

- Վնասված ենթակառուցվածքների և ֆիզիկական ակտիվների վերակառուցում.
- Տնտեսական և սոցիալական գործունեության վերականգնում, ծառայությունների

մատուցում և ապրանքների և ծառայությունների հասանելիություն.

- Կառավարման և սոցիալական գործընթացների վերականգնում.
- Ավելի լավ վերականգնում և ռիսկի նվազեցում:

Այս բաղադրիչները նկարագրված են հետևյալ աղյուսակում: Այդուհանդերձ կարևոր է նշել, որ այս տարրերը միմյանցից անկախ չեն. ավելի շուտ, դրանք բնութագրվում են համընկնումներով և, հետևաբար, պետք է համատեղ սահմանվեն ինտեգրված ձևով: Նման վերակառուցումը, վերսկսումը, վերականգնումը և ռիսկերի նվազեցումը ենթադրում է ինչպես պետական, այնպես էլ մասնավոր հատված նե, որը կրի պահանջվող ծախսերն ու ներդրումները: Որոշ դեպքերում, հաշվի առնելով մասնավոր հատվածի ցածր մակարդակը կամ վերականգնման կարողությունների բացակայությունը, պետական հատվածը ստիպված կլինի ստանձնել, սուբսիդավորել կամ աջակցել գործընթացը:

Գնահատման տվյալների օրինակ՝ ըստ ոլորտների եւ տուժած մարզերի

Ազդակիր տարածք		Ոլորտ														
Մարզ	Համայնք	Կորթական հիմնարկներ			Առողջապահական			Ձուր			Սանիտարիա			Բնակարան		
		Կրիվ վրաս	Մասնակի վրաս	Ընդհամենը	Կրիվ վրաս	Մասնակի վրաս	Ընդհամենը	Կրիվ վրաս	Մասնակի վրաս	Ընդհամենը	Կրիվ վրաս	Մասնակի վրաս	Ընդհամենը	Կրիվ վրաս	Մասնակի վրաս	Ընդհամենը
1	a	24	28	52	19	7	26	16	7	23	2	0	2	450	452	902
	b	33	12	45	31	4	35	28	14	44	3	3	6	218	102	320
	c	17	22	39	13	17	30	9	3	12	4	6	10	123	167	290
	d	23	14	37	8	22	30	20	17	37	3	2	5	698	645	1343
	e	12	25	37	9	25	34	4	6	10	4	4	8	440	1125	1565
	f	2	7	9	12	21	33	13	15	28	1	2	3	544	446	990
	subtotal		111	108	219	92	96	188	90	62	154	17	17	34	2473	2937
2	a	5	3	8	0	3	3	3	6	9	8	2	10	1768	676	2444
	b	1	3	4	2	3	5	1	3	4	0	2	2	654	1426	2080
	c	0	1	1	7	5	12	1	4	5	0	0	0	1200	1789	2989
	d	2	0	2	2	4	6	0	1	1	2	1	3	2780	2876	5656
	subtotal		8	7	15	11	15	26	5	14	19	10	5	15	6402	6767
TOTAL		119	115	234	103	111	214	95	76	173	27	22	49	8875	9704	18579

Օրինակը բերված է Դոմինիկյան Հանապետության Վերականգնման շրջանակից, ՄԱԶԾ, 2008

ՎԵՐԱԿՎԱԳՆՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ՏԱՐԻԵՐԸ

ԲԱՂԱԴՐԻՉ	ԲՆՈՒԹԱԳԻՐ
<p>Ենթակառուցվածքների և ֆիզիկական ակտիվների վերակառուցում</p> <p>(Վնասի, կորստի և կարիքների գնահատման ուղեցույցի համաձայն հատոր 3. Համաշխարհային բանկ, 2010 թ.)</p>	<p>Աղետներից հետո վերակառուցման ֆինանսական պահանջները (կամ կարիքները) հաշվարկվում են վերակառուցման կարիք ունեցող ֆիզիկական ակտիվների ոչնչացման քանակական գնահատականների հիման վրա: Այլ կերպ ասած, վերակառուցման կարիքները սահմանվում են գնահատման ընթացքում ստացված վնասի գնահատված արժեքների հիման վրա: Ոչնչացված ակտիվները կարող են պատկանել մասնավոր կամ պետական հատվածի կազմակերպություններին: Վնասի թվերն այնուհետև լրացվում են լրացուցիչ կարիքներով, որոնք ներգրավված են «-ավելի լավ վերականգնում» հայեցակարգում: Հետևաբար, վերակառուցման կարիքները հաշվարկվում են հետևյալ կերպ.</p> <p>Վնասի արժեքը + (Որակի բարելավում + Տեխնոլոգիական արդիականացում + Անհրաժեշտության դեպքում տեղափոխում + Աղետների ռիսկի նվազեցման առանձնահատկություններ + Բազմամյա գնաճ) գինը:</p>
<p>Ծառայությունների մատուցման և հասանելիության վերականգնում</p> <p>դեպի ապրանքներ և ծառայություններ</p>	<p>Ծառայությունների մատուցման վերականգնումը նպատակ ունի բարելավել դրանց մինչ-աղետային հասանելիությունը և որակը կամ ապահովել ավելի լավ մակարդակ: Սա օժանդակում է վերը նկարագրված ֆիզիկական ակտիվների վերակառուցմանը: Այն ներառում է մարդկային ռեսուրսներ և փորձաքննություն, որոնք անհրաժեշտ են ծառայությունների պատշաճ մատուցումն ապահովելու համար, ինչպես նաև մատակարարումներ, տեղեկատվական համակարգեր և տեխնոլոգիաներ, ինչպես նաև ծառայությունների մատուցման ծրագրերի ադապտացնելու անհրաժեշտությունը:</p> <p>Հասանելիության վերականգնումը նպատակ ունի վերականգնել ծառայությունների և ապրանքների հասանելիությունը, որոնք բավարարում են անհատների, ընտանիքների և համայնքների հիմնական կարիքները, ինչպիսիք են շուկաների, աշխատանքի, ջրի աղբյուրների, առողջապահության, սննդի, դպրոցների, կրոնական և մշակութային կենտրոնների հասանելիությունը և այլն: Այն բաղկացած է ինչպես աղետից տուժած բնակչության համար ապրանքներ և ծառայությունների հասանելիության լրացուցիչ ծախսերից, այնպես էլ աղետի հետևանքով ծառայություններ մատուցողների համար լրացուցիչ ծախսերից:</p> <p>Ծառայությունների վերականգնմանն համար այս ծախսերը հաշվարկվում են հետևյալ կերպ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • հիմնական ծառայությունները վերականգնելու համար ծառայություններ մատուցողների համար լրացուցիչ ծախսեր. • ազդակիր բնակչության համար ծառայություններից օգտվելու լրացուցիչ ծախսեր:

Կառավարման և սոցիալական գործընթացների վերականգնում

Կառավարման և սոցիալական գործընթացների վերականգնումը նպատակ ունի աշխուժացնել և կատարելագործել ֆորմալ և ոչ ֆորմալ ինստիտուտներն ու քաղաքականությունները, պետական կառավարման և կառավարման գործառույթները, որոնք Էական են կենսապահովման միջոցների վերականգնման, հիմնական ծառայությունների մատուցման և համայնքային ու մշակութային կյանքի համար: Այն վերաբերում է ոլորտային իշխանությունների կարողությունների վերականգնման կամ ամրապնդման անհրաժեշտությանը՝ վերականգնման գործընթացը ղեկավարելու և կառավարելու համար, ներառյալ ապակենտրոնացված տեղական կարողությունները, մարդկային ռեսուրսները, տեղեկատվական համակարգերը, կարողությունների զարգացումն ու ուսուցումը և այլն:

- Կառավարման և սոցիալական գործընթացների վերականգնման ծախսերը հաշվարկվում են հետևյալ կերպ.
- Լրացուցիչ մարդկային ռեսուրսների համար ծախսերը՝ բարելավված տեխնիկական հմտություններով և ծառայություններ մատուցողների վերականգնումն ապահովելու համար անհրաժեշտ կարողություններով.
- Տարբեր հանրային ծառայությունների կողմից կորսված տեղեկատվական բազաների փոխարինման և փաստաթղթերի արդիականացման ծախսերը.

Կառավարման և սոցիալական համախմբվածության խնդիրների լուծման համար ծախսեր:

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԸ

ԲԱՂԱԴՐԻՉ	ԲՆՈՒԹԱԳԻՐ
<p>Ավելի լավ կառուցում և ռիսկերի նվազեցում</p>	<p>Ի լրումն ֆիզիկական ենթակառուցվածքի վերականգնման ժամանակ ավելի լավ կառուցելու կարիքների գնահատմանը ռիսկերի նվազեցման միջոցառումների ինտեգրման արժեքը գնահատվում է նաև հետևյալ նպատակներով.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Անմիջական ռիսկերը բացահայտելու համար. • Բոլոր ոլորտներում ավելի լավ զարգացմանը խթանելու համար; • Առանձնահատուկ նշանակություն ունի ավելի ապահով ենթակառուցվածքը՝ հաշվի առնելով տարածքային կամ հողօգտագործման պլանավորումը, վտանգի և ռիսկի քարտեզները, տեխնիկական փորձաքննությունը, տեխնոլոգիաները և պրակտիկաները, որոնք ստեղծում են դիմակայունություն: • Այն նաև ներառում է տարբեր ոլորտների պատրաստվածության կարողությունները՝ ապագա աղետների ազդեցությունը կառավարելու համար. • Խոցելի խմբերին տրամադրելու հասանելի և մատչելի ծառայություններ. • Ուժեղացնելու ռիսկերի նվազեցումը՝ նվազեցնելու աղետների ենթարկվածությունը, նվազեցնելու խոցելիությունը և խթանելու անհատների և համայնքների դիմակայունությունը: <p>«Ավելի լավ վերականգնելու» հավելյալ ծախսերը հաշվարկվում են հետևյալ կերպ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ծախսեր անմիջական ռիսկերի հաղթահարման համար. • Յուրաքանչյուր ոլորտում պատրաստվածության միջոցառումների արդիականացման ծախսերը. <p>Հետագա գնահատումների, տեխնոլոգիաների և պրակտիկայի, տեխնիկական փորձաքննության և այլնի ծախսերը, որոնք անհրաժեշտ են ավելի լավ կառուցելու համար:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Աղետների ռիսկի նվազեցմանն ուղղված հատուկ միջոցառումների ծախսերը

2.2.4.2 Տեսլական և ուղեցուցային սկզբունքներ

Հետադետային տեսլականը

Աղետից հետո վերականգնման տեսլականը, որը մշակվել է շահագրգիռ կողմերի հետ խորհրդակցությունների գործընթացում, դառնում է վերականգնման ռազմավարության մի մասը: Նախքան վերականգնման կարիքների առաջնահերթությունները սահմանելը, անհրաժեշտ է ունենալ կոնսենսուս, թե ինչպիսի տեսք կունենան ազդեցության ենթարկված տարածաշրջանը և ոլորտները վերականգնման գործընթացից հետո: Աղետից հետո վերականգնման տեսլականը մշակվում է համատեղ խորհրդատվական գործընթացի ընթացքում, որն ապահովում է վերականգնման ռազմավարության հիմնական շահագրգիռ կողմերի աջակցությունը:

Աղետից հետո վերականգնման տեսլականը ծառայում է որպես վերականգնման գործընթացի ուղեցույց: Այն ապահովում է ընդհանուր ուղղությունը և «վերջնական վիճակը», որին շահագրգիռ կողմերը ցանկանում են հասնել վերականգնման գործընթացի միջոցով: Տեսլականը պետք է հստակ լինի և պետք է լայնորեն արտացոլի երկրի և տուժած բնակչության ձգտումները և այն փոփոխությունը, որը նրանք ակնկալում են վերականգնման միջամտությունների արդյունքում:

Ի վերջո, վերականգնման տեսլականը պետք է լինի զարգացման ուղեցույց: Այս համատեքստում վերականգնման տեսլականը պետք է խարսխվի երկրի երկարաժամկետ զարգացման ազգային ծրագրում և աղբատության հաղթահարման ռազմավարության մեջ: Այն պետք է առաջնորդվի գլոբալ կայուն զարգացման նպատակներով և մարդու իրավունքների միջազգային պարտավորություններով: Այն նաև պետք է համահունչ լինի ռիսկերի նվազեցման և ավելի լավ վերականգնվելու նպատակներին:

Աղետից հետո վերականգնման ուղեցույց սկզբունքները.

Վերականգնման ուղղորդող սկզբունքները հաստատվել են վերականգնման արդյունավետությունը բարձրացնելու, տարբեր դերակատարների թափանցիկությունն ու հաշվետվողականությունը բարձրացնելու և շահագրգիռ կողմերի միջև համակարգումը խթանելու համար: Սկզբունքները ներկայացնում են վերականգնման ընդհանուր ռազմավարությունը և կիրառվում են վերականգնման միջոցառումների պլանավորման և իրականացման ընթացքում: Նման սկզբունքները պետք է համաձայնեցվեն մինչև ԶԱԿԳ-ի անցկացումը, որպեսզի դրանք կիրառվեն վերականգնման ռազմավարությունում և ծրագրային առաջարկում:

Սկզբունքները մշակվել և համաձայնեցվել են գնահատումների մեծ մասում, թեև վերականգնման գործընթացում հիմնական շահագրգիռ կողմերը համաձայնության չեն եկել սկզբունքների ընդհանուր փաթեթի հետ: Վերականգնման ուղղորդող սկզբունքների

օրինակները ներառում են հետևյալը.

- Կենտրոնանալ առավել խոցելի և առավել տուժածների վրա:
- Վերականգնել կարողությունները և հնարավորությունները:
- Վերականգնել մարդկանց ապրուստի միջոցները:
- Աջակցում է ինքնաբուխ վերականգնման գործընթացներին:
- Աջակցել տեղական ցանցերին և կամավորությանը:
- Ապահովել հավասարություն և մատչելիություն և խթանել գենդերային հավասարությունը որոշումների կայացման, ծառայությունների մատուցման և վերականգնման գործընթացում:
- Լինել ներառական, կոնֆլիկտների նկատմամբ զգայուն և մասնակցային, հավասարապես խորհրդակցելով բոլոր տարիքային խմբերի, կանանց և տղամարդկանց հետ՝ հասկանալու և հաշվի առնելու աղետի վերաբերյալ նրանց հստակ փորձառությունները, ինչպես նաև վերակառուցման և վերականգնման համար նրանց հատուկ կարիքներն ու առաջնահերթությունները:
- Ապահովել զարգացման ձեռքբերումները:
- Նվազեցնել աղետների ռիսկը.
- Ներգրավել քաղաքացիական հասարակությանը և մասնավոր հատվածին:
- Նպաստել ինքնաբավությունը:
- Լինել թափանցիկ և հաշվետու:
- Ապահովել ուժեղ համակարգում.
- Իրականացնել՝ օգտագործելով սուբսիդիարությունը և ապակենտրոնացումը:
- Ստեղծել գործընկերություններ՝ ուղղված արդյունավետության բարձրացմանը:

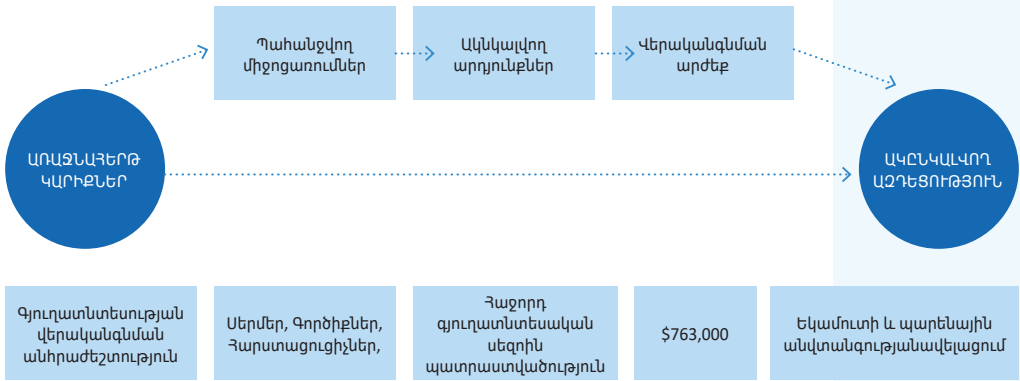
2.2.4.3 Ոլորտի վերականգնման ռազմավարություն

Ոլորտի վերականգնման ռազմավարությունը նախանշում է հետևյալ շրջանակները.

1. ոլորտի առաջնահերթ վերականգնման կարիքները.
2. պահանջվող մուտքերը/միջամտությունները, ակնկալվող արդյունքները և նախատեսված արդյունքը.
3. վերականգնման ծախսեր.

Ոլորտի վերականգնման ռազմավարության տարրերն ամփոփված են հետևյալ գծապատկերում:

Ուորտային վերականգնման ազամավարության բաղադրիչները

Ուորտի վերականգնման կարիքների առաջնայնության որոշում

Վերականգնման կարիքները որոշվելուց հետո կարևոր է առաջնահերթություն տալ և հաջորդականացնել կարիքները ուորտի մակարդակով: Աղետից հետո կարգավորումները բնութագրվում են յուրաքանչյուր ուորտում բազմաթիվ կարիքներով և սահմանափակ ռեսուրսներով: Այսպիսով, վերականգնման կարիքները և դրանց հարակից միջամտությունները պետք է լուծվեն փուլերով՝ առաջնահերթություն տալով ամենակարևոր կարիքներին: Ընդունված է, որ կարիքների առաջնահերթությունը քաղաքական գործընթաց է, որը որոշվում է այնպիսի գործոններով, ինչպիսիք են ազգային և տեղական ինքնակառավարման գերակայությունները, միջամտությունների տեխնիկական իրագործելիությունը և ռեսուրսների առկայությունը, ի թիվս այլոց: Կարիքների առաջնահերթության և հաջորդականության համար հետևվելիք գործընթացը ներառում է կանոնավոր խորհրդակցություններ շահագրգիռ կողմերի հետ, փորձագիտական կարծիքի դիմելը և դոնորների խորհրդատվությունները:

Ուորտային թիմերն իրականացնում են իրենց կարիքների վերլուծությունը՝ հիմնվելով գնահատման արդյունքների վրա, և առաջնահերթություն են տալիս արձագանքման տարբերակներին՝ ըստ իրենց իրավասության և տարբեր ուորտների՝ հաշվի առնելով կարողությունները, ռեսուրսների հնարավորությունները և երկրին հատուկ առաջնահերթության չափանիշները: Վերականգնման կարիքները և առաջնահերթությունները մշակելիս պետք է ուշադրություն դարձնել աղետի հետևանքների վերացմանը: Կարիքների առաջնահերթությունը պետք է հաշվի առնի աղետից առաջ և հետադետային պայմանների միջև եղած բացը և առաջարկի այնպիսի միջամտություններ, որոնք անհրաժեշտ են համայնքների սոցիալ-տնտեսական պայմանները վերականգնելու համար այնպես, որ այն բարելավի ապագա ռիսկերի ազդեցությունը մեղմելու և ռեցիդիվները կանխելու նրանց կարողությունները:

Այստեղ հիմնական առաջնորդող սկզբունքն այն է, որ վերականգնումը և վերակառուցումը համայնքները պաշտպանեն ապագա աղետների ռիսկերից: Այնուամենայնիվ, պետք է նաև նշել, որ չնայած վերականգնման բյուջեում ներառված են աղետների ռիսկերը նվազեցնելու և վերականգնելու լրացուցիչ ծախսերը և կարողությունները, դա պետք է արվի առանց վերականգնման բյուջեն ուռճացնելու՝ երկարաժամկետ զարգացման խնդիրները/դեֆիցիտը լուծելու համար:

Առաջնահերթությունների սահմանումը միշտ պետք է արտացոլի տվյալ երկրի եզակի պայմաններն ու կարիքները և հիմնված լինի երկրի համատեքստին հատուկ առաջնահերթության չափանիշների վրա: Ստորև բերված են մի քանի հիմնական նկատառումներ, որոնք կօգնեն հեշտացնել առաջնահերթությունները.

- Ազդեցության ենթարկված բնակչության կողմից ներկայացված ամենահրատապ կարիքները.
- Բնակչության խոցելի կամ հատուկ ռիսկային իրավիճակներում հայտնված ենթախմբերը,
- Կարիքների հաջորդականություն՝ կարճաժամկետից միջնաժամկետ և երկարաժամկետ;
- Վերականգնում մինչ աղետի մակարդակին, որին հաջորդում են բարելավումները.
- Գործողություններ, որոնք կարող են վաղ արդյունքներ ապահովել (18 ամսվա ընթացքում);
- Համեմատական առավելություններ;
- Ավելի մեծ ազդեցության հնարավորություններ.
- Ինստիտուցիոնալ և տեխնիկական կարողություններ.
- Հրատապ կարիքներով տարածքներ.
- Ընթացիկ կամ մոտ ապագայում կարևոր իրադարձություններ (օրինակ՝ ընտրություններ);
- Վերականգնման ոլորտների հետ կապված հիմնական խոչընդոտների լուծում.
- Վերականգնման նախաձեռնություններ, որոնք նպաստում են խաղաղությանը:

Վերականգնման ռազմավարություն. Միջամտություններ և արդյունքներ

ՀԱԿԳ-ում նկարագրվող միջամտությունները վերաբերում են հայտնաբերված վերականգնման առաջնահերթ կարիքները լուծելու համար անհրաժեշտ միջոցներին և գործողություններին, որոնք դրանք վերածում են արդյունքների: Միջամտությունները կարող են լինել ծրագրեր, նախագծեր կամ քաղաքականություններ, որոնք լուծում են առաջնահերթ կարիքները և աջակցում են վերականգնմանը կայուն հիմունքներով: Դրանք արտացոլում են այն, ինչ իրականացվել է և կարևոր են այն առումով, թե ինչ արդյունքների են ի վերջո հանգեցնում:

Վերականգնման միջամտությունները մշակվել են բոլոր ոլորտների համար և ներառված են Վերականգնման ռազմավարության մեջ՝ դրանց իրականացման ժամկետների հետ մեկտեղ: Միջամտությունները նախատեսված են կարճաժամկետ (աղետից մինչև 6 ամիս), միջնաժամկետ (6-18 ամիս) կամ երկարաժամկետ (18 ամսից մինչև 5 տարի) վերականգնման ժամկետների համար: Միջամտությունների ընտրության ժամանակ կարևոր է գնահատել ազդեցությունը ազդակիր բնակչության վրա և, ի թիվս այլոց, կառավարության և դոնորների աջակցության, քաղաքական արդյունքների տեսակետից իրագործվելիությունը:

Ակնկալվող արդյունքները հատուկ արտադրանքներ ու ծառայություններ են, որոնք առաջանում են վերականգնման գործողությունների միջոցով: Դրանք, հետևաբար, վերաբերում են գործունեության ավարտին (այլ ոչ թե իրականացմանը), որի վրա դեկավարները մեծ ազդեցություն ունեն: Նախատեսվող արդյունքները իրական կամ նախատեսված այն փոփոխություններն են, որոնց վերականգնման միջոցառումները ձգտում են աջակցել:

Առաջնահերթ կարիքների, միջամտությունների, ծախսերի և արդյունքների պատկերավոր օրինակներ

ԱՐԱՋՆԱԳԵՐԹ ԿԱՐԻՔՆԵՐ	ԱՆՅՐԱԺԵՇՏ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄ	ՎԿՆԿԱԿՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔ	ՎԵՐՎԱՆՔԱՄԱՆ ԳԻՆ	ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ
Վնասված դպրոցի վերականգնում / վերակառուցում	Շինանյութ, աշխատուժ Ուսումնական և ուսումնական պարագաների գնում և բաշխում	Դպրոցների վերականգնման գինը	\$8,000,000	Դպրոցներում տղաների և աղջիկների բարձրագած հաճախականություն

<p>Բոլոր անցումային դպրոցներում ուսումնական և դասավանդման նյութեր</p>	<p>տղաների և աղջիկների դպրոց հաճախելու հոշընդոտների վերացման խթաններ (օրինակ՝ դպրոցական կերակրման սինեմաներ, սանիտարահիգիենիկ հարմարությունների տրամադրում, անվտանգ տրանսպորտ և այլն)</p>	<p>Արդիականացված սանիտարական պայմանների ծախսեր հարմարություններ դպրոցներում Դպրոցական պարագաների արժեքը՝ Դպրոցական սննդի ծրագրերի ծախսերը</p>	<p>\$2,000,000 \$ 2,000,000 \$2,000,000</p>	<p>421 դպրոցներ վերակառուցված և վերանորոգված</p>
<p>Կրթության հասանելիություն տղաների և աղջիկների համար</p>		<p>կրթության ոլորտում վերականգնման ընդհանուր ծախսերը</p>	<p>\$14,000,000</p>	<p>Նախակրթական և դպրոցական որակյալ կրթության վերականգնում և հասանելիություն</p>
<p>Աղետից հետո նվազագույնի հասցնել պատվաստանյութերով կանխարգելվող հիվանդությունների առաջացումը:</p>	<p>Td/TT պատվաստանյութ և տետանուսի հակատոքսին տուժած անձանց համար: Դիֆթերիայի, տետանուսի (և կապույտ հազի երեխաների), կարմրուկի և կարմրախտի դեմ պատվաստումներ.</p>	<p>Բարելավված պատվաստումների հասանելիություն բոլոր տարիքի մարդկանց համար:</p>	<p>\$8,780,000 \$2,900,000</p>	<p>Թիրախային բնակչության պատվաստում Ձեռնարկվել են ֆիզիկական ենթակառուցվածքների վերակառուցում հողօգտագործման պլանների հիման վրա, որոնք մշակվել են՝ հաշվի առնելով բնական վտանգները և դրա զրեցությունները:</p>
<p>Ազդեցության ենթարկված շրջանների համար հողօգտագործման համապատասխան պլանավորում՝ ավելի լավ կառուցելու համար.</p>	<p>Արտաքին տեխնիկական փորձագետներ. Վտանգի և ռիսկի քարտեզներ. ԱՌՆ-ի վերաբերյալ կարողությունների զարգացման ուսուցում:</p>	<p>Բոլոր տուժած շրջանների համար մշակվել են հողօգտագործման պլաններ և ռիսկերի քարտեզներ:</p>		

NB : Արտաքին փորձագետներ կարող են ներգրավվել տեղականների բացակայության դեպքում, կամ նրանց վերապատրաստելու համար

Վերականգնման ծախսեր

Ծախսերը հաշվարկվում են, երբ վերականգնման առաջնահերթությունները, դրանց համապատասխան միջամտությունները, արդյունքները և վերջնական ակնկալվող ազդեցությունը բացահայտված են: Սովորաբար ծախսերը հաշվարկվում են Վերականգնման ռազմավարության մեջ ներառված յուրաքանչյուր ակնկալվող արդյունքի և նախատեսված ազդեցության համար (ինչպես պատկերված է վերը նշված աղյուսակում):

Յուրաքանչյուր ոլորտի արդյունքների սկզբնական գնահատված արժեքը կատարվում է ՀԱԿԳ ոլորտային թիմերի կողմից: Առաջարկվող միջամտությունները և արդյունքները և հարակից ծախսերը յուրաքանչյուր ոլորտի համար այնուհետև բաշխվում և համեմատվում են՝ առանց կրկնակի հաշվառման համապարփակ ծածկույթ ապահովելու համար, քանի որ որոշ միջամտություններ կարող են լուծել մեկից ավելի ոլորտների կարիքները: Ոլորտների միջև այս համակարգմանը աջակցելու համար կարևոր է, որ ոլորտային տարբեր թիմերը պարբերաբար հանդիպեն գնահատման և պլանավորման գործընթացի ընթացքում:

Վերականգնման և վերակառուցման կարիքները գնահատելու համար ծախսերը կարող են հաշվարկվել՝ օգտագործելով փոխարինման միավորի արժեքը և կառավարման ծախսերը: Միավոր արժեքը ապրանքի կամ ծառայության սահմանված արժեքն է՝ հիմնված երկրում կենսամակարդակի ինդեքսի կամ ծախսերի համաձայնեցված ժամանակացույցի վրա, որն օգտագործվում է ոլորտային նախարարությունների կողմից զարգացման պլանավորման համար: Կլիմայի նաև արժեքի ստանդարտ աճ՝ թույլ տալու ավելի լավ վերականգնում կամ ռիսկի նվազեցման միջոցառումներ: Որոշ դեպքերում կմշակվի նոր նախագիծ, որի արժեքը կախված կլինի միջամտության իրական արժեքից, այլ ոչ թե փոխարինման արժեքից: Օրինակ, եթե համայնքը տեղափոխվում է, հողի արժեքը կներառվի ծրագրի մեջ, ինչը կարող է մեծացնել ընդհանուր արժեքը փոխարինման արժեքից շատ ավելին: Նմանապես, ծրագրի կառավարման արժեքը նույնպես պետք է ներառվի տեղափոխման ծրագրի արժեքի մեջ:

Միավորի ծախսերը կարող են փոխվել աղետի պատճառով: Հաշվի առնելով պահանջարկը և առաջարկի նվազման հնարավորությունը, ապրանքների միավորի արժեքը կարող է զգալիորեն աճել:

Ստանդարտ միավորի ծախսերի բացակայության դեպքում ծախսերի հաշվարկման գործընթացը սովորաբար օգտագործվում է պլանավորման նախագծերում, կարող է օգտագործվել ծախսերը մշակելու համար: Ծրագրի ծախսերը կարող են օգտագործվել այնպիսի միջամտությունների համար, ինչպիսիք են որոշակի բնակչության խմբին հմտությունների ուսուցում տրամադրելը կամ տեղեկատվական կառավարման համակարգի մշակումը և այլ տարրեր, ինչպիսիք են վարչարարությունը և նյութատեխնիկական ապահովումը և այլն:

2.2.4.4 Վերականգնման իրականացման ոլորտային պայմանավորվածություններ

Վերականգնման ռազմավարությունը ներառում է իրականացվելիք միջոցառումների նկարագրությունը, մասնավորապես հետևյալ հիմնական տարրերի առումով.

1. Գործընկերություններ, համակարգում և կառավարում;
2. Միջվոլորտային / խաչվող թեմաներ;

3. Հղումներ զարգացմանը;
4. Ռեսուրսների մոբիլիզացիա;
5. Հիմնական ենթադրություններ և սահմանափակումներ:

Գործընկերություններ, համակարգում և կառավարում

Վերականգնման ռազմավարության այս բաժինը նկարագրում է վերականգնման գործընթացում հիմնական գործընկերությունները և նկարագրում է բոլոր հիմնական դերակատարների միջև ներուլորտային և միջուլորտային համակարգման պայմանավորվածությունները, ներառյալ կառավարությունը, քաղաքացիական հասարակությունը և մասնավոր հատվածը:

Այս բաժինը նաև նկարագրում է վերականգնման գործընթացի կառավարման միջոցառումները: Սա ներառում է միջոցառումներ այն մասին, թե ինչպես կառավարությունը կկազմակերպի վերականգնման գործընթացը յուրաքանչյուր հատվածում, ընդհանուր առմամբ՝ նշելով, թե որ պետական մարմինները պատասխանատու կլինեն վերականգնման կառավարման համար, և ինչպիսի փոփոխություններ կամ լրացուցիչ աջակցություն կարող է անհրաժեշտ լինել հաջող վերականգնման համար: Այստեղ նկարագրված են նաև միջգերատեսչական կառավարման պայմանավորվածությունները, որոնց թվում է համակարգող մարմինը կամ այնպիսի կարգավորում, որն առաջարկում է ստեղծել համապատասխան օժանդակ ծառայություններ, ինչպիսիք են գրասենյակները և մարդկային ռեսուրսները և այլն:

Փոխկապակցված ոլորտներ և թեմաներ

Փոխկապակցված ոլորտներն ու թեմաները ազդում են մյուս բոլոր կամ զգալի թվով այլ ոլորտների վրա և կարևոր հետևանքներ ունեն աղետից հետո վերականգնման համար:

Դիտարկվող փոխկապակցված հատվածներն են.

- Աղետների ռիսկի նվազեցում (ԱՌՆ)
- Կառավարում
- Շրջակա միջավայր

ՀԱԿԳ-ում դիտարկվող խաչաձև թեմաներն են.

- Սեռ
- Տարիքը
- ՄԻԱԿ/ՁԻԱՀ

Ըստ կիրառելիության՝ ոլորտային թիմերը այս խաչաձև փոխկապակցված խնդիրները պետք է ներառեն իրենց գևահատման գործընթացներում, և առաջարկվող

միջամտությունները պետք է ներառվեն Վերականգնման ռազմավարությունում: Ցանկացած ՀԱԿԳ-ում կարող են առաջանալ նաև համատեքստին հատուկ լրացուցիչ փոխկապակցված խնդիրներ, որոնք պահանջում են ոլորտների կողմից միջոցառումներ:

Ի հավելումն այս խաչաձև փոխկապակցված խնդիրների, կան կապեր տարբեր ոլորտների միջև, որոնք պահանջում են միջոլորտային համագործակցություն: Օրինակ, բնակարանային ոլորտը կարող է պահանջել վերանորոգում կամ վերակառուցում, ինչը կարող է կապված լինել կենսապահովման ոլորտի հետ, երբ վերակառուցման գործընթացը կարող է ապահովել վճարովի աշխատանք: Կամ ջրամատակարարման և ջրահեռացման ենթակառուցվածքների կրած վնասը կարող է պահանջել լրացուցիչ կանխարգելիչ առողջապահական միջոցառումներ և ջրամատակարարման որակի վերահսկում: Հետևաբար, յուրաքանչյուր հատվածի համար կարևոր է կիսել իր արդյունքները ուրիշների հետ և համատեղորոշել միջոլորտային կապերը: Սա պահանջում է ոլորտի այլ թիմերի հետ համագործակցություն՝ համահունչ վերականգնման միջամտություններ մշակելու համար: Այս գործընթացին կաջակցի Համակարգող թիմը, որը հասանելի է բոլոր ոլորտների գնահատման հաշվետվություններին և կարող է բացահայտել համագործակցության ոլորտները:

Հղումներ զարգացմանը

Վերականգնման ռազմավարությունը կուրվագծելի այն ուղիները, որոնցով վերականգնման գործընթացը կարող է կապվել և աջակցել երկրի զարգացման նպատակներին և առաջնահերթություններին: Ըստ հնարավորության այն թույլ կտա վերականգնման գործընթացը համապատասխանեցնել ազգային ռազմավարական զարգացման ավելի լայն նպատակներին:

Վերականգնման ռազմավարությունը նաև թույլ կտա կապեր հաստատել զարգացման ազգային շրջանակների, ազգային/տեղական զարգացման պլանների և գործընկերների զարգացման պլանավորման փաստաթղթերի հետ: Երբ պայմանները թույլ են տալիս, Վերականգնման ռազմավարությունը կարող է նաև տեղեկացնել և ճշգրտել նշված փաստաթղթերը:

Ռեսուրսների մոբիլիզացիա

Վերականգնման ռազմավարությունը հիմք է հանդիսանում ռեսուրսների մեծ մասի մոբիլիզացման համար, որոնք աջակցում են երկրի վերականգնմանը: Այս ռազմավարության շրջանակներում ռեսուրսների մոբիլիզացման ջանքերը կարող են միջոցներ ապահովել վերականգնման ծրագրի համար: Երբ ներքին մոբիլիզացիան կամ ազգային հասանելի ռեսուրսները բավարար չեն բացահայտված կարիքների համար, դոնորները կարող են կազմակերպել ռեսուրսների մոբիլիզացիայի համաժողով՝ ՀԱԿԳ և վերականգնման ռազմավարության մշակման ավարտից հետո:

Դոնորների և այլ հնարավոր խոստումների համաժողովի նպատակներն ու թիրախները, ինչպես նաև ռեսուրսների մոբիլիզացման ռազմավարությունը պետք է քննարկվեն և որոշվեն Կառավարության կողմից՝ ՀԱԿԳ թիմի անդամների աջակցությամբ: Դոնորների համաժողովը կարող է հրավիրվել կառավարության և Բարձր մակարդակի կառավարման թիմի ղեկավարությամբ: Ռեսուրսների մոբիլիզացման ռազմավարությունը պետք է հաշվի առնի շահերի պաշտպանությունը և հաղորդակցությունը՝ բարձրացնելու իրազեկվածությունը քաղաքականություն մշակողների, պոտենցիալ դոնորների, լրատվամիջոցների, բնակչության հիմնական խմբերի և կարևոր լսարաններ համարվող այլ շահագրգիռ կողմերի շրջանում:

Հիմնական ենթադրություններ և սահմանափակումներ

ՀԱԿԳ-ն բացահայտում է վերականգնման գործընթացը հաջողությամբ ավարտելու համար արված հիմնական ենթադրությունները և վերականգնման գործընթացի ընթացքում հանդիպող հիմնական սահմանափակումները՝ ցույց տալով, թե ինչպես դրանք կարող են հաղթահարվել:

Հիմնական ենթադրությունների օրինակները կարող են ներառել.

- Հիմնական շահագրգիռ կողմերը կլինեն բաց և մասնակցային վերականգնման գործընթացի մաս.
- Երկրի սահմաններում նոր աղետ չի կանխատեսվում.
- Երկրի ինստիտուտներն ու վարչական կարողությունները կկարողանան ընդգրկել վերականգնումն իրենց գործառույթային և տեխնիկական կարողություններով.
- Որպես վերականգնման համար տրամադրվող աջակցության մաս, ռեսուրսներ կուղղվեն տեղական և ազգային հաստատությունների գործառույթային և տեխնիկական կարողությունները բարելավելու վերականգնման գործընթացն իրականացնելու համար:

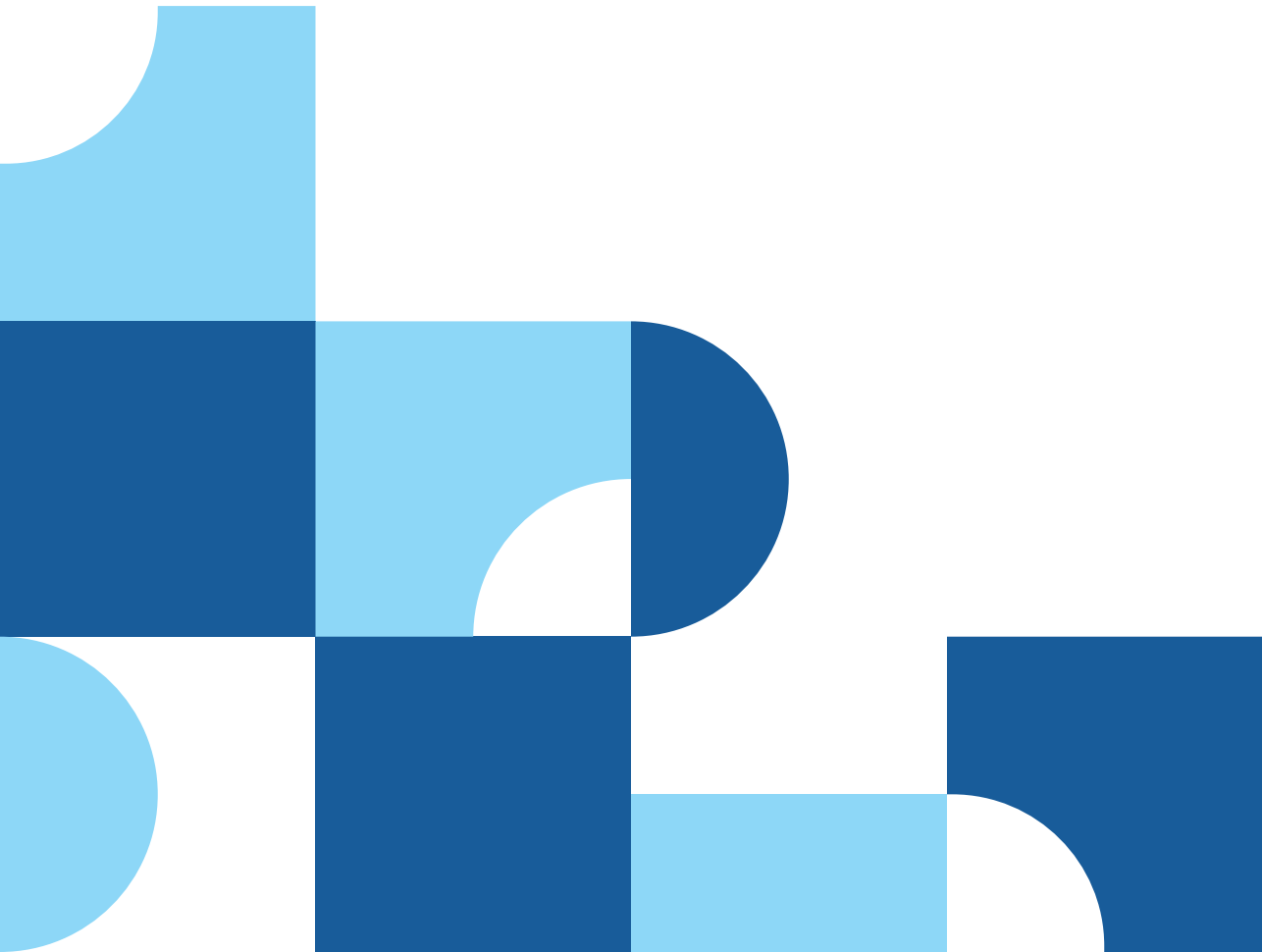
Սահմանափակումները կներառեն.

- Սահմանափակ ֆինանսական և նյութական ռեսուրսներ.
- Անբավարար մարդկային ռեսուրսներ և տեխնիկական փորձաքննություն՝ ժամանակին վերականգնմանն աջակցելու համար:

Սահմանափակումները կարող են հաղթահարվել միջազգային դոնորներից և գործընկերներից ֆինանսական և տեխնիկական աջակցություն հայցելով, կառավարության և համայնքային անձնակազմի և կամավորների համար դասընթացներ կազմակերպելով:

ԳԼՈՒԽ 3

ՀԱԿԳ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐՆ ՈՒ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԵՐԸ

Այս գլուխը կենտրոնանում է ՀԱԿԳ-ի անցկացման գործընթացի վրա: Այն առաջարկում է ուղեցույց ՀԱԿԳ-ի պատրաստման և իրականացման ժամանակ ձեռնարկվելիք միջոցառումների վերաբերյալ: Ավելի կոնկրետ, այն տրամադրում է ուղեցույց.

- Խորհրդակցության և որոշումների կայացման գործընթաց, որն անհրաժեշտ է ՀԱԿԳ-ն ակտիվացնելու համար.
- ՀԱԿԳ-ի նախապատրաստում՝ պլանավորման առաքելության միջոցով;
- ՀԱԿԳ-ի անցկացման գործընթացը:

Բացի այդ, Ա հատորը ներառում է նաև «Գործիքների փաթեթ»՝ տարբեր թիմերի համար մոդելային տեխնիկական առաջադրանքներով, որոնք կազմում են ՀԱԿԳ-ի մի մասը, ինչպես նաև օրինակելի ձևանմուշներ, որոնք կարող են օգտագործվել ՀԱԿԳ-ի գործընթացը հեշտացնելու համար, օրինակ՝ վերջնական զեկույցի պատրաստման համար: Դրանք կարող են հարմարեցվել յուրաքանչյուր համատեքստին՝ ըստ պահանջի:

Պետք է նշել, որ այս գլխում առաջարկվող գործընթացներն ու ընթացակարգերը կոչված են ցույց տալ ՀԱԿԳ գործընթացի ընթացքում միջգերատեսչական համակարգման պահպանման հնարավոր եղանակը՝ հիմնվելով անցյալի աղետների արձագանքման լավ փորձի վրա: Սակայն ոչ բոլոր ընթացակարգերը կարող են կիրառվել աղետին հատուկ միջգերատեսչական արձագանքման համար: Համակարգման իրական եղանակները կարող են Էապես տարբերվել՝ կախված երկրի համատեքստից և միջազգային ներգրավվածության պետական դիմումի բնույթից. տարբեր տարածաշրջաններում և երկրներում միջգերատեսչական հարաբերությունների դինամիկայից, աղետի կոնկրետ իրավիճակներին միջգերատեսչական արձագանքների բնույթից, չափից և հատուկ նպատակներից, այլ տեղական իրողություններից:

ՀԱԿԳ-ի կառավարումը պահանջում է սերտ համագործակցություն Ազգային կառավարության և համապատասխան երկրներում ՄԱԿ-ի, ԵՄ-ի, ՀԲ-ի և այլ գործընկերների ներկայացուցիչների միջև, ինչպես նաև սերտ համագործակցություն կենտրոնակայանի (ՀՈ) մակարդակով ՄԱԿ-ի, ԵՄ-ի, ՀԲ-ի և այլ միջազգային գործընկերների՝ երաշխավորելու, որ գնահատման գործընթացը և Վերականգնման ճանապարհային քարտեզի մշակումը լավ համակարգված են: Արդյունավետ ՀԱԿԳ-ի սկզբունքները պետք է լինեն միասնական գնահատման կառուցվածքը, գնահատման գործընթացը և գնահատման արդյունքը, մասնավորապես՝ Վերականգնման ռազմավարություն:

ՀԱԿԳ պլանավորման և անցկացման գործընթացը ներառում է.

- Համակարգման պայմանավորվածություններ;
- ՀԱԿԳ կառավարման թիմի ստեղծում;

- Համաձայնություններ դերերի և պարտականությունների վերաբերյալ;
- Գնահատող խմբերի կազմը;
- Ռեսուրսների պահանջները;
- Գնահատման լոգիստիկան.

ՀԱԿԳ գործընթացում սույն առաջադրանքները կազմակերպված են այս գլխում վեց հիմնական ֆայլերի, ինչպես ամփոփված է ստորև բերված աղյուսակում և դիագրամում, թեև այս ֆայլերը և ՀԱԿԳ-ի իրականացման ժամանակացույցը միշտ կախված կլինեն աղետի բնույթից և մասշտաբից:

ՀԱԿԳ-ի ֆայլերն ու գործընթացը ամփոփված են հետևյալ աղյուսակում և հաջորդ դիագրամում: Քայլերից յուրաքանչյուրը մանրամասն նկարագրված է ստորև:

3.1 ՀԱԿԳ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԶԱՅԼԵՐ, ԳՈՐԾՆԹԱՑՆԵՐ ԵՎ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

1/ Նախապատրաստում և ակտիվացում

- ԵՄ-ի, ՀԲ-ի և ՄԱԿ-ի միջև ներթափառական հաղորդակցություն ՀԱԿԳ-ի հնարավոր անհրաժեշտության վերաբերյալ;
- Անհապաղ հաղորդակցություն ԵՄ-ի, ՀԲ-ի, ՄԱԿ-ի երկրի գրասենյակներից՝ համապատասխան գլխավոր շտաբից և հաղորդակցություն ԵՄ-ի, ՀԲ-ի և ՄԱԿ-ի միջև՝ ՀԱԿԳ-ի հնարավոր վարժություններին աջակցելու համար;
- ԵՄ-ի, ՀԲ-ի և ՄԱԿ-ի կողմից ՀԱԿԳ-ի, երկրի ներսում և շտաբի որոշման վերաբերյալ կառավարության խնդրանքը՝ ՀԱԿԳ-ն ակտիվացնելու համար;
- ՀԱԿԳ-ի նպատակների, շրջանակի և ռեսուրսների բացահայտում;
- Ազգայինից մինչև տեղական մակարդակով ինստիտուցիոնալ կառուցվածքի որոշում, ներառյալ կառավարության նախարարությունները և գերատեսչությունները, տեղական ինքնակառավարման մարմինները, համայնքային հաստատությունները, ՀԿ-ները և քաղաքացիական հասարակությունը.
- Աջակցություն, որը կառավարությունը կտրամադրի գնահատման առաքելությանը (սա սովորաբար տեղի է ունենում եռակողմ ձևաչափով՝ գործակալությունների անձնակազմի կողմից նախագնահատման պլանավորման առաքելության ժամանակ կամ կարող է կազմակերպվել նաև տեղական ներկայացուցիչների հետ).
- Պլանավորման առաքելության տեղակայում;

- Երկրում բարձր մակարդակի կառավարման թիմի ստեղծում;
- Համակարգման պայմանավորվածությունների ստեղծում՝ անհրաժեշտության դեպքում շտաբի և տարածաշրջանային մակարդակներից աջակցություն տրամադրելու համար;
- ՀԱԿԳ-ի համար ռեսուրսների մոբիլիզացման ռազմավարության մշակում:

2/ ՀԱԿԳ նախապատրաստում

- Նախապայմանավորվածություններ և ՀԱԿԳ պլան;
- Կառավարության հետ խորհրդակցելով՝ բոլոր անհրաժեշտ պայմանավորվածությունների ձեռքբերում՝ աջակցելու ՀԱԿԳ-ին (թիմի կազմ, նյութատեխնիկական ապահովում, մարդկային ռեսուրսներ, տեղեկատվության կառավարում, ռազմավարական պլանավորման և մարդկային զարգացման մասնագետներ, բյուջե, կառավարման կառույցներ և այլն);
- Կազմակերպված աշխատաժողով՝ ՀԱԿԳ-ի մի գնահատումը վերապատրաստելու համար;
- ՀԱԿԳ-ի ժամանակացույց. սահմանել աշխատանքային գրաֆիկը և գնահատման ժամանակացույցը, ներառյալ ոլորտային խմբերի կազմը

3/ Տվյալների հավաքագրում և հավաստում

- Գրասենյակի վերանայում. ստեղծված ոլորտային և թեմատիկ խմբերի համատեքստում, աղետների վնասների և կորուստների վերաբերյալ երկրորդական քանակական տվյալների հավաքագրում և մինչ աղետի ելակետային տեղեկատվություն.
- Դաշտային այցելություններ. տվյալների ընտրանքային հավաքագրում և տուժած տարածքների տվյալների հաստատում, ներառյալ հարցումները և տվյալների հավաքագրման այլ մեթոդներ հարցազրույցների միջոցով: Դաշտային այցելությունները պետք է համակարգվեն ազգային և տեղական իշխանությունների հետ: Տեղանքների ընտրությունը հիմնված կլինի առավել տուժած կամ համապատասխան տարածքների կամ հատվածների նախնական տվյալների վրա.
- Շահագրգիռ կողմերի հետ խորհրդակցություններ, ներառյալ ֆոկլուս խմբերը

4/ Համախմբում և վերլուծություն

- Ոլորտային տվյալների վերլուծություն. յուրաքանչյուր ոլորտային թիմի կողմից

հավաքագրված վնասների և կորուստների վերաբերյալ տվյալների համախմբում, մշակում և վերլուծություն.

- Վնասը և կորուստները կազմելուց հետո բացահայտել ոլորտի վերականգնման կարիքներն ու առաջնահերթությունները և սինթեզել ոլորտի հաշվետվությունների մեջ.
- Միջոլորտային տվյալների վերլուծություն. խաչաձև ստուգել արդյունքները ոլորտներում: Կատարել բազմասեկտորային վերլուծություն՝ աղետի ընդհանուր պատկերացում կազմելու համար. բացահայտել ընդհանուր առաջնահերթությունները ոլորտների և աշխարհագրական տարածքների, խոցելի խմբերի, միջոլորտային խնդիրների միջև և ստեղծել ընդհանուր հիմք վերականգնման ծրագրերի համար.
- Խորհրդակցություն. ազդակիր տարածքներում տեղական շահագրգիռ կողմերի հետ ներգրավվածության խորհրդակցական գործընթաց՝ առաջնահերթ կարիքների և վերականգնման ռազմավարությունների շուրջ համաձայնեցնելու համար.
- Ոլորտների և աշխարհագրական տարածքների կարիքների/վերականգնման ռազմավարությունների խաչաձև ստուգում;
- Ազդեցության վերլուծություն մակրո մակարդակում (տնտեսության և մարդկային զարգացման վրա ազդեցության կանխատեսում):

5/ Վերականգնման ռազմավարության մշակում

- Սեմինար թիմի բոլոր անդամների հետ՝ կիսելու ՀԱԿԳ արդյունքները և վերականգնման կարիքները բոլոր ոլորտներում և տեղական շահագրգիռ կողմերի հետ խորհրդակցությունների արդյունքները;
- Մշակել վերականգնման ռազմավարություն (տեսլական, առաջնորդող սկզբունքներ, վերականգնման և վերակառուցման կարիքներ և առաջնահերթություններ, իրականացման միջոցառումներ);
- Վերականգնման ռազմավարությամբ ՀԱԿԳ զեկույցի նախագիծ;
- Հետադարձ կապի և վավերացման գործընթաց; Վերջնական հաշվետվություն
- Արդյունքների PPT ներկայացում

6/ Ռեսուրսների մոբիլիզացման և իրականացման մեխանիզմ

- Աջակցել ռեսուրսների մոբիլիզացիային, անհրաժեշտության դեպքում, որպես ազգային բյուջեից հատկացված ռեսուրսների լրացում.

- Կազմակերպել դոնորների/երաշխավորող կոնֆերանս՝ ներկայացնելու ՀԱԿԳ-ն և վերականգնման ռազմավարությունը;
- Առաջարկել միջգերատեսչական մեխանիզմ վերականգնման իրականացման և համակարգման, ազգային/տեղական ինստիտուցիոնալ կազմակերպումն ամրապնդելու համար:

3.2 ԿԱՌՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ՝ ՀԱԿԳ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱԿԳ-ն կառավարության կողմից ղեկավարվող և կառավարությանը պատկանող գործընթաց է, որն իրականացվում է ազգային և միջազգային գործակալությունների մասնակցությամբ: Ազգային կառավարության կողմից վարժությունների ղեկավարումը կարևոր է հաջող գնահատման համար: Հետևաբար, խորհուրդ է տրվում, որ կառավարությունը հավաստի ՀԱԿԳ ձեռնարկելու հանձնառությունը համապատասխան մակարդակով և տրամադրի անհրաժեշտ աջակցություն: Հետևյալ բաժինը հակիրճ ուրվագծում է Կառավարությունից պահանջվող աջակցությունը ՀԱԿԳ իրականացնելու համար:

Գնահատման նախաձեռնում

ՀԱԿԳ-ն նախաձեռնվում է Ազգային կառավարության խնդրանքով: Միջազգային գործակալությունները մանդատ չունեն անցկացնելու այն առանց Կառավարության հստակ պահանջի: Ցանկալի է, որ նամակ ուղարկվի՝ խնդրելով եռակողմ գործընկերներին (ԵՄ, ՀԲ և ՄԱԿ) աջակցել կառավարությանը ՀԱԿԳ-ի անցկացման հարցում: Նամակը ստանալուց հետո եռակողմ գործընկերները կհանդիպեն համապատասխան պետական մարմինների հետ և նախապատրաստական քննարկումներ կանցկացնեն ՀԱԿԳ-ի շրջանակի, ինչպես նաև ՀԱԿԳ իրականացման համար անհրաժեշտ նյութատեխնիկական աջակցության վերաբերյալ:

ՀԱԿԳ-ի անցկացման նախապատրաստական քայլերը

Սկզբում կարևոր է նշանակել նախարարություն կամ վարչություն, որը ղեկավարելու է ՀԱԿԳ: Այս լիազոր մարմնի դերը կլինի համակարգել ազգային կառավարության բոլոր ոլորտային նախարարությունները և միջազգային գործակալությունները՝ հետևելով ՀԱԿԳ-ի իրականացման տարբեր քայլերին: Նախարարությունը կամ գերատեսչությունը կարող է զեկուցել ավելի բարձր մարմնին (տե՛ս էջ 61՝ Բարձր մակարդակի կառավարման թիմի մասին՝ ավելին իմանալու համար), եթե Կառավարությունը անհրաժեշտ համարի ՀԱԿԳ վերահսկողություն և ուղղորդում տրամադրելու համար:

ՀԱԿԳ պլանավորելիս անհրաժեշտ է հասկանալ աղետի մասշտաբը և չափը, որպեսզի պատշաճ ձևակերպվի ՀԱԿԳ-ի հստակ տեղնիկական նկարագիրը /ՏՆ/: Դա կարող է

իրականացվել Պլանավորման առաքելության միջոցով, որին մասնակցում են Ազգային կառավարության երկու կամ երեք անդամներ, որոնց աջակցում են ԵՄ-ի, ՀԲ-ի և ՄԱԿ-ի անդամները: Պլանավորման առաքելության առաջնային դերը ՀԱԿԳ-ի իրականացման համար հստակ ՏՆ և բյուջեի մշակումն է: Պլանավորման առաքելության մասին հավելյալ տեղեկությունների համար տե՛ս էջ 56:

ՀԱԿԳ-ի համար ՏՆ-ի մշակում

Կառավարության հետ միասին պետք է մշակվի ՀԱԿԳ ՏՆ, որը սահմանում է ՀԱԿԳ շրջանակը և ժամանակաչափը, դրա կառավարման կառուցվածքը, անձնակազմը և նյութատեխնիկական պայմանավորվածությունները և տեղեկատվության կառավարման նկատառումները: ՏՆ բոլոր ասպեկտները պետք է վերջնական տեսքի բերվեն Կառավարության հետ խորհրդակցելով: ՀԱԿԳ-ի համակարգման համար պատասխանատու կառավարական գործակալությունը պետք է համաձայնի հանձնարարականի պայմաններին և պաշտոնապես փոխանցի իր համաձայնությունը:

ՀԱԿԳ-ի ժամանակացույց և ժամկետ

ՀԱԿԳ-ի անցկացման ժամանակացույցը և ժամկետները որոշվում են Կառավարության հետ խորհրդակցելով: Քանի որ ՀԱԿԳ-ն ավարտելու համար պահանջվում է առնվազն երեքից վեց շաբաթ, ժամանակացույցը պետք է հաշվի առնի առաջնային տվյալների առկայությունը մինչև ՀԱԿԳ-ի մեկնարկը: Պետք է վստահ լինել, որ աղետի արձագանքման հումանիտար փուլը գրեթե ավարտված է, և ՀԱԿԳ-ի անցկացումը չի խոչընդոտի օգնության որևէ գործողության իրականացմանը: Կարևոր է նաև պարզել, որ տեղական ինքնակառավարման մարմինների աշխատակիցները վերադարձել են իրենց պարտականությունների կատարմանը և պատրաստ են աջակցելու ՀԱԿԳ-ի իրականացման գործում: Սովորաբար, ՀԱԿԳ-ն պետք է սկսվի աղետից մեկ կամ երկու շաբաթ հետո:

Կառավարության մասնակցություն

Կառավարությունը պետք է առաջադրի իր պաշտոնյաներին և փորձագետներին՝ ՀԱԿԳ-ին մասնակցելու համար: Այն պետք է սկսվի ՀԱԿԳ-ի համակարգման համար պայմանավորվածություններ ձեռք բերելով: Կառավարության կազմից պետք է առաջադրվի բարձրաստիճան պաշտոնյա՝ ՀԱԿԳ-ն համակարգելու համար: Քանի որ ստեղծվում են ոլորտային թիմեր, պետական պաշտոնյաները պետք է մասնակցեն յուրաքանչյուր ոլորտային թիմին և տրամադրեն տեղեկատվություն վնասների և կորուստների մասին՝ իրավիճակի մասին «առաջին ձեռքից» իրենց իմացությամբ: Եթե որոշակի պատճառներով պետական պաշտոնյաները հասանելի չեն, Կառավարությունը պետք է առաջադրի ոլորտի փորձագետներին, որոնք հասանելի են երկրի ներսում:

Գնահատման նպատակը.

Պետական պաշտոնյաների մասնակցությունը կարևոր է ոչ միայն պետական սեփականության, այլև վնասների, կորուստների և կարիքների վերաբերյալ տվյալների վավերացման համար:

Տեղական հարմարությունների տրամադրում

Կառավարությունից պահանջվում է գնահատող թիմին տրամադրել տեղական անհրաժեշտ աշխատանքային հարմարություններ, որը կներառի գրասենյակային տարածք թիմի համար, ուսումնական հաստատություն, ինչպես նաև կապի միջոցներ: Թեև գնահատման թիմը հիմնականում հագեցած կլինի իր համակարգիչներով, կարևոր է գտնել աշխատանքային տարածք, որը հագեցած է համակարգիչներով, տպիչներով, հեռախոսներով և ինտերնետի հարմարություններով: Որոշ տեղական անձնակազմ կարող է նշանակված լինել SS և հաղորդակցման աջակցության համար: Շատ օգտակար կլինի նաև, եթե կառավարությունը կարողանա տրանսպորտային միջոցներ տրամադրել գնահատող թիմին: Մի շարք ոլորտային թիմեր պետք է դաշտային այցելություններ կատարեն: Նրանք պետք է ապահովվեն տրանսպորտային միջոցներով, որպեսզի կարողանան արդյունավետ կերպով իրականացնել գնահատումը:

Թարգմանություն և մեկնաբանություն

Տեղական լեզուներով առկա են լինում մեծ քանակությամբ տեղեկատվություն և տվյալներ, որոնք կարևոր են գնահատման թիմերի համար: Կառավարությունը պետք է տրամադրի անհրաժեշտ թարգմանիչներ, որոնք կարող են օգնել գնահատող թիմին անհրաժեշտ տեղեկատվությանն ու տվյալներին հասանելիություն ստանալու համար:

Դաշտային այցելությունների ընթացքում, երբ գնահատող թիմից պահանջվում է քննարկումներ անցկացնել համայնքի հետ, թարգմանիչների ներկայությունը անգնահատելի կլինի: Կառավարությունը պետք է յուրաքանչյուր ոլորտային թիմի հետ նշանակի մեկ կամ երկու հոգու, ովքեր կկարողանան մեկնաբանել տնային տնտեսությունների և համայնքների կողմից տրամադրվող տեղեկատվությունը:

Ոլորտային թիմերի ձևավորում և պատրաստում

Գնահատումը պետք է ընդգրկի ազդեցության ենթարկված բոլոր ոլորտները: Յուրաքանչյուր հատվածի համար կստեղծվի թիմ, որը կներառի կառավարության, միջազգային գործակալությունների և մասնավոր հատվածի փորձագետներ՝ հիմնվելով նրանց փորձի վրա: Կառավարության նախարարությունը/գնահատումը համակարգող պաշտոնյան տեղեկատվություն կունենա գնահատման համար կազմված ոլորտային թիմերի մասին: Դա հնարավորություն կտա կառավարությանը հեշտացնել այդ թիմերի աշխատանքը և նրանց տրամադրել տեղական հնարավորություններ՝ գնահատումն իրականացնելու համար:

Կառավարությունը պետք է աջակցի ոլորտային թիմերի վերապատրաստմանը ՀԱԿԳ գնահատման մեթոդների վերաբերյալ: Նման աջակցությունը կտրամադրվի ՀԱԿԳ թիմի համար վերապատրաստման ծրագիր կազմակերպելու միջոցով: ՀԱԿԳ-ին մասնակցող պետական պաշտոնյաները պետք է մասնակցեն վերապատրաստման ծրագրին: Դասընթացների անցկացման վայրը և այլ նյութատեխնիկական աջակցությունը նույնպես պետք է տրամադրվի կառավարության կողմից:

Ելակետային և առաջնային տվյալների հավաքագրում

Պետական մարմինները պետք է տրամադրեն ելակետային տվյալներ բոլոր ոլորտների վերաբերյալ, որոնք պետք է գնահատվեն: Ոլորտային թիմերը պետք է հանդիպեն համապատասխան ստորաբաժանման/գործակալության հետ՝ ելակետային տվյալները հավաքելու համար: Այնտեղ, որտեղ ելակետային տվյալները մատչելի չեն, կառավարությունը պետք է գտնի տեղեկատվության աղբյուրները ելակետային տվյալների հավաքման համար:

Պետական գերատեսչությունները պետք է նաև իրենց անձնակազմին գործուղեն վեջիններիս կողմից վնասների և կորուստների վերաբերյալ առաջնային տվյալների հավաքագրման համար: Օրինակ, գյուղատնտեսության ոլորտում ազդակիր տարածքների և մշակաբույսերի վերաբերյալ տվյալները պետք է հավաքվեն և կազմվեն համապատասխան գյուղատնտեսական վարչության կողմից: Նմանապես, տարբեր ոլորտներում զբաղվածության կորստի և ապրուստի միջոցների վերաբերյալ տվյալները կհավաքվեն զբաղվածության համար պատասխանատու գործակալության կողմից: Նման տվյալների հավաքագրումը կարող է ձեռնարկվել միայն կառավարության համապատասխան աշխատակազմերի կողմից: Վնասի և կորստի վերաբերյալ առաջնային տվյալները պետք է հասանելի լինեն ոլորտային թիմերին, երբ նրանք ժամանեն: Նման տվյալների հավաքագրումը պետք է ընդգծվի SU քննարկման և վերջնական տեսքի բերելու ժամանակ:

Դաշտային այցելություններ

Ոլորտային թիմերից պահանջվում է իրականացնել դաշտային այցելություններ՝ գնահատումներ իրականացնելու համար: Այս դաշտային այցելությունները պետք է կազմակերպվեն համապատասխան պետական կառույցների կողմից: Դաշտային այցելությունների թիվը, ինչպես նաև այցելության վայրերը կորոշվեն պետական մարմինների հետ խորհրդակցելով: Ոլորտային թիմերին ուղեկցելու են պետական կառույցների ներկայացուցիչները տեղամասեր իրենց այցելությունների ժամանակ:

Ոլորտային թիմերի դաշտային այցելությունները կկազմակերպվեն պետական մարմինների կողմից, իսկ դաշտային այցելությունների թիվը, ինչպես նաև այցելության վայրերը կորոշվեն պետական մարմինների հետ խորհրդակցությամբ:

Տնային տնտեսությունների և համայնքների մակարդակով հարցումներ և հարցազրույցներ.

Գնահատումը ներառում է տնային տնտեսությունների և համայնքների հարցումների անցկացում: Այս հարցումներն ու հարցազրույցներն ամենաարդյունավետն են անցկացվում, երբ համապատասխան պետական գործակալությունը առաջնորդում է այն: Պետական գործակալությունները կարող են առաջարկել այն տնային տնտեսությունները և համայնքները, որոնք պետք է այցելեն ոլորտի թիմերը: Հարցաթերթիկը նախագծելիս և քննարկման համար հարցեր կազմելիս պետական մարմինները կարող են կարևոր պատկերացումներ տրամադրել տեղական մշակութային նրբությունների վերաբերյալ: Նրանք նաև ավելի լավ վիճարկում են տնային տնտեսությունների և համայնքների հետ հարաբերություններ հաստատելու և տեղական լեզվով հարցազրույցների միջոցով տեղեկատվություն փնտրելու համար:

Հաշվետվություն գրելը

Բոլոր ոլորտային թիմերը գրում են իրենց հաշվետվությունները՝ դրանք ներկայացնելով գրավոր թիմին, որը պատրաստում և ավարտում է ՀԱԿԳ հաշվետվությունը: Կարևոր է, որ կառավարությունը միանա գնահատումը կատարող թիմին. թիմը վարում և խմբագրում է ոլորտի հաշվետվությունները՝ կազմելով ամփոփ տարբերակ, որն արտացոլում է գնահատման ամենակարևոր կողմերը: Կառավարության մասնակցությունը գեկուցման թիմում երաշխավորում է, որ կարևոր խնդիրները պատշաճ կերպով ընդգծվեն և վերականգնման առաջնահերթությունները ճշգրիտ արտացոլվեն:

ՀԱԿԳ արդյունքների ներկայացում

ՀԱԿԳ թիմը պարտավոր է կառավարության առջև ներկայացնել իր արդյունքները: Ներկայացումը կներառի բոլոր ոլորտներում վնասների, կորուստների և վերականգնման կարիքների ամփոփումը: Այն նաև կարտացոլի այն ֆինանսական ռեսուրսները և տեխնիկական հմտությունները, որոնք անհրաժեշտ են վերականգնման իրականացման համար: Կառավարության բոլոր նախարարությունները/գերատեսչությունները, ինչպես նաև ոլորտային թիմերը ներկա կլինեն շնորհանդեսին՝ տրամադրելով կառավարության ներկայացուցիչների կողմից անհրաժեշտ պարզաբանումներ:

ՀԱԿԳ գեկույցի վերանայում և հաստատում

ՀԱԿԳ գեկույցը Կառավարությանը ներկայացնելուց հետո վերջինս այն պետք է փոխանցի տարբեր նախարարություններին/գերատեսչություններին՝ նրանց մեկնաբանությունների համար: Մեկնաբանությունները կներառվեն գնահատող թիմի կողմից և ՀԱԿԳ գեկույցը վերջնական տեսքի կբերվի: Այնուհետև ՀԱԿԳ-ի վերջնական գեկույցը ներկայացվում է կառավարության հաստատմանը: Հաստատվելուց հետո ՀԱԿԳ գեկույցը դառնում է պաշտոնական գեկույց, որը հիմք կհանդիսանա վերականգնման

պլանավորման և իրականացման համար:

ՀԱԿԳ հետևողականության միջոցառումներ

ՀԱԿԳ ավարտից հետո կարող է առաջանալ անհրաժեշտություն՝ մոբիլիզացնելու արտաքին ռեսուրսները վերականգնման և վերակառուցման համար՝ ի լրումն ՀԱԿԳ-ի համար ազգային բյուջետային հատկացումների: Ազգային կառավարությունը կարող է խնդրել եռակողմ գործընկերների աջակցությունը՝ վերականգնման և վերակառուցման ռազմավարությունը ներկայացնելու համար դոնորների համաժողով կազմակերպելու համար:

Վերականգնման շրջանակի ձևակերպում

ՀԱԿԳ-ի և վերականգնման ռազմավարության ձևավորման ավարտից հետո Ազգային կառավարությունը կարող է մշակել վերականգնման և վերակառուցման իրականացման մանրամասն ծրագիր: Այս մանրամասն պլանը կարող է ներառել վերականգնման և վերակառուցման ինստիտուցիոնալ պայմանավորվածությունների վերջնականացումը, վերակառուցման համար անհրաժեշտ տեխնիկական հմտությունների ուրվագծումը, մանրամասն բյուջեի մշակումը և մոնիտորինգի և իրականացման պլանը: Կառավարությունը կարող է եռակողմ գործընկերներից խնդրել հետագա աջակցություն՝ Վերականգնման Շրջանակ ձևակերպելու համար, որը իրենից ներկայացնում է ոլորտային առումով Վերականգնման իրականացման մանրամասն ծրագիր:

3.3 ՀԱԿԳ ԱԿՏԻՎԱՑՈՒՄ

Աղետի տեղի ունենալուց հետո անմիջական ուշադրությունը կենտրոնանում է մարդասիրական օգնություն տրամադրելու և որոնողափրկարարական աշխատանքների վրա: Այս սկզբնական փուլում արագ գնահատումներ են իրականացվում՝ գնահատելու առավել հրատապ կարիքները, որպեսզի ուղղորդեն մարդասիրական օգնության գործողությունները և ռեսուրսների մոբիլիզացումը Դա արվում է Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդասիրական հարցերի համակարգման գրասենյակի (OCHA) կողմից տրված «Flash» գործիքի միջոցով, եթե կառավարությունը միջազգային աջակցություն է խնդրում: Թեև որոնողա-փրկարարական արձագանքը հետադեպային իրավիճակներում թիվ մեկ առաջնահերթությունն է, ՀԱԿԳ առաջին քայլերը պետք է իրականացվեն որքան հնարավոր է շուտ:

ՀԱԿԳ-ն առաջանում է Կառավարության հստակ խնդրանքով: Հարցումը պետք է ներկայացվի Կառավարության կողմից ԵՄ/ՀԲ/ՄԱԿ-ին ուղղված պաշտոնական հարցման տեսքով: Այս հարցումը փոխանցվում է համապատասխան գործընկերոջ՝ երկրի գրասենյակին և շտաբին: ՀԱԿԳ եռակողմ կազմակերպություններից որևէ մեկը կարող է օգնել տուժած կառավարությանը ՀԱԿԳ պլանավորման առաքելություն

կազմակերպելու հարցում: Գործակալությունը, որը աջակցություն է տրամադրում տուժած կառավարությանը, պարտավոր է ապահովել, որ մյուս եռակողմ գործընկերները ՀԱԿԳ պլանավորման առաքելության մաս կազմեն:

Երկրի մակարդակով ՀԱԿԳ-ի ստեղծման որոշումը հիմնված է ազգային կառավարության, ԵՄ պատվիրակության ղեկավարի, ՀԲ երկրի տնօրենի/մենեջերի և ՄԱԿ-ի մշտական համակարգողի/հումանիտար հարցերով համակարգողի միջև համատեղ հաղորդակցության, համակարգման և համաձայնության վրա: Եռակողմ կողմերից մեկը կամ բոլորը, անհրաժեշտության դեպքում, կարող են նպաստել այլ հիմնական շահագրգիռ կողմերի հետ խորհրդակցությունների գործընթացին:

Կարևոր է համաձայնության գալ ՀԱԿԳ պլանավորման առաքելության նպատակի, դրա շրջանակի, ՏԱ-ի, Ժամանակի և ակնկալվող ծախսերի վերաբերյալ: Պլանավորման առաքելության պայմանավորվածությունների համաձայնեցումից հետո քայլեր են ձեռնարկվում երկրում Բարձր մակարդակի կառավարման թիմ ստեղծելու համար, որը պատասխանատու կլինի Պլանավորման առաքելության և ՀԱԿԳ-ի ընդհանուր ռազմավարական ուղղության համար (տե՛ս ստորև` ՀԱԿԳ կառավարման կառուցվածքի բաժինը):

Որոշումների կայացման գործընթացը նաև ներառում է համակարգում և հաղորդակցությունը` ՀԱԿԳ-ի ներդրման համար արագ և համապատասխան որոշումներ կայացնելու համար: Եռակողմ գործընկերները կենտրոնակայանում քննարկում են զարգացող իրավիճակը և ուղրտում նոր զարգացումների վերաբերյալ թարմացումները, ինչպես նաև քննարկում են պլանավորման առաքելության և ՀԱԿԳ-ի վերջնական իրականացման համար երկրի մակարդակով պահանջվող աջակցությունը:

ՀԱԿԳ-ի անցկացման վերջնական որոշումը բխում է կենտրոնից: Գլխավոր շտաբի դերը տեխնիկական աջակցություն տրամադրելն է` հեշտացնելու այս որոշումների գործընթացը, ինչպես նաև ՀԱԿԳ-ի իրականացումը: Ազգային կառավարության կողմից ՀԱԿԳ-ի պաշտոնական խնդրանքը ներկայացնելուց հետո, շտաբը երեք կողմերից խնդրում է համակարգել իրենց երկրի գործընկերների հետ Պլանավորման առաքելության վերաբերյալ համատեղ որոշումներ կայացնելու և առաքելությանը աջակցելու համար անհրաժեշտ բոլոր պայմանավորվածությունները: Երեք գործընկերներն իրենց իրավունք են վերապահում մասնակցել կամ հրաժարվել գնահատմանը քաղաքական կամ տեխնիկական պատճառներով: Ստորև բերված աղյուսակը մանրամասնորեն ուրվագծում է դերերն ու պարտականությունները ակտիվացման և թողարկման գործընթացում:

Դերերի և Պարտականությունների Աղյուսակ

ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՆԵՐ	ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԴԵՐԵՐ ԵՎ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
<p>Երեք կողմեր /ՀԲ, ԵՄ, ՄԱԿ/</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ապահովել հաղորդակցություն, տեղեկատվության փոխանակում և համակարգում բոլոր երեք կողմերի միջև. • Հեշտացնել խորհրդատվական գործընթացը՝ ապահովելու համար տեղեկատվության փոխանակումը և համակարգումը, ինչպես պահանջվում է, երկրի բոլոր շահագրգիռ կողմերի, այդ թվում՝ կառավարության, ՄԱԿ-ի երկրի թիմի, դոնորների և ՀԿ-ների հետ. • Երեք կողմերը պահանջում են ակտիվացնել ՀԱԿԳ-ն, երբ ստացվի կառավարության պաշտոնական դիմումը. • Ապահովել կապը և համակարգումը երկրի գրասենյակների և շտաբի միջև՝ ՀԱԿԳ-ի ակտիվացման և կիրառման, արագ և համապատասխան որոշումներ կայացնելու համար. • Ապահովել կապը և համակարգումը երկրի այլ շահագրգիռ կողմերի հետ, ըստ պահանջի, արագ և համապատասխան որոշումներ կայացնելու համար ՀԱԿԳ ակտիվացման և իրականացման համար. • Կառավարությունից ՀԱԿԳ-ի պաշտոնական դիմումը ստանալուց հետո երեք կողմերը քննարկում և համաձայնեցնում են ՀԱԿԳ պլանավորման առաքելությունը կազմակերպելու և համակարգելու միջոցառումները, ներառյալ դրա ՏԱ-ները, առաջնահերթությունները և Ժամկետները, ինչպես նաև բացահայտել ֆինանսավորումն ու անձնակազմը. • Ստեղծել երկրում բարձր մակարդակի կառավարման թիմ՝ խորհրդակցելով կառավարության և այլ հիմնական շահագրգիռ կողմերի հետ. • Տրամադրել շարունակական աջակցություն Պլանավորման առաքելության և ՀԱԿԳ գործընթացի ընթացքում.
<p>Կենտրոնակայան, Երեք կողմեր /ՀԲ, ԵՄ, ՄԱԿ/</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ապահովել բոլոր երեք կողմերի միջև գլխավոր գրասենյակի մակարդակով հաղորդակցությունը, տեղեկատվության փոխանակումը և համակարգումը, • Ապահովել երկրի մակարդակով եռակողմ գործընկերների հետ շփումը և համակարգումը, որպեսզի արագ և համապատասխան որոշումներ կայացնեն ՀԱԿԳ-ի ակտիվացման և կիրառման համար. • Աջակցել ՀԱԿԳ-ի, ներառյալ Պլանավորման առաքելության, ակտիվացմանն ու կիրառմանը տեխնիկական փորձով, ուղղորդմամբ և անհրաժեշտ ռեսուրսներով. • Ապահովել կապը և համակարգումը ՀԱԿԳ-ի այլ մասնակիցների հետ ՀԱԿԳ գործընթացի ընթացքում:

3.4 ՀԱԿԳ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՏՈՒՄԸ

Պլանավորման առաքելություն. Նպատակը և թիմի կազմը

ՀԱԿԳ Պլանավորման առաքելության ընդհանուր նպատակն է կազմակերպել այն պայմանավորվածությունները, որոնք անհրաժեշտ են հաջողված ՀԱԿԳ-ի անցկացման համար: ՀԱԿԳ պլանավորման առաքելության կազմակերպիչների համար կարևոր է բացահայտել հիմնական շահագրգիռ կողմերին, որոնց մասնակցությունը կարևոր է առաջադրանքի համար: Բոլոր եռակողմ գործընկերները, ինչպես նաև կառավարությունը պարտավոր են լինել ՀԱԿԳ պլանավորման առաքելության մաս: Այլ շահագրգիռ կողմերը, որոնք կարող են լինել Պլանավորման առաքելության մաս, ներառում են համապատասխան նախարարությունները, տարածաշրջանային կառավարությունները, ՄԱԿ-ի գործակալությունների ներկայացուցիչներ, տեղական և միջազգային ՀԿ-ներ և պոտենցիալ դոնորներ:

Կարևոր է ՀԱԿԳ պլանավորման առաքելությունը պահել հնարավորինս պարզեցված՝ հեշտացնելու արագ որոշումների կայացումը և ապահովելու Պլանավորման առաքելության ՏԱ-ն կազմելու պարտավորությունը:

Պլանավորման առաքելությունից ակնկալվող արդյունքները.

ՀԱԿԳ պլանավորման առաքելությունը պետք է արտադրի երկու հիմնական արդյունք.

- իրավիճակի վերլուծության համառոտ հաշվետվություն:
- ՀԱԿԳ ՏԱ

Այս արդյունքներն ամփոփված են հետևյալ աղյուսակում և հետագայում ավելի մանրամասն նկարագրված:

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ	ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
<p>1/ Իրավիճակի վերլուծության համառոտ հաշվետվություն</p>	<p>Գրել իրավիճակի վերլուծության համառոտ հաշվետվություն, որը տրամադրում է աղետալի իրավիճակի թարմացումները՝ հիմնվելով հետևյալի վրա.</p> <ul style="list-style-type: none"> • հիմնական արագ գնահատման հաշվետվությունների, դաշտային հաշվետվությունների, հասանելի պետական տվյալների, քարտեզների, ինչպես նաև արբանյակային պատկերների գրասեղանային վերանայում. • Խորհրդակցություններ բոլոր հիմնական շահագրգիռ կողմերի հետ; • Կառավարության պատրաստակամությունը և կարողությունը՝ առաջնորդելու և տեխնիկական և նյութատեխնիկական աջակցություն ՅԱԿԳ-ի անցկացման համար:
<p>2/ՅԱԿԳ ՏԱ (հիմնված ՅԱԿԳ բովանդակության վրա, հարմարեցված տեղական իրավիճակին և համաձայնեցված կառավարության հետ)</p>	<p>ՅԱԿԳ-ի շրջանակը.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Նպատակները; • գնահատվող ոլորտներն ու միջոցառումային թեմաները և թեմաների նույնականացման չափանիշները. • գնահատվող աշխարհագրական տարածքները. • Ժամկետը; • աշխատանքային պլան. • կառավարման պայմանավորվածություններ. • կառավարման կառուցվածքը և կազմը, հատկապես ՅԱԿԳ համակարգող թիմի և Բարձր մակարդակի կառավարման թիմի հաշվետվությունների գրավոր, ի թիվս այլոց:

Արդյունք 1. Իրավիճակի վերլուծության համառոտ հաշվետվություն

Որպեսզի Պլանավորման առաքելությունը հասնի իր նպատակներին, անհրաժեշտ է հասկանալ աղետի մասշտաբները, դրա ազդեցությունը բնակչության և ընթացիկ և պլանավորված զարգացման գործընթացների վրա: Այս տեղեկատվությունը գրեթե ամբողջությամբ հիմնված կլինի գոյություն ունեցող երկրորդային տեղեկատվության վրա, ներառյալ արագ գնահատումները, որոնք արդեն իրականացվել են հումանիտար արձագանքի մասին տեղեկացնելու համար և հիմնական շահագրգիռ կողմերի հետ սահմանափակ հարցազրույցներում: Աջակցությունն ու տեղեկատվությունն ազգային թիմերի և ԵՄ, ՄԱԿ, ՀԲ ներկայացուցչական գրասենյակների կողմից կարևոր նշանակություն կունենան: Սա թույլ կտա թիմին հաստատել ՅԱԿԳ անհրաժեշտությունը, և այդ դեպքում սահմանել դրա շրջանակը և անհրաժեշտ պայմանավորվածությունները:

Իրավիճակի վերլուծության կարևոր տարրն է տեղեկացվածությունը և նախնական տեղեկատվությունն տրամադրելը տեղական/ազգային կառավարության գոյություն ունեցող հաստատությունների մասին, որոնք կարող են աջակցել վերականգնմանը, առկա տեղեկատվությանն ու տվյալների բազաներին, կառավարության ներգրավվածությանը մարդասիրական գնահատումներին և արձագանքմանը, և դրանց կարողությունները ներգրավվելու համար ՀԱԿԳ գործընթացում: Սա ներառում է տեխնիկական կարողությունների և ինստիտուցիոնալ կազմավորման որոշումներ տարբեր ոլորտների տարբեր նախարարությունների կամ գերատեսչությունների միջև, ինչպես նաև ազգային և ապակենտրոնացված մակարդակներում:

Միևնույն ժամանակ, կարևոր է նաև տեղում գնահատել միջազգային հանրության մասնակցության կառուցվածքը, մասնավորապես ՄԱԿ-ի երկրի թիմի, ՄՖՀ-ի, դոնորների և միջազգային ՀԿ-ների ազգային և տեղական ներկայացուցչությունը: Սա հնարավորություն կտա որոշել ՀԱԿԳ-ին մասնակցելու համար հասանելի կարողությունները, բացերը, որոնք պետք է շտկվեն արտաքին փորձաքննության տեսանկյունից կամ համակարգող շտաբից պահանջվող ներգրավվածությունը:

Պլանավորման առաքելությունը հարցազրույցների, գրասենյակայինի վերանայման, խորհրդակցությունների և կարողությունների գնահատման հիման վրա ստեղծում է իրավիճակի վերլուծության հակիրճ զեկույց՝ որպես հիմք կառավարության և ՄԱԿ, ՀԲ, ԵՄ կողմերի միջև քննարկումների և ապագա գործողությունների և առաջնահերթությունների վերաբերյալ համատեղ որոշման համար:

Չեկույցը կներառի հետևյալներից մի քանիսը.

- Աղետի ընդհանուր ազդեցությունը երկրի վրա.
- Ազդեցության ենթարկված, ներառյալ առավել տուժած ոլորտները.
- Ազդեցության ենթարկված աշխարհագրական տարածքները, հատկապես առավել տուժած տարածքները.
- Աղետից հետո ակնհայտ հետևանքները.
- Անհետաձգելի կարիքները, որոնք ուշադրություն են պահանջում ՀԱԿԳ-ում.
- Կենտրոնանալ ոլորտների միջև փոխհարաբերությունների և համընկնումների լուծման ուղիների վրա, ինչպես նաև առաջնահերթ խաչաձև փոխկապակցված թեմաների վրա.
- Տեղեկատվական բացերը, որոնք պետք է լրացվեն.
- Ընթացիկ և պլանավորված կարիքների գնահատում և պլանավորման վարժություններ;
- Խորհրդատվության հնարավոր մեխանիզմներ.

- Ընթացիկ և պլանավորված արձագանքման գործողությունների ակնարկ;
- Պոտենցիալ գործընկերություններ ՀԱԿԳ-ի ձեռնարկման համար.
- ՀԱԿԳ-ի և/կամ վերականգնման համար հասանելի ընթացիկ և հնարավոր ֆինանսավորումը:

ՀԱԿԳ-ի հիմնավորման առանձին մասն է սահմանափակել բազմաթիվ կազմակերպությունների կողմից իրականացվող գնահատումների թիվը և խուսափել ջանքերի կրկնությունից: Դա կարելի է անել՝ բարելավելով համակարգումը նախկինում գոյություն ունեցող տվյալների և գնահատման արդյունքում առաջացող նոր տվյալների հավաքագրման, վերլուծության և հաշվետվությունների հետ կապված: Այն կներառի գոյություն ունեցող, մինչև աղետից առաջացած տեղեկատվության օգտագործումը և հասանելի արագ հումանիտար գնահատման հաշվետվությունների և արբանյակային վերլուծությունների օգտագործումը, որոնք կարող են պատկերացում կազմել վնասի չափի, դրա հնարավոր ազդեցության և տուժած շրջանների միջև զգալի տարբերությունների վերաբերյալ:

Այնուամենայնիվ, եթե Պլանավորման առաքելության կողմից հայտնաբերվում են տեղեկատվության կարևոր բացթողումներ, ապա կարող է պահանջվել կարճ հետախուզական առաքելություն որոշ կամ բոլոր տուժած տարածքներում՝ տեղեկատվական բացերը լրացնելու և աղետի ծանրության և տեղի բնակչության և ընթացող զարգացման գործընթացների վրա ազդեցության մասին առաջին ձեռքից գնահատումը հաստատելու համար:

Հետախուզական առաքելություն պլանավորելիս օգտակար տեղեկատվություն երբեմն կարելի է քաղել արբանյակային վերլուծություններից, որոնք կարող են օգտակար լինել դաշտային այցելությունների համար տարածքների ընտրության հարցում: Արբանյակների վրա հիմնված նման վերլուծությունները, հետախուզական առաքելության հետ միասին, կօգնեն ավելի լավ հասկանալ ՀԱԿԳ-ի և վերականգնման ռազմավարության ընթացքում անհրաժեշտ փոփոխությունները՝ համապարփակ գնահատում ապահովելու համար:

Հետախուզական առաքելությունը պետք է ղեկավարվի կառավարության կողմից և ներառի կա՛մ ՀԱԿԳ պլանավորման առաքելության ամբողջ թիվը, կա՛մ ենթախմբերը, կա՛մ լրացուցիչ թիմի անդամներ ԵՄ-ից, ՀԲ-ից և ՄԱԿ-ի գործակալություններից: Գնահատվող ոլորտների քանակը և տեսակը կախված կլինի աղետի համատեքստից: Հետախուզական առաքելության զեկույցը կլրացնի տեղեկատվական բացերը և լրացուցիչ տեղեկատվություն կտրամադրի վնասների չափի մասին՝ ըստ աշխարհագրական տարածքի և հատվածի, և կներկայացնի ՀԱԿԳ-ի և վերջնական վերականգնման ռազմավարության համար առաջնահերթ ոլորտները:

Արդյունք 2- ՀԱԿԳ ՏԱ

Իրավիճակի վերլուծությունը և հետախուզական առաքելությունը հիմք են հանդիսանում ՀԱԿԳ պլանի մշակման համար: Այս պլանը ուրվագծում է բոլոր այն պայմանավորվածությունները, որոնք անհրաժեշտ են հաջողված ՀԱԿԳ-ի իրականացման համար. այն սահմանում է ՀԱԿԳ-ի շրջանակը և ժամկետը, դրա կառավարման կառուցվածքը, անձնակազմի և նյութատեխնիկական պայմանավորվածությունները և տեղեկատվության կառավարման նկատառումները: Ծրագրի այս տարրերից յուրաքանչյուրը ներկայացված է ստորև:

ՀԱԿԳ-ի շրջանակի սահմանում

Իրավիճակի վերլուծությունը պլանավորման առաքելությանը հնարավորություն է տալիս սահմանել ՀԱԿԳ-ի շրջանակը և նպատակները աղետների վնասների և ազդեցության ավելի լայն աշխարհագրական և ոլորտային համատեքստում, որը որոշվում է կառավարության կողմից: Պլանավորման առաքելությունը, չնայած հազվադեպ, այնուամենայնիվ միշտ չէ, որ կարող է հանգեցնել ՀԱԿԳ-ի անցկացմանը: Ենթադրելով, որ որոշում է կայացվել իրականացնել ՀԱԿԳ, Պլանավորման առաքելությունը սահմանում է ՀԱԿԳ-ի շրջանակը, որը կարող է սահմանափակվել մի քանի հատվածներով, հատուկ աշխարհագրական տարածքներով և արագ ժամկետով, կամ լինել շատ համապարփակ՝ ընդգրկելով, ի թիվս այլոց, բազմաթիվ ոլորտներ, տվյալների հավաքագրման բարդ պահանջներ, լայնածավալ աշխարհագրական ծածկույթ և վերլուծություն: Ելնելով իրավիճակի վերլուծությունից և պլանավորման առաքելությունից՝ կառավարությունը կորոշի.

- Գնահատման մեջ ընդգրկվելիք ոլորտները.
- Պաշտոնական որոշումներին համապատասխան գնահատվող աշխարհագրական տարածքները.
- Միջազգային գործընկերները, համապատասխան նախարարությունները, ինչպես նաև ազգային կազմակերպությունները, որոնք կներգրավվեն գնահատման մեջ.
- ՀԱԿԳ-ն սկսելու և ավարտելու ժամանակը:

Այն ոլորտները, որոնք պետք է ներառվեն

Բոլոր ոլորտները, որոնք սովորաբար ընդգրկված են վնասների և կորուստների գնահատման /DaLA/ մեթոդաբանության մեջ կամ մարդկային վերականգնման կարիքների գնահատման (HRNA) մոտեցման մեջ, նշված են ստորև բերված աղյուսակում և կարող են օգտագործվել որպես ելակետ կառավարության հետ ՀԱԿԳ ոլորտների ընտրության վերաբերյալ քննարկումների համար: Ընդունված է, որ կառավարությունը պատասխանատվություն է կրում այս կապակցությամբ վերջնական

որոշում կայացնելու համար: Շատ կառավարություններ ստեղծել են իրենց սեփական ոլորտային /կլաստերային տաքսոնոմիաները, և դրանք նույնպես պետք է ուղղորդեն ոլորտների ընտրությունը: Որոշումների գործընթացը, սակայն, միշտ պայմանավորված է ոլորտների վրա աղետի ազդեցությամբ: Որոշման գործընթացում պետք է հաշվի առնվեն նաև աղետի բնութագրերը, ենթաճյուղերը և միջոլորտային թեմաները, որոնք պետք է բացահայտվեն, ինչպես նաև տուժած բնակչության և կառավարության կարիքներն ու առաջնահերթությունները:

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ	ԵՆԹԱԿՎՈՒՄԻՑՎԱԾՔՆԵՐ	ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ	ՓՈԽԿԱՊԱԿՑՎԱԾ
Բնակֆոնդ, հող	Ձուր, Սանիտարիա, Հիգիենա	Գյուղատնտեսություն, անասնապահություն. ձկնարտադրություն	Կառավարում
Կրթություն	Համայնքային ենթակա	Աշխատանք, ապրուստ	ԱՐՆ
Առողջապահություն	Արդյունաբեր, Առևտուր	Շրջ. միջավայր	Էներգետիկա
Մշակույթ	Տրանսպորտ, հեռահաղորդակց	Տուրիզ	Գեներ

Գնահատման ենթակա ոլորտների վերաբերյալ որոշումները վճռորոշ են: Պետք է գործադրվեն նշանակալի ջանքեր, որպեսզի ոչ մի ազդակիր հատված չբացառվի: Նմանապես, տուժած բնակչության առանձնահատուկ կարիքներից ոչ մեկը չպետք է անտեսվի: Ոլորտի գնահատման ղեկավարները իրենց հերթին պետք է բացահայտեն առանձին ենթաոլորտները: Հստակ սահմանված ոլորտային մոտեցումն օգնում է ապահովել համապարփակ ծածկույթ և բացահայտել ոլորտների միջև հիմնական կապերը: Ոլորտները, որոնք պետք է ներառվեն գնահատման մեջ, բացահայտվում են Պլանավորման առաքելության ընթացքում՝ ապահովելու, որ ՀԱԿԳ-ն համալրված է համապատասխան առարկայի փորձագետներով:

Գնահատման ժամանակը

ՀԱԿԳ-ի ժամանակացույցը պահանջում է մանրակրկիտ քննարկում ընթացող մարդասիրական արձագանքման և գնահատումների նկատմամբ: Կարևոր է նաև նկատի ունենալ, որ գնահատման ժամկետը չի խանգարում մարդասիրական շտապ օգնության վերանայմանը, դոնորների խոստման համաժողովներին և/կամ վերականգնման և վերակառուցման ռազմավարությունների մշակմանը: Աղետները բացառիկ սթրեսի ժամանակաշրջաններ են, ինչպես տուժած բնակչության, այնպես էլ կառավարության և իրենց գործընկերների համար, ովքեր իրենց աշխատանքի ընթացքում բախվում են աննախադեպ խնդիրների և պահանջումների: Հետևաբար, ՀԱԿԳ-ի բոլոր թիմերի

պարտականությունը պետք է լինի՝ համակարգելու իրենց աշխատանքը այնպես, որ մեղմվեն իրենց գործունեության ազդեցությունը պաշտոնական գործընկերների և տուժած բնակչության վրա:

Յնարավոր է, որ ՀԱԿԳ-ի անդամները կարող են արդեն զբաղվել մարդասիրական արձագանքման գնահատմամբ: Նման դեպքերում պետք է պայմանավորվածություններ ձեռք բերվեն այդ գնահատման արդյունքները կիսելու համար: Թեև կարևոր է, որ ՀԱԿԳ-ն չմիջամտի մարդասիրական գործողություններին և ռեսուրսների մոբիլիզացման գործընթացներին, նույնքան կարևոր է ապահովել, որ ՀԱԿԳ-ն չհետաձգվի այնքան, որ կորչի ազդելու և վերականգնելու «հնարավորությունների պատուհանը», ինչպես նաև ռեսուրսների արագ մոբիլիզացման հնարավորություններ:

ՀԱԿԳ-ի տևողությունը տատանվում է՝ կախված աղետի մասշտաբից և մեծությունից և այլ գործոններից: Ժամանակին իրականացումը պետք է առաջնորդող սկզբունք լինի ՀԱԿԳ-ի անցկացման համար:

ՀԱԿԳ կառավարման կառուցվածքը

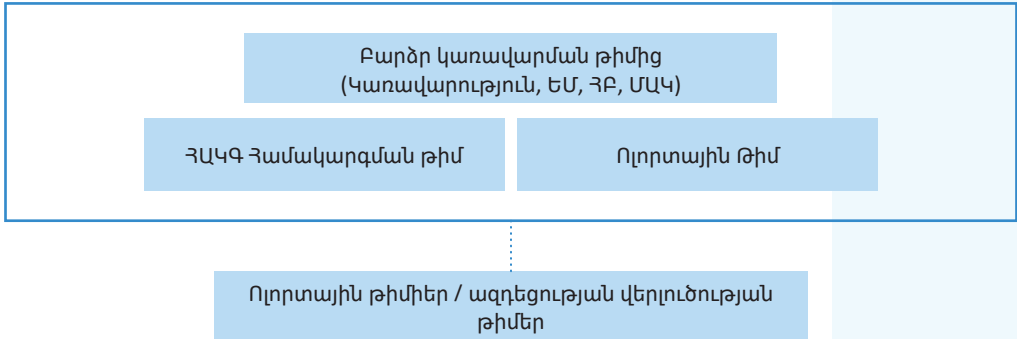
ՀԱԿԳ թիմի չափը, կազմը և կառավարման կառուցվածքը կախված կլինի տեղական համատեքստից: Առաջարկվում է, որ կառավարությունը պատշաճ ներկայացված լինի և ունենա կարևորագույն դերակատարում ՀԱԿԳ-ի կառավարման մեջ: Ընդհանուր առմամբ, ցանկալի է, որ թիմի չափը և կառավարման կառուցվածքը հնարավորինս հակիրճ լինեն: Մեծ աղետների դեպքում, սակայն, երբ ազգային կարողությունները լուրջ ազդեցություն են ունեցել, կարող է անհրաժեշտ լինել լիարժեք թիմ: Բազմաթիվ փորձագետներ կպահանջվեն ՀԱԿԳ տարբեր տարրերի պատասխանատվությունը ստանձնելու համար:

Կառավարման կառուցվածքը նախագծելիս թիմը պետք է հաշվի առնի Կառավարության և միջազգային հանրության ներսում արդեն իսկ գոյություն ունեցող նախաաղետային և հետաղետային համակարգման և կառավարման մեխանիզմները, որպեսզի հնարավոր լինի շտկել բացերը կառավարման պայմանավորվածությունների նախագծման և ՀԱԿԳ բյուջեում ծախսերի նախագծման մեջ:

Յնարավորության սահմաններում կառավարման կառույցը պետք է հիմնվի առկա ազգային կարողությունների վրա՝ լավագույնս օգտագործելով հասանելի և փորձառու ազգային փորձագետներին և կառավարության անձնակազմը:

ՀԱԿԳ-ի անցկացման ամբողջական կառուցվածքը գործառույթների առումով կներառի հետևյալ թիմերը: ՀԱԿԳ-ի համար հավաքված թիմը պետք է լինի հնարավորինս թեթև՝ նվազագույնի հասցնելով արտաքին փորձաքննությունը և հնարավորինս հենվելով ներքին կառավարության կարողությունների և տեղում եռակողմ ներկայության վրա:

ՀԱԿԳ համակարգման օրինակելի կառուցվածք

Բարձր մակարդակի կառավարման թիմ

Բարձր մակարդակի կառավարման թիմը ղեկավարում է վերականգնման և վերակառուցման համար պատասխանատու կառավարական մարմիններ կայացուցիչը: Այն ներառում է ԵՄ պատվիրակության ղեկավարը, ՀԲ երկրի տնօրենը/մենեջերը և ՄԱԿ-ի ՄՀ-ն: Պետական այլ բարձրաստիճան պաշտոնյաների, ազգային և միջազգային գործընկերների մասնակցությունը կլինի կառավարության հայեցողությամբ: Այս թիմի առաջնային դերը ՀԱԿԳ-ի վերաբերյալ ռազմավարական ուղղորդում տրամադրելն է, կառավարման հիմնական որոշումներ կայացնելը և անհրաժեշտ ռեսուրսների ապահովումը, ինչպես նաև ՀԱԿԳ-ի նպատակների իրագործումը:

Բարձր մակարդակի թիմը ստեղծվում է ՀԱԿԳ գործընթացի սկզբում և պահանջվում է կանոնավոր հանդիպումներ ՀԱԿԳ ընթացքում: Այս թիմը նաև լուծում է տարաձայնությունները՝ լինելով վերջնական որոշում կայացնողը՝ կապված առաջնահերթությունների և վերականգնման միջամտությունների հետ, որոնք առաջարկվում են վերականգնման ռազմավարության համար:

ՀԱԿԳ համակարգող թիմ

Համակարգող թիմը ղեկավարվում է կառավարության պաշտոնյայի կողմից, որը նշանակված է ՀԱԿԳ-ն վարելու համար և ներառում է եռակողմ /ՄԱԿ, ԵՄ, ՀԲ/ կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Թիմն աշխատում է Բարձր մակարդակի կառավարման թիմի հսկողության ներքո: Համակարգող թիմը կարող է նաև ունենալ պլանավորող՝ վերականգնման պլանավորման, խորհրդատվական գործընթացի, ինչպես նաև մարդկային զարգացման հեռանկարի ինտեգրման վերաբերյալ ուղեցույցներ տրամադրելու համար: Թիմը ստեղծվում է հենց որ ՀԱԿԳ-ն հաստատվում է Պլանավորման առաքելության կողմից կամ ակտիվացվում է եռակողմ կողմերի կողմից: Այս թիմը լիովին գործում է գնահատման գործընթացի ընթացքում և աջակցվում է Տեխնիկական աջակցության բաժնի և հաշվետվության քարտուղարության կողմից, ներառյալ զեկույցը գրող(ներ)ը:

Ոլորտային թիմեր

Ոլորտային թիմերը կազմված են համապատասխան ոլորտի նախարարություններից, ՄԱԿ-ից, ԵՄ-ից, ՉԲ-ից և այլ կազմակերպություններից: Իդեալական տարբերակում, ազդակիր երկրի կառավարության աշխատակազմը և փորձագետները պետք է կազմեն նման թիմերի մեծամասնությունը: Այն ներառում է նաև մակրոտնտեսական և մարդկային զարգացման փորձագետներ՝ գնահատելու աղետի ազդեցությունը մակրոտնտեսական ցուցանիշների և մարդկային զարգացման ցուցանիշների վրա:

Բացի երեք թիմերից, կան որոշակի կարևոր գործառույթներ, որոնք անհրաժեշտ են ՉԱԿԳ-ին աջակցելու համար, և այդ գործառույթները ներկայացված են ստորև:

Տեխնիկական աջակցության գործառույթներ

ՉԱԿԳ-ն պահանջում է աջակցություն՝ կապված որոշ կարևոր գործառույթների հետ: Դրանց թվում են տեխնիկական աջակցությունն այնպիսի հիմնական գործառույթներում, ինչպիսիք են լոգիստիկայի գնումները, տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաները (ՏՀՏ), տեղեկատվության կառավարումը, աշխարհագրական տեղեկատվական համակարգ (GIS) և քարտեզագրում, լոգիստիկա, վարչարարություն, ֆինանսներ և մեկնաբանում/թարգմանություն: Կառավարությունը և եռակողմ գործընկերները կարող են նշանակել անձնակազմ՝ ՉԱԿԳ-ի անցկացման համար տեխնիկական աջակցություն տրամադրելու համար:

Չեկույց գրելու գործառույթ

ՉԱԿԳ-ի հիմնական արդյունքներից մեկը զեկույցն է, որը ներառում է վերականգնման ռազմավարությունը և ոլորտի գնահատման հաշվետվություններ: Հաճախ զեկույցը գրելը ղեկավարում է կառավարությունը՝ ոլորտի փորձագետների և համակարգող թիմի անդամների հետ միասին: Վերջնական զեկույցի պատրաստումը կղեկավարեն համակարգող թիմի ավագ անդամները: Չեկույց գրողների հիմնական գործառույթը կլինի.

- Կազմել և խմբագրել բոլոր ոլորտային գլուխները;
- Կազմել ՉԱԿԳ-ի ընդհանուր զեկույցը;
- Ինտեգրել հետադարձ կապը և վերջնականացնել ՉԱԿԳ զեկույցը և վերականգնման ռազմավարությունը;
- Մշակել Power-Point ներկայացում, որն ամփոփում է վերջնական հաշվետվությունը:

Չափազանց կարևոր է, որ ամբողջ գնահատման հաշվետվությունը և վերականգնման ռազմավարությունը գրվեն երկրի ներսում՝ ապահովելու համար Կառավարության

լիիրավ մասնակցությունը և սեփականատիրությունը գործընթացի նկատմամբ: Վերջնական հաշվետվությունը վերանայելու և խմբագրելու համար կարող են վարձվել պրոֆեսիոնալ խմբագրի ծառայություններ:

Դերերի և պարտականությունների ամփոփ աղյուսակ

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ	ՀԻՄՆԱԿՎԱՆ ԴԵՐԵՐ ԵՎ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
<p>Բարձր մակարդակում համակարգման թիմ</p>	<p>Տրամադրել ՀԱԿԳ ռազմավարական ուղեցույց, կայացնել կառավարման հիմնական որոշումներ և ապահովել անհրաժեշտ ռեսուրսները և ՀԱԿԳ նպատակների իրագործումը.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տրամադրել ընդհանուր ռազմավարական ուղղություն ՀԱԿԳ-ի վերաբերյալ: • Մոբիլիզացնել ՀԱԿԳ-ին աջակցելու համար անհրաժեշտ ռեսուրսները: • Ստեղծել և ապահովել ընդհանուր վերահսկողություն ՀԱԿԳ-ի համակարգող թիմի համար: • Ապահովել ՀԱԿԳ-ի համար անհրաժեշտ գործառնական աջակցության կառույցները: • Կապ հաստատել և համակարգել գործընկերների հետ գլխավոր գրասենյակում և երկրի դուրս խմբի հետ: • Ապահովել, որ միասնական, համահունչ, տեխնիկապես ճշգրիտ և ռազմավարական առումով հիմնավորված ՀԱԿԳ զեկույցը ստեղծվի ժամանակին և հիմնական շահագրգիռ կողմերի լայն մասնակցությամբ: • Հաստատել ՀԱԿԳ-ի և վերականգնման ռազմավարության նախագիծը և վերջնական զեկույցը՝ կառավարությանը ներկայացնելու և վավերացնելու համար: • Առաջնորդել և նպաստել ռեսուրսների մոբիլիզացմանը՝ աջակցելու վերականգնման ռազմավարության իրականացմանը, օրինակ, վերանայված դիմումներում ներառելը, դոնորների համաժողովի կազմակերպումը և զարգացման պորտֆելի վերակառուցման վարժանքները:

ՀԱԿԳ
համակարգման
թիմ

Կառավարել ՀԱԿԳ-ի պլանավորումը, իրականացումը և համակարգումը և Վերականգնման ռազմավարության մշակումը.

- Կազմակերպել ՀԱԿԳ-ին աջակցելու բոլոր նախապատրաստությունները (լոգիստիկա, մարդկային ռեսուրսներ և այլն);
- , ՀԱԿԳ թիմի ժամանելուց հետո աջակցել ՀԱԿԳ վերապատրաստման սեմինարին.
- Վերապատրաստման սեմինարի ընթացքում ՀԱԿԳ թիմի հետ սահմանեք ՀԱԿԳ նպատակներն ու ակնկալվող արդյունքները, ուղեցույցի սկզբունքները, աշխարհագրական տարածքներն ու ոլորտները, որոնք պետք է գնահատվեն, կիրառվող մեթոդաբանությունը և տեղեկատվության հավաքագրման գործիքները, թիմի և ենթախմբերի կազմակերպումը: , պարտականությունների բաշխումը և բոլոր այլ պայմանավորվածությունները, որոնք անհրաժեշտ են սույն ուղեցույցի Ա հատորի ուղեցույցի համաձայն.
- Ապահովել համակարգված և համահունչ մոտեցում ՀԱԿԳ գործընթացի ողջ ընթացքում, ներառյալ դաշտային այցելությունները.
- Ապահովել, որ ՀԱԿԳ-ի բոլոր սկզբունքները համաձայնեցված լինեն և պահպանվեն.
- Ապահովել ոլորտային թիմերի համար նյութատեխնիկական և վարչական աջակցություն.
- Ստեղծել և վերահսկել Տեխնիկական աջակցության բաժին և հաշվետվության քարտուղարությունը.
- Կառավարել ՀԱԿԳ-ի բյուջեն, ռեսուրսները, աշխատանքային պլանը և ժամանակացույցը.
- Վերականգնման ռազմավարության մշակման ռազմավարական պլանավորման և խորհրդատվության գործընթացի ձևավորում: Ապահովել անհրաժեշտ միջոլորտային/թեմատիկ/տարածքների վրա հիմնված խորհրդակցություններն ու վերլուծությունները՝ վերականգնման ռազմավարությունների առաջնահերթության համար կայուն հիմք ապահովելու համար
- Կառավարել և վերահսկել ՀԱԿԳ զեկույցի մշակումը, վավերացումը և վերջնական վերանայումը.
- Կազմակերպել դոնորների համաժողով;
- Աջակցել վերականգնման ռեսուրսների մոբիլիզացմանը.
- Իրականացնել առաքելության ավարտի ամփոփագրերը:

<p>Ոլորտային թիվեր</p>	<p>Ոլորտային թիվերն իրականացնում են փաստացի գնահատում.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Հավաքել և ինտեգրել տվյալներ աղետի ազդեցության և հետևանքների վերաբերյալ՝ հետևելով ՀԱԿԳ ուղեցույցին. • Ընտրել տվյալների հավաքագրման գործիքները, ըստ անհրաժեշտության յուրաքանչյուր ոլորտի. • Հավաքել առաջնային դաշտային և երկրորդական տվյալներ, ինչպես պահանջվում է դրանց համապատասխան հատվածները գնահատելու համար. • Անհրաժեշտության դեպքում հավաքել ելակետային տվյալներ; • Մշակել և վերլուծել տվյալները և գնահատման արդյունքները. • Գրել ոլորտի գնահատման հաշվետվությունները, ներառյալ առաջարկվող առաջնահերթ վերականգնման կարիքները. • Գրել վերականգնման ռազմավարությունը իրենց համապատասխան հատվածների համար:
------------------------	--

ՀԱԿԳ համար պայմանավորվածությունները

Երբ Պլանավորման առաքելությունը հաստատի ՀԱԿԳ-ի անհրաժեշտությունը, Նախապատրաստական միջոցառումները պետք է ձեռնարկվեն որքան հնարավոր է շուտ, մասնավորապես՝

- Մարդկային ռեսուրսները
- Լոգիստիկան
- Տեղեկատվության կառավարումը
- Բյուջեն
- Ուսուցումը

Այս նախապատրաստական քայլերից յուրաքանչյուրի համար անհրաժեշտ պայմանավորվածությունները բացատրվում են ստորև:

ԱՐԴՅՈՒՆՔ	ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
<p>Մարդկային ռեսուրսների պայմանավորվածություններ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Կադրերի ընդհանուր պահանջները բոլոր թիմերի համար; • Կառավարությունից և միջազգային հանրությունից հասանելի աշխատակազմ երկրի ներսում. • Պահանջվող SURGE թիմի հզորություններ; • Անհրաժեշտ ոլորտային փորձաքննության; • Անհրաժեշտության դեպքում շտաբի անձնակազմի կազմակերպում; • ՏԱ հիմնական թիմերի և անձնակազմի անդամների համար, ներառյալ ՀԱԿԳ-ի ամբողջական թիմի համար. • Ինքնակենսագրականների վերանայում և հարցազրույցների անցկացում
<p>Լոգիստիկ պայմանավորվածություններ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Կառավարման, ոլորտային և հաշվարարների թիմերի համար գրասենյակային տարածք; • Գրասենյակային սարքավորումներ և նյութեր; • Տրանսպորտային պայմանավորվածություններ (ցամաքային, օդային); • ՏՀՏ պայմանավորվածություններ (ինտերնետ և այլն); • Կացարաններ; • Անվտանգության նկատառումներ.
<p>Տեղեկատվակության կառավարման և վերլուծական պայմանավորվածություններ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Առցանց ՀԱԿԳ հարթակ թիմերի միջև տեղեկատվության փոխանակման համար; • Հարթակի լրացում՝ իրավիճակի վերլուծության համար ձեռք բերված բոլոր հաշվետվություններով, տվյալներով, քարտեզներով; • Կապ գոյություն ունեցող տեղեկատվական կառավարման այլ համակարգերի հետ (օրինակ՝ OCHA. Մարդասիրական տեղեկատվական կենտրոններ, հետազոտությունների հետազոտություն և այլն); • Կապ զարգացման տվյալների բազաների և հիմնական վերլուծական փաստաթղթերի հետ; • Կոնտակտային ցուցակ (կառավարություն, ՄԱԿ-ի գործակալություններ, դոնորներ, ՄՖՀ-ներ, ՀԿ-ներ և այլն); • Անձնակազմի և սարքավորումների հետ կապված նկատառումներ՝ տեղեկատվության կառավարման և վերլուծության ապահովման համար:

<p>ՀԱԿԳ Բյուջե</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ՀԱԿԳ-ի ձեռնարկման համար երկրում կատարվող ծախսերի գնահատում:
<p>ՀԱԿԳ վերապատրաստում</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ՀԱԿԳ թիմի համար ժամանելուն պես ներածական ներկայացում և ուսուցում; • Աջակցություն կազմակերպմանը և աշխատանքների ղյուրացմանը; • Պատրաստել պրեզենտացիաներ, հաշվետվություններ, օգտագործվող նյութեր:

Մարդկային ռեսուրսների կազմակերպում

Պլանավորման առաքելության կողմից պատրաստված ՀԱԿԳ-ի նպատակների, շրջանակի և կառավարման կառուցվածքի հիման վրա անհրաժեշտ կլինի բացահայտել ՀԱԿԳ-ի իրականացման համար անհրաժեշտ մարդկային ռեսուրսները, իսկ վերը նշված աղյուսակը մանրամասնորեն թվարկում է անձնակազմի պահանջների գնահատումը կարգավորող նկատառումները: .

Անձնակազմի պահանջները պետք է սահմանվեն ՀԱԿԳ ոլորտային թիմերի, ՀԱԿԳ համակարգող թիմի, տեխնիկական աջակցության և հաշվետվությունների պատրաստման, ինչպես նաև կառավարության, նախարարությունների կամ Բարձր մակարդակի կառավարման թիմի համար, որոնք կարող են լրացուցիչ աջակցության կարիք ունենալ: Պետք է նկատի ունենալ նաև ընդհանուր, վարչական աջակցության, վարորդական/լոգիստիկ և այլն կարիքների ապահովումը:

ՀԱԿԳ-ն կպահանջի տարբեր ոլորտներից տեխնիկական փորձագետներ: Տեխնիկական գործակալությունները և ոլորտի առաջատարները կարող են բացահայտել իրենց համապատասխան ոլորտային թիմերի համար պահանջվող մարդկային ռեսուրսները և այդ նպատակով օգտագործել ազգային և միջազգային մասնագիտական ցուցակները: Մեթոդաբանությունը և գնահատման շրջանակը նաև կանխորոշում են անձնակազմի պահանջները, օրինակ՝ տուժած տարածքներում տնային տնտեսությունների հարցումներ անցկացնելու համար անհրաժեշտ հաշվարարների թիվը: Ի լրումն ոլորտի հատուկ պահանջների, կարող է նաև անհրաժեշտ լինի անձնակազմ համակարգմանը և կառավարմանը աջակցելու համար, ինչպես նշված է վերևում:

ՀԱԿԳ-ի համար կադրային կարիքների բացահայտումից հետո հաջորդ քայլը երկրում առկա մարդկային ռեսուրսների գնահատումն է և արտերկրից անհրաժեշտ փորձաքննության տեսակն ու չափը որոշելը: Պետք է դիտարկել ներկայացուցչական գնահատման թիմ, որը բարկացած է կանանց, տղամարդկանց, փոքրամասնություններից, հաշմանդամություն ունեցող անձանցից և այլոց:

Համապատասխան ուշադրություն պետք է դարձնել կարողությունների զարգացմանը, որը կարող է պահանջվել ՀԱԿԳ գործընթացին աջակցելու համար՝ արագորեն մեծացնելով համակարգման կարողությունները կառավարական մարմիններում, ինչպես նաև ՄԱԿ-ի երկրի թիմում:

Լոգիստիկ պայմանավորվածություններ

Լոգիստիկական նկատառումները ներառում են գրասենյակային ենթակառուցվածքը կամ ՀԱԿԳ-ի անձնակազմի և ղեկավարության համար նախատեսված աշխատավայրը, ՀԱԿԳ անցկացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային և ճամփորդական միջոցառումները՝ հատկապես դաշտային այցելությունների և տնային տնտեսությունների հարցումների, գնումների, ՏՀՏ և այլ նմանատիպ միջոցառումների հետ կապված: Թե որքանով կպահանջվի նյութատեխնիկական աջակցություն, կախված է նրանից, թե արդյոք աղետը ազդել է մայրաքաղաքի և/կամ այլ կարևոր քաղաքային տարածքների վրա, կիրառվելիք մեթոդաբանության ընտրությունից, տուժած տարածքների չափից, այդ տարածքների հասանելիությունից և դրանց հեռավորությունից:

Հաշվի առնելով ՀԱԿԳ-ին մասնակցող բազմաթիվ թիմերմ ու անձնակազմը, ինչպես նաև ՀԱԿԳ-ի գործառական կարիքները, շատ կարևոր է համապատասխան գրասենյակային տարածք հատկացումը ՀԱԿԳ-ի անձնակազմին և ղեկավարությանը: Տեղակայումը պետք է ապահովի բավարար աշխատանքային տարածք ՀԱԿԳ թիմի բոլոր անդամների համար, որպես հանդիպումների, դասընթացների և, ի վերջո, ոլորտի հաշվետվությունների և վերականգնման ռազմավարության վերջնական մշակման վայր: Հետևաբար, այն պետք է հագեցած լինի գրասենյակային սարքավորումներով, համապատասխան ինտերնետ հասանելիությամբ, բոլոր թիմերի համար աշխատանքային կայաններով և հանդիպումների և ուսուցման և կոնֆերանսի հարմարանքներով և այլն:

Փորձը ցույց է տալիս, որ մասնակից միջազգային գործընկերների գրասենյակները որպես կանոն բավարար ընդհարձայչ են այդ նպատակների համար: Միևնույն ժամանակ, ընդունված է, որ առանձին գործակալությունները, որոնք գրասենյակներ ունեն երկրում, հնարավորինս կօգտագործեն իրենց գրասենյակային տարածքները: Հաշվի առնելով անցյալի փորձը, լավագույն այլընտրանքները ներառում են կառավարության կողմից տրամադրված գրասենյակային տարածքը կամ, եթե դա հնարավոր չէ, տարածք հյուրանոցում, համալսարանում կամ այլ կոնֆերանսի հաստատությունում: Մայրաքաղաքին հասցված ծայրահեղ ֆիզիկական վնասի դեպքում այդ նպատակով կարող է հավաքվել և սարքավորվել ժամանակավոր, փչովի կամ վրանային կառույց կամ այլ շարժական այլ հիմնարկ: Սկզբունքորեն, ՀԱԿԳ-ի թիմերի կողմից պահանջվող գրեթե ողջ նյութատեխնիկական աջակցությունը պետք է ապահովվի մինչ թիմերի ժամանումը, որպեսզի գնահատումը սկսվի հնարավորինս շուտ:

Նյութատեխնիկական ապահովման համար անհրաժեշտ է ապահովելու տեղական տրանսպորտ: Վերջինս սովորաբար տրամադրվում է Կառավարության կամ երկկողմ դոնորների կողմից, որոնք գործում են արտակարգ իրավիճակում, կամ ընթացիկ ծրագրերի կամ ՄԱԿ-ի տեղական գրասենյակների, իսկ որոշ դեպքերում՝ մասնավոր հատվածի կողմից: Հումանիտար հասանելիության խիստ բացակայության իրավիճակներում կարող են անհրաժեշտ լինել հատուկ պայմանավորվածություններ: Այլ լոգիստիկ պայմանավորվածությունները ներառում են նաև հաղորդակցությունը, գրասենյակային սարքավորումները և նյութերը, ինչպես նաև տվյալների հավաքագրման, թարգմանության և մեկնաբանման, տպագրության և բաշխման, ներառյալ խմբագրման և ձևաչափման դրույթները: Բոլոր լոգիստիկ պահանջների մանրամասնումը դուրս է սույն Ուղեցույցի շրջանակներից, սակայն ստորև բերված ցանկը կծառայի որպես հղում.

- Գրասենյակային ենթակառուցվածք՝ ՀԱԿԳ-ի անձնակազմին և ղեկավարությանը տեղավորելու համար.
- Գրասենյակային պարագաներ և համակարգչային սարքավորումներ;
- ՏՏ և հեռահաղորդակցություն (ինտերնետ, բջջային հեռախոսներ և այլն);
- Տրանսպորտ;
- Գործուղումներ;
- Համակարգող հանդիպումներ, խորհրդատվություններ, աշխատաժողովներ;
- Տեղեկատվության կառավարման պահանջներ (ծրագրային ապահովում, անձնակազմ, սարքավորումներ);
- Բարձր մակարդակի կառավարման թիմին աջակցող ծառայություններ;
- Հատուկ լոգիստիկ պայմանավորվածություններ (օրինակ՝ հումանիտար հասանելիության ապահովման);
- Կեցության կազմակերպում.

Տեղեկատվության կառավարման պայմանավորվածություններ

ՀԱԿԳ-ները առաջացնում են առաջնային և երկրորդական տվյալների մեծ ծավալ, որոնք պետք է համախմբվեն բոլոր ոլորտների համար և հետևաբար պահանջում են համալիր վերլուծություն: Տվյալների հավաքագրման, մշակման, վերլուծության և տարածման համար տեղեկատվական կառավարման համակարգը ՀԱԿԳ թիմի համար կարևոր աջակցող ծառայություն է:

Կարող է դիտարկվել ՀԱԿԳ թիմերի միջև տեղեկատվության փոխանակման ընդհանուր առցանց հարթակ: Ընդհանուր առցանց հարթակը կարող է ծառայել որպես ՀԱԿԳ համատեղ աշխատանքային տարածք (տե՛ս հավելվածը հետագա հղումների

համար): Համակարգող թիմը կարող է նախաձեռնել հարթակը, և այն կարող է հետագայում կառավարվել տեղեկատվության կառավարման մասնագետի կողմից ՀԱԿԳ գործընթացի ընթացքում: Նախկինում Պլանավորման առաքելության կողմից հավաքված հաշվետվությունները, քարտեզները և ելակետային տվյալները պետք է տեղադրվեն ընդհանուր վեբ հարթակում: Ստորև ներկայացված է տեղեկատվության ցուցադրական ստուգաթերթ, որը պետք է հավաքվի և տեղադրվի ՀԱԿԳ ընդհանուր վեբ հարթակում:

Ձեռնարկային ԵՎ ՀԱՎԱՔՎԵԼԻՔ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ	ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԿՐՔՅՈՒՐՆԵՐ
<ul style="list-style-type: none"> • Իրավիճակային բոլոր հաշվետվությունները, արագ գնահատման հաշվետվությունները և առկա տվյալները (համաշխարհային և ըստ ոլորտների); • Տուժած տարածքների և բնակչության, դրանց տեղաշարժերի, ներքին տեղահանվածների ճամբարների և այլնի քարտեզներ; • Տուժած տարածքների արբանյակային պատկերներ; • Տուժած երկրի և աշխարհագրական տարածքների վարչական քարտեզները. • Աղետին առնչվող արտակարգ իրավիճակների պլաններ (կառավարություն); • Երկրի մարդկային զարգացման զեկույց, UNDAF, PRSP; • ՄԱԿ-ի և երկրի և կառավարության կազմակերպչական կառուցվածքը. • ՄԱԿ-ի անվտանգության ուղեցույց; • Վտանգների քարտեզներ և նախորդ աղետների պատմություն; • Ազդեցության ենթակա տարածքների ժողովրդագրական և սոցիալ-տնտեսական տվյալներ (ելակետային); • ՀԱԿԳ թիմի բոլոր անդամների կոնտակտային ցուցակը: 	<ul style="list-style-type: none"> • Ոլորտային նախարարություններ, Քաղաքացիական պաշտպանություն, ազգային օպերատիվ կենտրոններ, Ազգային Կարմիր խաչ: • ՉԼՄ-ների հաղորդումները. • Տեղական իշխանությունները. • ՄԱԿ-ի գործակալություններ. • Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններ. • Կարմիր խաչի Միջազգային կազմակերպություն • Միջազգային և ազգային ՀԿ-ներ. • OCHA Reliefweb • Map Center in Reliefweb • Map Action • Map Catalogue, AlertNet • UNOSAT

ՀԱԿԳ տեղեկատվության կառավարման համակարգը պետք է հիմնվի ազգային, հումանիտար և վաղ վերականգնման տեղեկատվական կառավարման համակարգերի վրա և պետք է կապվի առկա տեղեկատվության կառավարման համակարգերի հետ (օրինակ՝ OCHA մարդասիրական տեղեկատվական կենտրոնները, կամ Survey of Surveys, ի թիվս այլոց):

ՀԱԿԳ ԲՅՈՋԵՆ և մոբիլիզացնող ռեսուրսները

ՀԱԿԳ-ի համար պահանջվող ռեսուրսների գնահատումը և ռեսուրսների մոբիլիզացումը կարևորագույն խնդիր է: Ակնկալվում է, որ իրականացմանը մասնակից կազմակերպությունները մինչև ՀԱԿԳ պլանավորման առաքելության փուլը կկատարեն իրենց ներդրումները: Այնուամենայնիվ, հաջորդ փուլը, այսինքն՝ հենց ՀԱԿԳ իրականացումը պահանջում է ռեսուրսների ավելացում: Բյուջեն պետք է հաշվի առնի հետևյալ հիմնական բյուջետային տողերը.

- Մարդկային ռեսուրսների, կառավարման և համակարգման կարիքները.
- լոգիստիկ պայմանավորվածություններ;
- Ուսուցման ծախսեր;
- Խորհրդատվական և պլանային գործունեություն;
- Սեմինարներ, հանդիպումներ, կոնֆերանսներ;
- Վարչարարություն.

Առանձին հավելվածները ներկայացնում են ՀԱԿԳ բյուջեի ավելի մանրամասն օրինակներ:

ՀԱԿԳ բյուջեի նախահաշիվը կարող է անհրաժեշտ լինել՝ անհրաժեշտ ռեսուրսների մոբիլիզացումը հեշտացնելու համար: Եռակողմ գործընկերները կարող են աջակցել ՀԱԿԳ-ի անցկացման համար անհրաժեշտ ռեսուրսների մոբիլիզացմանը: Այս ռեսուրսները կարող են լինել ՄԱԿ-ի մասնակից գործակալությունների, ՄՖՀ-ների կամ դոնորների ներդրումների տեսքով:

ՀԱԿԳ ուսուցում

Հաշվի առնելով ՀԱԿԳ-ի մասնակիցների բազմազանությունը՝ կարևոր է կազմակերպել ճեպագրույց և ուսուցողական նիստ թիմի բոլոր անդամների հետ՝ ընդհանուր մոտեցման և աշխատանքային պլանի շուրջ քննարկումների և համաձայնեցնելու համար: Դասընթացը կարող է լինել 2-4 օրյա սեմինարի տեսքով, որը կազմակերպվում և աջակցվում է ՀԱԿԳ համակարգող թիմի կողմից: Սեմինարը մասնակիցներին կկողմնորոշի ՀԱԿԳ մեթոդաբանության վերաբերյալ: Ինչպես Վնասների և Կորուստների գնահատման /DaLA/, այնպես էլ Մարդկային ռեսուրսների կարողությունների գնահատման /HRNA/ մոտեցումների վերաբերյալ նախապես հաստատված ուսումնական նյութերը կարող են օգտագործվել կամ հարմարեցվել ճգնաժամի և երկրի կոնկրետ իրավիճակի համատեքստին: Սեմինարը կտրամադրի նաև աղետի հակիրճ նկարագրությունը՝ հիմնվելով Պլանավորման առաքելության կողմից իրականացված իրավիճակի վերլուծության վրա: Այն նաև կտրամադրի մարդասիրական արձագանքի, հիմնական դերակատարների, նյութատեխնիկական ապահովման և հասանելիության նկատառումները, ի թիվս այլոց:

Տեղեկատվական փաթեթը պետք է տրամադրվի նաև ՀԱԿԳ թիմի բոլոր անդամներին, ներառյալ առավել համապատասխան հաշվետվությունները, քարտեզները և կոնտակտային ցուցակները, որոնց մեծ մասը հավաքված կլինի Պլանավորման առաքելության փուլում: Կլինի նաև ճեպագրույց ՀԱԿԳ տեղեկատվության կառավարման ռազմավարության, տեղեկատվության և տվյալների կառավարման ծրագրային ապահովման և գործիքների վերաբերյալ, որոնք պետք է օգտագործվեն ՀԱԿԳ-ի ընթացքում:

Յնարավոր է, անհրաժեշտ լինեն լրացուցիչ վերապատրաստման դասընթացներ՝ կոնկրետ ոլորտների և միջոցառումային խնդիրների կամ տվյալների հավաքագրման մեթոդների և հետազոտությունների համար գործիքների համար: Ավելին, ոլորտային թիմերը կարող են կազմակերպել առանձին միջանկյալ նիստեր: Սեմինարը պետք է ծառայի նաև ՀԱԿԳ-ի բոլոր տարրերի կազմակերպմանը, ներառյալ հետևյալ թեմաները՝ կախված կարիքներից.

- Գնահատման ենթակա ոլորտներ և աշխարհագրական տարածքներ.
- Գնահատման մեթոդաբանության և մոտեցումների նկարագրություն;
- Դաշտային աշխատանքի հիմնական սկզբունքները;
- Թիմերի կազմերը (ըստ աշխարհագրական տարածքի կամ ոլորտի);
- Տվյալներ, որոնք պետք է հավաքվեն ըստ ոլորտների (բաժանված ըստ սեռի և տարիքի);
- Տեղեկատվության հավաքագրման համար գործիքների օգտագործում;
- Միջոլորտային կապեր և միջոլորտային խնդիրներ.
- Պարտականությունների և խնդիրների բաշխում;
- Դեկավարման և համակարգման պայմանավորվածություններ;
- Բոլոր թիմերին անհրաժեշտ ելակետային տվյալների հավաքագրման միջոցառումներ;
- Տվյալների և տեղեկատվության համախմբման և հաշվետվությունների պատրաստման պարտականություններ.
- Ժամանակացույց և աշխատանքային պլան;
- Լոգիստիկ պայմանավորվածություններ (գիշերակաց, ճանապարհաձախս, հանդիպումների օրակարգ);
- Անվտանգության և անվտանգության միջոցառումներ.

3.5 ՏԿՅԱԿՆԵՐԻ ՀՎԱՔԱԳՐՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Գրասենյակային վերանայում

Տվյալների հավաքագրման գործընթացը սկսելու համար ՀԱԿ թիմից պահանջվում է հավաքել և վերլուծել քանակական երկրորդային տվյալներ՝ գնահատելու ոլորտներին հասցված վնասի չափը, ինչպիսիք են կրթությունը, գյուղատնտեսությունը, առողջապահությունը և այլ ենթակառուցվածքներ: Թիմը նաև տվյալներ է հավաքում երկրի և ազդակիր աշխարհագրական տարածքների ընդհանուր ժողովրդագրական, սոցիալական և տնտեսական բնութագրերի վերաբերյալ, ինչպես նաև յուրաքանչյուր ոլորտի համար հատուկ տվյալներ: Այս տվյալներն օգնում են նկարագրել երկրում նախքան աղետը, ինչպես նաև կազմում են նախաաղետային և հետաղետային պայմանների համեմատական վերլուծության քանակական հիմքը: Թիմի անդամներին պետք է այս առաջադրանքը հանձնարարվի ՀԱԿ գործընթացի սկզբից՝ ապահովելու, որ տեղեկատվության հավաքումը կարող է տեղի ունենալ թիմի այլ անդամների դաշտային այցելությունների հետ զուգահեռ՝ դրանով իսկ արդյունավետ օգտագործելով ժամանակը:

Շատ երկրներում աղետների ազդեցության վերաբերյալ տվյալներ հավաքելը կարող է դժվար լինել համապատասխան գերատեսչությունների կողմից համակարգված տվյալների հավաքագրման կամ նյութատեխնիկական, վարչական կամ անվտանգության սահմանափակումների պատճառով տուժած տարածքներ անհասանելիության պատճառով: Նման իրավիճակում առաջնային տվյալները կարող են հավաքվել սահմանափակ, հատուկ նախագծված հարցումների միջոցով, որոնք կիրառվել են վիճակագրորեն համապատասխան ընտրանքային խմբերի համար՝ կախված ժամանակի և ռեսուրսների առկայությունից: Նման փոքր ընտրանքային հետազոտությունների արդյունքները կտարածվեն վնասների, կորուստների և կարիքների ընդհանուր պատկերը գնահատելու համար: Ավելի վաղ մարդասիրական գործակալությունների և կառավարության քաղաքացիական պաշտպանության ծառայությունների կողմից իրականացված գնահատումները պետք է օգտագործվեն տվյալների մոտավոր բազա մշակելու համար:

Հարցազրույցներ հիմնական շահագրգիռ կողմերի հետ և դաշտային գնահատում

Բացի երկրորդային տվյալների հավաքագրումից, կազմակերպվում են դաշտային այցելություններ՝ տվյալների հավաքագրման և վավերացման համար: Հիմնական շահագրգիռ կողմերի հետ հարցազրույցները տուժած տարածքներ դաշտային այցելությունների միջոցով կարևոր նշանակություն ունեն աղետի հետևանքների և ազդեցության առաջին ձեռքից ընկալում ձևավորելու համար: Դաշտային այցելությունները պետք է մանրակրկիտ համակարգվեն ՀԱԿ-ի համակարգող թիմի կողմից, որպեսզի խուսափեն գնահատման խմբերի կրկնվող այցելություններից

և հետագա հոգևածությունից բխող գնահատման թերություններից և խուսափի ընթացիկ հումանիտար գործողությունների խափանումներից: ՀԱԿԳ համակարգող թիմը վերահսկում է ոլորտային թիմերի կատարած աշխատանքը և նախագծում գործընթացները՝ ապահովելու, որ տվյալների պահանջները բոլոր կամ շատ ոլորտներում արդյունավետ հավաքագրվեն՝ այդպիսով խուսափելով տեղեկատվության հարցումների կրկնօրինակումից:

Խորհրդակցությունները պետք է լինեն լայնածավալ և մասնակցային, ներառելով տղամարդկանց, կանանց, տարբեր տարիքի, էթնիկ խմբերի և կրոնների մարդկանց, հաշմանդամություն և այլ հատուկ կարիքներ ունեցողներին, ինչպես նաև այլ խմբերին՝ ապահովելու, որ ողջ սպեկտրով մարդկանց կարիքները հաշվի կառնվեն: Կանանց և տղամարդկանց հետ՝ առանձին-առանձին, միասին և/կամ միայնակ և խառը խմբերով անցկացվող խորհրդակցությունները, ինչպես նաև տարբեր ծագման ու առանձնահատկություններ ունեցող մարդկանց հետ հնարավորություն են տալիս բացահայտել նրանց հատուկ և տարբեր կարիքները, ինչպես նաև նրանց տարբեր առաջնահերթությունները և հետաքրքրությունները: Այս հստակեցված կարիքներն ու առաջնահերթությունները կարող են տրիանգլակացվել՝ միջազգային և տեղական իշխանությունների և ՀԿ-ների հետ:

Աղետների ազդեցությունը գնահատելու համար օգտագործվում են տեղեկատվության հավաքագրման մի շարք մեթոդներ: Ընդհանուր առմամբ, դրանք կարող են ներառել հետևյալներից մեկը կամ դրանց համակցությունը.

- Ֆոկուս խմբային քննարկումներ;
- Հարցազրույցներ կենսապահովման խմբերի հետ;
- Հարցազրույցներ հիմնական իրազեկողների հետ;
- Տեսային այցելություններ և հարցազրույցներ.
- Մասնակիցների դիտարկում դաշտում;
- Տեսային տնտեսությունների հարցումներ;
- Քարտեզներ և արբանյակային պատկերներ:

Մինչ այս կամ այն մեթոդի կիրառումը, ըստ համատեքստի և գնահատվող ոլորտի, պետք է հետևել տեղեկատվության հավաքագրման հետևյալ հիմնական սկզբունքներին.

- Ուղղակի խորհրդակցություններ. աղետից տուժած բնակչության, տեղական իշխանությունների և քաղաքացիական հասարակության հետ:
- Ներկայացուցչական տեղեկատվություն, ապահովելու, որ ազդակիր բոլոր աշխարհագրական տարածքները և բնակչության խմբերը խորհրդակցեն:
- Հոսսալիություն՝ ապահովելու հավաստի տեղեկատվություն, որը տարբերակում է «փաստերը», «կարծիքները» և «ասեկոսները»:

Քանի որ յուրաքանչյուր մարդ ունի սուբյեկտիվ տեսակետներ, Էական կլինի վերահաստատել կամ ստուգել ուրիշների հետ՝ պահպանելով անաչառությունը:

Գենդերային նկատառումներ՝ համոզվելու, որ կանանց և տղամարդկանց վրա առանձնահատուկ ազդեցությունները և նրանց կարիքները ներառված են վերականգնման պլանավորման մեջ:

Համախմբում և վերլուծություն

Երբ դաշտային այցելությունները և գրասենյակային վերանայումն ավարտվեն, ՅԱԿԳ թիմը պետք է համախմբի, վերլուծի և մեկնաբանի հավաքված բոլոր տվյալները: Այս վերլուծությունը չափազանց կարևոր է ընդհանուր ՅԱԿԳ-ի հաջողության համար, քանի որ այն տվյալները վերածում է արժանահավատ և համոզիչ ապացույցների, որոնք տեղեկացնում են երկրի վերականգնման վերաբերյալ պետական իշխանությունների և միջազգային հանրության կողմից ընդունված որոշումների մասին: Շատ տարբեր կազմակերպությունների և տարբեր վայրերից ստացված տվյալների կառավարումը բարդ և պահանջկոտ խնդիր է, որը պահանջում է արդյունավետ պլանավորում և կազմակերպում:

Տվյալների վերլուծություն ոլորտի մակարդակով

Առաջին քայլը ներառում է յուրաքանչյուր ոլորտի թիմի կողմից հավաքագրված տվյալների համախմբումը, մշակումը և վերլուծությունը: Յուրաքանչյուր ոլորտային թիմի կողմից հավաքագրված այս տվյալները կարող են ստացվել բազմաթիվ դերակատարներից և աղբյուրներից, ինչը պահանջում է տեղեկատվության խաչաձև ստուգում և տրիանգուլացիա՝ անհամապատասխանությունները ուսումնասիրելու և բացահայտումները հաստատելու համար: Երբ տնային տնտեսությունների հարցումներ են անցկացվում կամ այլ նմանատիպ չմշակված տվյալներ են հավաքվում տարբեր գործիքների միջոցով, հաշվարարներից և այլ անձնակազմից կպահանջվի մշակել մեծ ծավալի տվյալներ՝ դրանք օգտագործելի դարձնելու համար: Վերջապես, գնահատման արդյունքները ոլորտային թիմերի կողմից վերածվում են վերականգնման կարիքների և առաջնահերթությունների և սինթեզվում են ոլորտային զեկույցի մեջ:

Միջոլորտային տվյալների վերլուծություն

Ոլորտային թիմերը նույնպես պետք է կիսվեն և ստուգեն տեղեկատվությունը տարբեր ոլորտներում: Միջոլորտային վերլուծությունը օգնում է բացահայտել այնպիսի կապերն ու խնդիրները, որոնք փոխկապակցված են ոլորտների միջև: Այն կարող է մեծապես նպաստել աղետի ընդհանուր ազդեցության ընդհանուր ըմբռնմանը, ընդհանուր առաջնահերթությունների բացահայտմանը ոլորտների և աշխարհագրական տարածքների, խոցելի խմբերի, միջոլորտային խնդիրների միջև, ինչպես նաև վերականգնման ծրագրավորման միասնական հիմք ստեղծելու հարցում:

Վերականգնման ռազմավարությունը մշակելու համար ՀԱԿԳ-ից ստացված քանակական և որակական տվյալները պետք է մշակվեն, խորհրդակցվեն տուժած տարածքներում և ներկայացվեն այնպես, որ այն տրամադրի ազդեցության ենթակա բոլոր ոլորտների և տարածքների համայնապատկերը: Միևնույն ժամանակ, գնահատման արդյունքները պետք է ներկայացվեն ըստ ոլորտային և աշխարհագրական տարածքների՝ համեմատական վերլուծության և առաջնահերթությունների սահմանումը հեշտացնելու համար:

Տարբեր ոլորտային թիմերի կողմից հավաքագրված տեղեկատվությունը պետք է հավաքվի տվյալների բազայում՝ հիմնվելով բոլորի կողմից համաձայնեցված ցուցանիշների աղյուսակի վրա: Այս տվյալների բազան կարող է պարբերաբար թարմացվել ոլորտի տարբեր գնահատումներից ստացված տվյալներով, որոնք կարող են օգտագործվել ավելի մանրամասն ծրագրավորմանն աջակցելու, ինչպես նաև ոլորտային մոնիտորինգ հաստատելու համար: Ոլորտային թիմերին պետք է խրախուսել օգտագործել ՀԱԿԳ-ի համատեղ վիրտուալ աշխատանքային տարածքը, որը կարող է ծառայել որպես մեկ պատուհան, որը թույլ է տալիս տվյալներին և տեղեկատվությունը հեշտությամբ տարածել և տրամադրել աշխատող թիմի անդամների, ինչպես նաև դաշտից հեռու գտնվող օժանդակ անձնակազմի միջև:

3.6 ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԶԵՎԱՎՈՐՈՒՄ

Վերականգնման ռազմավարությունը կազմում է ՀԱԿԳ-ի մի մասը և կազմում է դրա հիմնական նպատակը: Այս բաժինը ներկայացնում է Վերականգնման ռազմավարության մշակման գործընթացի համառոտ ակնարկ, մինչդեռ Վերականգնման ռազմավարության բովանդակության վերաբերյալ ավելի մանրամասն ուղեցույց տրված է սույն հատորի 2-րդ գլխում: Վերականգնման ռազմավարության մշակմանը նպաստում է ՀԱԿԳ-ի համակարգող թիմը՝ Բարձր մակարդակի կառավարման թիմի վերահսկողությամբ:

Վերականգնման ռազմավարության մշակման քայլերը հետևյալն են.

- Սահմանել վերականգնման տեսլականը և վերականգնման գործողությունների ռազմավարությունը յուրաքանչյուր ոլորտում և տուժած տարածաշրջանում.
- Սահմանել հստակ նպատակներ և միջամտություններ, որոնք ցույց են տալիս ակնկալվող արդյունքների ուղին և օգնում են ժամանակացույցի սահմանմանը.
- Սահմանել վերականգնման գործընթացի արժեքը.
- Շահագրգիռ կողմերի հետ խորհրդակցություններ անցկացնել պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, ազդակիր համայնքների, քաղաքացիական հասարակության գործակալությունների և մասնավոր հատվածի գործընկերների հետ՝ ներկայացնելու Վերականգնման

ռազմավարությունը և հաստատելու վերականգնման և վերակառուցման ճանապարհային քարտեզի առաջնահերթությունները և կարիքները:

Շահագրգիռ կողմերի խորհրդատվություն

խորհրդատվական գործընթացը կիրառվում է ՀԱԿԳ գործընթացի ողջ ընթացքում, և այն հատկապես կարևոր է Վերականգնման ռազմավարության մշակման ժամանակ: Աղետից տուժած ազգային և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, միջազգային գործակալությունների և տեղական համայնքների հիմնական շահագրգիռ կողմերի հետ պետք է խորհրդակցել այն փուլում, երբ վերականգնման կարիքները առաջնահերթ են դառնում: Նրանց ծանոթացումը տեղական պայմաններին և մարդկանց կարիքներին ու կարողություններին կարող է օգտակար պատկերացումներ տալ, որոնք հավանաբար այլ տեղ հասանելի չեն լինի: Ի լրումն, նրանք, ովքեր նախկինում ունեն աղետների վերականգնման ընդհանուր փորձ, կարող են նաև էականորեն նպաստել՝ կիսվելով վերականգնման ավելի վաղ գործընթացների լավ փորձի օրինակներով: Վերականգնման կարիքները լուծելու համար միջամտությունների իրականացումը պահանջում է ֆինանսական, նյութական և մարդկային ռեսուրսներ: Հետևաբար, վերականգնման առաջնահերթությունների որոշման մեջ կարևոր կլինի ներառել առկա և պոտենցիալ դոնորներին:

Բացի այդ, գենդերային և այլ հարցերը, ինչպիսիք են օրինակ առկա հակամարտությունները, պետք է հաշվի առնվեն՝ ապահովելու համար, որ ազդակիր համայնքների հետ խորհրդակցությունները ներառական լինեն և կարողանան բարձրաձայնել կանանց և տղամարդկանց, ինչպես նաև խոցելի և մեկուսացվածների կարիքներն ու առաջնահերթությունները: Բոլոր համապատասխան շահագրգիռ կողմերի ակտիվ աջակցությունը և մասնակցությունը կարևոր է վերականգնման ծրագրի հաջող իրականացման համար: Այս շահագրգիռ կողմերի հետ կարելի է խորհրդակցել անհատական հարցազրույցների, փոքր խմբերի քննարկումների, քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների (համայնքներ, կանանց ասոցիացիաներ, մասնավոր հատվածի կազմակերպություններ և այլն) հետ համատեղ կամ ազգային սեմինարների միջոցով:

խորհրդակցությունների և վերականգնման ռազմավարության ավարտից հետո անհրաժեշտ կլինի հանդիպում կամ աշխատաժողով կազմակերպել կառավարության, ՄԱԿ-ի գործակալությունների, դոնորների, ՄՖԿ-ների, ՀԿ-ների, քաղաքացիական հասարակության և այլ հիմնական շահագրգիռ կողմերի հետ՝ վերջնական արդյունքները վավերացնելու համար: Նպատակն է ներկայացնել Վերականգնման ռազմավարությունը և ստանալ արձագանք և վավերացում, ինչպես նաև ապահովել Վերականգնման ռազմավարության և արդյունքների նկատմամբ տեղական սեփականությունը:

Ստորև բերված աղյուսակն ամփոփում է Վերականգնման ռազմավարության մեջ

Ներառված հիմնական տարրերը: Սա ավելի մանրամասն ներկայացվել է 2-րդ գլխում:

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԸ	ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՈՐԴԵԿՑՈՂ ՍԿՉԲՈՒՆՔՆԵՐ	ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՊԼԱՆ	ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ
<p>Վերականգնման կարիքների ուրվագիծը՝ հիմնված ՀԱԿԳ-ի արդյունքների վրա.</p>	<p>Համաձայնեցված տեսլականը համահունչ է զարգացման ազգային</p>	<p>Արդյունքների վրա հիմնված վերականգնման ծրագրի ուրվագիծը.</p>	<p>Ուրվագծել Հաջողության համար անհրաժեշտ պայմանավորվածություններ</p>
<ul style="list-style-type: none"> Ֆիզիկական ակտիվների վերակառուցման և տնտեսական վնասի փոխհատուցման համար. Վերականգնել ծառայությունների մատուցումը և ապրանքների և ծառայությունների հասանելիությունը. Վերականգնել կառավարման և սոցիալական գործընթացները. Ռիսկերը նվազեցնելու և ավելի լավ կառուցելու համար: 	<p>Նպատակներին և ընդհանուր վերականգնման գործընթացի առաջնորդող սկզբունքներին:</p>	<p>Առաջնահերթ կարիքներ</p>	<p>Վերականգնման ճանապարհային քարտեզի իրականացում.</p>
		<p>Պահանջվող միջամտություններ</p>	<p>Գործընկերություններ, համակարգում և կառավարում;</p>
		<p>Ակնկալվող արդյունքներ</p>	<p>Փոխկապակցված թեմաներ;</p>
		<p>Վերականգնման ծախսեր</p>	<p>Հղումներ զարգացման օրակարգին;</p>

ՀԱԿԳ հաշվետվության և վերականգնման ռազմավարության մշակում

Երբ ՀԱԿԳ-ն ավարտվի և վերականգնման ռազմավարությունը համաձայնեցվի, համակարգող թիմին անհրաժեշտ է համախմբել բոլոր ոլորտային գնահատման հաշվետվությունները և Վերականգնման ռազմավարության տարրերը մեկ զեկույցի մեջ՝ դրանց հեղինակների և խմբագրի աջակցությամբ:

Չեկույցը պետք է ծառայի գնահատման բոլոր արդյունքները և Վերականգնման ռազմավարությունը ինտեգրված և համահունչ կերպով ներկայացնելուն՝ ընդգրկելով բոլոր ոլորտները և կապելով վերականգնման կարիքները վերականգնման հստակ նպատակների և արդյունքների հետ: Այն պետք է ապահովի բարձր որակ և արտացոլի երկրի կառավարության, ՄԱԿ-ի համակարգի, ՀԲ-ի և դոնորների կողմից ձեռք բերված պայմանավորվածությունները: Այս զեկույցը կարևոր նշանակություն ունի ռեսուրսների մոբիլիզացման և ցանկացած դոնոր համաժողովի համար, որը կարող է պլանավորվել որպես ռեսուրսների մոբիլիզացման ռազմավարության մաս:

Երբ ՀԱԿԳ-ն և վերականգնման ռազմավարությունը մշակվեն, առաջին նախագիծը պետք է փոխանցվի կառավարությանը հետադարձ կապի և վավերացման համար: Սա ոչ միայն անհրաժեշտ է խաչաձև փոխկապակցվածությունների ստուգման և վավերացման համար, այլ նաև ՀԱԿԳ-ի, Վերականգնման ռազմավարության գործընթացի և արդյունքների նկատմամբ կառավարության սեփականության իրավունքը ապահովելու համար: Այս առումով լավ գաղափար կլինի հետևել նմանատիպ վավերացման գործընթացին այլ հիմնական շահագրգիռ կողմերի, այդ թվում՝ Բարձր մակարդակի կառավարման թիմի հետ: Բոլոր արձագանքները պետք է ինտեգրվեն, և վերջնական վավերացված զեկույցը պատրաստվի և հրապարակվի: Չեկույցը պետք է լրացվի տեղերում համակարգող թիմերի կողմից և հաստատվի Ազգային կառավարության կողմից: Նաև պետք է մշակվի Power-Point ներկայացում՝ ամփոփելու ՀԱԿԳ-ի արդյունքները, Վերականգնման ռազմավարությունը, առաջարկությունները և բյուջեն: Այնուհետև այն պետք է պատրաստ լինի պաշտոնապես ներկայացնելու Ազգային կառավարությանը և դոնորներին՝ երկրի վերականգնման գործընթացի համար ռեսուրսներ մոբիլիզացնելու նպատակով:

3.7 ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՄՈԲԻԼԻԶԱՑՈՒՄ

Վերականգնման համար ռեսուրսների մոբիլիզացումը ՀԱԿԳ-ի կարևոր նպատակն է և վերականգնման ռազմավարության մշակման բնական հաջորդական քայլը: Ռեսուրսների մոբիլիզացման ռազմավարության մշակումը կօգնի վերականգնելու համար անհրաժեշտ միջոցների ապահովմանը: Միջազգային դոնորների համաժողովները դարձել են աղետից հետո ընտրված երկրներում միջազգային

օգնության մոբիլիզացման և համակարգման հիմնական մեխանիզմը: Այս խոստումները կառուցված են ՀԱԿԳ-ի և վերականգնման ռազմավարության շուրջ, որի իրականացման համար դոնորները կատարում են իրենց խոստումները: Սա նպաստում է դոնորների օգնության համախմբվածության բարձրացմանը:

Եռակողմ /ՄԱԿ, ՀԲ, ԵՄ/ գործընկերները Ազգային կառավարության կողմից հապապատասխան խնդրանքի պարագայում, կարող են աջակցել դոնորների կլոր սեղանի կամ համաժողովի կազմակերպմանը ՀԱԿԳ-ի և վերականգնման ռազմավարության ավարտից հետո: Դոնորների համաժողովի նպատակներն ու թիրախները և ռեսուրսների մոբիլիզացման ռազմավարությունը պետք է համաձայնեցվեն և վավերացվեն կառավարության և Բարձր մակարդակի կառավարման թիմի ղեկավարությամբ: Դոնորները, որոնք արդեն ներգրավված են ՀԱԿԳ-ում, կարող են հրավիրվել՝ աջակցելու դոնորների համաժողովի կազմակերպմանը: Ստորև ներկայացված է վերականգնման ռազմավարություն ունենալու և դոնորների համաժողով կազմակերպելու առավելություններից մի քանիսը.

- Վերականգնման ռազմավարության համար դոնորների վավերացում և հաստատում;
- Ֆինանսավորման անհրաժեշտության հիմնավորում;
- Գնահատել առկա ֆինանսավորման ներուժը.
- Բացահայտել ժամանակին և կանխատեսելի ֆինանսավորումը, նպատակ ունենալով այն դարձնել սովորական հատկանիշ և ներգրավելու դոնորների ավելի լայն շրջանակ, ներառյալ մասնավոր հատվածը.
- Ամրապնդել համակարգումը համապատասխան գործընկերների հետ և ընդլայնել գործընկերային հարաբերությունները.
- Խրախուսել դոնորներին՝ նախագծային մոտեցումից անցնելու ռազմավարական գործընկերության;
- Աջակցություն ստանալ ֆինանսավորման և ծախսերի մոնիտորինգի, տեղեկատվական կառավարման ազգային համակարգի մշակման, հաշվետվողականության և թափանցիկության ամրապնդման համար:

3.8 ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿԸ ԵՎ ԴՐԱՆԻՑ ԲԽՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

Առաջնահերթ է, որ ՀԱԿԳ-ն իրականացվի հնարավորինս արդյունավետ կերպով, որպեսզի առավելագույնի հասցնի դրանց օգտակարությունը վերականգնման տեղեկացնելու համար: Գնահատման համեմատաբար կարճ ժամանակահատվածը թույլ չի տալիս վերականգնման մանրամասն պլանավորման իրականացում, և սահմանափակումների մեծ մասը (օրինակ՝ հասանելի ֆինանսավորման ծրարը) կարող է առաջանանալ կամ պարզվել միայն գնահատման արդյունքների հայտնի

դառնալուց հետո: Ինչպես նշվեց վերևում, ՀԱԿԳ վարժության ընթացքում մշակված վերականգնման ռազմավարությունը հիմք է տալիս վերականգնման ավելի համապարփակ պլանավորման համար՝ վերականգնման շրջանակի մշակման միջոցով: Վերականգնման շրջանակը հիմնված է ՀԱԿԳ-ում ներկայացված լայն ռազմավարության վրա՝ շարունակելու շահագրգիռ կողմերի ներգրավվածությունը և վերականգնման պլանավորման գործընթացը ՀԱԿԳ-ից դուրս: Այսպիսով Վերականգնման Շրջանակը դինամիկ շարունակաբար զարգացող և ճկուն գործողությունների ծրագիր է, որը կենտրոնացած է վերականգնման պլանավորման հետևյալ ասպեկտների ընդլայնման և խորացման վրա.

- Հաջորդականություն, առաջնահերթություն, ինստիտուցիոնալ պայմանավորվածություններ, վերականգնման ֆինանսավորում և իրականացում: Նման առաջնահերթությունները և հաջորդականությունը կիրականացվեն ինչպես ոլորտներում, այնպես էլ տարբեր ոլորտներում՝ հիմնված բյուջեի հատկացումների, դոնորների և ՄՖՀ-ի ֆինանսավորման գնահատումների վրա՝ օգտագործելով կանոնավոր պետական գործընթացները և առաջնահերթությունների միջազգային լավ փորձի չափանիշները:
- Վերականգնման կարողությունների և հմտությունների և վերականգնման ինստիտուցիոնալ տարբերակների խիստ վերլուծություն և արդյունավետ վերականգնման համար կարողությունների զարգացման կարիքների բացահայտում;
- Հանրային հատվածի վերականգնման սինխրոնիզացում քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի ծրագրերի հետ՝ ՀԱԿԳ փուլից դուրս ավելի լայն ներգրավվածության միջոցով.
- Վերականգնման ուղղորդող սկզբունքների, ազգային և ենթազգային չափորոշիչների սահմանմանը նպաստելը. և մոնիտորինգի և գնահատման (արդյունքների) շրջանակների մշակում վերականգնման արդյունավետությունը չափելու համար.
- Ռիսկերի մանրամասն վերլուծության և աղետի մեղմացման ռազմավարությունների մշակում՝ նման ռիսկերից իրականացման արդյունավետությունը ավելի լավ պաշտպանելու համար.
- Վերականգնման ծրագրերի նախագծում, ծախսերի հաշվարկում և ֆինանսավորում. մասնավորապես՝ ներառյալ ռեսուրսների մոբիլիզացման հաջորդ քայլերի վերաբերյալ ուղեցույցը.
- Իրականացման ժամանակահատվածում կայուն ներգրավվածության միջոցով օգնեք հաստատելու պաշտոնական փոխադրման պայմանավորվածություններ և կապեր վերականգնման և կանոնավոր զարգացման հաստատությունների

միջև՝ ապահովելու լավ փորձի ինստիտուցիոնալացումը առողջ և երկարաժամկետ վերականգնման պրակտիկաների և չափորոշիչների մեջ:

Վերականգնման շրջանակների մշակման պրակտիկայի վրա հիմնված նման ուղեցույց ներկայումս մշակվում է ԵՄ-ի, ՄԱԿ-ի և ՀԲ-ի կողմից համատեղ: Կառավարությունները, որոնք ներգրավված են աղետից հետո արձագանքման մեջ, կկարողանան ճկուն և բովանդակային դարձնել այս ուղեցույցը՝ վերականգնման գործընթացը պլանավորելու և կառավարելու համար: Աղետների վերականգնման շրջանակի (DRF) առաջարկվող ուղեցույցը կմշակի գլոբալ կիրառելի ուղեցույց, գործընթացներ և ընթացակարգեր վերականգնման համալիր պլանավորման և դրա իրականացման համար՝ վերականգնման հաստատությունների, կարողությունների և համակարգման մեխանիզմների հզորացման միջոցով: Աղետների վերականգնման շրջանակը հետագայում կապահովի, որ ՀԱԿԳ-ի առաջարկությունները լավ համակարգված լինեն, ֆինանսավորվեն և իրականացվեն՝ հանգեցնելու դիմակայուն վերականգնման: Այն նաև կօգնի իրացնել դիմակայուն վերականգնման ներուժը՝ որպես դիմակայուն զարգացման միջոց՝ պաշտոնականացնելով քաղաքականությունը և ռազմավարական կապերը վերականգնման և կանոնավոր զարգացման գործընթացների միջև:

ՀԱԿԳ-ի և վերականգնման ռազմավարության մշակումից հետո ՀԱԿԳ-ի թիմը կարող է քննարկումներ սկսել երկրի կառավարության հետ՝ ամբողջական վերականգնման և վերակառուցման շրջանակի մշակման հաջորդ քայլերի վերաբերյալ, որը կհանգեցնի վերականգնման ազգային ծրագրին: Դա կարող է արվել՝ բացահայտելով համապատասխան ոլորտային նախարարությունների ներկայացուցիչների հիմնական թիմը՝ Պլանավորման/Ֆինանսների/Աղետների կառավարման ազգային գործակալության գլխավորությամբ, որը կարող է դառնալ Վերականգնման Շրջանակի մշակման գործընթացի հիմքը: Միջազգային գործակալությունների կողմից Վերականգնման Շրջանակի մշակմանն ուղղված հետագա աջակցությունը նույնպես կարող է քննարկվել և համաձայնեցվել:

ԳԼՈՒԽ 4

ՀԱԿԳ ԳՈՐԾԵՆԹԱՑԸ ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

4.1 ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ԵՎ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿ

Բնակարանային և բնակավայրերի հատվածի ՀԱԿԳ-ն ընդգրկում է պետական և մասնավոր բնակարանները, որի շրջանակն է.

- ոլորտի վերաբերյալ ելակետային տեղեկատվության հավաքագրման միջոցով նկարագրել բնակարանային սեկտորի բնութագրերը՝ աղետից առաջ և հետո պայմանները համեմատելու համար (բնակարանային ֆոնդ, օգտագործված շինարարական նյութեր և այլն);
- գնահատել բնակարաններին, հողերին և բնակավայրերին հասցված վնասը և խափանումը, ներառյալ ժամանակավոր և երկարաժամկետ բնակարանային պահանջները և աղետի հետևանքով ոլորտում եկամուտների հոսքերի փոփոխությունը.
- որոշել, թե որքանով է աղետը ազդել ոլորտին առնչվող կառավարման և սոցիալական գործընթացների վրա (ոլորտային նախարարություններ և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, նրանց ենթակառուցվածքները և անձնակազմը, համայնքային կազմակերպությունները, մասնավոր հատվածը, մասնավորապես շինարարական ծառայությունների մատուցման և ֆինանսական ոլորտները և այլն);
- վերլուծել հետևանքների ազդեցությունը բնակարանաշինության ոլորտի և ավելի լայն տնտեսության և հասարակության վրա.
- գնահատել հաղթահարման մեխանիզմները և վերականգնման աղբյուրներն ու կարողությունները.
- չափել կացարանի/բնակարանի կարիք ունեցող բնակչության առջև ծառայած անմիջական և կրկնվող ռիսկերը և բացահայտել, թե ինչ է պահանջվում ավելի լավ կառուցելու համար;
- մշակել վերականգնման և վերակառուցման ռազմավարություն, որն արտացոլում է տուժած համայնքի բնակարանային և բնակավայրերի կարիքները:
- ՀԱԿԳ Բնակարանային և բնակավայրերի հատվածի հատուկ նպատակները ներառում են հետևյալի ապահովումը.
- Ա. Բնակարանաշինության ոլորտի և հողի կառավարման համակարգի համար պետական քաղաքականության և ինստիտուցիոնալ շրջանակների համապարփակ վերլուծություն՝ հատուկ շեշտադրելով.
- ազգային բնակարանային քաղաքականություն;

- քաղաքային պլանավորման և զարգացման քաղաքականություն;
- տեղական կառավարում. այս շրջանակների համապատասխանությունը նորմալ պայմաններում և դրանց հարմարեցման հնարավորությունը հետադետային փուլում բնակարանների վերակառուցման գործընթացի պահանջներին: Անհրաժեշտ է նաև գնահատել թույլ պետության ներսում և/կամ ոչ պաշտոնականության բարձր մակարդակով աշխատելու հետևանքները.
- հողի օգտագործում և կառավարում, ներառյալ կանոնադրական, սովորութային և ոչ պաշտոնական կանոնները և հաստատությունները, ինչպես նաև քաղաքային կամ գյուղական միջավայրում գործելու հետևանքները.
- Բնակարանաշինության համակարգ և պրակտիկա, որը ներառում է բնակարանների վերակառուցման մեջ ներգրավված կազմակերպությունների իրական կարողությունները և հատուկ մարտահրավերները, որոնք արդեն առաջացել են կամ կարող են ակնկալվել, որ կհայտնվեն աղետից հետո բնակարանների վերակառուցման ծրագրի պլանավորման և իրականացման ընթացքում;
- ապահովագրություն և բնակարանային ֆինանսավորում, որն ընդգրկում է ֆինանսական աջակցության և տարբեր մեխանիզմների հնարավորությունը՝ բնակարանային շուկայի բոլոր հատվածների համար լավագույն արդյունքների հասնելու համար.
- տեղական ենթակառուցվածքների կառուցում և շահագործում;
- ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն, ներառյալ ռիսկերի նվազեցումը:
- Բ. Կոնկրետ և հատուկ առաջարկություններ այն մասին, թե ինչպես բարելավել աղետներին արձագանքումն այնպիսի ոլորտներում, ինչպիսիք են.
- քաղաքականության, իրավական և կարգավորող փոփոխությունները;
- ինստիտուցիոնալ դերերը և պարտականությունները.
- համակարգման մեխանիզմները;
- ինստիտուցիոնալ հզորացման կարիքները, ներառյալ կարողությունների ամրապնդման աշխատանքները.
- ֆինանսական ռազմավարությունները, որոնք ներառում են բյուջետավորումը և ֆինանսական կառավարումը.
- տեղեկատվության կառավարումը, մոնիտորինգ և գնահատում և հաղորդակցություն.
- հողի հետ կապված խնդիրներ, ինչպիսիք են սեփականությունը, հողօգտագործումը և կառավարումը.

- Բնակարանային և բնակավայրերի ջրամատակարարումն ու ջրահեռացումը:

ՀԱԿԳ ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ԵՎ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՈԼՈՐՏԻ ԹԻՄԻ ՍՏԵՂԾՈՒՄ

Գնահատման թիմը պետք է ունենա ոլորտին համապատասխան փորձագիտական ներուժ և ներկայացուցչություն: Թիմի անդամները պետք է վերապատրաստվեն ՀԱԿԳ-ի անցկացման վերաբերյալ և ծանոթ լինեն ոլորտի գործունեությանը և գնահատման մեթոդների առանձնահատկություններին:

Լավագույն դեպքում, թիմը պետք է լինի բազմամասնագիտական խումբ, որը կիրականացնի գնահատումը: Տեղական փորձը անգնահատելի է, ներառյալ տեղական գիտելիքները և/կամ երկրի կամ տարածաշրջանի նմանատիպ նախկին աղետներից փորձը, ինչը մեծապես նպաստում է գործընթացին: ՀԱԿԳ գործընթացի փորձը նույնպես անգնահատելի է:

Ոլորտային թիմը ղեկավարվում է կառավարության կողմից և, երբ դա հնարավոր է, այն պետք է ներառի տեխնիկական անձնակազմ, որը կարող է հավաքել և տրամադրել տեղական տեղեկություններ բնակարանային տիպաբանությունների, շինանյութերի և շինարարության արժեքի, հիմնական ծառայությունների, ստանդարտների և մատակարարների, հողի կառավարման համակարգի, անձնակազմի վերաբերյալ, և այլն: Այս տեղեկատվությունը պետք է լավագույնս փոխկապակցված լինի և ճշգրտվի տեղական այլ համապատասխան դերակատարների հետ, ներառյալ մասնավոր հատվածը (օրինակ՝ շենքերի շինարարական ընկերություններ և անշարժ գույքի գործակալություններ):

Անկախ գնահատման գործողության մեծությունից, թիմի կազմը պետք է լինի բազմամասնագիտական և գենդերային հավասարակշռված, ներառյալ փորձաքննական այնպիսի ոլորտներում, ինչպիսիք են.

- սոցիալական և մշակութային կառույցները, օրինակ՝ ընտանիքները և համայնքները.
- բնակարանային պայմանները, տիպաբանությունները և օգտագործումը.
- բնակավայրերի Էվոյուցիան և զարգացումը;
- հողի սեփականությունը և հողօգտագործումը.
- շինարարությունը, հմտություններ, տեխնոլոգիաներ և շուկաներ.
- բնակարանային ծառայությունները, ներառյալ ջրամատակարարումը և ջրահեռացումը, հարմարությունները և պրակտիկան.
- տնային տնտեսությունների ֆինանսները, ապրուստի միջոցները և վարկ.
- ոչ ֆորմալ համակարգերը.

Նպատակները, ակնկալվող արդյունքները, գնահատման հարցերը և իրականացվելիք

գործողությունները պետք է հնարավորինս ճշգրիտ և հստակ սահմանվեն թիմի բոլոր անդամների համար: Ժամանակացույցը կամ տեխնիկական առաջադրանքը պետք է բացատրեն, թե ինչու է կատարվում գնահատումը և ինչ արդյունքների է ակնկալվում հասնել: Գնահատումն իրականացնելու համար պետք է բացահայտվեն ռեսուրսները, ինչպիսիք են առկա հմտությունները, մատչելի ճանապարհների ցանկը կամ քարտեզը, ինչպես նաև հնարավոր սահմանափակումները, ինչպիսիք են ժամանակը, ճանապարհի հասանելիությունն ու պայմանները, անվտանգությունը և սեզոնային գործոնները:

Հասանելի երկրորդական տեղեկատվության վերանայումը կարող է զգալիորեն ինչայել ժամանակ և գումար, հատկապես այնտեղ, որտեղ հասանելիությունը սահմանափակ է: Պետք է հաշվի առնել տեղեկատվության աղբյուրը. տարբեր աղբյուրներ կունենան տարբեր ընկալումներ և տեսանկյուններ: Պետք է ուշադրություն դարձնել այս տարբեր ընկալումները բացահայտելու և այնուհետև դրանք համախմբելու միասնական խնդիրների և գործողությունների մեջ: Եթե երկրում գործարկվեն համակարգման կամ տեղեկատվության տարածման մեխանիզմները, դրանք կլինեն քարտեզների (օրինակ՝ վնասի, կորուստի), ապաստարանների, օգնության ծածկույթի մասին տեղեկատվության և գործառնական ստանդարտների ու արձանագրությունների հիմնական ռեսուրսները:

Անկախ նրանից, թե որքան լավ կամ պարզ կարող են լինել օգտագործվող գործիքները կամ մեթոդաբանությունները, ՀԱԿԳ-ն իրականացնող մարդիկ գրեթե միշտ համապատասխան վերապատրաստման կարիք կունենան: Թիմի անդամները պետք է տեղեկացված լինեն՝ ապահովելու առաջադրանքների, հետազոտության մեթոդաբանության որոնված տեղեկատվության և պարտականությունների ընդհանուր ըմբռնումը: Եթե օգտագործվում են թարգմանիչներ, ապա պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնել, որպեսզի նրանք հասկանան օգտագործված գնահատման հասկացությունները և տերմինաբանությունը: Վերապատրաստման հիմնական նպատակն է ապահովել հետևողականություն արձագանքման ողջ ընթացքում և ոլորտներում: Դասընթացը կարող է օգտագործվել նաև որպես ֆորում գնահատողների հետ քննարկելու համար այս կոնկրետ համատեքստում գործիքների և մեթոդոլոգիաների փոփոխությունների վերաբերյալ ցանկացած առաջարկ (օրինակ՝ լրացումներ և վերանայումներ):

ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ և ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՇԱՅԱՌՈՒՆԵՐԸ

Բնակարանային և բնակավայրերի հատվածի ՀԱԿԳ-ի շահագրգիռ կողմերը բացահայտվում և կապ հաստատվում են գնահատման հենց սկզբում և ընտրվում են ըստ մասնակցային սկզբունքի: Լրացուցիչ շահագրգիռ կողմերը, որոնք անհայտ են առաջին փուլում, պետք է բացահայտվեն և ներգրավվեն որքան հնարավոր է շուտ: Կարևոր է առաջնահերթություն տալ ավելի շատ ներառականությանը, քան՝ պարզեցմանը,

միևնույն ժամանակ ապահովելով իրագործելիությունը:

Հիմնական շահագրգիռ կողմերը ներառում են աղետից տուժած համայնքները, ինչպիսիք են պետական մարմինները, բնակարանաշինության և պլանավորման ոլորտի նախարարությունները, տեղական իշխանությունները, քաղաքացիական պաշտպանության և աղետների կառավարման գործակալությունները:

Երկրորդական շահագրգիռ կողմերը ներառում են համակարգող մարմիններ, ինչպիսիք են Միջ-ոլորտային մշտական հանձնաժողովի ապաստարանների կլաստերը, /IASC Shelter Cluster-ը/, երկրում այլ համապատասխան կլաստերները, Համաշխարհային բանկը, Եվրոպական հանձնաժողովը, միջազգային ֆինանսական հաստատությունները և խոշոր դոնորները, տեղական և միջազգային ոչ կառավարական կազմակերպությունները (ՀԿ-ները) և տեղական շինարարության ոլորտը Ներկայացուցիչներ:

Արտաքին շահագրգիռ կողմերը ներառում են այլ ծառայություններ մատուցողներ, ակադեմիական հաստատություններ, կորպորատիվ և ֆինանսական հատվածի կազմակերպություններ:

4.2 ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՆԱԽԱ-ԱՂԵՏԱՅԻՆ ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՈԼՈՐՏԻ ՎԵՐԱՆԱՅՈՒՄ

Բնակարանային և բնակավայրերի հատվածի գնահատման համար ՀԱԿԳ-ն օգտագործում է հետևյալ հիմնական տեղեկատվությունը.

- Աղետի հետևանքով տուժած տարածքում առկա բնակարանային միավորների քանակի և բնութագրերի, ինչպես նաև կենցաղային ապրանքների պարունակության վերաբերյալ տվյալներ՝ բաժանված ըստ քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի.
- Բնակչության և բնակարանների ամենավերջին մարդահամարի և տնային տնտեսությունների ընթացիկ հարցումների և աղբատության գնահատման տվյալների առկայություն.
- Բնակարանային միավորների վերանորոգման և կառուցման միավորի համար հավանական ծախսերը և սովորական կենցաղային ապրանքների փոխարինման արժեքը՝ մինչև աղետի պահի դրությամբ.
- տուժած տարածքում բնակելի միավորների ամսական վարձակալության միջին արժեքները:

Բնակարանային միավորների տիպաբանությունը հիմնված է.

- գտնվելու վայրը, օրինակ՝ քաղաքային կամ գյուղական;
- տեսակը, այսինքն՝ տներ, բնակարաններ, անկայուն բնակարաններ և այլն;
- չափը;
- օգտագործվող շինանյութերի և տեխնոլոգիաների տեսակը.
- բնակության տեսակները (սեփականատեր, վարձակալված, այլ);
- բնակարանային ծառայություններ և ենթակառուցվածքներ:

Ընդհանուր առմամբ սահմանվում են բնակարանների երեքից հինգ տեսակներ՝ կախված երկրում բնակարանների բազմազանությունից: Գնահատումը կատարվում է առկա հաշվետվությունների և հարցումների հիման վրա, թե յուրաքանչյուր տեսակի քանի միավոր է տուժել, հետևյալ կերպ.

- ամբողջությամբ ավերված կամ վերանորոգման ենթակա շենքեր.
- մասնակի ավերված շենքեր՝ վերանորոգման հնարավորությամբ.
- չազդված շենքեր կամ միայն չնչին վնասված շենքեր:

Նմանապես դասակարգվում է կենցաղային կահույքի և սարքավորումների ոչնչացումը կամ վնասումը: Բնակարանների համար աղետից առաջ արժեքը գնահատվում է քառակուսի մետրի հիման վրա կամ յուրաքանչյուր բնակելի միավորի վրա՝ հիմնվելով շինարարության ոլորտի լիազոր մարմնի, բնակարանային ֆոնդերի, ոլորտում ներգրավված ՀԿ-ների, բնակարանային կոուպերատիվների, դասակարգված գովազդների և այլնի տեղական տեղեկատվության վրա:

ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ՖՈՆԴԻ ՏԻՊՈՒՈՒԳԻԱՆ ՈՒ ՎԻՃԱԿԸ

Ստորև բերված է բնակարանային և բնակավայրերի հատվածի գնահատման համար օգտագործվող կարևոր ելակետային տեղեկատվության ցանկը.

- Տուժած տարածքներում բնակելի միավորների բնորոշ տեսակները՝ դրանց չափերի (քառակուսի մետրերով), հատակագծի և այլնի նկարագրությամբ.
- տուժած տարածքներում օգտագործվող հիմնական շինանյութերն ու տեխնոլոգիաները.
- Վարձակալության տեսակը՝ սեփականատեր, վարձակալություն, ոչ ֆորմալ իրավունքներ և այլն;
- տուժած տարածքներում գոյություն ունեցող բնակելի միավորների թիվը՝ դասակարգված ըստ մարզերի, շրջանների, գյուղերի և այլն;
- ամսական վարձակալության արժեքը.

- տիպիկ կենցաղային ապրանքներ և սարքավորումներ յուրաքանչյուր տեսակի և չափի բնակարանային միավորներում.
- մինչև աղետի պահը բնակարանների վերանորոգման և կառուցման համար միավոր գերակշռող ծախսերը.
- կենցաղային ապրանքների և սարքավորումների միավորի ծախսերը կամ փոխարինման արժեքը.
- շինարարության ոլորտի ընդհանուր հզորությունը՝ ամսական կամ տարեկան և այլն;
- բնակավայրերի և պլանավորման հիերարխիա և բնակավայրերի ընթացիկ վիճակի պլաններ.
- քաղաքային բնակավայրերի ոչ ֆորմալ բնակավայրերի տիպաբանությունը.
- Բնակարանային ծառայություններ և ենթակառուցվածքներ, տիպաբանություններ և ծախսեր (կենցաղային ջրի կառավարում, սանիտարական մաքրում, ճաշ պատրաստում և քեռուցում և այլն):

ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ՏԻՊԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կարևոր է բացահայտել տուժած տարածքում բնակարանաշինության համար օգտագործվող գերակշռող տեխնոլոգիաները և նյութերը՝ վերականգնման ռազմավարության մեջ մտցնելու համար, որը պետք է հաշվի առնի նախագծից բխող ապագա ռիսկերի նվազեցումը, ինչպես նաև շինարարական գործոնները, ինչպիսիք են նյութի ամրությունը և շինարարական ստանդարտները: Առաջին քայլը բնակարանային ֆոնդի դասակարգումն է ըստ շինարարության տեսակների, ինչպիսիք են՝ մեկհարկանի, բազմահարկ, երկաթբետոնե, աղյուսե որմնաշղթա, թրթուր, մետաղական կոնստրուկցիաներ, հիբրիդ, չափսեր, բազմաբնակարան, և ծառայությունների հասանելիությունը: Տիպոլոգիաները պետք է լրացվեն օրինակների լուսանկարներով: Հնարավորության դեպքում տիպաբանությունները պետք է համապատասխանեն բնակչության և բնակարանների մարդահամարի առկա դասակարգմանը, որպեսզի հնարավոր լինի խստորեն վերլուծել այն, ինչ եղել է մինչ այդ և ինչ կա աղետից հետո:

ՏԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ / ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿ

Գնահատումը պետք է նաև հավաքի տեղեկատվություն վարձակալության՝ սեփականատերերի, երկարաժամկետ վարձակալների, ոչ ֆորմալ բնակավայրերի բնակիչների, գյուղական ֆերմերների, անասնապահների վերաբերյալ: Տվյալները պետք է հավաքագրվեն նաև կանանց գլխավորությամբ տնային տնտեսությունների թվի և կանանց հողի և սեփականության իրավունքների վերաբերյալ: Հարկ է նշել նաև հողագուրկությունը, որտեղ այն տարածված է: Կարևոր է մշակել ազդակիր տարածքում հողի սեփականության տիպաբանությունը, որը ներառում է կանոնադրական,

սովորութային, կրոնական և ոչ ֆորմալ սեփականության տեսակները: Տուժած տարածքներում վարձակալության չափը գնահատելիս օգտակար կլինի որոշել տարբեր տեսակի տների վարձակալության արժեքը: Դա կարևոր հիմք է վարձակալությունից զրկված եկամուտների պատճառով կորուստները հաշվարկելու համար:

Ապահովել բնակարանային և բնակավայրերի խնդիրների տարածական վերլուծություն, ներառյալ խտությունը, տեղաշարժը և ռիսկը:

ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻՆ ԵՎ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻՆ ՀԱՍՑՎԱԾ ՎՆԱՍԸ

ՀԱԿԳ գնահատման ընթացքում չափվում են աղետի հետևանքների հետևյալ չափերը.

- Ազդեցություն ֆիզիկական ենթակառուցվածքների և ակտիվների վրա.
- Ազդեցություն ապրանքների և ծառայությունների արտադրության, առաքման և հասանելիության վրա.
- Ազդեցությունները կառավարման վրա;
- Ազդեցություն ռիսկերի և խոցելիության վրա:

4.3 ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱԼՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Ֆիզիկական ենթակառուցվածքների և ակտիվների վրա ազդեցությունը գնահատելիս պետք է օգտագործվեն վնասի և հոսքերի փոփոխության հետևյալ սահմանումները.

- Վնասը. տուժած տարածքում առկա ֆիզիկական ակտիվների ամբողջական կամ մասնակի ոչնչացում: Վնասը տեղի է ունենում աղետի ժամանակ և անմիջապես հետո, և չափվում է ֆիզիկական միավորներով (այսինքն՝ բնակելի տարածքի քառակուսի մետր, ճանապարհների կիլոմետրեր և այլն): Դրա դրամական արժեքը արտահայտվում է փոխարինման ծախսերով՝ համաձայն իրադարձությունից անմիջապես առաջ տիրող գների (GFDRR, 2010b, Vol. 2: 2):
- Հոսքերի փոփոխությունը (կամ այն, ինչ նախկինում կոչվում էր «կորուստներ») սահմանվում են որպես տնտեսության նորմալ տնտեսական հոսքերի փոփոխություններ, որոնք կարող են առաջանալ տնտեսական և սոցիալական գործունեության բոլոր ոլորտներում աղետի հետևանքով առաջացած արտաքին ցնցումների պատճառով, որոնք կարող են շարունակվել, քանի դեռ չի իրականացել տնտեսության ամբողջական վերականգնումն ու վերակառուցումը, և դրանք արտահայտված են ընթացիկ արժեքներով:

Վնասի արժեքը պետք է գնահատվի որպես մասնակի կամ ամբողջությամբ ավերված պետական և մասնավոր հատվածների բնակարանների վերանորոգման և վերակառուցման ծախսեր, գումարած վնասված կենցաղային ապրանքների

փոխարինման և կենցաղային ծառայությունների վերականգնման ծախսերը: Այդ նպատակով յուրաքանչյուր տիպի բնակարանների միավորների թիվը պետք է բազմապատկվի աղետից առաջ վերանորոգման և վերակառուցման միավորի գնահատված ծախսերի հետ, ինչը հնարավորություն կտա վերակառուցել միավորները նույն (նախաաղետային) որակի և չափի մակարդակով: Ոչնչացված կենցաղային ապրանքների փոխարինման ծախսերը նույնպես հաշվարկվում են և ավելացվում վնասի այս գնահատմանը:

Քանզված և վնասված ակտիվների վերանորոգման, վերակառուցման և փոխարինման միավորի ծախսերն այն արժեքներն են, որոնք գերակշռում էին մինչև աղետի պահը, որոնք դեռևս չեն փոփոխվել ելևելով հետադետային սակավությունից կամ սպեկուլյացիաներից: Վերջնական բազմամյա գնաճի ճշգրտումները ներկայացվում են ավելի ուշ, երբ վերակառուցման կարիքները գնահատվեն:

Աղյուսակներ 1-ից 3-ը, որոնք ընդունվել են 2012թ. Սամոայում «Էվան» ցիկլոնի ՀԱԿԳ փորձից, ցույց են տալիս, թե ինչպես է հաշվարկվում վնասի և կորստի արժեքը, ինչպես նաև վերականգնման և վերակառուցման ծախսերը յուրաքանչյուր սահմանված տիպաբանության համար:

Աղյուսակ 1. Բնակարանային տեսակը և արժեքը Սամոական տարադրամով (SAT)

ԿԱՐԳԱԿԻՃԱԿ	ՏԱՐԱԾԵ (մ ²)	ՄԻԱՎՈՐԻ ՎՐԺԵՔ (SAT/մ ²)	ՏԱՆ ՎՐԺԵՔ (SAT)
Բաց Սամոական տուն	90	200	18,000
Բաց Սամոական տուն	120	250	30,000
Փակ Սամոական տուն	90	250	22,500
Փակ Սամոական տուն՝ ընդլայնված	120	250	30,000
Բաց եվրոպական	90	400	36,000
Բաց եվրոպական ընդլայնումով	120	400	48,000
Փակ եվրոպական	90	800	72,000
Փակ եվրոպական ընդլայնված	120	800	96,000
Փակ եվրոպական, 2 հարկ	190	1,000	190,000
Սամոական տուն, 2 հարկ	190	800	152,000
Ֆալեոո	25	250	6,250
Ֆալեպա Լատիտի	25	250	6,250
N.D.			
58,917			

Աղբյուր. Գնահատող թիմի գնահատականները՝ օգտագործելով պաշտոնական տեղեկատվություն

Աղյուսակ 2. Մոտավոր վնաս և կորուստ Էվան ցիկլոնի պատճառով, Սամոա, բնակարանային ոլորտում (հազար SAT)

Գործունեություն	Վնաս	Կորուստ	Ընդհանուր
Քանդված բնակարանային միավորի արժեքի 100%-ը	9,616.0	n.a.	9,616.0
Չգալիորեն վնասված բնակարանային միավորի արժեքի 50%-ը	9,001.4	n.a.	9,001.4
Վնասված բնակարանային միավորի արժեքի 15%-ը	14,830.2	n.a.	14,830.2
Ոչնչացված կենցաղային ապրանքներ	4,903.7	n.a.	4,903.7
Կենցաղային ապրանքների քանդում	n.a.	1,72.4	1,672.5
Ժամանակավոր կացարանի ծախսեր (արդեն ծախսված)	n.a.	1,602.9	1,602.9
Վարձակալության կորուստներ	n.a.	1,728.0	1,728.0
Ընդհանուր			
38,351.3			
5,003.3			
43,354.5			

Աղբյուրը. Գնահատման խմբի կողմից կատարված գնահատումները պաշտոնական և մասնավոր տեղեկատվության հիման վրա: Նշում. n.a.= կիրառելի չէ:

Աղյուսակ 3. Վերականգնման և վերակառուցման համար աղետից հետո գնահատված պահանջները (հազար SAT)

Գործունեություն	Վերականգնում	Վերակառուցում	Ընդհանուր
Քանդում և բեկորներ/ցեխի հեռացում	1,672.4	n.a.	1,672.4
Վերակառուցման ստանդարտների մշակում և փոխանցում	500.0	n.a.	500.0
Վնասված բնակարանային միավորի արժեքի 15%-ը	n.a.	14,502.5	14,502.5
Ոչնչացված կենցաղային ապրանքներ	n.a.	13,548.7	13,548.7
Կենցաղային ապրանքների քանդում	n.a.	14,850.2	14,850.2
Ժամանակավոր կացարանի ծախսեր (արդեն ծախսված)	n.a.	4,903.7	4,903.7
Ընդհանուր			
2,172.4			
47,805.1			
49,977.0			

Աղբյուր. Վնասի և կորստի հիման վրա գնահատող խմբի կողմից կատարված գնահատումները: Նշում. n.a.= կիրառելի չէ:

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ՓՈԽԱՐԻՆՄԱՆ ԾԱԽՍԵՐԻ ԿԱՐԳԵՐԸ

Վնասված կամ ոչնչացված կենցաղային ապրանքների գնահատականները կարող են սահմանվել ընտրանքային հետազոտության կամ տնային տնտեսությունների ցանկացած այլ հետազոտության կամ մարդահամարի հիման վրա, որը նախկինում անցկացվել է կենցաղային ապրանքների սեփականության վերաբերյալ: Կենցաղային ապրանքների արժեքը կարելի է մշակել շուկայական հարցումների հիման վրա: Վնասի հիման վրա տարբեր տոկոսներ կարող են կիրառվել տնային տնտեսությունների տարբեր տեսակների համար:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ. Եթե շենքի տեսակը չափազանց խոցելի է, նույնիսկ առանց որևէ վնասի, այն կարող է դասակարգվել որպես փոխարինման կամ ամրապնդման ենթակա՝ տեխնիկական և ֆինանսական աջակցությունից օգտվելու համար՝ որպես բնակարանային ֆոնդի մեղմացման մոտեցում (Պակիստան, 2005թ. երկրաշարժի փորձ): Այնուամենայնիվ, դա չի ներառվի իրադարձության հետևանքների գնահատման մեջ, ինչպես նաև վնասի արժեքի և հոսքերի փոփոխության գնահատման մեջ: Այն կարող է ներդրվել որպես վերականգնման կարիքների մաս:

ՇՐՋԱՆԱԳՈՒԹՅԱԼ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱԼ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Հոսքերի փոփոխության արժեքը գնահատելու համար պետք է կազմվի վերանորոգման և վերակառուցման գնահատված օրացույց, քանի որ դրանց գնահատումը ներառում է նաև ժամանակաչափ:

Հոսքերի փոփոխության գնահատումը հիմնված է ազդակիր երկրում կամ տարածքում շինարարության ոլորտի կարողությունների ուսումնասիրության վրա, որը հաշվի է առնում շինարարական նյութերի, սարքավորումների և աշխատուժի տեղական հասանելիությունը, ինչպես նաև վերակառուցման այլ հնարավոր սահմանափակումները (օրինակ՝ ժամանակին ֆինանսավորման հասանելիություն, նախապայմաններ, ինչպիսիք են ռիսկերի քարտեզագրումը կամ քաղաքաշինությունը): Գնահատումը պետք է տրամադրի ժամանակավոր կացարանների ցանկացած սխեմայի տևողության և փուլային դադարեցման, ինչպես նաև ոլորտի պայմանների նորմալացման ժամկետները:

Բնակարանային ոլորտին բնորոշ են հոսքերի հետևյալ փոփոխությունները.

ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԲՆԱԿ-ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ. Պետք է նաև գնահատվի ժամանակավոր կացարանի արժեքը, որը կարող է անհրաժեշտ լինել բնակարանային վերջնական լուծումների նախապատրաստման ընթացքում: Ժամանակավոր լուծումների թիվը պետք է համընկնի իրենց տները կորցրած ընտանիքների թվի հետ, և պարտադիր չէ, որ ավերված բնակարանների թվի հետ (որոնք կարող էին մեկ միավորից ավելի ընտանիքներ ունենալ), քանի որ ժամանակավոր լուծումները կարող են նախատեսվել մեկ միավորում ավելի քան մեկ ընտանիք տեղավորվելու համար: Ժամանակավոր լուծումները կարող են

ներառել վարձակալության կամ հյուրընկալման տարբերակներ, որոնք պահանջում են ֆինանսական կամ նյութական աջակցություն, ինչպես նաև վնասված շենքերը բնակելի դարձնելու ժամանակավոր միջոցներ, կամ տուժած բնակչության կողմից կառուցված ժամանակավոր կացարաններ:

Ապաստանի այլընտրանքները կարող են բաղկացած լինել ժամանակավոր կացարաններից շենքերում, որոնք սովորաբար օգտագործվում են այլ նպատակներով կամ ժամանակավոր շինություններում: Երբ գործող կառույցները, ինչպիսիք են դպրոցները, եկեղեցիները կամ սպորտային վայրերը օգտագործվում են, անհրաժեշտ է գնահատել առաջացած վնասի վերանորոգման ծախսերը, երբ հաստատությունը կվերադառնա նորմալ շահագործման, ինչպես նաև այնպիսի գործողությունների չկատարման ծախսերը, որոնց համար սովորաբար նախատեսված են նշված շենքերը: Այս ծախսը պետք է գրանցվի համապատասխան հատվածում (օրինակ՝ կրթական հաստատություններում գտնվող դպրոցներում), այլ ոչ թե բնակարանային և մարդկանց բնակավայրերում:

Երբ կառուցվեն ժամանակավոր ճամբարներ կամ ապաստարաններ, անհրաժեշտ կլինի գնահատել շինարարության և հարակից ծառայությունների արժեքը, ինչպես օրինակ՝ ջրի, զուգարանների և էլեկտրական էներգիայի ապահովումը: Այս ծախսերը սովորաբար գնահատվում են քառակուսի մետրի քանակի և յուրաքանչյուր ժամանակավոր բնակարանային լուծման կառուցման միավորի արժեքի հիման վրա՝ զուգակցված բնակելի կամ տների քանակի հետ:

ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՂԲԻ ԶԱՆԴՈՒՄ ԵՎ ՀԵՌԱՑՈՒՄ. Այս ծախսերը կարող են ներկայացնել ազդեցության արժեքի ընդհանուր գնահատման զգալի մասը՝ կախված աղետի վնասի տեսակից: Այս ծախսերը տարբերվում են արտակարգ իրավիճակների հետ կապված ծախսերից, որոնք կատարվել են վթարային փուլում, երբ շենքերի որոշ բաղադրիչներ պետք է քանդվեն կամ որոշ բեկորներ հեռացվեն՝ տուժածներին գտնելու, փրկելու և օգնելու համար: Ոչ փրկարարական քանդման ծախսերը խիստ փոփոխական են՝ կախված վնասված բնակարանների կառուցման մեջ օգտագործվող նյութերի տեսակից, դրանց գտնվելու վայրից և քանդման մեթոդներից: Գնահատումները հեշտացնելու համար մասնագետները հաճախ օգտագործում են ընդհանուր միավորի արժեքի գնահատումները՝ ըստ բնակելի տեսակների, բազմապատկված ազդեցության ենթակա միավորների թվով: Աղբի հեռացման ծախսերը հաճախ գնահատվում են՝ հիմնվելով հեռացման ենթակա ծավալի, բեկորների հեռացման և հեռացման միավորի արժեքի և տուժած բնակելի տների յուրաքանչյուր տեսակի վրա: Գնահատումները կարող են ներառել ոչնչացման և վերամշակման օբյեկտների կառուցման ծախսերը:

ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ԽՈՑԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՆՎԱԶԵՑՈՒՄ.

Խոշոր աղետից հետո կարող է որոշում կայացվել՝ պաշտպանել բնակարանները և այլ շենքերն ու բնակավայրերը ապագայում նմանատիպ երևույթների հնարավոր առաջացումից: Հողերի կայունացման, ջրհեղեղներից պաշտպանության և կառուցվածքային ամրացման արժեքը պետք է գնահատվի որպես աղետի հետ կապված տնտեսական հոսքերի փոփոխության մաս և ներկայացվի որպես բնակարանների վերակառուցման ծրագրի մաս: Հաշվի առնելով հնարավոր օժանդակության ջանքերի լայն շրջանակը, հնարավոր չէ ընդունել մեկ գնահատման ընթացակարգ: Այնուամենայնիվ, մենք խորհուրդ ենք տալիս որոշել բնակարանի յուրաքանչյուր տեսակի համար պահանջվող հիմնական աշխատանքը և գնահատել յուրաքանչյուր բնակելի միավորի արժեքը:

ԲՆԱԿԱՏԵՂԻՆԵՐԻ ՏԵՂԱԲԱՇԽՈՒՄԸ. Պետք է գնահատվեն բոլոր ծախսերը՝ մարդկային բնակավայրերը ժամանակավորապես կամ վերջնականապես ավելի քիչ խոցելի տարածքներ տեղափոխելու համար, եթե այդպիսի տեղափոխումն անհրաժեշտ է: Այս հաշվարկը չպետք է ներառի վթարային փուլում կատարված տարհանման ծախսերը:

Ծախսերը, որոնք պետք է ներառվեն այս վերնագրի ներքո, ներառում են հետևյալը.

- հողի արժեքը, որտեղ պետք է տեղակայվեն նոր բնակարաններ.
- հասանելիության ապավման, ջրի, ջրահեռացման, էլեկտրաէներգիայի, հեռահաղորդակցության և հարակից հիմնական ծառայությունների տրամադրման ծախսերը.
- հողային փաստաթղթերի արժեքը.
- բնակավայրերի պլանավորման և սահմանազատման ծախսերը;
- Կահույքի և սարքավորումների տեղափոխման արժեքը նոր վայր;
- նոր բնակարանների արժեքը.

Այս բոլոր ծախսերը պետք է հաշվարկել շինարարության մեկ քառակուսի մետրի համար կամ որպես մեկ բնակարանային միավորի ընդհանուր գումար, այնուհետև բազմապատկել տեղափոխվող տնային տնտեսությունների թվով:

ԿԱՌՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐ

Բնակարանային ոլորտում կառավարման և սոցիալական գործընթացների գնահատման շրջանակը հետևյալն է.

- Նկարագրել այն քաղաքականությունը և կարգավորող գործիքները, որոնք ուղղորդում են բնակարանների, հողերի և բնակավայրերի արտադրությունն ու

կառավարումը.

- առանձնահատուկ շեշտադրմամբ՝ աղետից տուժած գոտում տրամադրել դերերի և պարտականությունների ընդհանուր պատկերացում կառավարության կենտրոնական, տեղական և միջանկյալ մակարդակների համար՝ երկրում գործառնական, և՛ հարկաբյուջետային ապակենտրոնացման վիճակի և բնականոն մեխանիզմների մասին, ինչպես նաև հարկաբյուջետային մոբիլիզացիայի և բաշխման համար:
- Նկարագրել քաղաքապետարանների նախաաղետային իրավիճակը՝ ներառյալ ֆինանսական, մարդկային և տեխնիկական հնարավորությունների մասին տեղեկատվություն.
- տրամադրել տեղեկատվություն աղետի հետևանքով քաղաքապետարանի կորուստների և վնասների, աղետից հետո քաղաքապետարանի գործունեության և հաղթահարման ռազմավարությունների մասին.
- հիմնվելով օրենսդրական դաշտում սահմանված դերերի և պարտականությունների վրա՝ վերլուծել կենտրոնական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կարողությունները և չափերը՝ իրենց պարտավորությունները կատարելու համար:

ՀՈՂԵՐ

Հողի և հողօգտագործման վերաբերյալ պարտականությունները հաճախ բաժանվում են տարբեր պետական մարմինների միջև: Չուգահեռաբար գործում են կանոնադրական, սովորութային, կրոնական և ոչ ֆորմալ պաշտոնավարման տարբեր համակարգեր: Յուրաքանչյուր պաշտոնավարման համակարգ կարող է ունենալ իր կառավարման համակարգը:

Քաղաքային բնակավայրերում գոյություն ունեցող կարգավորող շրջանակները և զարգացման ծրագրերը կարող են իրագործելի կամ համապատասխան չլինել ձևավորվող պայմաններին և չեն կարող կիրառվել: Ոչ ֆորմալ բնակավայրերում կարող է բնակվել մեծ քաղաքային բնակչություն, որի մեծ մասը՝ առանց օրինականորեն ճանաչված հողի կամ սեփականության իրավունքի: Բնակավայրերը կարող են գտնվել վիճելի սեփականության հողի վրա: Մյուսները կարող են զարգանալ վտանգավոր կամ Էկոլոգիապես զգայուն վայրերում, ինչպիսիք են գառիթափ լանջերը, ջրհեղեղների հարթավայրերը, անտառները և ափամերձ տարածքները:

Շատ երկրների գյուղական վայրերում հողի իրավունքների մեծ մասը հետագոտված կամ գրանցված չեն: Սովորութային իրավունքներ ունեցող երկրներում ավանդական իշխանությունները հաճախ խորը պատմական գիտելիքներ ունեն այն մասին, թե ովքեր ունեն հողի իրավունքներ և որտեղ են գտնվում հողերը: Ընդհանուր առմամբ, գյուղական

հողերի սեփականության իրավունքը քիչ վիճելի է, թեև կան բազմաթիվ իրավատերեր, որոնք կարող են անմիջապես ակնհայտ չլինել, ներառյալ անասնապահների շարժունակության իրավունքները: Գյուղական բնակչությունը կարող է նաև բախվել բնական վտանգի կամ շրջակա միջավայրի զգայունության հետ կապված խնդիրների հետ:

Ստորև բերված է հողային խնդիրների ցանկը, որոնք կարող են ազդել բնակարանների և բնակավայրերի վերականգնման ծրագրի իրականացման վրա:

- Հողային և գույքային ռեգիստրները կարող են արդիական չլինել, և տուժած տարածքում լինի գրանցման սահմանափակ ծածկույթ, կամ գրառումները վնասված կամ ոչնչացված լինեն:
- Հողային և գույքային փաստաթղթերը կարող են կորել, վնասվել կամ ոչնչանալ:
- Կառավարության կարողությունները սահմանափակ են հողային փաստաթղթերը կամ քաղաքացիական փաստաթղթերը վերականգնելու/ վերականգնելու համար:
- Ազդեցության ենթարկված տարածքը կարող է ներառել զգալի բնակչության, որոնք ապրում են ոչ ֆորմալ բնակավայրերում՝ առանց օրինականորեն ճանաչված հողի իրավունքի և/կամ որոնց շինարարական չափանիշները չեն համապատասխանում պլանավորման կանոնակարգերին և շինարարական կանոններին:
- Ազդեցության ենթարկված բնակչության զգալի քանակություն ապրում է վտանգավոր հողերի վրա:
- Ազդեցության ենթարկված տարածքը կարող է ներառել զգալի բնակչություն, որոնք տիրապետում են սովորական կամ ոչ պաշտոնական օգտագործման տակ գտնվող հողատարածքների, որոնք օրինականորեն չեն ճանաչվում կառավարության կողմից:
- Տուժած տարածքում գտնվող համայնքների միջև կարող են լինել նախկին հակամարտություն կամ խտրականություն:
- Հողատարածքը կարող է անբնակելի դառնալ կամ պարզապես անհետանալ սողանքների կամ ջրային հոսքերի փոփոխության պատճառով: Սեփականության սահմանները կարող են անհետանալ:
- Վարչական ընթացակարգերի վերաբերյալ հանրային իրազեկվածությունը կարող է լինել սահմանափակ, իսկ հողային հաստատությունների թուլացած կարողությունները բավարար չլինեն արձագանքելու իրենց ծառայությունների նկատմամբ պահանջարկի աճին:

- Կարող է առաջանալ ճամբարների կամ անցումային ապաստանի կամ տեղափոխման և վերակառուցման համար անհրաժեշտ հողի տրամադրման կարիք:
- Մարդիկ կարող են գրավել կամ յուրացնել այն հողը և գույքը, որը թողել են փախած կամ մահացած ընտանիքները, և կարող է աճի բնակիչների և վարձակալների վտարման անհրաժեշտություն:
- Կանայք և որբ երեխաները կարող են ժառանգությունից զրկվելու վտանգի տակ լինել:
- Սահմանային և սեփականության վեճերը կարող են դառնալ սովորական՝ ներառյալ գյուղական համայնքների միջև:
- Հողօգտագործման անիրատեսական կանոնակարգերը (օրինակ՝ չկառուցվող գոտիները) կամ վերաբնակեցման ծրագրերը կարող են խթանվել՝ հանուն ռիսկերի նվազեցման:
- Հողի հետ կապված որոշ հիմնական տվյալներ, որոնք կարող են պահանջվել, ներկայացված են Աղյուսակ 4-ում:

Աղյուսակ 4. Հողային գրառումների հետ կապված տվյալներ, որոնք անհրաժեշտ են PDNA-ի համար

Խնդիր	Պահանջվող տվյալ
Կորած կամ վտանգավոր հող (որը հնարավոր չէ վերականգնել)	<ul style="list-style-type: none"> • Ազդեցության ենթարկված ծանրոցների քանակը • Ազդեցության ենթարկված հողատարածք (չափը հեկտարով) • Ազդեցության ենթարկված տնային տնտեսությունների թիվը • Հողի գնահատված արժեքը կորցրած և վտանգավոր հողերի համար
Կառավարության նվազ կարողությունները	<ul style="list-style-type: none"> • Կառավարական շենքերի և սարքավորումների վնաս • Մահացած/տուժած մարդիկ
Վնասված/ավերված հողային գրառումներ	<ul style="list-style-type: none"> • Միջոցառումներ՝ պետական վիճակագրությունն ապահովելու համար • Փոխարինվող պետական վիճակագրության քանակը • Աշխատակազմ, սարքավորումներ, ժամանակ և ծախսեր պետական վիճակագրությունը փոխարինելու համար • Ֆիզիկական անձանց համար իրենց հողային և գույքային գրառումները փոխարինելու ծախսերը

<p>Հողատարածք ժամանակավոր կամ անցումային կացարանի կամ ճամբարների համար</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Տարբեր ապաստարանների օգտագործման համար պահանջվող հողատարածքի գնահատված տարածքը • Հողի արժեքը • Փոխհատուցում • Աջակցություն հարակից համայնքներին • Հողամասերի սահմանազատման և հատակագծի ծախսերը • Ծառայությունների մատուցում • Սպասարկվող հողի առաքման ընդհանուր արժեքը
<p>Բնակելիության տեսակը</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Իրավական կարգավիճակ չունեցող բնակավայրերի թիվը • Տան վարձակալների թիվը • Բնակարանի վարձակալների թիվը • Բնակարանների սեփականատեր-բնակիչների թիվը • Տան սեփականատեր-բնակիչների թիվը
<p>Հողի սեփականության տեսակները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Հողամասի վարձակալների թիվը • Հողամասի մասնակի սեփականատերերի թիվը
<p>Ոչ ֆորմալ բնակավայրերի հողերի տեսակները</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Հանրային հողի վրա ոչ պաշտոնապես կառուցված տների թիվը • Մասնավոր հողի վրա ոչ պաշտոնապես կառուցված տների թիվը • Ոչ ֆորմալ բնակավայրերում ապրող տնային տնտեսությունների թիվը
<p>Տեղահանման կարգավիճակը</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Տեղահանված տնային տնտեսությունների թիվը • Տեղափոխման պատճառները • Տեղափոխման կարիք ունեցող տնային տնտեսությունների թիվը
<p>Հնարավոր տեղափոխություն</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Կառավարության կողմից անհապաղ մշտական տեղափոխություն պահանջող տնային տնտեսությունների թիվը • Կառավարության կողմից անհապաղ ժամանակավոր տեղափոխություն պահանջող տնային տնտեսությունների թիվը
<p>Հնարավոր հողային վեճեր</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Յուրաքանչյուր տեսակի հողային վեճերի քանակը • Տնային տնտեսությունների թիվը, որոնց համար վեճը կարող է ժամանակավորապես լուծվել • Տնային տնտեսությունների թիվը, որոնց համար վեճը կարող է մշտապես լուծվել:

Զուգահեռաբար կպահանջվի ավելի մանրամասն ինստիտուցիոնալ գնահատում: Նման գնահատման գործիքներն օրինակ հասանելի են` : Land and Natural Disasters: Guidance for Practitioners (UN Habitat, 2010) աշխատության մեջ:

ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ՈՒՐՈՏԻ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ

Բնակարանային և բնակավայրերի սեկտորի ՀԱԿԳ-ն պետք է տրամադրի բնակարանային ոլորտի քաղաքականության սկզբունքային տարրերի ընկառմը, հատկապես բնակարանային շինարարության և ֆինանսավորման հետ կապված, ինչպես նաև կենտրոնական, տարածաշրջանային և տեղական ինքնակառավարման

մարմինների համապատասխան դերերը: Այն նաև պետք է գնահատի կառավարության քաղաքականությունն ու կարողությունները ցածր եկամուտ ունեցող և խոցելի բնակչությանը բնակարանների տրամադրում, ներառյալ հնարավոր սուբսիդավորման ծրագրար կամ ուղղակի տրամադրման ջանքեր, որոնք կարող են առնչվել վերակառուցման գործընթացին:

Ոլորտի 3ԱԿԳ-ի այլբաղադրիչ մասերը ներառում են վնասված տների վերակառուցման, վերանորոգման և վերազինման համար շինարարական թույլտվությունների հաստատման և տրամադրման ընթացակարգերի նկարագրությունը. և աղետից առաջ օգտագործված շինարարական պրակտիկայի, շինարարության ոլորտի կարողությունների, շահագործման, կանոնակարգերի և որակի ապահովման վերլուծությունը:

Բնակարանային հատվածի 3ԱԿԳ-ն պետք է գնահատի բնակարանների տարածական բաշխմանն առնչվող քաղաքականությունը և կարգավորող շրջանակները, ներառյալ բնակելի և քաղաքային զարգացումը և պլանավորումը, խտությունները, ապրուստի միջոցները և կապերը ծառայությունների և ենթակառուցվածքների հետ:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ԾԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՏՐԱՄԱՂՐՈՒՄՆ ՈՒ ՕՏԳՎԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Ամփոփվում են քաղաքականության հիմնական տարրերը, որոնք կարգավորում են հիմնական տեղական ենթակառուցվածքների ապահովումն ու կարգավորումը, հատկապես գործառնությունների և ֆինանսավորման (և կապիտալ, և գործառնական) և կենտրոնական, տարածաշրջանային և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ այլ կազմակերպությունների դերերի հետ կապված:

Վերլուծվում են աղետից հետո ենթակառուցվածքների վերակառուցման համար արդեն իսկ նախատեսվող պահանջները և/կամ ծրագրերը և այդ ծրագրերի համապատասխանությունը աղետից տուժած համայնքների տեղական ենթակառուցվածքների վերականգնման համար՝ ինչպես տեղում վերակառուցման, այնպես էլ վերաբնակեցված բնակարանների համար:

Անհրաժեշտ է համոզվել, որ նմանատիպ տեղեկատվություն արդեն չի հավաքվել ոլորտի այլ թիմերի կողմից, ինչպիսին է օրինակ ենթակառուցվածքների թիմը:

ՈՒՈՐՏԱՅԻՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Գնահատումը պետք է հավաքի տեղեկատվություն՝ որոշելու վերականգնման և վերակառուցման կարողությունները՝ ներառյալ վարչական կարողությունների, ֆինանսական կարողությունների, շուկայի կարողությունների, նախկինում գոյություն ունեցող ծրագրերի և ընթացիկ բնակարանային ծրագրերի մասին: Այն նաև պետք

Ե որոշի, թե ինչ է անհրաժեշտ բնակարանաշինության և այլ համապատասխան պետական հաստատությունների կառավարական մարմինների կարողությունների հզորացման համար՝ ղեկավարելու, կառավարելու և համակարգելու Բնակարանային և բնակավայրերի ոլորտի կարճաժամկետ և երկարաժամկետ վերականգնումը: Այս առումով պետք է գնահատվեն հետևյալ կարողությունները.

- Կառավարության և/կամ այլ ոլորտների կարողությունները անհրաժեշտ տեխնիկական և ադմինիստրատիվ կարողությունների առումով՝ առաջնորդելու և կառավարելու վերականգնման ջանքերը, ներառյալ մասնավոր բնակարանների վերակառուցման կարգավորումը: Քանի որ բնակարանաշինությունը սովորաբար կազմում է վերակառուցման գործունեության մեծ մասը, հնարավոր է, որ անհրաժեշտ լինեն բարելավված ինստիտուցիոնալ պայմանավորվածություններ՝ պահանջվող հզորությունների ավելացման համար:
- Վերականգնմանը և վերակառուցմանը աջակցելու համար անհրաժեշտ կարողություններից մեկը շինարարական հմտությունների առկայությունն է: Քաղաքացիական/կառուցվածքային ինժեներները, շինարարական կապալառուները, որմնագործները և ատաղձագործները պետք է ուղղորդեն վերակառուցման գործընթացը, և տուժած տարածքում դրանց առկայությունը տեխնիկական և մասնագիտական կարողությունների ցուցանիշ է: Այս աշխատուժի գիտելիքների և հմտությունների մակարդակը նույնպես պետք է հաշվի առնել:
- Շինարարության ոլորտը նկարագրված է նաև շինանյութերի արտադրության, արտադրության կարողությունների, ինչպես նաև սարքավորումների առումով, որը ներառում է տեղում արդյունահանվող նյութեր, ինչպիսիք են ավազը, մանրախիճը և փայտանյութը:

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅՆԵՐ

Առկա սոցիալական հիերարխիայի, սոցիալական համախմբվածության և համայնքահեն կազմակերպությունների ներկայության գնահատումը կարևոր է բոլոր ոլորտներում, որոնք ընդգրկված են ՀԱԿԳ-ում, բայց հատկապես կարևոր է Բնակարանային և բնակավայրերի հատվածի գնահատման համար: Աղետների նախկին փորձը և արտակարգ արձագանքման և վերակառուցման փուլերի համար ընկալվող առաջնահերթություններն ու մտադրությունները անհրաժեշտ են ինչպես համայնքի ներսում աղետի ազդեցության մասին հաշվետվությունների, այնպես էլ բնակարանային տիպաբանությունների վրա բնակարանային ելակետային հաշվետվությունների համար:

Այս տիպաբանությունները ներառում են բնակարանաշինության գործընթացները, սոցիալական կառույցները, որոնք վերաբերում են տնային տնտեսությունների

խնդիրներին, տնային տնտեսությունների եկամուտներն ու ռեսուրսները, բնակավայրերի պատմությունը և զարգացման դինամիկան:

Սոցիալական համախմբվածության կամ մասնատվածության մակարդակը ազդում է մի շարք խնդիրների վրա, ինչպիսիք են. համայնքի խոցելի հատվածների պաշտպանությունը. հողի և սեփականության վերաբերյալ վեճերի լուծումը. վերականգնման ծրագրի ապակետորոնացված մոնիտորինգը; և համայնքի անդամների վերապատրաստումը՝ վերականգնման աշխատանքներին մասնակցելու համար: Այս տեղեկատվությունը կարելի է ձեռք բերել հիմնական իրազեկողների հետ կիսակառուցվածքային հարցազրույցների, ֆոկլուս խմբերում քննարկումների և բնակավայրի կառուցման անմիջական դիտարկման միջոցով: Տե՛ս մեթոդոլոգիան Համաշխարհային բանկի “Social impact assessment methodology in World Bank’s GFDRR, Vol. 1 (2010a).

Սոցիալական գնահատումները կարող են օգնել վերլուծել պետական իշխանությունների դերն ու ընկալումը բնակարանների և տարածքների զարգացման գործում: Նրանք կարող են նաև վերլուծել, թե ինչպես են կազմակերպված տեղական գործակալությունները, ինչպիսիսն է կրոնական, քաղաքական, միջազգային և ազգային ՀԿ-ների և լրատվամիջոցների ներկայությունը, կարողությունը և դրանց ընկալումը, որոնք գործել են մինչև աղետը կամ նոր ժամանել աղետից հետո:

ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հավաքվելիք տվյալները ներառում են մասնավոր հատվածում աղետի, արտակարգ իրավիճակների արձագանքման, վերականգնման և վերակառուցման նախկին փորձը: Ոլորտը ներառում է միջազգային և բազմազգ դերակատարների, որոնք ներկա են ազդակիր երկրում և ազգային փոքր, միջին և խոշոր ձեռնարկություններ, ներառյալ ներկրողները, տեղաբաշխողները, արտադրողները, վաճառողները և ապրանքների և ծառայությունների մատակարարները: Բնակարանային ոլորտում սա ներառում է շինարարական նյութեր, գործիքներ և սարքավորումներ և տրանսպորտ: Այն ներառում է ցրի, վառելիքի և էներգիայի մատակարարներին, որոնք հետագայում վերլուծվում են ենթակառուցվածքային հատվածի գնահատումների ներքո: Ազգային մասնագիտական ինստիտուտների հետ համակարգումը կարող է տրամադրել տեղեկություններ մասնավոր հատվածի տեխնիկական մասնագիտական կարողությունների գնահատման համար, ինչպիսիք են ինժեներները, ճարտարապետները, նախագծերի ղեկավարները և քանակական չափագրողները: Մասնագիտական ինստիտուտները կարող են մասնակցել ՀԱԿԳ-ին՝ աջակցելով վերականգնման պլանավորմանն ու կառավարմանը: Շինարարական աշխատուժի կարողությունները կարող են նաև գնահատվել՝ ներառելով աշխատանքային միգրանտների թվի և տեղական աշխատուժը համալրող աղբյուրների կանխատեսումը:

ՈՆՈՐՏՈՒՄ ԱՎԵԼԻ ԼԱՅՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Եթե նախնական գնահատումը պարզում է, որ տներին հասցված վնասը պատճառվել է անպատշաճ /վատ շինարարության կամ հողի ոչ պատշաճ օգտագործման հետևանքով, ապա շենքի և տեղամասի պլանավորման բարելավված ստանդարտների համապատասխանությունը ձեռք են բերում կենսական նշանակություն՝ ապահովելու աղետների ռիսկի նվազեցման ընդգրկումը վերականգնման գործընթացում: Այս համատեքստում անհրաժեշտ է վերանայել գոյություն ունեցող բնակարանային քաղաքականությունը, քաղաքաշինության քաղաքականությունը, պլանավորումը, շինարարական կանոնները և ենթաօրենսդրական ակտերը, ինչպես նաև քաղաքաշինության նախարարության ազգային և տեղական ինքնակառավարման մարմինների և ազգային շինարարական սեկտորների կարողությունները՝ շենքերն ամրացնելու, ծածկագրերը և դրանց տեխնիկական հնարավորությունները ամրացնելու և բնակարանաշինությանն աջակցելու համար: Սա պահանջում է շինարարության և տեղանքի պլանավորման ստանդարտների զգոն մոնիտորինգ վերականգնման բոլոր կարևոր փուլերում: Այն նաև պահանջում է շենքերի կառավարման կայուն համակարգ: Այս տարրի վերաբերյալ տեղեկատվությունը կարելի է ստանալ՝ ուսումնասիրելով տեղական շենքերի և քաղաքաշինության ենթաօրենսդրական ակտերը, ինչպես նաև տեղական ինքնակառավարման մարմինների պաշտոնյաների, շինարարական ոլորտի ներկայացուցիչների և տների սեփականատերերի հետ հարցազրույցների միջոցով:

ԱՎԵԼԱՑԱԾ ՌԻՍԿԵՐ ԵՎ ԽՈՑԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆ

Բնակարանային ոլորտում ռիսկերի հետ կապված գնահատումն ունի երկու հիմնական նպատակ.

- Գնահատել աղետի անմիջական ռիսկերը ապաստանի և բնակարանի համար՝ նոր սպառնալիքներից կամ վատթարացող պայմաններից խուսափելու համար:
- Գնահատել նախկինում գոյություն ունեցող խոցելիությունը և գործոնները, որոնք նպաստել են ընթացիկ աղետի ժամանակ ոլորտի վնասներին և կորուստներին:

Բնակարանաշինության ոլորտում գնահատման առանցքային տարրը անմիջական ռիսկերի բացահայտումն է, մասնավորապես՝ բնակչության համար բնակարանների բացակայության պատճառով առաջացած ռիսկերը: Սա կարող է ներառել լրացուցիչ վտանգների վտանգը, ինչպիսիք են սողանքները, հորդառատ անձրևները կամ հետագա ցնցումները, որոնք կարող են սպառնալ բնակարանների ավելի մեծ կորստին և առաջացնել ավելի շատ տեղահանումներ: Ստորև բերված են մի քանի հիմնական ցուցանիշներ, որոնք պետք է գնահատվեն.

լրացուցիչ վտանգներ և ռիսկեր, որոնք կարող են հետագայում քանդել բնակարանները և խոչընդոտել վերականգնման գործընթացին: Այս ռիսկերը կարող

են պայմանավորված լինել սողանքներով, գալիք անձրևների սեզոնով, փոթորիկների սեզոնով, հետագա ցնցումներով և այլն: Դրանք ներառում են նաև բնապահպանական ռիսկեր, սոցիալ-բաղաբական ռիսկեր, ներառյալ տեղահանման և ճամբարներում երկար մնալու պատճառով կոնֆլիկտային ռիսկերը:

Նոր խոցելիություններ, ինչպիսիք են տղամարդկանց և կանանց անվտանգության գիտակցության բացակայությունը բնակարանային անառիկության բացակայության պատճառով: ճամբարների և տեղահանության հետ կապված այլ ռիսկերը ներառում են շահագործումը և գեղդերային բռնությունը (ԳԲ):

- վնասված բնակարանում մնացած ունեցվածքի կողոպուտի վախը, որը թույլ չի տալիս մարդկանց լքել վնասված բնակելի տարածքները:
- անվտանգության ռիսկեր՝ կապված խիստ վնասված կառույցների շարունակական ներկայության հետ, ինչպես նաև վնասված շենքերի թերի վերանորոգումից հետ կապված:
- Առողջական վտանգներ՝ կապված եղանակային պայմանների վատթարացման, սանիտարական և հիգիենայի վատ պայմանների, ինչպես նաև ժամանակավոր կացարաններում և վնասված շենքերում խոհարարության համար վատ պայմանների հետ:
- տեղահանված տնային տնտեսությունների սոցիալ-տնտեսական կարգավիճակը և բնութագիրը՝ գնահատելու բնակարանների վերականգնմանը մասնակցելու նրանց կարողությունը:
- աղետի հետևանքների մեղմացման առաջնահերթ միջոցառումներ, որոնք անհրաժեշտ են այլ աղետից կամ բնակարանային պայմանների հետագա վատթարացումից խուսափելու համար:

ԵԱՆՈՌՈՒԹՅՈՒՆ. Ցիկլոնները և ջրհեղեղները կարող են տարբեր կերպ ազդել արտադրողական ակտիվների վրա, քան երկրաշարժերը: Օրինակ՝ կենսապահովման և գործունեության առաջնահերթության ռիսկերը տարբեր են: Բացի այդ, քանի որ ջրհեղեղն ավելի երկար է տևում, հեղեղված տարածք մուտքի բացակայությունը կարող է ազդել գնահատումների ճշգրտության կամ ժամանակի վրա: Զաղաբային և գյուղական կենսապահովման վնասը և վերականգնումը ցույց կտան տարբեր բնութագրեր, որոնք նույնպես պետք է հաշվի առնել:

4.4 ԱՂԵՏՆԵՐԻ ԱՉԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Ազդեցությունը վերաբերում է կարճաժամկետ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ հետևանքներին: Այս հետևանքները կարող են նկարագրվել «սովորական աշխատանոցի», վատագույն սցենարների և լավագույն, օրինակելի սցենարների

միջոցով: Բնակարանային հատվածի գնահատման թիվը պետք է լրացուցիչ գնահատումներ իրականացնի, որոնք կհուշեն, թե Բնակարանային ոլորտում ակնհայտ ազդեցությունները ինչպիսի ազդեցություն կունենան տնտեսության և հասարակության մակրո և միկրո մակարդակների վրա:

Մակրոտնտեսական վերլուծության համար Բնակարանային ոլորտի գնահատման թիվը մակրոտնտեսագետին տրամադրում է հետևյալ արժեքները.

- Բնակարանների վերակառուցման ծախսերի ներմուծվող բաղադրիչ, (որը ներառում է այն ապրանքները, որոնք չեն արտադրվում տեղում, բայց պետք է ներմուծվեն արտերկրից). արտահայտված վերակառուցման ընդհանուր կարիքների տոկոսային արտահայտությամբ (%)՝ դրանց գնահատման պահին: Այս տեղեկատվությունը պետք է օգտագործվի վճարային հաշվեկշռի վրա ազդեցության վերլուծության համար.
- Կենտրոնական կառավարության գնահատված մասնաբաժինը մարդասիրական ժամանակավոր կացարանների ծրագրի և փլատակների քանդման և հեռացման ծախսերում: Այս տեղեկատվությունը պետք է օգտագործվի հարկաբյուջետային ազդեցության վերլուծության համար.
- վարձակալությունից ստացվող եկամուտների գնահատված կորուստը, որը մասնավոր հատվածի սեփականատերերը կկրեն վարձակալած տների վերանորոգման կամ վերակառուցման ընթացքում: Այս տեղեկատվությունը պետք է օգտագործվի մակրոտնտեսագետի կողմից ՀՆԱ-ի ազդեցության գնահատման համար:

Անձնական կամ կենցաղային ազդեցության վերլուծության համար անհրաժեշտ է կատարել հետևյալ գնահատումները և դրանք ներկայացնել համապատասխան փորձագետին.

- Վարձավճարների ցանկացած ավելացման արժեքը, որը ընտանիքները պետք է կատարեն, երբ վարձակալած տները քանդվել են և չեն կարող օգտագործվել մինչև վերակառուցումը.
- Տեղահանված ընտանիքների (նախկինում սեփականատեր բնակիչներ) վարձակալության ծախսերը.
- Ընտանիքի կամ ընտանիքի անդամների կողմից կացարանային ճամբարներում կամ այլընտրանքային բնակարանային պայմանավորվածությունների ժամանակավոր զբաղեցման ընթացքում կրած ցանկացած ավելի բարձր փոխադրման ծախս.
- Տևային տնտեսությունների վրա հիմնված ապրուստի միջոցների ցանկացած կորուստ և շահագործման ժամանակավոր պայմանավորվածությունների արժեքը:

ԱՂԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԿՐԱ

Աղետները կարող են նաև ունենալ տեւական սոցիալ-տնտեսական և մարդկային զարգացման ազդեցություն, որը պետք է գնահատվի PDNA-ի ընթացքում: Աղբատ և միջին եկամուտ ունեցող բնակչության համար բնակարանը/կացարանը կարող է լինել ամենակարևոր ակտիվը, որը պատկանում է տնային տնտեսությանը: Այն կարող է օգտագործվել որպես միկրո ձեռնարկություն, ինչպիսիք են բակի այգիները և տնային այլ ձեռնարկությունները: Հետևաբար, ապաստանի կորուստը կարող է կրկնակի կորուստ լինել հասարակության ամենաաղքատ խավերից շատերի համար, քանի որ դա նաև ներառում է ոչ միայն ապաստանի կորուստ, այլև եկամուտների կորուստ:

Աղետներից տուժած բնակչությունը կարող է զգալ աշխատատեղերի և եկամտի զգալի կորուստ, ապրուստի հնարավորությունների վատթարացում, կարևոր ծառայությունների մատուցման և հասանելիության անկում, գների բարձրացում և այլ բացասական հետևանքներ: Սա կարող է մեծացնել տուժած տարածքներում և ամբողջ երկրում աղքատության շեմից ցածր ապրող մարդկանց թիվը: Բնական աղետները, որոնք էականորեն ազդում են Բնակարանային սեկտորի վրա, ներառյալ հողը, ամենայն հավանականությամբ, լուրջ հետևանքներ կունենան աղքատության աճի վրա, հատկապես փոքր և մարզիկալ տնային տնտեսությունների համար: Գնահատող թիմը պետք է գնահատի ազդեցությունը ազգային և տարածաշրջանային աղքատության մակարդակների վրա ժամանակի ընթացքում և ըստ գյուղական և քաղաքային հատվածների, ինչպես նաև աղքատության մակարդակը որոշելու չափանիշները:

Ապաստանի և բնակարանային կարիքների համար ծախսվող տնային տնտեսությունների եկամուտների համամասնությունը մշտադիտարկման հիմնական չափանիշն է:

Աղետների հետևանքով առաջացած աղքատությունը կազդի նաև մարզային և ազգային մակարդակներում Կայուն Չարգացման Նպատակներին հասնելու համար անհրաժեշտ ժամանակամիջոցի վրա: Աղետի մարդկային զարգացման ազդեցությունը գնահատելու համար օգտակար է.

- Իրադարձության հետևանքով որոշել տնային տնտեսությունների/անձանց համամասնությունը, ովքեր այժմ ապրում են ոչ ստանդարտ բնակարանային պայմաններում (համեմատած նրանց հետ, ովքեր մինչ դեպքը ապրում էին նման պայմաններում), քանի որ դա կարող է լինել աղետից մարդու և սոցիալական ազդեցության ցուցանիշ:
- Վերլուծել մարդկային զարգացման բաղադրիչների կատարողականը մինչև աղետը՝ օգտագործելով նախաճգնաժամային ելակետը (աղետից առաջ մարդկային զարգացման միտումները, ներառյալ հիմնական մարտահրավերները, իրականացված մինչճգնաժամային քաղաքականության

կարևոր առանձնահատկությունները, որոնք կարող էին ազդել տուժած բնակչության մարդկային զարգացման վիճակի վրա);

- կանխատեսել մարդկային զարգացման կատարողականը ապագայում (աղետի տեղի և ունենալու տարվա և հաջորդ տարվա/ների համար)՝ հիմնվելով անցյալի կատարողականի վրա, այն հաշվարկով կարծես եթե աղետը տեղի չի ունեցել՝ օգտագործելով հստակ տրված ենթադրությունները:

4.5 ՈԼՈՐՏԻ ՎԵՐԱԿԱՆՁՆՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Այս բաժինը նախանշում է ոլորտի վերականգնման ռազմավարության հիմնական տարրերը: Բնակարանների վերականգնումը/վերակառուցումը հիմնական տարրերից մեկն է շտապ օգնության և կայուն վերականգնման միջև բացը փակելու համար: Այն վերականգնում է մարդկանց «նորմալ իրավիճակի» զգացումը և առաջին քայլն է արտադրողական տնտեսության վերագործարկման ուղղությամբ: Ազգային և տեղական իշխանությունների կարողությունների զարգացումը՝ պլանավորման և շինարարական գործընթացները խթանելու, վերահսկելու և ուղղորդելու գործում կարևոր է հաջող և կայուն վերակառուցման գործընթացի համար: Տեղական իշխանություններին պետք է հնարավորություն տրվի՝ ստեղծելու օրենսդրական և կարգավորող շրջանակներ՝ խթանելու տեղական նախաձեռնությունները և տեղական ներգրավվածությունը պլանավորման և շինարարության հարցերում:

Բնակարանային ոլորտի ռազմավարությունը սահմանելիս կարող են առաջանալ հետևյալ խնդիրները.

- քաղաքականության և կարգավորող շրջանակի և ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացում;
- հող և գույք;
- ֆինանսավորում;
- աշխատանք և իրականացում;
- տեխնոլոգիա և շինարարական պրակտիկա;
- ճարտարապետական ձևավորում;
- շինանյութեր;
- շինարարական կանոններ, համապատասխանության մեխանիզմներ և որակի ապահովում;
- բնակավայրերի կամ շինարարության հետ կապված ռիսկերի նվազեցման միջոցառումներ:

կարող է հետաձգել վերակառուցման ժամանակացույցը կամ բարձրացնել գինը:

Ոլորտի վերականգնման ընդհանուր կարիքները գնահատելու համար անհրաժեշտ է ներառել հետևյալ չափանիշները և ծախսերը.

- ոչնչացված ֆիզիկական ակտիվների քանակական գնահատումը, որոնք կարիք ունեն վերակառուցման, վերանորոգման կամ վերազինման: Սա պետք է հանվի երկրի՝ աղետին արձագանքելու կարողությունների ընդհանուր հաշվարկից՝ մնացորդային բալանսը ստանալու համար, որը պետք է արտացոլվի վերականգնման պլանում (կարիքներ = կորուստներ – կարողություններ).
- վերակառուցման, վերանորոգման, վերազինման կամ տեղափոխման, ինչպես նաև կարևոր ենթակառուցվածքների վերանորոգման կամ վերակառուցման աշխատանքներում աղետների ռիսկի նվազեցման միջոցառումների ներդրման ծախսերը.
- ապրանքների և ծառայությունների հասանելիության վերականգնման ծախսերը, ինչպիսիք են բնակարանային ոլորտում պետական և մասնավոր հատվածների կողմից տրամադրվողները, ներառյալ վարկերի, շինանյութերի, ուսուցման և այլնի հասանելիությունը,
- Կառավարման և սոցիալական գործընթացների վերականգնման ծախսերը կարողությունների զարգացման կամ տեխնիկական աջակցության միջոցով, ըստ պահանջի, որպեսզի Բնակարանային ոլորտը կառավարող պետական մարմինները կարողանան ղեկավարել և համակարգել գործընթացը, իսկ քաղաքացիական հասարակությունը կարողանա ակտիվորեն մասնակցել գործընթացին:

Բնակարանների վերակառուցման ռազմավարության առաջնահերթությունը պետք է լինի բնակարանային կարիքների լուծումը՝ ըստ աղետից հետո ապաստանի և բնակարանների խոցելիության աստիճանի: Սա ներառում է հետևանքների մասշտաբների, տևողության և տեղահանությունների նվազեցումը, ամբողջական ոչնչացման հետևանքով առանց տների մնացածների կարիքների բավարարումը և վերականգնման նվազագույն հնարավորություններ ունեցող տնային տնտեսություններին աջակցություն ստանալու ապահովումը:

ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԻ ՏԵՂԱՓՈՒՄԸ. Հաճախ, աղետից հետո, փորձագետների և պետական պաշտոնյաների կողմից բարձրացվում է վտանգի տակ գտնվող մարդկանց բնակեցման համար ավելի ապահով վայրեր տեղափոխմանն աջակցելու մտահոգությունը: Փորձը ցույց է տալիս, սակայն, որ տեղափոխումը բարդ խնդիր է և ներկայացնում է մեծ մարտահրավերներ: Տեղափոխման ջանքերի մեծ մասը ծախսվում է: Եթե վերաբնակեցումը քննարկվում է, դա պետք է լինի միայն հասարակական անվտանգության հստակ և անմիջական խնդիրների հիման վրա և պատշաճ կերպով

հաշվի առնելով սոցիալական և տնտեսական, ինչպես նաև ֆիզիկական չափանիշները:

ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂ ՍԿՉՔՈՒՆՔՆԵՐ

Սկզբունքները, որոնցով առաջնորդվում են բոլոր ՀԱԿԳ-ները, կարելի է գտնել ՀԱԿԳ հատոր առաջինի ուղեցույցների Գլուխ 1-ում: Բացի այդ, Բնակարանային և բնակավայրերի ոլորտին հատուկ են հետևյալ սկզբունքները.

- Սահմանվում են Բնակարանային և բնակավայրերի անմիջական առաջնահերթությունները:
- Վերակառուցումն ու վերականգնումը սկսվում է աղետից հետո որքան հնարավոր է շուտ:
- Վերակառուցումն իրականացվում է «Ավելի լավ վերակառուցման» սկզբունքի համաձայն՝ անկախ նրանից թե դա վերազինում, վերանորոգում, վերակառուցում կամ տեղափոխում է, անվտանգ շինարարական պրակտիկային համաձայն:
- Տեղափոխումը պետք է իրականացվի անվտանգության միջոցառումների կիրառմամբ:
- Տեղափոխումը պետք է լինի կամավոր:
- Բնակարանների և բնակավայրերի գնահատման մոնիտորինգը և վերականգնման պլանավորումը խիստ փոխկապակցված են:
- Մասնակցությունը և տեղական ծրագրերի նկատմամբ սեփականությունը ակտիվորեն խթանվում են բոլոր մակարդակներում:
- Փոքրամասնությունների, սեռային և տարիքային խտրականությունները քննարկվում են գնահատման ընթացքում և վերականգնման ռազմավարության մեջ:
- Բնական աղետից տուժած բոլոր մարդկանց բնակարանների անվտանգությունը և հողի սեփականությունը պաշտպանված են:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ: ԿԱՂ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄՆ ՈՒ ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԸ, ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀՂՈՒՄՆԵՐ

Իրատեսական ժամկետները պետք է գնահատվեն, և դա մեծապես կախված է ծավալից: Ամեն դեպքում կարողագույն հրամայականներից է լինել իրատես:

Աղետից վերականգնվելու ավելի երկարաժամկետ հեռանկարում (այլ ոչ թե տուժած բնակչության ապաստանի և բնակության անհապաղ կարիքները լուծելու փուլում) վերականգնման ճանապարհային քարտեզը ուրվագծում է վերականգնման ծրագրի նախատեսված արդյունքներին հասնելու ժամանակացույցը, որն ուղղակիորեն կապված

Է մոնիտորինգի և գնահատման համակարգ:

Երկարաժամկետ ոլորտային ռազմավարությունները կենտրոնացած են ազդակիր համայնքների մշտական վերակառուցման վրա, բայց նաև օժանդակում են համայնքների վստահության և քաղաքացիական պատասխանատվության և քաղաքային կառավարման աջակցության կառուցվածքի վերականգնմանը՝ մասնակցային պլանավորման և վերակառուցման գործընթացների իրականացման միջոցով:

Տարերային աղետների նկատմամբ խոցելիությունը նվազեցնելու հիմնական գործոնն է աղետներից դիմակայուն բնակարանների կառուցումը: Սակայն մեղմացման խնդիրները դուրս են գալիս կառուցվածքային ասպեկտներից: Սեփականության իրավունքը և սեփականության իրավունքի անվտանգությունը հսկայական տարբերություն են ստեղծում բնակարանների զարգացման, կառավարման և պահպանման գործում, հատկապես քաղաքային բնակավայրերում: Երբ մարդիկ ապահովված են իրենց բնակության վայրում, նրանք ավելի լավ են կարողանում կառավարել տարածքը և ներդրումներ կատարել անվտանգության մեջ, ինչպես նաև զբաղվել այնպիսի գործողություններով, որոնք կնվազեցնեն իրենց խոցելիությունը:

Կառավարվող ուրբանիզացիան, ներառյալ զարգացման նկատմամբ վերահսկողությունը, պլանավորված հողօգտագործումը և բարելավված ենթակառուցվածքները կարող են Էապես մեծացնել համայնքի կարողությունը բնական վտանգների ազդեցությանը դիմակայելու համար:

ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

Բնակարանային հատվածի ակնկալվող արդյունքներն են.

- Բնակարանային ֆոնդի վերակառուցումը, վերանորոգումը, վերազինումը կամ տեղափոխումը կատարվում են ըստ բացահայտված առաջնահերթ կարիքների և տեխնիկական ստանդարտների, որոնք նախատեսված են աղետների մեղմացման և խոցելիության նվազեցման համար:
- Ապահովված է ազդակիր բնակչության հողի և սեփականության իրավունքների պաշտպանությունը (եթե մինչև միջոցառումը պատշաճ կերպով աշխատում է), և մշակվում են ավելի երկարաժամկետ լուծումներ հողի և սեփականության վեճերի լուծման համար՝ նվազեցնելու կոնֆլիկտային ներուժը: Աղետից բխող հողային և գույքային ցանկացած խնդիր լուծվում է, ստեղծվում են վեճերի լուծման մեխանիզմներ տուժած բնակչության համար, և ապահովվում է շարունակական երկարաժամկետ առաջընթաց հողի և սեփականության իրավունքների և պարտականությունների ապահովման հարցում:
- Երկրում առկա պոտենցիալ հմտությունները և մարդկային և նյութական

ռեսուրսները օպտիմիզացված են՝ այդպիսով արդյունավետ կերպով օգտագործելով միշտ սահմանափակ արտաքին օգնությունը, հզորացնելով տուժած համայնքները և աշխուժացնելով տեղական տնտեսությունը:

- Չբաղվածությունը ստեղծվում է վերակառուցման գործընթացի միջոցով՝ ամրապնդելով տեղական շինարարության ոլորտը:
- Ազգային կառավարության կողմից նշանակված մարմիններում ստեղծվում են տեխնիկական կարողություններ, որոնք աջակցում են ԱՌՆ ընթացակարգերի ընդունմանը ինչպես քաղաքաշինության, քաղաքային կառավարման և ենթակառուցվածքների, այնպես էլ շենքերի կառուցման ոլորտում՝ ազգային պատրաստվածության և արտակարգ իրավիճակների զարգացմանը հասնելու ավելի երկարաժամկետ նպատակով:
- Հողային իրավունքների պետական գրանցումները և տեղեկատվությունը ապահովված են: Չնայած հողի ընդհանուր իրավունքների միայն փոքր մասն է գրանցված, դրանք կարևոր իրավական փաստաթղթեր են և պետք է ֆիզիկապես ապահովված և պահպանված լինեն:
- Գյուղական վայրերում հողի իրավունքի վերաբերյալ համայնքապետ մոտեցումները խթանվում են՝ օգտագործելով հարևանների ցուցումները, որպեսզի մարդիկ կարողանան վերակառուցել իրենց տները:
- Քաղաքային բնակավայրերում որդեգրվում է ոչ ֆորմալ բնակավայրերին և հողօգտագործման պլանավորմանն ուղղված ամբողջական քաղաքականություն, ինչպես նաև տեղահանված բնակչության համար երկարաժամկետ լուծումների ամբողջական շրջանակի ապահովում՝ ներառյալ վերադարձ, տեղափոխում և տեղական ինտեգրում, որպեսզի ապահովվի հողի արդյունավետ օգտագործում՝ հետագա տեղաշարժը նվազագույնի հասցնելու համար:
- Տարածվում է հանրային տեղեկատվություն և տրամադրվում է իրավական աջակցություն հողի և սեփականության իրավունքի վերաբերյալ, ներառյալ՝ փոխարինող փաստաթղթերի ստացման և այլ վարչական ընթացակարգերի իրականացման միջոցով:

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԳԻՆ

Վերականգնման ծախսերը հաշվարկվում են այն բանից հետո, երբ բացահայտվում են վերականգնման առաջնահերթությունները՝ իրենց համապատասխան միջամտություններով և վերջնական նախատեսվող արդյունքներով: Սովորաբար, ծախսերը հաշվարկվում են յուրաքանչյուր ակնկալվող արդյունքի և նախատեսված արդյունքների համար, որոնք ներառված են Վերականգնման ռազմավարության մեջ:

Արդյունքների սկզբնական գնահատված ծախսերի հաշվարկը պետք է իրականացվի

Ոլորտային թիմի կողմից և այնուհետև այն քննարկվի այլ համապատասխան ոլորտային թիմերի հետ՝ համեմատելու և ապահովելու համապարփակ ծածկույթն առանց կրկնակի հաշվարկի, քանի որ որոշ միջամտություններ կարող են լուծել մեկից ավելի ոլորտների կարիքները: Ոլորտների միջև այս համակարգմանը աջակցելու համար կարևոր է, որ ոլորտային տարբեր թիմերը պարբերաբար հանդիպեն գնահատման և պլանավորման գործընթացի ընթացքում:

Վերականգնման և վերակառուցման կարիքները գնահատելու համար ծախսերը կարող են հաշվարկվել՝ օգտագործելով փոխարինման միավորի արժեքը կամ կառավարման ծախսերը: Միավոր արժեքը ապրանքի կամ ծառայության սահմանված արժեքն է՝ հիմնված երկրում կենսամակարդակի ինդեքսի կամ ծախսերի համաձայնեցված ժամանակացույցի վրա, որն օգտագործվում է ոլորտի նախարարությունների կողմից զարգացման պլանավորման համար: Գոյություն ունի նաև միավորի արժեքի ստանդարտ աճ՝ թույլ տալու համար ավելի լավ կառուցում կամ ռիսկի նվազեցման միջոցառումներ: Որոշ դեպքերում կմշակվի նոր նախագիծ, որի արժեքը կախված կլինի միջամտության իրական արժեքից, այլ ոչ թե փոխարինման արժեքից:

Միավորի ծախսերը կարող են փոխվել աղետի պատճառով: Հաշվի առնելով պահանջարկը և առաջարկի նվազման հնարավորությունը, ապրանքների միավորի արժեքը կարող է զգալիորեն աճել: Ստանդարտ միավորի ծախսերի բացակայության դեպքում ծախսերի հաշվարկման գործընթացը, որը սովորաբար օգտագործվում է պլանավորման նախագծերում, կարող է օգտագործվել ծախսերը մշակելու համար: Ծրագրի ծախսերը կարող են օգտագործվել այնպիսի միջամտությունների համար, ինչպիսիք են որոշակի բնակչության խմբին հմտությունների ուսուցում տրամադրելը, իրազեկման նպատակով մեդիա արշավները կամ տեղեկատվական կառավարման համակարգի մշակումը և այլ տարրեր, ինչպիսիք են վարչական և նյութատեխնիկական ապահովումը և այլն: Բնակավայրերում ազդեցության մեղմացման ծախսերը կարող են հաշվարկվել մեկ տնային տնտեսության միավորի արժեքով կամ որպես ծրագրի արժեք:՝

ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀԱԿԳ-ի Բնակարանային և բնակավայրերի հատվածի հաշվետվության մեջ իրականացման պայմանավորվածությունները ներկայումս ընդունում են առաջարկությունների բնույթ՝ միջամտության տարբեր ոլորտների վերաբերյալ, ինչպիսիք են.

- Քաղաքականություն և կարգավորող շրջանակ
- Ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացում
- Հող և գույք
- Հողօգտագործում և հողի կառավարում

- Վերակառուցման ֆինանսավորում և բնակարանների ֆինանսավորում
- Կարգավորող դաշտ
- Ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացում
- Աշխատանքային կարողությունների զարգացում
- Տեխնոլոգիա
- Ճարտարապետական ձևավորում
- Համայնքի մասնակցություն.

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ, ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Բոլոր շահագրգիռ կողմերի, քաղաքացիական հասարակության, ազգային/ տեղական ինքնակառավարման մարմինների, մասնավոր հատվածի, լրատվամիջոցների և ազգային/միջազգային աջակցության գործակալությունների միջև ռազմավարական գործընկերության ստեղծումը և՛ ընդհանուր մարտահրավեր է, և՛ պատասխանատվություն: Հաջողության դեպքում դա նպաստում է հետճգնաժամային իրավիճակներում մարդկային բնակավայրերի կայուն վերականգնման համար համահունչ շրջանակի զարգացմանը:

Որքան հնարավոր է շուտ, գործընկերություններն ու գործընկերները պետք է բացահայտվեն ինչպես ազգային կառավարության ոլորտային նախարարություններում, այնպես էլ երկրում աղետների արձագանքման համակարգման ցանկացած մեխանիզմում, ինչպիսին է Միջ-ոլորտային մշտական հանձնաժողովի կլաստերային մոտեցման համակարգը: Մասնակցությունը ՀԱԿԳ գնահատմանը և վերականգնման շրջանակի քննարկմանը կարող է լինել լայն սեփականություն և ակտիվ գործընկերություն ապահովելու համար հիմնական քայլերից մեկը:

Ազգային կառավարությունը միջոցառումներ կձեռնարկի վերակառուցման գործընթացի կառավարման, համակարգման և մոնիտորինգի համար՝ համագործակցելով զարգացման գործընկերների հետ:

ՄԻՋՈՒՐՏԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

Պետք է հոգ տանել, որ այս գլխի Բաժին 6-ում նկարագրված Բնակարանային և բնակավայրերի հատվածի բոլոր միջոլորտային թեմաները ներառվեն ՀԱԿԳ-ում և վերականգնման պլանում: ԱՌՆ և գեղերային խնդիրները մանրակրկիտ կերպով կլուծվեն Ոլորտի վերականգնման ծրագրի շրջանակներում: Ձրի կառավարումը, ջրահեռացումն ու սանիտարահիգիենիկ ապահովումը և շրջակա միջավայրի պահպանություն, քանի որ սովորաբար մտնում են տարբեր ոլորտների իրավասության ներքո, կներառվեն, երբ հայտնաբերվեն բացեր դրանց ծածկույթի և կարողությունների մեջ: Նման դեպքերում,

Ոլորտի վերականգնման ծրագրի իրականացմանը խոչընդոտելուց խուսափելու համար, առաջարկներ են ներկայացվում հնարավոր խոչընդոտները շրջանցելու համար ձեռնարկվելիք գործողությունների վերաբերյալ:

Բնակարանային և բնակավայրերի վերականգնման ծրագիրը ձգտում է խթանել ոլորտում տնտեսական և սոցիալական վերականգնման ասպեկտները, ներառյալ եկամուտների ստեղծումը, հմտությունների զարգացումը, գիտելիքը և իրազեկումը, ներկայացվածությունը և մասնակցությունը:

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

ՀԱԿԳ-ն իրավիճակի պատկերն է ժամանակի մեկ կետում: Աղետից հետո կարիքները օրեցօր փոխվելու են. Հետևաբար, բնական աղետից հետո գնահատման, մոնիտորինգի և գնահատման գործողությունների իրականացման համար օգտագործվող հատուկ ժամկետները և մեթոդները տարբեր կլինեն: Չգուշորեն մշակված գնահատման դեպքում մոնիտորինգը և գնահատումը պետք է լինեն շարունակական գործընթացներ, որը տեղեկացնում է և անհրաժեշտության դեպքում փոփոխում է Ոլորտի վերականգնման ռազմավարությունը և պլանը, որպեսզի դրանք մասն համապատասխան և արդյունավետ: Արդյունավետ մոնիտորինգի համակարգը հիմնականում պետք է ներառի.

- Ելակետային տեղեկատվություն
- Գործունեության, արդյունքների և նպատակների հետ կապված ցուցիչներ:
- Մասնավորապես, մոնիտորինգն ու գնահատումն իրականացվում են հասկանալու համար.
- բնակարանների և բնակավայրերի վերակառուցման համար աղետներին արձագանքելու կառավարության կարողությունների լուսաբանում.
- ինքնավերականգնման արձագանքի լուսաբանում;
- ինչպես է մեղմացման ընթացակարգերի իրականացումը նվազեցրել խոցելիությունը համապատասխան ռիսկերի նկատմամբ, (ստանդարտներին համապատասխան վերազինված, վերանորոգված կամ վերակառուցված տների թիվը).
- յուրաքանչյուր վնասի կատեգորիայի քանի շենք է վերազինվել, վերանորոգվել կամ վերակառուցվել.
- ուսուցման և տեղեկատվական գործունեության լուսաբանումը և արդյունավետությունը բնակարանների ավելի անվտանգ վերակառուցման համար.

- չբավարարված կարիքները, որոնք վաղօրոք հայտնաբերվել էին.
- մնացորդային կարիքները, որոնք նախկինում չեն հայտնաբերվել.
- ի հայտ եկած կնոր արիքները:

Մոնիտորինգը նաև ազդակիր համայնքներից հետադարձ կապ ստանալու միջոց է՝ ներառյալ զարգացող առաջնահերթությունների և մարտահրավերների վերաբերյալ ցուցումները, ինչպես նաև արձանագրված առաջընթացի մասին զեկույցները:

4.6 ԲՆԱԿՐԿՈՒՄՆԵՐ ՇԱՀՎՈՒՄՆԵՐԻ ՀԵՏ

Այս բաժինը տրամադրում է ուղեցույց, թե ինչպես զարգացնել խորհրդատվական գործընթաց ոլորտի ներսում՝ որպես գնահատման մաս: Ուղեցույցները պետք է օգնեն ոլորտի փորձագետներին բացահայտելու կառավարության, քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների և այլոց հիմնական գործընկերներին, ովքեր կարող են մասնակցել շահագրգիռ կողմերի խորհրդակցությանը: Այն պետք է տրամադրի ուղեցույց շահագրգիռ կողմերի խորհրդակցության գործընթացի վերաբերյալ, որը պետք է ներկայացնի իրադարձության հետևանքներն ու ազդեցությունը և սահմանի վերականգնման և վերակառուցման միջոցառումները, որոնք պետք է իրականացվեն կարճ, միջևաժամկետ և երկարաժամկետ հեռանկարում:

ՍՈՑԻԱԼԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐ

Տեղական սոցիալական հիերարխիայի, սոցիալական համախմբվածության և համայնքային կազմակերպությունների ներկայության գնահատումը ՀԱԿԳ-ում ընդգրկված բոլոր ոլորտների կարևոր կողմնէ, բայց հատկապես կարևոր է բնակարանների և բնակավայրերի գնահատման համար: Սոցիալական համախմբվածության կամ մասնատվածության մակարդակը ազդեցություն ունի մի շարք խնդիրների վրա, այդ թվում՝ համայնքի խոցելի հատվածների պաշտպանությունը, հողի և սեփականության վերաբերյալ վեճերի լուծումը, վերականգնման ծրագրերի ապակենտրոնացված մոնիտորինգը, համայնքի անդամների վերապատրաստումը վերականգնման աշխատանքներին մասնակցելու համար, և այլն: Այս տեղեկատվությունը կարելի է ձեռք բերել հիմնական իրազեկողների հետ կիսակառուցվածքային հարցազրույցների, ֆոկլուս խմբերի քննարկումների և բնակավայրի կառուցման անմիջական դիտարկումների միջոցով:

Որոշ իրավիճակներում կարող է պահանջվել գնահատել ազդակիր տարածքում գործող ազգային հասարակական կազմակերպությունների ներկայությունը, կարողությունները և տեղական մակարդակում դրանց ընդունելիությունը, քանի որ

դրանք կարող են միջևորդ հանդիսանալ տուժած համայնքների և դոնորների միջև ուսուցման, ինչպես նաև համայնքի կարողությունների զարգացման համար՝ արտաքին դերակատարների հետ իրենց իրավունքների համար բանակցություններ վարելիս:

ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՈՒՈՐՏԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հավաքվելիք տվյալները ներառում են մասնավոր հատվածի վերականգնման և վերակառուցման նախկին փորձը, մասնավոր շինարարական ընկերությունների, առևտրականների և շինանյութ արտադրողների ներկայիս կարողությունները, ինչպես նաև առկա ցանկացած ինստիտուցիոնալ օբյեկտ և ռեսուրս, ինչպիսիք են ճարտարապետության և ճարտարագիտական դպրոցները և ինստիտուտները, որոնք կարող են շատ արժեքավոր լինել տեխնիկական գնահատման և հետագա ծրագրերի մոնիտորինգի համար:

ԸՆԴՀԱՅՆՎԱԾ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Եթե նախնական գնահատումը պարզում է, որ տներին հասցված վնասը պատճառվել է անսարք շինարարության կամ հողի ոչ պատշաճ օգտագործման արդյունքում, ապա շենքի և տեղամասի պլանավորման բարելավված ստանդարտների համապատասխանությունը կենսական է դառնում վերականգնման գործընթացում ԱՐՆ ներառումն ապահովելու համար: Այս համատեքստում անհրաժեշտ է վերանայել առկա բնակարանային քաղաքականությունը, քաղաքաշինության քաղաքականությունը, պլանավորումը, շինարարական կանոնները և ենթաօրենսդրական ակտերը, ինչպես նաև քաղաքաշինության լիազոր մարմնի և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կարողությունները՝ կիրառելու շինարարական կանոնները և դրանց տեխնիկական կարողությունները՝ բնակարաններին աջակցելու համար: Սա պահանջում է շինարարության և տեղանքի պլանավորման ստանդարտների մանրակրկիտ մոնիտորինգ վերականգնման բոլոր կարևոր փուլերում: Այն նաև պահանջում է շենքերի կառավարման ամուր համակարգ, որի մասին տեղեկատվությունը կարելի է ձեռք բերել տեղական շինարարական և քաղաքաշինական ենթաօրենսդրական ակտերից, ինչպես նաև տեղական ինքնակառավարման պաշտոնյաների և տների սեփականատերերի հետ հարցազրույցների միջոցով:

4.7 ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԱՀՅՄԱՆԱՓՈՎՈՒՄՆԵՐ

Սահմանափակումները տարբերվում են երկրից երկիր, և հիմնական ենթադրությունները կախված կլինեն գնահատողներից: Կարևոր է, որ դրանք հստակորեն նշվեն Ոլորտի վերականգնման ծրագրում, և ներկայացնեն առաջարկություններ, թե ինչպես հաղթահարել ոլորտի վերականգնումն արգելափակող սահմանափակումները: Բնակարանային և բնակավայրերի հատվածի ընդհանուր ենթադրությունները հետևյալն են.

- Վերակառուցումը տեղի կունենա ըստ մշակված ծրագրի:
- Կառավարության գործընկերները հասանելի կլինեն վերականգնման ծրագրում ներգրավվելու համար՝ աշխատանքային կառուցվածքի և կարողությունների հետ միասին:
- Քաղաքային կամ ֆիզիկական պլանավորումը հասանելի է վերակառուցումը սկսելու համար:
- Ձեռնարկվել է վտանգի քարտեզագրում և այն կիրառվում է խոցելիությունը նվազեցնելու նպատակով:
- Ինքնավերականգնման նախաձեռնությունները կհետևեն համաձայնեցված չափանիշներին և կներառեն մեղմացման միջոցառումներ:
- Տեխնիկական օգնությունը տրամադրվում է ինքնավերականգնման նախաձեռնություններին ըստ պահանջի:
- Շինանյութը կընտրվի բնապահպանական նկատառումներով:
- Վերակառուցման ֆինանսավորումը հասանելի կլինի անհրաժեշտության դեպքում:

4.8 ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄՆ ՈՒ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԸ, ԼԵՐԱՌՅԱԼ ԱՎԵԼԻ ԼԱՎ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ

Այս բաժինը տրամադրում է ուղեցույց, թե ինչպես սահմանել վերականգնման և վերակառուցման կարիքները, որոնք բխում են վերականգնման ռազմավարությունից՝ տարբերակելով վերականգնման և մինչ-աղետային մակարդակներն ապահովելու կարիքները այն կարիքներից, որոնք կբարելավեն ծառայությունների և ապրանքների հասանելիությունը, կաշխուժացնեն տնտեսությունը, կստեղծեն ապրուստի միջոցներ՝ ամրապնդել կառավարության և համայնքների աղետների ռիսկի նվազեցումը՝ ներառյալ ապագա աղետների ռիսկերն ու խոցելիությունը: Նման միջոցառումները, որքան հնարավոր է, պետք է հատուկ վերաբերվեն գտնվելու վայրին և տուժած բնակչությանը:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ. Ավելի լավ կառավարման բոլոր միջամտությունները նպաստում են կառավարության, համակարգերի և համայնքների դիմակայունությանը և պետք է համապատասխանեցվեն/տեղեկացվեն նախկինում գոյություն ունեցող ազգային զարգացման և/կամ աղբատության հաղթահարման ռազմավարությունների միջոցով:

ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐ

Ենթակառուցվածքներ և ակտիվներ.

- Վերականգնել մինչև աղետի մակարդակը:
- Ենթակառուցվածքների և ֆիզիկական ակտիվների վերակառուցման համար «ավելի լավ վերակառուցման» առաջնահերթ կարիքները.

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐ

Ծառայությունների մատուցում և արտադրություն, ծառայությունների և ապրանքների հասանելիություն.

- Վերականգնել ծառայությունների մատուցման և արտադրական կարողությունները և ապահովել ծառայությունների և ապրանքների հասանելիությունը:
- Անդրադառնալով ավելի լավ ծառայությունների մատուցման և ապրանքների արտադրության առաջնահերթ կարիքներին, ինչպես նաև ծառայությունների և ապրանքների հասանելիությանը:
- Կառավարում
- Վերականգնել և/կամ ուժեղացնել կառավարման կարողությունները, ներառյալ աղետների ռիսկի կառավարումը:

- Անդրադառնալ «ավելի լավ վերակառուցման» կառավարման և ԱՌԿ առաջնահերթ կարիքներին:
- Անդրադառնալ աղետի հետ կապված նախկինում առկա և նոր ռիսկերին:
- «Ավելի լավ կառուցում». Նվազեցնել ռիսկերը և խոցելիությունը ապագա աղետների համար:

ՈՒՈՐՏԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԱՌԱՋՆԱԳԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԵՐԹԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Այս բաժինը տրամադրում է ուղեցույց վերականգնման ռազմավարության մշակման և վերականգնման կարիքների առաջնահերթության և հաջորդականության վերաբերյալ: Հետևելով վերականգնման ռազմավարության տրամաբանությանը, անհրաժեշտ է բացահայտել հիմնական արդյունքները, և միջամտությունները, այնուհետև ստեղծել առաջնահերթություններ և դասավորել դրանք ժամանակի ընթացքում (կարճաժամկետ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ) և տարբերակել այն միջամտությունները, որոնք կապված են վերականգնման/վերսկսման հետ «ավելի լավ կառավարման» միջամտություններից:

Առաջնահերթության համար պետք է հաշվի առնել հետևյալ նկատառումները.

- Տեղեկացված եղեք խորհրդատվական գործընթացների, զարգացման ազգային նպատակների ու քաղաքականության, աղքատության հաղթահարման ռազմավարությունների, ազգային զարգացման նպատակների և այլնի մասին, (վերականգնման փուլում ավելի լավ կառուցումը չպետք է կիրառի ազգային զարգացման օրակարգը, կամ պետք է առաջնորդվի միջազգային փորձագետների կամ զարգացման գործընկերների կողմից):
- Անդրադարձեք և առաջնահերթություն տվեք հիմնական ռիսկերին և խոցելիություններին, որոնք նպաստել են համայնքների, համակարգերի և ենթակառուցվածքների վրա ազդեցության/հետևանքների չափին, և որոնցից կարելի է խուսափել: Վնասված ենթակառուցվածքի ամենաակնառու օրինակը շինարարական կանոնների համաձայն վերակառուցումն է՝ ենթակառուցվածքների վերակառուցմանն ուղղված ներդրումները ապագա վտանգներից պաշտպանելու նպատակով:
- Հնարավորության դեպքում «ավելի լավ վերակառուցման» սկզբունքի ներդրումը նույնպես պետք է դրական ներդրում ունենա ընթացիկ աղետից հետո վերականգնման գործում:
- Խորհրդակցեք և շփվեք այլ ոլորտների գնահատման թիմերի հետ, որպեսզի խուսափեք հակասական առաջարկություններից, բացերից կամ

համընկնումներից:

- Արժեքի հաշվարկման համար պետք է հաշվի առնել հետևյալ նկատառումները.
- Ավելի լավ վերակառուցման համար ծախսերը պետք է համաչափ լինեն վերականգնման և վերակառուցման կարիքների ծախսերին, ինչպես նաև աղետի տեսակին. Դանդաղ սկսվող երաշտը կարող է ունենալ շատ ցածր վերակառուցման կարիքներ, բայց մեծ կարիքներ կան ներդրումների դիմաց կունոթյուն:
- Ավելի լավ վերակառուցման համար ծախսերը պետք է իրատեսական լինեն՝ համեմատած կառավարության և զարգացման միջազգային գործընկերների կողմից խոստացված ֆինանսական փաթեթի՝ հաշվի առնելով, որ միջոցների մեծ մասը կպահանջվի ֆիզիկական վերակառուցման և կորուստների փոխհատուցման համար:
- Ավելի լավ վերակառուցման համար ծախսերը պետք է իրատեսական լինեն երկրի կողմից օժանդակության կլանման կարողությունների նկատմամբ, այն հաշվով, թե ինչ հնարավոր է հասնել առաջիկա երեք տարվիների ընթացքում:

ԳԼՈՒԽ 5

ՀԱԿԳ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԸ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ
ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

5.1 ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ

Համայնքային ենթակառուցվածքները հիմնականում վերաբերում են համայնքային մակարդակում կառուցված փոքրածավալ հիմնական կառույցներին, տեխնիկական միջոցներին և համակարգերին, որոնք կարևոր նշանակություն ունեն համայնքում ապրող բնակչության կյանքի և կենսապահովման համար: Սրանք համեմատաբար էժան, փոքրածավալ ենթակառուցվածքներ են, որոնք կառուցվել են ժամանակի ընթացքում համայնքի կողմից ղեկավարվող նախաձեռնությունների միջոցով՝ համաձայն համայնքի բնակչության կարիքների և ձգտումների: Այս միկրո ենթակառուցվածքները սոցիալապես, տնտեսապես և գործառնական առումով կապված են համայնքի կյանքի և կենսապահովման տարբերակների հետ, ապահովում են բնակչության հիմնական ծառայությունները և, հետևաբար, ընկալվում են որպես համայնքի գոյատևման կարևորագույն կենսական օղակներ:

Համայնքային ենթակառուցվածքները, իրենց նախագծով պակաս ամուր լինելու պատճառով, սովորաբար ենթարկվում են լուրջ վնասների ողջամիտ ծավալի կամ ինտենսիվության գրեթե յուրաքանչյուր բնական աղետի պատճառով: Այս փոքրածավալ ենթակառուցվածքները ներկայացնում են տեղական մակարդակում առկա ակտիվների ավելի թույլ հատվածը՝ համայնքը դարձնելով ավելի խոցելի աղետների մարտահրավերների նկատմամբ: Պայմաններն ավելի վատ են այնպիսի քաղաքային ենթակառուցվածքների համար, որոնք կառուցված են տնակային թաղամասերում և ոչ ֆորմալ բնակավայրերում և շրջակայքում:

Համայնքային ենթակառուցվածքը մշակվում է ոչ ֆորմալ հատվածի դերակատարների կողմից՝ սովորաբար համայնքի ղեկավարած և ոչ պետական ֆինանսավորմամբ նախաձեռնությունների միջոցով՝ համաձայն համայնքի բնակչության կարիքների և ձգտումների: Հաճախ այդ կառույցները կառուցվել են պետական պլանավորված ծրագրերից առանձին և անջատված են պաշտոնական հատվածի զարգացման նախաձեռնություններից: Համայնքային ենթակառուցվածքները չեն ապահովվում կարգավորող մեխանիզմներով, ինչպիսիք են շինարարական կանոնները և շինարարական կանոնակարգերը:

Ենթակառուցվածքների տեսակները չափազանց բազմազան են և տարբերվում են համայնքից համայնք՝ կախված աշխարհաֆիզիկական, սոցիալ-մշակութային և տնտեսական գործոններից, որոնք ազդում են համայնքի բնակչության կյանքի և ապրուստի վրա: Հետևաբար, վնասի գնահատումը, արտադրության հոսքերի փոփոխությունները և վերականգնման տարբերակների որոշումը պահանջում են հատուկ հմտություններ և ազդակիր շրջանների աշխարհաֆիզիկական պարամետրերի և սոցիալ-քաղաքական դինամիկայի ավելի խորը պատկերացում:

Համայնքային ենթակառուցվածքների զարգացման ոչ ֆորմալ պայմանների պատճառով այդ կառույցները հաճախ բացակայում են պետական պաշտոնական հաշվառումներից և չեն հաշվառվում ազգային հաշվառման համակարգերում:

Համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնումն ըստ էության համայնքի վրա հիմնված գործընթաց է, և, հետևաբար, կարևոր է ապահովել, որ գնահատումը պետք է առաջնորդվի համայնքի բնակչության պատկերացումներով և մասնակցությամբ: Սա զգալի մարտահրավերներ է ստեղծում և հաճախ գործընթացը դարձնում է անսովոր բարդ և դժվար իրականանալի:

Համայնքային ենթակառուցվածքները ենթակառուցվածքների ոլորտի անբաժանելի ենթաօլորտն են: Հետևաբար, կարևոր է նշել, որ այս գլխումներառված որոշ կառույցների և տիպաբանությունների գնահատումը և վերականգնման պլանավորումը կարող է ընկնել PDNA ոլորտի այլ թիմերի պատասխանատվության ներքո (օրինակ՝ տրանսպորտ, էլեկտրաէներգիա, ջուր և ջրահեռացում, արտադրություն, առևտուր և կրթություն): և կարող է անդրադառնալ գենդերային և կենսապահովման հարցերին: Կարևոր է նշել, որ վնասների, վերականգնման և վերակառուցման կարիքների գնահատման առումով կրկնակի կամ բազմակի հաշվառման վտանգ կա, քանի դեռ ենթակառուցվածքների գնահատման թիմը /ԵԳԹ/ չի աշխատում ենթակառուցվածքի թիմի հետ սերտ համագործակցությամբ և չի կիսում տեղեկատվությունը ոլորտի այլ թիմերի հետ, որոնք կարող են լինել: Նույն կամ նմանատիպ տեղեկատվության հավաքագրում:

Այնուամենայնիվ, հիմնական ենթակառուցվածքների և համայնքային ենթակառուցվածքների միջև գիծ ուրվագծելը հեշտ չէ, և համայնքային ենթակառուցվածքների համար գլոբալ ընդունված սահմանում դեռևս գոյություն չունի: Համատեղ ջանքերը, որոնք տանում են դեպի շարունակական խորհրդակցություններ ազգային և տեղական իշխանությունների, ազդակիր համայնքների և ոլորտային գնահատման այլ խմբերի հետ, միակ միջոցն է ազդակիր տարածաշրջանում «համայնքային ենթակառուցվածքները» սահմանելու և այս ոլորտում իրականացվելիք վնասի շրջանակը և գնահատումը որոշելու համար:

ՏԵՂԵԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՎԱՔՄԱՆ ՄԵԹՈՂՆԵՐ

Համայնքային ենթակառուցվածքների համապարփակ գնահատումը, ինչպես նշված է այս գլխում, միավորում է գնահատման խմբերի կողմից վնասների և հոսքերի փոփոխության քանակական առաջնային տվյալների օգտագործումը և երկրորդական տվյալները: Նման տվյալները թույլ են տալիս քանակականացնել աղետի հետևանքով հասցված ֆիզիկական վնասը՝ ելակետային տվյալների և որակական ու քանակական տեղեկատվության օգտագործմամբ՝ գնահատելու այն հետևանքները, որոնք այդպիսի վնասը կունենա շարժունակության, անվտանգության, հիմնական ծառայությունների հասանելիության և կենսապահովման հնարավորությունների վրա: Կանայք և տղամարդիկ տուժած համայնքում:

Առաջնային որակական և քանակական տեղեկատվությունը նույնպես օգտագործվում է ուսումնասիրելու համար, թե ինչպես են ազդվել համայնքային ենթակառուցվածքային ակտիվների վրա: Սա ենթադրում է գնահատման տարբեր մեթոդների կիրառում, ներառյալ տվյալների հավաքագրման առաջնային մեթոդները, ինչպիսիք են տնային տնտեսությունների ընտրանքային հարցումները, գյուղական համայնքների մասնակցային գնահատման մեթոդները, հիմնական իրազեկողների հարցազրույցները, խմբային քննարկումները, մասնակիցների դիտարկումները և այլ մեթոդներ:

Ամբողջ PDNA գործընթացը սովորաբար տևում է չորսից վեց շաբաթ՝ կախված վնասի չափից: Այս ժամանակահատվածում դաշտային տվյալների հավաքագրումը և համայնքի հետ խորհրդակցելը պահանջում է առնվազն երկու շաբաթ: Կարևոր է պլանավորել առնվազն երկու-երեք շաբաթ դաշտային գնահատման համար, որից հետո ևս մեկ շաբաթ՝ տվյալների վերլուծության և հաշվետվությունների պատրաստման համար: Անցյալի փորձը ցույց է տվել, որ բոլոր փորձագետներն ու անձնակազմը միշտ չէ, որ պահանջվում են գնահատման ողջ ժամանակահատվածի համար:

Կախված աղետի մասշտաբից, տուժած շրջաններում հաճախ պահանջվում են մի քանի թիմեր՝ հեշտացնելու համար դաշտային գնահատումների ժամանակին ավարտը: Նման դեպքերում յուրաքանչյուր թիմ պետք է ներառի փորձագետներ, ովքեր ծանոթ են համայնքային ենթակառուցվածքների գնահատումների իրականացմանը:

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍԻ ՀԱՎԱՔԱԳՐՈՒՄ

Կարևոր է նշել, որ առանձին ԿՀ թիմը միշտ չէ, որ պետք է ստանձնի համայնքային ենթակառուցվածքների գնահատումը: Ոլորտային այլ թիմեր կարող են դա անել՝ տեղեկացված լինելով համայնքային ենթակառուցվածքների և մասնագիտացված հմտությունների, տեխնիկական գիտելիքների, նախնական փորձի և համայնքային ենթակառուցվածքների մասին աղետից հետո վերականգնման համատեքստում:

CI-ի վերականգնումը հատում է բազմաթիվ ոլորտներ, և, հետևաբար, գնահատման, պլանավորման և իրականացման ընթացքում պահանջվում են փորձաքննություն և հմտություններ մի շարք առարկաներից: Այս միջակայքը կարող է ներառել.

- ճարտարագիտական Գիտելիքներ և հմտություններ. ճարտարապետներ, ինժեներներ;
- Համայնքի վրա հիմնված պլանավորում և զարգացում. համայնքների մոբիլիզացման մասնագետներ; և
- Այլ մասնագիտացված գիտելիքներ և հմտություններ. ԱՌՆ մասնագետներ, ապրուստի միջոցների մասնագետներ:

5.2 ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ԵՎ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սովորաբար, համայնքային ենթակառուցվածքները կարող են վերախմբավորվել վեց հիմնական կատեգորիաներով.

ա. Կապակցող ենթակառուցվածք

Այս ենթակառուցվածքը հիմնականում կապված է համայնքի հասանելիության և ներքին շրջանառության հետ, ներառյալ ներքին ճանապարհները, հետիոտնային ուղիները և ներհամայնքային ճանապարհները, որոնք ապահովում են մուտք դեպի զարկերակային կամ տեղական ճանապարհային համակարգ: Տրանսպորտի ոլորտը գնահատում է երրորդ կարգի ճանապարհներին հասցվող վնասները և հոսքերի փոփոխությունները, որոնք ներառում են մուտքը դեպի համայնքներ և մնացած տարածքներ: Այս առումով անհրաժեշտ է զգուշանալ հնարավոր կրկնություններից:

բ. Պաշտպանական ենթակառուցվածքներ

Սրանք փոքրածավալ և էժան պաշտպանիչ կառույցներ են, որոնք կառուցված են համայնքային տարբեր նպատակների համար: Դրանք ներառում են դրենաժային կառույցներ, խողովակային և արկղային հեղեղատարներ, հետիոտնի կամուրջներ, հեռապատեր, թեթալանջերի պաշտպանություն, նավահանգիստներ, պաշտպանական պատեր և փոքր հողապատնեշներ, այլ պաշտպանական կառույցներ: Կրկին, տրանսպորտի ոլորտի թիմը և ջրամատակարարման և ջրահեռացման թիմը կգնահատեն կոլեկտիվ համակարգերի հետ կապված ցանկացած վնաս կամ հոսքերի փոփոխություն: Անհրաժեշտ է զգուշանալ կրկնօրինակումներից:

գ. Սոցիալ-տնտեսական կառուցվածքներ

Սրանք փոքրածավալ կառույցներ են, որոնք մշակվել են տեղական նախաձեռնությունների միջոցով՝ համայնքի սոցիալ-մշակութային և տնտեսական բարգավաճման համար: Դրանք ներառում են փոքր շուկաներ և ենթակառուցվածքներ շուկայի տարածքում, ներառյալ արահետները, շինությունները, ջրահեռացման ուղիները, համայնքային խանութները, ռեսուրսային կենտրոնները, կրոնական կենտրոնները, գերեզմանները, խաղահրապարակները և այլն: Առևտրի ոլորտի թիմը կգնահատի վնասը և հոսքերի փոփոխությունները շուկայի հետ կապված բոլոր կառույցների և գործունեության համար: Անհրաժեշտ է զգուշանալ կրկնօրինակումներից:

դ. Ջրամատակարարման և ջրահեռացման գծեր

Սրանք փոքր շինություններ են, որոնք կառուցվել են համայնքներում՝ ջրամատակարարման և ջրահեռացման կարիքների համար: Դրանք կարող են ներառել ջրի աղբյուրներ և ջրամբարներ, մատակարարման խողովակաշարեր, ջրամբարներ, համայնքային ջրամատակարարման համակարգ, պոմպակայաններ և խորը խողովակային հորեր, ջրահեռացման գծեր, թափոնների հեռացման և կոմպոստացման կայաններ և այլն: Ոլորտի ենթակառուցվածքները կգնահատի ջրի և ջրահեռացման ոլորտի թիմը: Անհրաժեշտ է զգուշանալ կրկնօրինակումներից:

ե. Էներգահամակարգեր

Սրանք ներառում են կենցաղային կամ համայնքային էներգահամակարգի ապակենտրոնացված աղբյուրները և վերականգնվող էներգիայի կայանները, որոնք օրինակ բավարարում են հեռավոր և մեկուսացված ցանցից դուրս համայնքների էներգետիկ կարիքները: Դրանք ներառում են կենսագազի կայաններ, էլեկտրաֆիկացման համար նախատեսված արևային համակարգերը և համայնքի վրա հիմնված նմանատիպ ցածրարժեք տեխնիկական կայաններ: Չզուլացեք էլեկտրաէներգիայի և էներգետիկայի ոլորտի գնահատականների կրկնություններից:

զ. Հառահաղորդակցության ուղիներ

Սրանք ԻՏՀ-ի վրա հիմնված փոքր տեղակայանքներ են համայնքում, որոնք բավարարում են նրանց տեղեկատվության, հաղորդակցության և վաղ նախագգուշացման հաղորդագրությունների կարիքները: Դրանք կարող են ներառել համայնքային հեռախոսային կենտրոններ, համայնքային վաղ ահազանգման համակարգեր և կապի սարքեր, համայնքային ռադիո և կապի համակարգեր: Չզուլացեք հեռահաղորդակցության գնահատման թիմի ոլորտում կրկնօրինակումից:

Աղետները կարող են լրջորեն վնասել համայնքային ենթակառուցվածքներին:

Ակտիվները, հասանելի համայնքային ենթակառուցվածքների առումով, տարբեր են իրենց ոլորտային ստորաբաժանումներով և տարբեր՝ ըստ համայնքում դրանց կիրառման:

ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կառավարումը և սոցիալական գործընթացները վերաբերում են համայնքային ենթակառուցվածքի կառավարման հաստատություններին, քաղաքականությանն ու ընթացակարգերին, ինչպես նաև սոցիալական կազմակերպություններին ու ցանցերին, որոնք ձևավորում են համայնքային ենթակառուցվածքների կառուցումն ու պահպանումը: Կառավարման և սոցիալական գործընթացների գնահատումը բացահայտում է հիմնական ինստիտուտները, ինչպիսիք են ՀԿ-ները, տեղական և ազգային իշխանությունները և համայնքային ենթակառուցվածքների վրա ազդող քաղաքականությունները, ինչպես նաև ֆորմալ և ոչ ֆորմալ սոցիալական ցանցերը, կենսապահովման միջոցները և սոցիալ-մշակութային և էթնիկական նկատառումները՝ կապված կենսամիջոցների հետ: Կարևոր է հասկանալ, թե որ կառավարման և սոցիալական գործընթացներն են առկա ազդակիր տարածքներում, ինչպես են դրանք գործում և աջակցում ենթակառուցվածքային համակարգերին, ինչպես են դրանք տուժել և ինչպես կարող են դրանք թույլ տալ/անջատել ենթակառուցվածքների վերականգնումը: Համայնքի մակարդակով սոցիալական կազմակերպությունը պետք է գնահատվի նաև վերականգնման համար տեղական կարողությունները հասկանալու և վերականգնման ջանքերում համագործակցության և գործընկերության պայմանավորվածությունները բացահայտելու համար:

ԵՆԱԿԵՏԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ

Համայնքային ենթակառուցվածքների վրա աղետի ազդեցության ողջ չափը չափելու համար անհրաժեշտ է հասկանալ ենթակառուցվածքների հիմնական բնութագրերը մինչև աղետը, մասնավորապես համեմատել նախաաղետային և հետաաղետային պայմանների միջև եղած տարբերությունները: Համայնքային ենթակառուցվածքների համար պահանջվող ելակետային տեղեկատվությունը կարող է նման լինել այլ ենթակառուցվածքի ոլորտներում (տրանսպորտ, էներգետիկա, ջրամատակարարում և ջրահեռացում, կապ, արդյունաբերություն, առևտուր և այլն) օգտագործվող ելակետային տվյալներին, որոնք կարող են ներառել.

1. Տարբեր բաղադրիչների բնութագրերը (աշխարհագրական կամ տարածական դիրքը), ինչպես նաև կարողությունները.
2. Համայնքային ենթակառուցվածքի յուրաքանչյուր բաղադրիչի ծառայությունների ծածկույթի մասին տեղեկատվություն/տվյալներ, ներառյալ բնակչության

ծածկույթը, օգտագործողի տեսակը.

3. Համայնքային ենթակառուցվածքների կառավարման ասպեկտների մասին տեղեկատվություն, ներառյալ՝ համայնքահեն կառավարման, սոցիալական գործընթացները, սոցիալական կազմակերպությունները և հաստատությունները, ներառյալ ՅԿ-ները որոնք ներգրավված են որոշումների կայացման, նախագծման, շինարարության և ֆինանսավորման, ինչպես նաև առօրյա կյանքում համայնքային ենթակառուցվածքների պահպանման գործընթացում:
4. Տեղեկատվություն համայնքային ենթակառուցվածքների ֆինանսավորման համար միջոցների աղբյուրների (համայնքային ֆոնդեր, ՅԿ ֆոնդեր և այլն) մասին:
5. Համայնքային ենթակառուցվածքների պորտֆելի վերաբերյալ տեղեկատվություն. համայնքի կողմից ղեկավարվող, ոչ պետական ֆինանսավորմամբ ընդհանուր ակտիվների բոլոր տեսակները, պաշտոնապես օգտագործվող բոլոր ենթակառուցվածքները և հեռանկարային, ընդունված ծրագրերը: Պլանավորված միջամտությունները հատկապես կարևոր են գրանցման համար, քանի որ դրանք կարող են ընդունվել և օգտագործվել վերականգնման գործընթացում:
6. Ընդհանուր նախաաղետային տվյալները/պայմանները տուժած տարածքներում. Սա կներառի ժողովրդագրությունը, հիմնական տնտեսական և սոցիալական կառուցվածքները և սոցիալ-տնտեսական պայմանները (աղքատություն, ՄՉՀ և այլն):
7. Ինստիտուցիոնալ և քաղաքական միջավայր. Կարևոր է ապահովել, որ վերականգնման պլանավորումը և կարիքները համապատասխանեցվեն ոլորտի ազգային օրենքներին և քաղաքականությանը (և միջազգային փաստաթղթերին):

Ղաշտային տվյալների հավաքագրումը պետք է իրականացվի ոլորտային այլ գնահատման թիմերի հետ համատեղ՝ մոտեցումները ներդաշնակեցնելու և կոլեկտիվ տեղեկատվության և արդյունքների օգտագործումը առավելագույնի հասցնելու համար: Երկրորդական աղբյուրներից հասանելի տեղեկատվությունը պետք է մանրակրկիտ վերանայվի և վերլուծվի՝ որոշելու կարևոր տեղեկատվության բացերը և տվյալների անհամապատասխանությունը, որոնք պետք է լուծվեն դաշտային տվյալների հավաքագրման վաղ փուլերում:

ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՎՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ

Կարևոր է նշել, որ համայնքային ենթակառուցվածքների բնույթի պատճառով, որոնք հաճախ ներառում են ժամանակավոր, լրացուցիչ և ինքնուրույն կառուցվող կառույցներ, կառույցների մի մասը կարող է չհայտնվել պաշտոնական ակտիվների ցուցակներում, և տվյալները պետք է լրացվեն ըստ դաշտային այցելությունների և տուժած համայնքի կանանց և տղամարդկանց անմիջական ներգրավվածությամբ:

Քանի որ համայնքային ենթակառուցվածքները կարող են սերտորեն կապված լինել համայնքի կենսապահովման հնարավորությունների հետ, ելակետային

Կենսապահովման տեղեկատվության վերանայումը (եթե առկա է) կարող է ընդհանուր պատկերացում տալ ազդակիր համայնքներում համայնքային ենթակառուցվածքների տեսակների և կենտրոնացվածության որակական տեղեկատվության վերաբերյալ: Ազգային վիճակագրական մարմինների կողմից պարբերաբար անցկացվող տնային տնտեսությունների ազգային հետազոտությունները տրամադրում են օգտակար տնային տնտեսությունների վերաբերյալ տարանջատված տեղեկատվություն՝ ներառյալ մասնագիտական և կենսապահովման մասին վիճակագրությունը: Տնային տնտեսություններում առողջության և սնուցման հարցումները, եթե առկա են, կարող են օգտակար տեղեկատվություն տրամադրել ջրամատակարարման և սանիտարական ենթակառուցվածքների վերաբերյալ:

Կարևոր է ժողովրդագրական, զբաղվածության և կենսապահովման տվյալների վրա իրականացնել գենդերային վերլուծություն, քանի որ դա ավելի ամբողջական պատկերացում կտա համայնքի ենթակառուցվածքի կարիքների և առաջնահերթությունների գենդերային ձևերի մասին: Օրինակ, ցածր եկամուտ ունեցող բնակավայրերում կանայք կարող են լինել փոքր շուկայական առևտրի/միկրոձեռնարկությունների առաջնային օպերատորները և, հետևաբար, ավելի շատ տուժել շուկայի ցնցումներից: Շուկայի վերականգնումը իրական օգուտներ կունենա ինչպես կանանց, այնպես էլ նրանց աջակցող տնային տնտեսությունների համար:

Համայնքային կազմակերպությունների, ՀԿ-ների կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինները կարող են ունենալ զեկույցներ կամ հատուկ ուսումնասիրություններ՝ կենտրոնանալով տուժած տարածաշրջանի համայնքային կարողությունների, ռիսկերի և խոցելիության վրա: Համայնքի ակտիվների, ներառյալ ենթակառուցվածքների վերաբերյալ օգտակար տեղեկատվություն կարող է ստացվել այս հաշվետվություններից:

Համայնքային ենթակառուցվածքի ենթաուլորտը հատկապես կարիք ունի քարտեզագրման վրա հիմնված տեղեկատվության՝ վնասների չափը հասկանալու, ինչպես նաև վերականգնման գործընթացը պլանավորելու համար: Քարտեզագրման վրա հիմնված տվյալները ներառում են, բայց չեն սահմանափակվում դրանցով. տեղագրությունը, լանդշաֆտային առանձնահատկությունները, բնական ռեսուրսները, կառուցված միջավայրը և սոցիալական, հանգստի և առևտրային տարածքները: Կան քարտեզների, արբանյակային պատկերների և աշխարհագրական տեղեկատվության մի քանի մատակարարներ.

- ՄԱԿ-ի քարտեզագրական բաժինը և ՄԱԿ-ի գործառնական արբանյակային կիրառության ծրագիրը (UNOSAT) կարող են տրամադրել քարտեզներ և արբանյակային պատկերներ: Այս հարցումները պետք է համակարգված լինեն և համօգտագործվեն բոլոր համապատասխան գործընկերների հետ, որպեսզի յուրաքանչյուր շահագրգիռ կողմի հասանելի լինի նույն ռեսուրսները:

- Երկրա-տեղեկատվական համակարգերը (GIS) համակարգեր են նախատեսված թվային քարտեզների վրա տարածական տվյալներ ստեղծելու, կառավարելու, վերլուծելու և ցուցադրելու համար:
- Առցանց քարտեզները և աշխարհագրական տեղեկատվական ծրագրերը, ինչպիսիք են Google Earth-ը (արբանյակային պատկերներից և օդային լուսանկարչությունից ստացված պատկերների խոշորացումը) կարող են օգտագործվել աղետների ենթարկված տարածքները դիտելու համար: Այլ անվճար առցանց համագործակցային ցանցերը արդյունավետ աղբյուրներ են ամբոխից ստացված տվյալներ գտնելու համար (առցանց համայնքներից պահանջված ներդրումներ) և կարող են օգտակար գործիք ծառայել ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ սոցիալական կառուցվածքները քարտեզագրելու համար:

ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԳՐՄԱՆ ԵՎ ԸՆՏՐՈՒՄԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Ընտրանքի չափը պետք է որոշվի համաձայն ռազմավարության, որը համաձայնեցվել է ոլորտային գնահատման այլ խմբերի հետ խորհրդակցելով և համակարգելով՝ լրգիստիկ պահանջները օպտիմալացնելու և կոլեկտիվ ռեսուրսների օգտագործումը առավելագույնի հասցնելու համար: Ընտրանքները պետք է լինեն ներկայացուցչական և պետք է ընդգրկեն ենթակառուցվածքների տարբեր կատեգորիաների վնասներ ունեցող համայնքները (օրինակ՝ ցածր, միջին և ծանր): գնահատումը պետք է ընդգրկի համայնքի ողջ աշխարհագրական տարածքը և պետք է ներառի բոլոր փոքր ենթակառուցվածքները, համակարգերը և օբյեկտները, որոնք չեն ընդգրկված այլ ոլորտային գնահատման խմբերի կողմից:

5.3 ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱԼՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ԵՎ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԿՐԱ ՀԵՏԵՎԱԼՔՆԵՐԸ

Աղետի ընդհանուր ազդեցությունը տուժած համայնքային ենթակառուցվածքների պորտֆելի վրա պետք է ներառի.

- Համայնքի մուտքային ճանապարհներ. սրանք համայնքի ներքին ճանապարհները, հետիոտնային անցումները և հետիոտնային արահետներ են, որոնք ապահովում են մուտք դեպի ազգային կամ տեղական ճանապարհային համակարգ (գյուղական ճանապարհներ, համայնքի հողային անցուղիներ, տևից տուն կապող ճանապարհներ և այլն):
- Փոքր կառույցներ. սրանք փոքրածավալ և համատարբար էժան կառույցներ են,

որոնք կառուցված են տարբեր համայնքային նպատակներով (ջրահեռացման կառույցներ, խողովակաշարեր, արկղային հեղեղատներ, հետիոտնային կամուրջներ, հենապատեր, լանջերի պաշտպանություն, ափեր, փոքր ամբարներ կամ պաշտպանական պատեր, փոքր հողապատնեշներ, և այլն):

- Սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածքներ. սրանք փոքրածավալ ֆիզիկական ենթակառուցվածքներ են, որոնք մշակվել են տեղական նախաձեռնությունների միջոցով՝ համայնքի սոցիալ-մշակութային և տնտեսական բարգավաճման համար (դիցուք փոքր շուկաներ և ենթակառուցվածքները, ներառյալ ներքին արահետները, տնակները, ջրահեռացման ուղիները և այլն, համայնքային խանութները, համայնքային ռեսուրս կենտրոնները, կրոնական կենտրոնները, գերեզմանները, խաղահրապարակները և այլն):
- Համայնքի վրա հիմնված ջրամատակարարում և ջրահեռացում. սրանք համայնքներում կառուցված փոքր ենթակառուցվածքներ են՝ ըստ տեղական ջրամատակարարման և ջրահեռացման կարիքների (ջրամբարներ և ջրի աղբյուրներ, մատակարարման խողովակներ, լճակներ և ջրամբարներ, համայնքային ջրամատակարարման համակարգեր, պոմպակայաններ, խորը խողովակային հորեր, դրեյնաժային գծեր, թափոնների հեռացման և կոմպոստացման կայաններ և այլն):
- Կապի և վաղ նախազգուշացման համակարգեր. Սրանք ՏՀՏ-ի վրա հիմնված փոքր կայաններ են, որոնք բավարարում են տեղեկատվության, հաղորդակցության և վաղ ազդարարման հաղորդագրությունների վերաբերյալ կարիքները (համայնքային հեռախոսային կենտրոններ, համայնքի վրա հիմնված վաղ ազդարարման համակարգեր և կապի սարքեր և այլն):
- Համայնքահեն ոչ ավանդական էներգակայաններ. դրանք պատկանում են կենցաղային կամ համայնքահեն ապակենտրոնացված էներգիայի աղբյուրներին և վերականգնվող էներգիայի կայաններին, որոնք բավարարում են հեռավոր և մեկուսացված, ցանցից դուրս համայնքների էներգիայի կարիքները (կենսազազային կայաններ, արևային տնային համակարգեր: Էլեկտրաֆիկացման և համայնքի վրա հիմնված նմանատիպ ցածրարժեք տեխնիկական կայանների համար):
- Համայնքի կողմից կառավարվող փոքր և միկրո ձեռնարկություններ. սրանք կենցաղային կամ համայնքի կողմից ղեկավարվող միկրո ձեռնարկություններ են, որոնք խոցելի են և ենթարկված աղետներից ոչնչացման սպառնալիքին: Այս միկրո ձեռնարկությունները, ամենայն հավանականությամբ, կփլուզվեն աղետից հետո հավանական տեղական տնտեսական անկման արդյունքում (տնակային, խեցեգործական գործարաններ, ձկան վերամշակման գործարաններ, բրնձի, կեղևի և ագրոմշակման գործարաններ և այլն):

ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ, ԱՌԱՔՄԱՆ, ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԿՐԱ ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ

Աղետները կարող են լրջորեն վնասել համայնքի ենթակառուցվածքները և այդպիսով խաթարել համայնքի գործընթացները, որոնք կարևոր նշանակություն ունեն համայնքի կենսապահովման համար: Վնասի տեսակները կարող են ներառել.

- Ներքին և արտաքին ճանապարհային հաղորդակցության ոչնչացումը (նկատի ունեցե՛ք, որ արտաքին ճանապարհները կգնահատվեն ենթակառուցվածքի թիմի կողմից) համայնքը դարձնելով անհասանելի և էլ ավելի դժվարացնելով օգնության աշխատանքները;
- Սոցիալ-տնտեսական և մշակութային գործունեության խաթարում՝ համայնքում առաջացնելով հսկայական տնտեսական կորուստներ.
- Տեղեկատվական և հաղորդակցական ցանցերի խաթարում՝ դրանով իսկ ստեղծելով մեկուսացում և խոչընդոտներ օգնության և փրկարարական աշխատանքների համար.
- Ձրամատակարարման, ջրահեռացման և սանիտարական սարքավորումների խաթարում, ինչը կարող է հանգեցնել համայնքում առողջապահական խնդիրների ավելացմանը,
- Համայնքահեն փոքր և միջին ձեռնարկությունների ոչնչացում, որը ֆինանսական կորուստներ և շուկայի խաթարումներ է պատճառում տուժած շրջաններում՝ զոհերի ապրուստի համար առաջին անհրաժեշտության պարագաների սուր պակասի հնարավորությամբ:

ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅՆԵՐԻ ԿՐԱ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ

Տեղական համատեքստը գնահատվում է հաշվի առնելով կառավարման համակարգերի վրա աղետի պատճառած ազդեցությունը, բնույթն ու չափը, ներառյալ համայնքային կազմակերպությունների, ՀԿ-ների, տեղական իշխանությունների, համապատասխան պետական հաստատությունների (օրինակ՝ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը) և քաղաքականության միջավայրը: Կառավարման վրա ազդեցությունները կարող են ներառել.

- ճանապարհների, ենթակառուցվածքների շինարարության և սպասարկման ոլորտում տեղական ինքնակառավարման մարմինների/համայնքային ծառայությունների խափանումներ,
- Ջրի բաշխման և ջրահեռացման համակարգերի կառուցման և կառավարման ոլորտում տեղական ինքնակառավարման մարմինների/համայնքների ծառայությունների խափանում և այլ ծառայությունների կորուստ,

- Մշակութային և կրոնական գործընթացների խաթարում, համայնքային գործընթացների խաթարում, ինչպիսիք են համայնքահեն քննարկումները, որոշումների կայացման գործընթացները, համայնքների պաշտպանության գործընթացները, սոցիալական և մշակութային գործընթացները,
- Տեղական գործարարության և տնտեսական գործընթացների խախտումներ,
- Տոնդեկատվության փոխանակման և կառավարման տեղական գործընթացների խախտում:

ԱՎԵԼԱՑԱԾ ՌԻՍԿԵՐ ԵՎ ԽՈՑԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Գնահատման հիմնական տարրը ազդակիր համայնքների համար անմիջական ռիսկերի բացահայտումն է, մասնավորապես, նոր պոտենցիալ սպառնալիքները, որոնք կարող են վատթարացնել պայմանները, եթե ժամանակին անհրաժեշտ միջոցներ չձեռնարկվեն: Այս առումով նախանշվում են մեղմացման և պատրաստվածության առաջնահերթ միջոցառումներ՝ այլ աղետից կամ անվտանգության ներկայիս պայմանների հետագա վատթարացումից խուսափելու համար: Ստորև բերված են համայնքային ենթակառուցվածքների վրա աղետի ազդեցության որոշ հնարավոր ռիսկեր.

- Խոցելիության վիճակի վատթարացում. եկամտի և ակտիվների կորստի ռիսկի ավելացում. սոցիալական շահագործում և այլն;
- Առողջության հետ կապված վտանգների և ջրի գների բարձրացման ռիսկ;
- Սոցիալական և մշակութային ծառայությունների արժեքի բարձրացման ռիսկերը. հակասոցիալական գործունեության ռիսկերի բարձրացում և այլն;
- Առաջին անհրաժեշտության ապրանքների գների բարձրացման ռիսկ,
- Տեղեկատվության արգելափակման և մեկուսացման ռիսկերի ավելացում; տեղեկատվական ծառայությունների արժեքի բարձրացման ռիսկերը:

5.4 ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱԼՔՆԵՐԻ ԱՐԺԵՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

ՎՆԱՍԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱԼ ՇՐՋԱԼԱՌՈՒԹՅԱԼ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Համայնքային ենթակառուցվածքներում վնասի գնահատումը պետք է որոշվի ընթացիկ արժեքներով՝ արտահայտված վերանորոգման կամ փոխարինման ծախսերով: Վնասի արժեքը ավերված ֆիզիկական ակտիվների փոխարինման կամ վերանորոգման արժեքն է՝ նույն բնութագրերով և չափանիշներով, ինչ աղետից առաջ և օգտագործելով նույն միավորի ծախսերը, որոնք գործում էին աղետի պահին:

Կախված ենթակառուցվածքի տեսակից և վերականգնման համար անհրաժեշտ ջանքերի բնույթից՝ գնահատող թիմը, խորհրդակցելով տեղական փորձագետների հետ, պետք է կարողանա սահմանել «մասնակի վնասի» և «ամբողջական վնասի» շեմերը համայնքային ենթակառուցվածքների յուրաքանչյուր տեսակի համար: Որոշ երկրներում կիրառվող հիմնական կանոնը 0-15% վնասը համարում է «փոքր վնաս», որը կարող է վերականգնվել համայնքի կողմից փոքր ջանքերով, մինչդեռ 15-60% և 60-100% համապատասխանում են «մասնակի վնասին» և «ամբողջական վնասին», որը պահանջում է վերականգնման աջակցություն արտաքին աղբյուրներից դրանց վերանորոգման և վերակառուցման համար:

Աղյուսակ 1-ում ներկայացված է համայնքային ենթակառուցվածքների տարբեր տեսակների վնասների և հոսքի փոփոխությունների գնահատման պարզ մատրիցա: Այս ակտիվները պետք է գնահատվեն միայն այն դեպքում, երբ դրանք գործում են առանձին, համայնքային մակարդակով, կառուցված են ոչ ֆորմալ հատվածի կողմից և չեն հանդիսանում ֆորմալ համակարգի մաս:

ՏՆՏԵՍԱԿԱԼ ՇՐՋԱԼԱՌՈՒԹՅԱԼ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Համայնքային ենթակառուցվածքների վրա աղետային իրադարձության հետևանքով առաջացած անուղղակի ազդեցությունները կամ տնտեսական կորուստները կարող են գնահատվել համայնքի մակարդակում ապրանքների և ծառայությունների խաթարման ընթացիկ արժեքներով, որոշակի ժամանակահատվածում աղետի պահին մինչև ծառայությունների նախաաղետային վիճակին վերադառնալու պահը: Նման հետևանքների օրինակներ են արտադրության կորուստները, որոնք հանգեցնում են եկամտի կորստի կամ փոխադրման հետաձգման ծախսերի՝ համայնքային ճանապարհների վնասման պատճառով: Տնտեսական հոսքերի փոփոխությունները կարող են ներառել նաև միջանկյալ հավելյալ ծախսերը, որոնք առաջանում են հումքի մատակարարման հնարավոր խափանումների կամ դրանց բացակայության կամ նյութերի գների բարձրացման հետևանքով, մինչև հաստատվեն կայուն լուծումներ:

Ակտիվների ոչնչացումից բացի, անհրաժեշտ է գնահատել տնտեսական հոսքերի փոփոխությունը հետևյալ հոդվածներով.

- Քանդման և շինարարական աղբի հեռացման ծախսերը.
- Համայնքային ենթակառուցվածքների խոցելիության նվազեցման ծախսերը, ներառյալ հողի կայունացման, բնակելի տների պաշտպանության կամ կառույցների ամրացման աշխատանքները. և
- Ժամանակավոր օբյեկտների արժեքը այն ժամանակահատվածի համար, որի ընթացքում կառուցվում է նոր ենթակառուցվածքային համակարգը կամ վերանորոգվում են վնասվածները:

Համայնքային ենթակառուցվածքների արժեքի հաշվարկման ստանդարտ կանոններ չկան: Դրանք տարբերվում են ենթակառուցվածքների տեսակից և նաև ըստ տարածաշրջանի: Քանի որ համայնքային ենթակառուցվածքներն օգտագործում են աշխատատար մեթոդներ և օգտագործում են տեղական հասանելի ռեսուրսները, որոշակի կառույցի արժեքի վրա մեծապես ազդում են տեղական աշխատավարձի դրույթաչափերը և տեղական մատչելի նյութերի և սարքավորումների գները:

Համայնքային ենթակառուցվածքների ընդհանուր տեսակների միավորի գները սովորաբար հասանելի են տեղական ինքնակառավարման մարմիններում, մասնավորապես՝ տեխնիկական կամ ինժեներական միավորումներում: Բազմաթիվ զարգացող երկրներում տեղական ինքնակառավարման նախարարության ինժեներական բաժինները պահպանում են տարբեր տարածաշրջանների տեղական մակարդակի ենթակառուցվածքների սակագների թարմացված գրաֆիկները: Տեղեկատվության մեկ այլ հնարավոր աղբյուր կարող է հանդիսանալ հանրային աշխատանքների բաժինը: Եթե գինը հասանելի չէ որևէ կոնկրետ տեսակի ենթակառուցվածքի համար, գնահատմամբ զբաղվող ինժեները (կամ տեխնիկական փորձագետը) պետք է կարողանա որոշել արժեքը՝ վերլուծելով շինարարության մեթոդի յուրաքանչյուր քայլի համար պահանջվող ջանքերն ու ռեսուրսները և խորհրդակցելով համայնքի ներկայացուցիչների հետ:

Տնտեսական հոսքերի փոփոխության և վնասի գնահատումը կարող է չունենալ առավելագույն քանակական ճշգրտության: Սակայն այնուամենայնիվ պետք է ջանքեր գործադրվեն, որպեսզի այն լինի համապարփակ շրջանակում և ընդգրկի սոցիալ-տնտեսական, բնապահպանական և համայնքային կենսապահովման ասպեկտների վրա ազդեցությունների ողջ շրջանակը:

Գնահատողները կարող են ցանկանալ իրականացնել արագ ընտրանքային հետազոտություններ՝ բացահայտելու ֆիզիկական ակտիվների ամբողջական կամ մասնակի ոչնչացման հետևանքով համայնքի և/կամ նրա անդամների տնտեսական հոսքերի փոփոխությունը: Նման տեղեկատվությունը օգտակար կլինի, քանի որ

այն կարող է ծառայել որպես անձնական զուտ եկամտի վրա աղետի ազդեցության գնահատում: Գնահատողները պետք է կարողանան և սերտորեն աշխատել կենսապահովման թիմի հետ:

ՄԱԿՐՈՏՆՏԵՍԱԿԱԼ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ

Յարկ է նշել, որ ամենևին չի ակնկալվում, որ համայնքային ենթակառուցվածքների վրա հետևանքները կունենան որևէ էական տնտեսական ազդեցություն: ՀՆԱ-ի վրա, քանի դեռ կառավարությունը չի համաձայնել ընդունել հարկաբյուջետային նախաձեռնություն, որը մասամբ կֆինանսավորի վնասված կամ ավերված համայնքային ենթակառուցվածքների վերակառուցումը, այդպիսով ավելացնելով կառավարության ընթացիկ ֆինկալ ծախսերը:

5.5 ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐՈՒՄ ՄԻՋ-ՈՒՐՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ ԵՎ ՓՈԽԿԱՊԱԿՑՎԱԾ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ստորև բերված են միջոլորտային համակարգման, միջոլորտային կապերի, ինչպես նաև համայնքային ենթակառուցվածքի ենթալորտի խողկապակցված խնդիրների հետ կապված որոշ առանձնահատուկ նկատառումներ: Գնահատումը պետք է ցույց տա, թե վերականգնման գործընթացում ինչպես կարելի է լուծել այս խնդիրները և պետք է ներկայացնի միջոլորտային պայմանավորվածություններ, այլ ոլորտային թիմերի հետ՝ ապահովելու, որ դրանք պատշաճ կերպով լարտացույցվեն վերականգնման ռազմավարությունում: Համայնքային ենթակառուցվածքի գնահատման մեջ ներառված որոշ ակտիվների գնահատումը և վերանորոգումը կարող է ընկնել ՀԱԿԳ այլ ոլորտների պատասխանատվության ներքո, և գնահատման սկզբում անհրաժեշտ է համակարգում համընկնումներից խուսափելու համար: Հատկապես կարևոր է ապահովել, որ համայնքային ենթակառուցվածքի ենթալորտի գնահատման մեջ ներառված ենթակառուցվածքը չկրկնվի, այլ ավելի շուտ լրացնի մյուսների կատարած աշխատանքը՝ ապահովելու ամբողջական գնահատման և վերականգնման պլանավորման գործընթաց:

ՄԻՋ-ՈՒՐՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ

Համայնքային ենթակառուցվածքների հատվածի վերականգնման համակարգումը բազմակողմանի մարտահրավեր է, քանի որ ոլորտի վերականգնումը հիմնականում համայնքահեն գործընթաց է, և զարգացող երկրներում աղետների հետևանքով խոցելի համայնքները համակարգման կարողությունների լուրջ պակաս ունեն:

Համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման գնահատման, պլանավորման և իրականացման արդյունավետ համակարգումը չափազանց կարևոր է առնվազն հետևյալ երեք կարևոր պատճառներով:

<p>ՄԻՋ-ՈՂՈՐՏԱՑՈՒՄ ԿՂՈՐ</p>	<p>Համայնքային ենթակառուցվածքները ներկա են բազմաթիվ ոլորտներում, և, հետևաբար դրանց վերականգնումը պահանջում է ոլորտային վերականգնման այլ ծրագրերի հետ պատշաճ կերպով համակարգում և համապատասխանեցում: Օրինակ, համայնքային ուսումնական կենտրոնի վնասված ենթակառուցվածքը պետք է վերանորոգվի կամ վերակառուցվի այնպես, որ համապատասխանի կրթության ոլորտի վերականգնման ազգային ծրագրին: Պետք է կապեր հաստատվեն՝ ապահովելու համար, որ համայնքային մակարդակով կրթական ծառայությունները վերականգնվեն պատշաճ կերպով: Նմանատիպ համակարգման ջանքեր են անհրաժեշտ այլ տեսակի համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման համար, ինչպիսիք են համայնքային առաջնային առողջության կենտրոնները, հիմնական կամ զարկերակային ճանապարհային համակարգերը և այլն:</p>
<p>ՀԵՏԱԴՆԱԿԱՎՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿՐԿՈՒՐՑՈՒՄԻՆԵՐԻՑ ԽՈՒՍՊՈՒՄ</p>	<p>Չարգացման ազգային համատեքստում համայնքային ենթակառուցվածքը հանդիսանում է ազգային ենթակառուցվածքային համակարգի մանրակերտը, և, հետևաբար, կարևոր է, որ ՀԵ վերականգնումը տեղի ունենա վերականգնման ազգային ծրագրին համապատասխան: Հետևաբար, հիմնական ենթակառուցվածքների գնահատման խմբի հետ համակարգումը կարևոր է տեխնիկական կազմաձևման և պլանավորման հետևողականությունն ապահովելու համար, և ավելին՝ վնասների և կորուստների գնահատման կրկնությունից խուսափելու համար:</p>
<p>ԿԵՏԱՎՈՐՑՈՒՄԻՆԵՐԻ ՎԵՐԱԿԱՎՈՒՄԸ ԿՂԻՔՆԵՐԸ</p>	<p>Ամենակարևորը, համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնումն էականորեն կապված է տուժած համայնքներում ապրող մարդկանց ապրուստի միջոցների վերականգնման հետ: Իրականում, համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնումն ապացուցել է, որ այն ամենաարդյունավետ միջոցն է աղքատ խավերի համար աշխատատեղեր ստեղծելու և դրամական միջոցները տեղական տնտեսություններ ուղղելու համար: Հետևաբար, կենսապահովման ոլորտի հետ արդյունավետ համակարգումը չափազանց կարևոր է ՀԵ հատվածում իրականացվող միջամտությունները բացահայտելու և առաջնահերթությունն տալու համար, որոնք նպաստում են կենսամիջոցների արագ վերականգնմանը:</p>

Բացի վերը նշված պատճառներից, ոլորտային տարբեր գնահատման թիմերի միջև համակարգումը հաճախ պահանջվում է ազդակիր համայնքների և տեղական հաստատությունների և շահագրգիռ կողմերի հետ արդյունավետ և որակյալ քննարկումների շահագրգռվածությամբ: Առանձին առանձին կազմակերպվող հանդիպումներն ու խորհրդակցությունները հաճախ կարող են առաջացնել շփոթություն և տեղեկատվական բացեր:

Ոլորտային գնահատման խմբերի միջև ավելի լավ համակարգումը օգնում է լրգիստիկայի օպտիմալ օգտագործմանը և խնայում է ժամանակն ու ռեսուրսները հետադետային իրավիճակներում: Հավելված II-ը լրացուցիչ տեղեկատվություն է տրամադրում համակարգման նպատակների և հարակից հարցերի վերաբերյալ:

ԳԵՆԴԵՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՀԱՎԱՍԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սոցիալական հավասարությունը աղետից հետո վերականգնման ժամանակ կարևորագույն նկատառում է, քանի որ աղետները տարբեր կերպ են ազդում մարդկանց տարբեր խմբերի վրա, և անհրաժեշտ է արդար արձագանք: Վերականգնման գործընթացները կարող են ուժեղացնել սոցիալական անհավասարությունը կամ նպաստել տարբեր սոցիալական խմբերի միջև ավելի մեծ հավասարությանը, ինչպիսիք են տարիքային խմբերը (օրինակ՝ տարեցներ, ծնողագուրկ կամ առանց խնամակալի, ընտանիքից առանձնացված երեխաների, կամ երեխաների գլխավորած տնային տնտեսություններ), ինչպես նաև սեռը կամ էթնիկ պատկանելությունը: Սեռը հատկապես կարևոր է, քանի որ կանայք և տղամարդիկ ունեն տարբեր կարողություններ և աղետի հաղթահարման տարբեր ռազմավարություններ, որոնք պետք է հասկանալ և արտացոլել վերականգնման ծրագրում, և քանի որ կանայք և աղջիկները հաճախ խտրականության են ենթարկվում և իզոլացվում համայնքիմ ենթակառուցվածքային կարիքների և առաջնահերթությունների հետ կապված որոշումներ կայացնելու գործընթացից:

Տարեցներն ու երիտասարդները հատկապես ենթարկվում են վտանգների՝ շարժունակության և ուրիշներից կախվածության իրենց հարաբերական խոցելիության պատճառով, և ունեն հատուկ զգայունություն աղետների նկատմամբ, երբ դրանք տեղի են ունենում: Նմանապես, այդ խմբերի օգնությունից և ապաքինումից դուրս մնալու ռիսկը մեծ է, և դրանք հաճախ կպահանջեն հատուկ ջանքեր և մոտեցումներ:

ԱՅԿ-ի գնահատականներով՝ աշխարհի բնակչության 7-ից 10 տոկոսն ապրում է այս կամ այն ձևի հաշմանդամությամբ: Այս բնակչությունը աղետներից չափազանց խոցելի է, և պահանջում է բարձր մակարդակի ուշադրություն և աջակցություն, որպեսզի վերականգնվի խնամքի կորստից և միջավայրից, որից սովորաբար կախված է: Այս առումով համայնքի ենթակառուցվածքների արդիականացման պլանավորման ժամանակ հնարավորության դեպքում պետք է կիրառվի ներառական նախագծման սկզբունքը: Այս սկզբունքն ընդունում է, որ բոլորը, ոչ միայն հաշմանդամություն ունեցող անձինք, անցնում են կյանքի այնպիսի շրջաններ, երբ վիճարկվում են իրենց կարողությունները՝ մանկություն, հիվանդություն և ծերություն: Որպես այդպիսին, կարևոր է պլանավորել բավարար հասանելի, անվտանգ և էկոլոգիապես մաքուր ֆիզիկական լուծումների ներդրումը, ինչը կրկին կհեշտացնի բոլոր մարդկանց կողմից ենթակառուցվածքների օգտագործումը:

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՆՎԱԶԵՑՈՒՄ

Համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնումը պետք է որդեգրի դիմակայուն ուղի և պետք է գործադրի հնարավոր բոլոր ջանքերը՝ վերակառուցելու և հաստատելու կայուն ենթակառուցվածքներ՝ համայնքի կյանքը պաշտպանելու և ապագա աղետների

ցնցումներից կենսամիջոցները պաշտպանելու համար: Հետևաբար, աղետների ռիսկի նվազեցումը (ԱՌՆ) պետք է գործի որպես վերականգնման գործընթացն առաջ մղելու հիմնական շարժիչ ուժը, որն արդյունավետ կերպով կարտացոլի առկա աղետների ռիսկերը և նվազեցնի ապագա աղետների ռիսկերը:

Համայնքային ենթակառուցվածքները սովորաբար տեղական մակարդակում կառուցված ֆիզիկական ենթակառուցվածքների ամենաթույլ տեսակն են, և դրանք խոցելի են դարձնում ինչպես ենթակառուցվածքները, այնպես էլ համայնքը աղետների ցնցումների նկատմամբ: Հավելված II-ում ներկայացված է աղյուսակ, որը ցույց է տալիս համայնքային ենթակառուցվածքների վրա վտանգների ընդհանուր ազդեցությունը:

ՀԱԿԳ համատեքստում կառուցվածքային խոցելիության վերաբերյալ խորը տեխնիկական հետաքննություն միշտ չէ, որ հնարավոր է: Համայնքային ենթակառուցվածքների խոցելիությունը կարող է գնահատվել տեսողական կամ կառուցվածքային հետազոտության, կամ երկուսի համակցման միջոցով: Տեսողական հետազոտությունը հաճախ համարվում է առավել իրագործելի մոտեցում ՀԵ վերականգնման համատեքստում, և դա օգնում է որոշել գոյություն ունեցող կառուցվածքների վիճակը՝ հիմնվելով տարիքի, տեսակի և կառուցվածքի կայունության, շրջակա միջավայրի պայմանների և սեյսմիկ ռիսկի ուսումնասիրության վրա: Տեսողական այլ միջոցներ ներառում են.

- Նախագծային դասավորության և տեխնիկական կոնֆիգուրացիայի վերլուծություն, ներառյալ կառուցվածքային համակարգը, չափերը, տարրերի երկրաչափությունը, հեռավորությունը, բեռնման համակարգերը և այլն;
- Մանրամասն կառուցվածքային վնասի ստուգում և քարտեզագրում, օրինակ. փխրունությունը, ճաքճքումները կոռոզիան, գունաթափումը և այլն;
- Շինարարության որակի գնահատում;
- Աշխատանքի գնահատում; և
- Օգտագործված նյութերի և դրանց որակի ստուգում
- Ստորև ներկայացված են համայնքային ենթակառուցվածքների դիմակայուն վերականգնման խթանման համար առաջարկվող մի քանի գործողություններ/ քայլեր.
- Համայնքի կարողությունները պետք է մշակվեն՝ համայնքի աղետների ռիսկի նվազեցման պլան պատրաստելու համար՝ համայնքի ակտիվների, խոցելիության համակարգված քարտեզագրման և աղետների ռիսկի բացահայտման միջոցով: Համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնումը պետք է բխի համայնքի աղետների ռիսկի նվազեցման ծրագրից և պետք է նպատակաուղղված լինի

համայնքի կարողությունների զարգացմանը և համայնքի դիմակայունության խթանմանը:

- Համայնքային ռիսկերի մանրամասն գնահատում կիրականացվի տեղական մակարդակում տարբեր շահագրգիռ կողմերի ներգրավմամբ: Պարտադիր նպատակն է ներգրավել տեղական բնակչությանը խորհրդակցական գործընթացում, հասկանալու համար թե ինչպես արդյունավետորեն խուսափել ապագա աղետների սպառնալիքներից և ապագայում պաշտպանել համայնքի բնակչության կյանքն ու ապրուստը: Տեղական մակարդակում կսկսվի լայնածավալ խորհրդատվական գործընթաց՝ որոշելու, գնահատելու, ինչպես նաև ուսումնասիրելու համար տեղական շահագրգիռ կողմերի կոմիտեից առաջարկվող տարբերակները՝ ապագա աղետների ռիսկերը նվազեցնելու համար:
- Ռիսկերի գնահատման արդյունքների հիման վրա մշակել աղետների ռիսկերի նվազեցման գործողությունների ծրագիր, ներառյալ տեղական մակարդակներում կառուցվածքային միջոցառումները (օրինակ՝ փոքրածավալ ջրհեղեղների դեմ պայքարող կառույցների կառուցում) համայնքների մասնակցության մոտեցումների միջոցով:
- Համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնումը պետք է արտացոլի առկա աղետների ռիսկերը և պետք է ներառի անհրաժեշտ դրույթներ (օրինակ՝ համապատասխանություն շինարարական կանոններին, հեղեղումների ամենաբարձր մակարդակը, բամու առավելագույն արագությունը և այլն)՝ ռիսկերից պաշտպանող ենթակառուցվածքների վերականգնման համար:
- Գործընթացը պետք է ապահովի, որ համայնքները հասկանան և գործնական գիտելիքներ ունենան վտանգադիմացկուն շինարարական նյութերի և տեխնիկայի վերաբերյալ:
- Վերականգնման պլանավորման ընթացքում պետք է իրականացնի ռիսկերի գնահատում համայնքային կարևոր ենթակառուցվածքների և տեղանքների համար, ինչպիսիք են ջրի պոմպերի, դրենաժային կառույցների, կոշտ թափոնների կոմպոստացման կայանների համար և այլն:
- Շինանյութեր արտադրողները և մատակարարները պետք է տրամադրեն տեղեկատվություն, գործիքներ և ուղեցույց՝ իրենց նյութերի անվտանգ և ճիշտ օգտագործման վերաբերյալ: Օրինակ, ցեմենտ օգտագործելիս ձեռնոցների և կոշիկների տրամադրումը, կամ իրազեկության բարձրացումն այն մասին, թե ինչպես է ցեմենտը խառնվում և արդյունավետ օգտագործվում և այլն:
- Փոքր ձեռներեցներին պետք է աջակցություն ցուցաբերել արտակարգ իրավիճակներում գործելու բիզնես պլաններ մշակելու համար:

5.6 ՈԼՈՐՏԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վերականգնման ռազմավարությունը պետք է համապատասխանեցվի ազգային օրենսդրությանը և ոլորտի զարգացման գործող քաղաքականությանն ու ռազմավարությանը: Բացի այդ, պետք է ընդունվեն ներկայիս լավագույն փորձը:

ՈԼՈՐՏԻ ՎԱՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՏԵՍԼԱԿԱՆ ԵՎ ՈՒՂՈՐԴՈՂ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐ

Տեսլականը նկարագրում է համայնքային ենթակառուցվածքի ենթաոլորտի վերականգնման ցանկալի երկարաժամկետ արդյունքը, որը պետք է ներառի միջոցառումներ՝ բարելավելու ոլորտի արդյունավետությունը և համապատասխան տեխնոլոգիաների և փորձի միջոցով կառուցելու դիմակայուն համայնքներ:

Համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման համար պետք է սահմանվեն ուղղորդող սկզբունքներ՝ ոլորտի վերականգնման ռազմավարությանը տեղեկացնելու և վերականգնման գործընթացը արդյունավետ, թափանցիկ և հաշվետու ձևով առաջնորդելու համար: Դրանք պետք է համաձայնեցվեն ոլորտային թիմի ներսում կառավարության ղեկավարությամբ: Ստորև բերված են վերականգնման ուղղորդող սկզբունքների մի քանի օրինակ:

- Արձագանքել բնակչության բոլոր տարիքի ազդակիր կանանց և տղամարդկանց հստակ կարիքներին և առաջնահերթություններին,
- Բացահայտել և կենտրոնանալ առավել խոցելի և առավել տուժածների վրա՝ ապահովելով նրանց լիարժեք մասնակցությունը իրենց կարիքների և առաջնահերթությունների վերաբերյալ որոշումների կայացմանը,
- Վերականգնել կարողությունները և հնարավորությունները,
- Աջակցել ինքնաբուխ վերականգնման գործընթացներին,
- Ապահովել ենթակառուցվածքների վերականգնման ռազմավարության նկատմամբ տեղական/ազգային սեփականությունը և առաջնորդությունը,
- Աշխատել քաղաքացիական հասարակության, դոնորների, ՀԿ-ների, ՀԲ-ի և ՄԱԿ-ի այլ գործակալությունների հետ համագործակցությամբ,
- Ապահովել սիներգիա մարդասիրական գործողությունների և զարգացման նպատակների հետ,
- Հաշվի առնել և աջակցել քաղաքաշինության գյուղական զարգացման և կայուն զարգացման ազգային ռազմավարություններին,
- Ամրապնդել ԱՌՆ ազգային և տեղական պլանները,

- Թեև համայնքային ենթակառուցվածքների նախագծումը հիմնականում կկարգավորվի ինժեներական ստանդարտներով և տեխնիկական դրույթներով, կարևոր են նաև հետևյալ տեխնիկական նկատառումները.
- Համատեքստին և տեղանքին հատուկ գործընթաց, որը պետք է համապատասխանի ազդակիր շրջանների համար կիրառելի իրավական դրույթներին և չափանիշներին:
- Նախագծման գործընթացը պետք է առաջնորդվի գործող պլանավորման և շինարարության ուղեցույցներով, գլխավոր հատակագծերով և հեռանկարային նախագծերով (եթե այդպիսիք կան):
- Վերականգնման գործընթացում պետք է օգտագործվեն տեղական ռեսուրսները, տեղական հասանելի նյութերը և առկա գիտելիքները:
- Վերականգնման գործընթացը պետք է հաշվի առնի աղետից հետո բեկորներից կամ փլատակների միջից արդյունահանվող շինանյութերի հնարավոր վերամշակումը և արդյունավետ օգտագործումը:
- Նախագծման գործընթացը պետք է համապատասխանի և արտացոլի գեոլոգիային նկատառումները և զգայուն լինի մշակութային կարիքների նկատմամբ:

ՇԱՀԱՂԻՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Նախագծման տարբերակները պետք է քննարկվեն տեղական համայնքների հետ, որպեսզի արտացոլեն նրանց կարիքներն ու ակնկալիքները: Գործընթացը պետք է հաշվի առնի ռիսկերի նվազեցման տեղական պրակտիկաները և համայնքի հաղթահարման մեխանիզմները: Ելնելով ցածր եկամուտ ունեցող խիտ բնակավայրերում սովորաբար առկա գործոններից, օրինակ՝ բնապահպանական սպառնալիքներից և սահմանափակ ֆիզիկական տարածքից, պետք է մշակվեն նախագծային լուծումներ, որոնք կարող են արձագանքել միաժամանակ մի քանի մարտահրավերների: Տեխնիկական սպասարկումը ենթակառուցվածքային միջամտությունների կյանքի ցիկլի անբաժանելի մասն է, և, հետևաբար, նախագծման տարբերակները պետք է հաշվի առնեն համայնքի համար հարմար և համայնքի կողմից ղեկավարվող, կայուն պահպանման միջոցառումները:

Կարիքների գնահատման գործընթացում հիմնական մարտահրավերներից մեկը համայնքներում կանանց և տղամարդկանց իրական ներգրավումն է՝ ապահովելու, որ տեղական իմաստության և ավանդական գիտելիքների վրա հիմնված հստակ տեսակետներն ու կարիքները բացահայտվեն խորհրդատվական և մասնակցային գործընթացի միջոցով: Վերականգնման ծրագիրը պետք է արտացոլի համայնքի կարիքներն ու առաջնահերթությունները, քանի որ համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման հաջողությունը մեծապես կախված է համայնքից կանանց և

տղամարդկանց կատարած ընտրությունից, ինչպես նաև համայնքի ցուցադրած կարողություններից՝ վերականգնման ընթացքում պլանավորման, ծրագրավորման և իրականացման և մոնիտորինգի համար:

Թեև համայնքների հզորացումը աստիճանական և երկարաժամկետ գործընթաց է, համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման պլանավորման գործընթացը պետք է օգտագործի համայնքի կարողությունների զարգացման և վերականգնման գործընթացում համայնքի հզորացմանը նպաստելու բոլոր հնարավորությունները:

ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐ, ՆԵՐԱՌՅԱԼ ԱՎԵԼԻ ԼԱՎ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ

Վերականգնման հետևյալ կարիքները կարող են չկիրառվել աղետի բոլոր իրավիճակների համար, սակայն ուղեցույցը ներկայացնում է վերականգնման սովորական կարիքները, որոնք պետք է ուղղակիորեն կապված լինեն գնահատման արդյունքների հետ: Համայնքային ենթակառուցվածքի ենթաուղրտում վերականգնման ընդհանուր կարիքների գնահատումը պետք է հաշվի առնի.

- Քանդված ֆիզիկական ակտիվների վերանորոգում կամ վերակառուցում անվտանգ և գործունե համայնքի վերականգնման համար.
- Ծառայությունների մատուցման համակարգերի վերականգնում, ապրանքների և ծառայությունների հասանելիության վերականգնում.
- Կառավարման և սոցիալական գործընթացների վերականգնում.
- Անմիջական ռիսկերի փոխհատուցում և ավելի լավ կառուցում
- Միջոցներ՝ ուղղված մարդկային զարգացման ազդեցությանը:

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

Համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման ռազմավարական ուղղվածությունն ունի հատուկ համատեքստ և մեծապես կախված է վտանգների տեսակից և ազդեցության մեծությունից: Աջակցության հետևյալ ոլորտները սովորաբար կիրառվում են համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման համար և կարող են օժանդակվել վաղ վերականգնման փուլում: Կարևոր է նշել, որ այս թեմատիկ ոլորտները չպետք է դիտարկվեն որպես քայլ առ քայլ ուղեցույց, որտեղ իրականացման մի փուլը հաջորդում է մյուսին, այլ պետք է ներառվեն վերականգնման գործընթացի ընդհանուր պլանում և ըստ պահանջի ստանան առաջնահերթություն:

ՀԵՏԱՂԵՏԱՅԻՆ ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՏԵՂԱՆՔԻՆ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆ

Նպատակը աղետի հետևանքով առաջացած ավերածությունների, փլատակների և բեկորների հեռացման համար համայնքային տեղանքին հասանելիության ցանցի ապահովումն է: Շատ դեպքերում այս միջոցառումները հրատապորեն պահանջվում են օգնության և փրկարարական աշխատանքները հեշտացնելու, ինչպես նաև համայնքի աղետից տուժած բնակչության համար կարճաժամկետ աշխատանքի հնարավորություններ ստեղծելու համար: Փլատակների և բեկորների մաքրումը պետք է իրականացվի գործող բնապահպանական կանոններին և չափանիշներին համապատասխան: Վերականգնման և վերակառուցման փուլում դրանց արդյունավետ վերաօգտագործման համար պետք է պահպանվեն բազմակի օգտագործման շինանյութերը:

ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

Նախքան որևէ վերականգնման միջոցառումները աղետի և բնական վտանգների հակված տարածքներում պետք է իրականացվի ռիսկի գնահատում: Պետք է մշակվեն բնական վտանգների կանխարգելման պլաններ, որոնք ներառում են վտանգի քանակականացում, խնդիրների որակավորում, արդյունքում համապատասխան գոտիավորում (տարածքներ, որոնք ենթակա չեն լինի կառուցապատման) և կմշակվեն մեղմացման գործողությունների առաջարկություններ: Հնարավորության դեպքում, նախքան այլ կառույցների վերակառուցումը, պետք է կառուցվեն հենապատեր և հողի ապահովման համար օգտագործվող այլ միջամտություններ:

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՑԱՆՑԻ ԵՎ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄ

Աջակցությունը պետք է ներառի համայնքային մուտքի ճանապարհների ցանցերի վերանորոգում, վերակառուցում և արդիականացում՝ համապատասխան ջրահեռացման և այլ անհրաժեշտ կապակցող և պաշտպանիչ ենթակառուցվածքներով: Պարբերական աղետներից հետո ճանապարհների մասնակի վերանորոգումը և վերականգնումը ծախսարդյունավետ չէ, ոչ էլ տևտեսապես կայուն է: Ճանապարհների և այլ ենթակառուցվածքների վերականգնման պլանավորման ընթացքում ընդհանուր քաղաքային տարածքը պետք է ներառվի հատակագծերում: Հասարակական տարածքի վերականգնումն ու ռաբիլիտացիան սոցիալապես ինտեգրված քաղաքային միջավայրերի կառուցման կարևորագույն մասն է: Տեղական հանդիպումների վայրերը, որոնք մոտ են կացարաններին, հատկապես կարևորվում են բարձր խտությամբ ոչ ֆորմալ բնակավայրերում, քանի որ հանրային տարածքի հասանելիությունը ընձեռում է նաև եկամուտ ստանալու հնարավորություններ:

ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ և ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔԱԿԱԶՄԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄ

Այնպիսի դեպքերում, որոնք չեն ընդգրկվում WASP վերականգնման ծրագրերով, անհրաժեշտ է աջակցել համայնքային ջրամատակարարման և ջրահեռացման օբյեկտների վերականգնմանը, ներառյալ, ջրի մաքրման կայանների վերատեղադրումը, խողովակային ջրհորների տեղադրումը; ջրամատակարարման խողովակների վերանորոգումը; անձրևաջրերի հավաքման կառույցների տեղադրումը; համայնքների համար համապատասխան սանիտարական տեխնիկայի ապահովումը և կոշտ թափոնների հեռացման համակարգերի ստեղծումը:

ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԵՎ ՏԻՄ ՀԱՄԱՐ

Վերականգնման գործընթացը հնարավորություն է տալիս ապահովելու դիմակայուն զարգացում և աջակցում է վերականգնմանը: Այն պետք է նպատակաուղղված լինի համայնքի, տեղական իշխանությունների և այլ շահագրգիռ կողմերի կարողությունների ձևավորմանը՝ անվտանգ և դիմակայուն համայնքների խթանման համար:

Կարողությունների զարգացման ջանքերը պետք է ներառեն տեղական ինժեներների, շինարարների, ատաղձագործների և այլ արհեստավորների մասնագիտացված ուսուցում անվտանգ և աղետներին դիմակայող շինարարության տեխնիկայի և մեթոդներին:

Կարողությունների զարգացման գործընթացը պետք է հնարավորություններ ընձեռի տեղական պաշտոնյաներին և համայնքի ղեկավարներին աղետներին դիմակայելու ստանդարտ տեխնոլոգիաներին ճիշտ ենթարկվելու համար: Պետք է կազմակերպվեն սեմինարներ և միջոցառումներ՝ համայնքի և տեղական ինքնակառավարման մարմինների պաշտոնյաներին տեղական մակարդակում աղետներին դիմակայող ենթակառուցվածքների զարգացման համար զգայուն դարձնելու համար:

Հետևյալ ուսումնական գործողությունները կարող են դիտարկվել որպես համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման գործընթացի մաս.

ԹԻՐԱԽ ԽՄԲԵՐ	ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ
<p>Համայնքի ղեկավարները, համայնքի տարբեր մասնագիտությունների ներկայացուցիչներ և տեղական շահագրգիռ կողմերը. այս առումով անհրաժեշտ է ապահովել համայնքի կանանց և տղամարդկանց հավասար կամ, նվազագույնը, ներկայացուցչական մասնակցությունը:</p>	<p>Առաջարկվող ուսուցում, որը կարող է իրականացվել համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման ժամանակ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Վերականգնման նպատակով համայնքի կառավարման հմտությունների ձևավորում • Կողմնորոշման և իրազեկման ուսուցում աղետադիմացկուն տեխնոլոգիաների և անվտանգության չափանիշների վերաբերյալ • Աշխատանքային իրավունքներ, առողջություն, անվտանգություն և շրջակա միջավայր • Գենդերային հիմնախնդիրները համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման գործում • Համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման մասնակցային մոնիտորինգ • Համայնքահեն սպասարկման միջոցառումներ • Աղետների ռիսկի նվազեցման կարողությունների զարգացում, ներառյալ ռիսկերի բացահայտումը և քարտեզագրումը, ռիսկերի նվազեցման տարբերակները և համայնքահեն վաղ ազդարարումը
<p>Տեղական արհեստավորներ, շինարարներ, տեխնոլոգներ (կ/տ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Աղետներին դիմակայուն շինարարության տեխնիկայի և մեթոդների ուսուցում • Աշխատանքային իրավունքներ, առողջություն, անվտանգություն և շրջակա միջավայր
<p>Տեղական պաշտոնյաներ, ՔՀԿ-ներ, տեղական այլ շահառուներ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Կողմնորոշման և իրազեկման ուսուցում աղետներին դիմակայուն տեխնոլոգիաների և անվտանգության չափանիշների վերաբերյալ • Տեղական աղետների ռիսկի կառավարում
<p>Տեղական գործարարներ և շահառուներ</p>	<p>Միկրո-գործարարության զարգացման հմտություններ և բիზեսի կառավարում</p>

ԱՎԵԼԻ ԼԱՎ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

Գնահատումը պետք է բացահայտի ռիսկերի նախադրյալները և այն միջոցառումները, որոնք պետք է ձեռնարկվեն վերականգնման գործընթացում՝ ապագա ճգնաժամերից համայնքները պաշտպանելու համար: Սա արվում է խոցելիությունը նվազեցնելու և ռիսկերը հաղթահարելու կարողություններ ստեղծելու և այս հայեցակարգը քաղաքաշինության և շինարարության որոշումների մեջ գործնականում ներառելու նպատակով: Ավելին, դա արվում է շինարարական կանոնների մշակման և կիրառման, ստանդարտներին համաձայն վերակառուցման և ապօրինի ենթակառուցվածքներին գրանցման հնարավորություն ընձեռելու համար: Համայնքային ենթակառուցվածքները տեխնիկական աջակցությամբ և ակտիվ միջոցներով կարող են վերականգնվել այնպես, որ լուծվեն ռիսկերի հիմքում ընկած պատճառները և ապագայում նվազագույնի հասցվեն խոցելիությունները: Որպես այդպիսին, շատ կարևոր է սերտ համակարգումը ԱՌՆ գնահատող ոլորտային թիմի հետ:

Գնահատումը բացահայտում է համապատասխան տեխնոլոգիաներ և պրակտիկա, որոնք կարող են արդյունավետ լինել հայտնի սպառնալիքներից համայնքների և

Նրանց ենթակառուցվածքների պաշտպանության համար: Սա ներառում է տեղական գիտելիքները և հաղթահարման դրական ռազմավարությունները, որոնք կարող են աջակցել, ինչպես նաև հաղթահարման վնասակար ռազմավարությունները, որոնցից կարելի է խուսափել վերականգնման գործընթացում: Նշված միջոցառումները ներառված են ոլորտի վերականգնման ռազմավարության մեջ և արտացոլվում են վերականգնման ազգային շրջանակում:

Անհրաժեշտ է հաշվի առնել նաև բնական ռեսուրսների կառավարման տեխնոլոգիաները և գործելակերպերը, հատկապես այնպիսիք, որոնք վերացնում են ռիսկի հիմքում ընկած գործոնները և համայնքային ենթակառուցվածքներն ավելի դիմակայուն են դարձնում: Օրինակները ներառում են ջրի ուժեղացված կառավարումը՝ ջրհեղեղները նվազեցնելու համար, հողապաշտպան համակարգերը, որոնք օգտագործում են ծառերն ու թփերը որպես ապաստարանի գոտիներ, հողմապատնեշեր և կենդանի ցանկապատեր:

Վերականգնման գործընթացում կառուցված նոր ենթակառուցվածքի անվտանգ տեղակայումը և նախագծումը առանցքային են ավելի լավ կառուցելու և ռիսկերը նվազեցնելու համար: Դրան հասնելու համար անհրաժեշտ կլինի գնահատել հետևյալը.

- Վտանգված կամ ռիսկին ենթարկված ենթակառուցվածքները,
- Որոշեք՝ անվտանգ է արդյոք նույն վայրում համայնքի վերակառուցելը թե այլ վայրում վերաբնակեցմանն աջակցելու անհրաժեշտություն կա: Եթե այո, ապա որոշել, թե որտեղ և ինչպես,
- Հողի սեփականության իրավունքի հնարավոր խոչընդոտները, որոնք պետք է լուծվեն՝ ապահով հողօգտագործում և ավելի ապահով բնակարանաշինությունն ապահովելու համար,
- Ափամերձ/լճափնյա գոտիավորման ներդրում՝ ապագա ռիսկերը նվազեցնելու համար,
- Օրենքներ, քաղաքականություն, կանոնակարգեր և կառավարման պրակտիկա, որոնք կարող են փոփոխության կարիք ունենալ:

ՈՒՈՐՏԱՅԻՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Վերականգնման ռազմավարության վերաբերյալ ՀԱԿԳ ուղեցույցի համաձայն՝ համայնքային ենթակառուցվածքների ենթաօլորտի վերականգնման պլանը պետք է ձևակերպվի արդյունքների վրա հիմնված մոդելի համաձայն և, հետևաբար, ներառի 1) առաջնահերթ կարիքները, 2) պահանջվող միջամտությունները, 3) ակնկալվող արդյունքները, 4) վերականգնման ծախսերը: և 5) նախատեսված արդյունքները:

Արդյունքների վրա հիմնված վերականգնման պլանի ցուցիչ օրինակ.

ՎԵՐԱԿԱՆՔՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՊ ԿԱՐԻՔՆԵՐ	Աջակցել մարզում աղետից տուժածներին վնասված համայնքային ենթակառուցվածքների վերանորոգման և վերականգնման հարցում:
ՄԻՋԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	<ol style="list-style-type: none"> Շինանյութերի մատակարարում Տրամադրել վերակառուցման համար տեխնիկական աջակցություն Կարողությունների զարգացման ուսուցման աջակցություն
ՄԻՋԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	<ol style="list-style-type: none"> Վերակառուցված 4 շուկաներ Մաքրվել և նորոգվել է 10 մուտքի ճանապարհ և արահետ Ստեղծվել է 2 ուսումնական կենտրոն և վերապատրաստվել է կառավարության 50 աշխատակազմ
ՎԵՐԱԿԱՆՔՆԱԿԱՆ ԳԻՆ	\$4,330,000
ԱՎԿԱՎԱԿՈՂ ԱՐԴՅՈՒՄԸ	20,000 տուժած մարդիկ վերականգնել են հիմնական համայնքային ենթակառուցվածքների հասանելիությունը:

ՎԵՐԱԿԱՆՔՆԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԵՐԹԱՎԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄ

Ոլորտի վերականգնման կարիքները պետք է առաջնահերթ լինեն և ըստ անհրաժեշտության դասակարգվեն (կարճաժամկետ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ): Չափանիշները կարող են մշակվել ենթաոլորտային թիմի կողմից (կամ նախկինում` ՀԱԿԳ թիմի կողմից)` առաջնահերթությունների մշակման գործընթացը առաջնորդելու համար: Աղետայի իրադարձությունից հետո համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման անմիջական նպատակն է դյուրացնել փրկարարական և օժանդակության գործողությունները` համայնքային ճանապարհների ժամանակավոր վերանորոգմամբ և կապի համակարգերի վերականգնմամբ` ավելի լավ համակարգման և տեղեկատվության կառավարման համար: Ավելին, պետք է շտապ վերականգնվեն խմելու ջրի մատակարարման և սանիտարական սարքավորումները` տուժած համայնքում առողջության երկրորդական վտանգները մեղմելու համար:

Համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման միջնաժամկետ նպատակն է աջակցել համայնքի կենսապահովման և տնտեսական վերականգնմանը, ինչպես նաև ենթակառուցվածքների վերականգնման աշխատանքների համակարգված իրականացման միջոցով հեշտացնել հիմնական ծառայությունների հասանելիությունը: Ռազմավարությունը պետք է մշակվի համայնքի կողմից ինքնաբերա վերականգնման ջանքերը հեշտացնելու և լրացնելու համար:

Համայնքային ենթակառուցվածքների ավելի երկարաժամկետ նպատակը կլինի ազդակիր համայնքների, տեղական ինքնակառավարման հաստատությունների և համապատասխան ազգային իշխանությունների կարողությունների զարգացումը և համայնքային ենթակառուցվածքների կայուն վերականգնման ապահովումը` անդրադառնալով աղետների հիմքում ընկած ռիսկերի և համայնքի խոցելիության

արմատական պատճառներին: Պետք է ստեղծվեն հատուկ կարողություններ և ինստիտուցիոնալ մեխանիզմներ՝ ապահովելու համայնքի վերահսկողությունը և համայնքում ենթակառուցվածքների վերականգնման մասնակցային մոնիտորինգը: Պետք է օգտագործել հնարավորությունները ազգային և տեղական մակարդակներում անվտանգության չափանիշների վերաբերյալ իրազեկվածություն բարձրացնելու և համայնքային ենթակառուցվածքների զարգացման և պահպանման գործում դիմակայունության մշակույթը խթանելու համար:

Համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման հիմնական նպատակները ստրբեր փոփոխում:

ՓՈՒՆԵՐ	ԺԱՄԿԵՏՆԵՐ
Անհապաղ	<p style="text-align: center;">ՅԻՄՆԱԿԱԼ ՆՊԱՏԱԿ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Վերականգնել/վերանորոգել կրիտիկական հեռահաղորդակցության միջոցները՝ օգնելու օժանդակության մատակարարումանը և կյանքեր փրկելու համար: • Վերականգնել կապի ցանցերը և վաղ ազդարարման համակարգերը՝ տեղեկատվության տարածման և ավելի լավ համակարգման համար: • Մշակել վնասված համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման միջնաժամկետ և երկարաժամկետ ծրագրեր՝ ներառյալ տեխնիկական նախագծերը և գծագրերը՝ հետևելով բազմակողմանի մոտեցումներին և հաշվի առնելով աղետների ռիսկի նվազեցման, գեղեցիկության և բնապահպանական նկատառումները: • Չարգացնել տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ՀԿ-ների և համայնքահեն կազմակերպությունների կարողությունները ենթակառուցվածքների վերականգնման համակարգման, պլանավորման և իրականացման համար:
Միջնաժամկետ	<ul style="list-style-type: none"> • Իրականացնել աշխատանքներ վնասված համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման ուղղությամբ: • Աշխատանքի հնարավորություններ ստեղծել տուժած համայնքների բնակիչների համար: • Իրականացնել գործողություններ՝ աջակցելու համայնքի կենսապահովման գործունեության և տնտեսական հնարավորությունների անհապաղ վերսկսմանը: • Աջակցել համայնքահեն ջանքերին՝ փոքր կառույցները վերականգնելու համար: • Հիմքեր և պայմաններ ստեղծել երկարաժամկետ կայուն զարգացման համար:
Հեռանկարային	<ul style="list-style-type: none"> • Ստեղծել կարողություններ և ամրապնդել համայնքային ինստիտուցիոնալ մեխանիզմները՝ համայնքային ենթակառուցվածքների վերականգնման ծրագրի իրականացման և մասնակցային մշտադիտարկման համար: • Խթանել անվտանգության չափանիշների և աղետների ռիսկի նվազեցման վերաբերյալ համայնքի իրազեկվածությանը և ձևավորել համայնքային մակարդակում դիմակայունության մշակույթ:

Վերականգնման ծրագիրը պետք է հաշվի առնի տեղի ունեցած խորհրդակցությունները, ինչպես նաև ազգային զարգացման նպատակներն ու քաղաքականությունը: Բացի այդ, կարևոր է, որ վերականգնման պլանը տեղեկացված հետևյալի վերաբերյալ.

- Վերականգնման մեջ ավելի լավ կառուցմանն ուղղված նկատառումների ինտեգրումը չի ընդգրկում զարգացման ազգային օրակարգը և չի առաջնորդվում միջազգային փորձագետների կամ զարգացման գործընկերների կողմից:
- Անդրադառնալով հիմնական ռիսկերին և խոցելիությանը, որոնք նպաստել են համայնքների, համակարգերի և ենթակառուցվածքների վրա ազդեցության/ ազդեցության չափին, և որոնցից կարելի է խուսափել:
- Հնարավորության դեպքում «ավելի լավ կառուցման» սկզբունքը նույնպես պետք է դրական ներդրում ունենա ընթացիկ աղետից հետո վերականգնման գործում:
- Մյուս ոլորտային թիմերի հետ խորհրդակցությունները և շփումները կարևոր են հակասական առաջարկություններից, բացթողումներից կամ համընկնումներից խուսափելու համար:

ԳՆԱԳՈՅԱՑՈՒՄ

Այս բաժինը բացատրում է, թե ինչպես են վերակառուցման և վերականգնման ծախսերը հաշվարկվում՝ ելնելով կանխատեսվող կարիքներից, և առաջարկում է իրատեսական մոտեցումներ ավելի լավ կառուցման համար ծախսերը գնահատելու համար: Սա պետք է արվի հաշվի առնելով հիմնարար վերականգնման ծախսերի, առկա ազգային բյուջեների և կլանման կարողությունների համամասնությունը:

Բոլոր ենթադրությունները, բանաձևերը և հղումները, որոնք օգտագործվում են բյուջեի յուրաքանչյուր տողային հոդվածի համար միավորի ծախսերի համար, պետք է հստակ լինեն:

ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀԱՄԱԳՈՐԾՎԱՅՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Ծրագրի այս ենթաբաժինը նկարագրում է ոլորտի վերականգնման գործընթացի հիմնական գործընկերությունները, համակարգման և կառավարման միջոցառումները, ինչպիսիք են.

- Կառավարության, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի հետ համակարգման պայմանավորվածությունները,
- Միջոլորտային պայմանավորվածություններ (այլ կլաստերների հետ,

ինչպիսիք են WASF-ը, շրջակա միջավայրը, աղետների ռիսկի նվազեցումը, առողջապահությունը, այլք),

- Ոլորտի վերականգնման գործընթացի վերաբերյալ Կառավարության շրջանակներում պայմանավորվածությունները,
- Միջգերատեսչական կառավարման պայմանավորվածություններ (օրինակ՝ համակարգող ստորաբաժանումների կամ համանման պայմանավորվածությունները, ստեղծվելիք օժանդակ ծառայությունները, ինչպիսիք են գրասենյակները, մարդկային ռեսուրսները և այլն):

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Այս բաժնում ներառվում է ոլորտային մշտադիտարկման և գնահատման պլանը՝ հաշվի առնելով հետևյալը.

- Ինչը պետք է ենթարկվի մշտադիտարկման և գնահատվի,
- Մշտադիտարկման և գնահատման համար անհրաժեշտ գործողությունները,
- Ով է պատասխանատու ՄԳ գործունեության համար,
- Երբ են նախատեսվում ՄԳ գործողությունները (ժամկետներ),
- Ինչպես են իրականացվում ՄԳ-ն (մեթոդները),
- Ինչ ռեսուրսներ են պահանջվում և որտեղ են դրանք հատկացվել:

ՀՂՈՒՄՆԵՐ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՕՐԱԿԱՐԳԻՆ

Այս ենթաբաժինը ուրվագծում է այն ուղիները, որոնցով ոլորտի վերականգնումը կկապվի և կաջակցի երկրի զարգացման նպատակներին և առաջնահերթություններին՝ հնարավորության դեպքում համապատասխանեցնելով վերականգնման գործընթացը ոլորտի ավելի լայն ռազմավարական զարգացման նպատակներին: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը.

- Կայուն զարգացման նպատակներին հասնելուն ուղղված ազգային նպատակները.
- Ազգային քաղաքականություն, աղբատության հաղթահարման ռազմավարություններ և համայնքային ենթակառուցվածքի հետ կապված այլ հիմնական գործիքներ. և
- ՄԱԿ-ի զարգացման պլանավորման գործիքներ (օրինակ՝ UNDAF):

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵՆԹԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՍԱՀՄԱՆԱՓՈՎՄՆԵՐԸ

Բացահայտեք ոլորտի վերականգնումը հաջողությամբ ավարտելու համար

արված հիմնական ենթադրությունները և հիմնական սահմանափակումները, որոնք հավանաբար կհանդիպեն վերականգնման գործընթացի ընթացքում՝ նշելով, թե ինչպես կարող են դրանք հաղթահարել:

ԳԼՈՒԽ 6

ՀԱԿԳ ԳՈՐԾՆԹԱՑԸ ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ
ՆԿԱԶԵՑՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

Աշխատության այս գլուխը նպատակ ունի ուղղորդել Աղետների ռիսկի նվազեցման (ԱՌՆ) գնահատման թիմին՝ հետադետային կարիքների գնահատման (ՀԱԿԳ) շրջանակներում: Այն նախատեսված է ԱՌՆ-ն ավելի լայն տեսանկյունից դիտարկելու համար, քանի որ այն վերաբերում է վերականգնման պլանավորմանն ու արձագանքմանը և չի ներառում առանձին ոլորտներին հատուկ ԱՌՆ այնպիսի նկատառումներ, ինչպիսիք են կենսապահովման միջոցները, կրթությունը, առողջապահությունը, գույքը և այլ:

ԱՌՆ հասկացվում է որպես «աղետների ռիսկերի նվազեցման հայեցակարգ և պրակտիկա՝ աղետների պատճառահետևանքային գործոնները վերլուծելու և կառավարելու համակարգված ջանքերի միջոցով, ներառյալ վտանգների և մարդկանց խոցելիության նվազեցման, գույքի, հողի և շրջակա միջավայրի խելամիտ կառավարման, և անբարենպաստ իրադարձությունների նկատմամբ պատրաստվածության բարելավման միջոցով»¹:

Աղետների ռիսկի նվազեցման կարևոր բաղադրիչներից մեկը աղետից հետո վերականգնման գործընթացն է, որն իրականացնելու առաջնորդող սկզբունքը «ավելի լավ վերակառուցելն» է՝ համաձայն Աղետների ռիսկի նվազեցման Սենդայի գործողությունների ծրագրի:

ԱՌՆ խնդիրների գնահատումը կենտրոնանում է հետևյալ հիմնական տարրերի վրա.

1. Ենթակառուցվածքներ և ակտիվներ. գնահատելով ԱՌՆ առնչվող հաստատությունների ենթակառուցվածքներին և ակտիվներին հասցված վնասը.
2. Ծառայությունների մատուցում. գնահատելով ԱՌՆ հաստատությունների կողմից մատուցվող ծառայությունների խափանումը և ազդակիր համայնքների համար դրանց հասանելիությունը.
3. Նոր և առաջացող ռիսկեր. գնահատելով այն ռիսկերը, որոնք կարող են առաջանալ աղետի հետևանքով, և բացահայտել դրանց լուծման համար անհրաժեշտ միջոցները, որոնք, եթե չլուծվեն, կարող են վատթարացնել աղետի պայմանները կամ վտանգի ենթարկել վերականգնման գործընթացը.
4. ԱՌՆ համակարգի արդյունավետությունը. գնահատել, թե ինչպես է ԱՌՆ համակարգը գործել կոնկրետ աղետի ռիսկի հետ կապված և բացահայտել այն բացերն ու կարիքները, որոնք պետք է արտացոլվեն վերականգնման ռազմավարության մեջ:
5. Ավելի լավ վերակառուցում. բացահայտել կարողությունների ամրապնդման այն միջոցառումները, որոնք անհրաժեշտ են դիմակայուն վերականգնում ապահովելու համար՝ կառուցելով ավելի լավ, քան կար նախկինում:

Ավելին, գնահատման թիմը լրացուցիչ ուղեցույց է տրամադրում, որտեղ առաջարկում է, ոլորտային գնահատման թիմերից՝ բացահայտել ոլորտին առնչվող ԱՌՆ խնդիրները և առաջարկել նրանց գործնական լուծումներ՝ ԱՌՆ-ն ոլորտային վերականգնման գործընթացում ինտեգրելու համար:

1 ՄԱԿ-ի աղետների ռիսկի նվազեցման գրասենյակի տերմինաբանություն

Կարևոր է նշել, որ աղետի հետևանքով բացահայտված թույլ կողմերը հաղթահարելու համար ազգային ԱՌՆ համակարգերի ամրապնդումը կարող է պահանջել երկարաժամկետ միջամտություններ, ինչպիսիք են օրենսդրության և ազգային քաղաքականության ներդրումը կամ թարմացումը, և նման երկարաժամկետ ընդգրկումը կարող է վերականգնման գործընթացում գործնական կամ իրագործելի չլինել: ԱՌՆ վերականգնման ծրագիրը պետք է ձգտի տրամադրել ռազմավարական տարբերակներ, որոնք և՛ կենսունակ են վերականգնման գործընթացի շրջանակներում, և՛ ֆինանսապես իրատեսական:

6.1 ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԵՐՏՈՒՄ

ԱՌՆ գնահատումը կենտրոնանում է ԱՌՆ-ի հետ կապված քաղաքականության, հաստատությունների վրա և ԱՌՆ հետ կապված այնպիսի պրակտիկայի և ավելի լավ վերակառուցման վրա, որոնք չեն ընդգրկված այլ ոլորտային գնահատականներում, ինչպիսիք են ԱՌՆ-ի համար պատասխանատու լիազոր ազգային հաստատությունները, ԱՌՆ-ի վերաբերյալ ազգային քաղաքականությունը, արտակարգ իրավիճակների արձագանքման մասնագիտացված հաստատությունները և այլն: Ինչպես նշվեց, այլ ոլորտային թիմերն ընդգրկում են ԱՌՆ ոլորտային այնպիսի նկատառումներ, ինչպիսիք են բնակարանային ոլորտում անվտանգ շինարարությունը և շինարարական կանոնների կիրառումը, աղետների ռիսկի նկատմամբ զգայուն բնական ռեսուրսների կառավարումը, աղետներին դիմակայող գյուղատնտեսությունը և այլն: Առանձին ՀԱԿԳ-ներում վերը նշված որոշ ասպեկտները կարող են չլուսաբանվել այլ ոլորտի թիմերի կողմից՝ տվյալ ոլորտի համար առկա մասնագիտական ներուժի բացակայության կամ այլ պատճառներով: Նման դեպքերում ԱՌՆ գնահատման թիմը պետք է կատարի այդ ասպեկտների գնահատումը և դրանք ներառի ԱՌՆ վերականգնման պլանում: ՀԱԿԳ-ի ընթացքում կարևոր կլինի իրականացնել միջոլորտային խորհրդակցություններ՝ ապահովելու տեղեկատվության և բոլոր տվյալների հավաքագրումը, որոնք նկարագրում են իրադարձության հետևանքները, և խուսափելու աղետի հետևանքների կրկնակի հաշվարկից:

Երկրում ինստիտուցիոնալ և քաղաքականության բարելավման վրա ազդելու տեսանկյունից ԱՌՆ գնահատման գործընթացի կառավարումը նույնքան կարևոր է, որքան գնահատման զեկույցի պատրաստումը: Վերականգնումը բարդ և երկար գործընթաց է, որը կախված է աղետից առաջ ստեղծված պայմաններից, կառավարության կարողություններից և աղետի ազդեցությունից: Ներքին և արտաքին գործընկերները պետք է միասին աշխատեն ծառայությունները վերականգնելու ուղղությամբ և կարողություններ ստեղծեն աղետների ռիսկի երկարաժամկետ նվազեցման համար:

ԱՌՆ խնդիրների գնահատումը հաճախ ղեկավարվում է երկրում ԱՌՆ-ի համար պատասխանատու լիազոր մարմնի կողմից: Սա ապահովում է ԱՌՆ գնահատման և

վերականգնման պլանի համապատասխանեցում ԱՌՆ ազգային համակարգի հետ: ԱՌՆ գնահատման թիմը պետք է ներառի ԱՌՆ մասնագետներ և/կամ ոլորտին առնչվող ԱՌՆ մասնագետներ Համաշխարհային բանկի (ՀԲ), Եվրոպական միության (ԵՄ) և ՄԱԿ-ի այլ գործակալություններից: Թիմը պետք է ունենա առնվազն մեկ ԱՌՆ համակարգի և վերականգնման փորձագետ, և մեկ ՀԱԿԳ մեթոդաբանությամբ վերապատրաստված ԱՌՆ փորձագետ: Եթե առկա են համակարգման մեխանիզմներ, ինչպիսիք են Աղետների կառավարման ազգային հանձնաժողովը, միջգերատեսչական մշտական կոմիտեի կլաստերը կամ ՀԿ-ների մարդասիրական ֆորում, նրանք պետք է հրավիրվեն մասնակցելու կամ նրանց հետ խորհրդակցելու՝ աջակցելու գնահատման գործընթացին, ապահովելու վերականգնման ծրագրին իրենց աջակցության ներդաշնակեցումը: Անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում այն կարող է ներառել նաև հիդրոոդերևութաբանական, կլիմայական, երկրաբանական վտանգների պետական փորձագետների և սոցիոլոգների:

Նախընտրելի է, որ այդ փորձագետները ներգրավված լինեն տեղական հաստատություններից. օր. օդերևութաբանական ծառայությունից, ազգային համալսարանի երկրաբանության բաժնից, շրջակա միջավայրի նախարարությունից, ջրային ռեսուրսների կառավարման, աղետների ռիսկի նվազեցման լիազոր մարմիններից և այլն: Պետք է մշակվեն հստակ դերեր և պարտականություններ և դրանք վերապահվեն համապատասխան գերատեսչություններին և շահագրգիռ կողմերին:

ԱՌՆ գնահատման թիմը պետք է աշխատի երկու լայն կատեգորիայի շահագրգիռ կողմերի հետ.

ա) նրանք, ովքեր կապված են վերականգնման ընդհանուր պլանավորման հետ և կարող են նպաստել ավելի լավ վերականգնմանը, ներառյալ ոլորտային նախարարությունները, և բ) նրանք, ովքեր պատասխանատու են երկրում ԱՌՆ համար: ԱՌՆ տարբեր ասպեկտների գործառնական պարտականությունները բաշխված են տարբեր նախարարություններում և գերատեսչություններում, որոնք տարբերվում են երկրից երկիր: Սովորաբար ցանկացած երկրում ԱՌՆ ինստիտուցիոնալ համակարգը կարելի է դասակարգել չորս կատեգորիայի.

1. ԱՌՆ համակարգման և քաղաքականության ուղղորդման համար առաջնային պատասխանատվություն ունեցող հաստատություն/ներ. օր. ներքին գործերի, արտակարգ իրավիճակների նախարարություն, աղետների կառավարման համար լիազոր ազգային մարմին և այլն;
2. Հաստատություններ, որոնք ունեն ԱՌՆ տարբեր ասպեկտների վերաբերյալ հատուկ պարտականություններ, օր.՝ Օդերևութաբանական ծառայություններ, քաղաքացիական պաշտպանություն, սեյսմիկ հետազոտությունների կենտրոններ, որոնողափրկարարական խմբեր, հրշեջ վարչություններ, Կարմիր խաչի/մահիկի

ազգային ընկերություններ և այլն;

3. Ոլորտային նախարարությունները և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, որոնք դերակատարում ունեն զարգացման պլանավորման մեջ ԱՌՆ ինտեգրման համար (հողօգտագործում, անվտանգ շինարարություն, արտավայրերի կառավարում, ջրի պահպանում և կառավարում, իրազեկում և կրթություն)։ օր. գյուղատնտեսություն, բնապահպանություն, կրթություն, քաղաքաշինություն, ջուր, տրանսպորտ, գենդերային/կանանց հարցեր/սոցիալական հարցեր: Որոշ երկրներում գրեթե բոլոր նախարարությունները կարող են ունենալ հնարավոր դեր ԱՌՆ ոլորտում:
4. Մասնավոր հատված և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպություններ (ՔՀԿ); օր. ապահովագրական ընկերությունները, բիզնես ասոցիացիաները, ներառյալ միջազգային ՀԿ-ները, համայնքային կազմակերպությունները և կանանց կազմակերպությունները և այլն:

Թիմը պետք է խորհրդակցի շահագրգիռ կողմերի, այդ թվում՝ բոլոր տարիքի կանանց և տղամարդկանց, ինչպես նաև տուժած բնակչության մարզիալացված կամ անապահով խմբերի (Էթնիկ, կրոնական և այլն) հետ՝ հասկանալու և հաշվի առնելու աղետի վերաբերյալ նրանց տարբեր փորձառությունները և դրանց հատուկ կարիքներն ու առաջնահերթությունները՝ վերակառուցման և վերականգնման համար: Այս բոլոր խմբերի հետ բովանդակալից քննարկումները հեշտացնելու համար կարող են պահանջվել հատուկ պայմանավորվածություններ, որոնք կարող են ներառել գնահատման թիմում գենդերային հավասարակշռությունը, միևնույն սեռի ներկայացուցիչների համար ֆոկուս խմբեր, մասնավոր հարցազրույցներ տղամարդկանց և կանանց հետ, գնահատման վայրի և ժամանակի վրա ուշադրություն այլն:

Հաշվի առնելով, որ ԱՌՆ-ը ճանաչվում է որպես միջճյուղային խնդիր և գիտակցվում է դրա կարևորությունը՝ վերակառուցելու համար ավելի լավ քան կար անցյալում, խորհուրդ է տրվում ձևավորել Դեկավարման հանձնաժողով, որը բաղկացած կլինի ոլորտի բոլոր համապատասխան շահագրգիռ կողմերից՝ վերահսկելու ԱՌՆ խնդիրների ինտեգրումը վերականգնման ռազմավարության մեջ: Հանձնաժողովը պետք է ղեկավարվի կառավարության կողմից և կարող է ընդգրկել Պլանավորման, Ներքին գործերի նախարարության (Քաղաքացիական Պաշտպանության), Շրջակա միջավայրի, Ջրային Պաշարների, Տրանսպորտի և այլ լիազոր մարմինների անդամներից, ՀԲ-ից, ԵՄ-ից, ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչներից: Ցանկացած այլ նախարարություն կարող է հրավիրվել Դեկավար հանձնաժողով՝ ելնելով աղետի բնույթից և տուժած երկրի աղետների ընդհանուր բնութագրից: Դեկավար հանձնաժողովը պետք է կանոնավոր կերպով հանդիպի՝ գործընթացն ուղղորդելու և առաջընթացը գնահատելու համար:

Սովորաբար ՀԱԿԳ վարժանքը սկսվում է ՀԱԿԳ վերաբերող բոլոր մասնակից

փորձագետների և ոլորտային թիմերի համար կողմնորոշման, վերապատրաստման վաժուկայամբ: Հաշվի առնելով ԱՌՆ բազմաոլորտային բնույթը՝ գնահատման թիմը պետք է կազմակերպի քննարկում ԱՌՆ-ի բազմաոլորտային բնույթի և ոլորտային վերականգնման գործընթացներում ԱՌՆ ինտեգրման ռազմավարությունների նիստի վրաբերյալ: Քննարկման ընթացքում թիմը կարող է պարզաբանել ԱՌՆ-ի ինտեգրման հիմնական հասկացությունները ոլորտային գնահատման մեջ և գործնական ուղեցույցներ տրամադրի յուրաքանչյուր ոլորտի համար: ՀԱԿԳ գործընթացի ընթացքում թիմը պետք է շարունակական կապ հաստատի այլ ոլորտային թիմերի հետ ԱՌՆ ինտեգրման հարցում նրանց առաջընթացի վերաբերյալ:

ԱՌՆ-ը միայն ինստիտուցիոնալ խնդիր չէ, որը պետք է լուծվի նախարարությունների և գերատեսչությունների կողմից: Այն մեծապես վերաբերում է տուժած համայնքների և ընդհանուր առմամբ հասարակության բոլոր խավերին, առանձին կանանց, աղքիկների, տղաների և տղամարդկանց առօրյա կյանքին և բարեկեցությանը: Հետևաբար, ԱՌՆ գնահատման թիմը պետք է ուսումնասիրի սոցիալ-մշակութային կառուցակարգերը և գործընթացները, ինչպես նաև դրանց փոխհարաբերությունները աղետների ռիսկերի առաջացման կամ նվազեցման գործում: Սա ներառում է աղետների ռիսկի և աղքատության, գենդերային հարցերի, բնակչության աճի, հանրային իրազեկվածության և որոշ դեպքերում սոցիալական մեկուսացման միջև կապը (որտեղ փոքրամասնությունների որոշ խմբերը ստիպված են ապրել ռիսկային վայրերում՝ իրենց կենսագործունեության բնույթի կամ էթնիկ պատկանելության հիման վրա մեկուսացման պատճառով): Թիմը պետք է վերլուծի նման գործոնները՝ գնահատելով աղետների ռիսկերի նկատմամբ հասարակության խոցելիությունը, ենթարկվածությունն ու պայմանները: Թիմը պետք է նաև ապահովի, որ ոլորտային թիմերը հաշվի առնեն այս գործոններն իրենց գնահատման ժամանակ՝ սեռի և տարիքի մանրամասնեցված տվյալների հավաքագրման և վերլուծության միջոցով: Ավելի ուշ, մինչ ավանավորվում է ավելի լավ վերակառուցել և բարելավել ԱՌՆ համակարգը, պետք է հատուկ առաջարկություններ արվեն դրանց լուծման համար:

6.2 ԵԼԿԵՏԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ

ԱՌՆ հիմնախնդիրների ինտեգրումը գնահատման և վերականգնման ռազմավարության մեջ արտացոլելու համար անհրաժեշտ է ավելի լավ հասկանալ երկրի ԱՌՆ համակարգը, կառուցվածքը, մեխանիզմներն ու գործընթացները, ինչպես նաև աղետներն արձագանքման, վերականգնման, ռիսկերի նվազեցման և ավելի լավ կառուցման հետ կապված նախկին փորձը: Այս ելակետային տեղեկությունը պետք է հավաքվի որպես գնահատման առաջին քայլ: Ստորև բերված են ելակետային տեղեկատվության օրինակներ, որոնք պետք է հաշվի առնել

ԱՌՆ համար անհրաժեշտ հաստատութենական մեխանիզմներն ու կարողությունները

- ԱՌՆ-ի համար գործող պատասխանատու ինստիտուցիոնալ մարմիններ և մեխանիզմներ,
- Աղետից տուժած տարածքներում ԱՌՆ-ին առնչվող կառավարչական շենքերի գույքագրում,
- Նախքան աղետը ԱՌՆ-ի հետ կապված կադրային և մարդկային ռեսուրսների կարողությունները՝ բոլոր մակարդակներում,
- ԱՌՆ-ի հետ կապված գործող օրենսդրական շրջանակներ և ազգային քաղաքականությունը.
- ԱՌՆ-ի տարեկան պետական բյուջե,
- Կաղ ազդարարման և ռիսկերի մասին տեղեկատվական համակարգերի առկայություն և դրանց արդյունավետությունը,
- ԱՌՆ-ն վերականգնման գործընթացին ինտեգրելու նպատակով գործող պետական քաղաքականությունները, ծրագրերը և/կամ պլանները,
- Կառավարության՝ ԱՌՆ-ի հետ կապված գիտելիքները և նախկին փորձը,
- ԱՌՆ-ում առաջընթացը մշակելու, պլանավորելու և հետևելու գոյություն ունեցող մեխանիզմներ, ինչպիսիք են ԱՌՆ-ի հիմնական ուղղման և մոնիտորինգի բազմաօլորտային հանձնաժողովները,
- Քաղաքացիական հասարակության մասնակցության մակարդակը ԱՌՆ քաղաքականության ձևավորման և որոշումների կայացման մեջ, և
- ԱՌՆ-ի համար տեղական իշխանությունների պարտականությունները և ռեսուրսները:

Ռիսկերի և խոցելիության մասին տեղեկություն

- Երկրում անցյալում տեղի ունեցած աղետների և դրանց հետևանքների և ազդեցությունների վերաբերյալ պատմական տվյալներ.
- Երկրում վտանգներին ենթարկվածության վերաբերյալ գիտական տվյալներ (ներառյալ հավանականությունը, հաճախականությունը, ինտենսիվությունը և մասշտաբը).
- Ռիսկերի ազգային և տեղական գնահատումների առկայություն, որը կարող է ներառել վտանգի, խոցելիության և/կամ ռիսկի քարտեզներ կամ ուսումնասիրություններ, որոնք հասանելի են որոշում կայացնողների և վտանգի տակ գտնվող բնակչության համար.
- Խոցելիության պայմանների որոշիչ գործոնների վերաբերյալ տվյալներ. օր.՝ աղբատության ցուցանիշներ, գենդերային ցուցիչներ և վերլուծություններ,

բնակչության աճի տեմպեր, անտառների հատում (տարեկան %), անասնաբուծության ձևեր, շենքերի խոցելիության վերլուծություն, մարդկանց իրազեկվածություն վտանգի մասին և այլն.

- Ազգային և ենթազգային մասշտաբներով աղետների ռիսկի և խոցելիության բացահայտման ցուցիչների համակարգեր, որոնք որոշումներ կայացնողներին հնարավորություն կտան գնահատել աղետների ազդեցությունը.
- Աղետների դեպքերի, սեռով պայմանավորված տվյալների, ազդեցության և կորուստների վերաբերյալ վիճակագրական տեղեկատվության առկայություն,
- Տարբեր վտանգների, դրանց ուժեղ և թույլ կողմերի վերաբերյալ վաղ ազդարարման և եղանակի կանխատեսման համակարգեր: Վերջինս պետք է ներառի ինչպես ենթակառուցվածքի գնահատումը, այնպես էլ ռիսկերի մասին տեղեկատվության վերլուծության և տարբեր շահագրգիռ կողմերին նախազգուշացումների տարածումը ազգային մակարդակից մինչև համայնքային մակարդակ:

Անցյալի փորձը և քաղված դասերը

- Աղետների ռիսկի խնդիրների և երկրում ԱՌՆ համակարգի գործունեության վերաբերյալ ուսումնասիրություններ կամ գնահատումներ.
- ԱՌՆ կարողությունների զարգացման և ապագա պլանների վերաբերյալ տարբեր շահագրգիռ կողմերի նախկին/գործող ծրագրերը,
- Արձագանքների վերլուծություն այն մասին, թե ինչպես են կառավարությունը, ՀԿ-ները, քաղաքացիական հասարակությունը, միջազգային կազմակերպությունները, մասնավոր հատվածը և համայնքները արձագանքել աղետներին անցյալում. արձագանքման ուժեղ և թույլ կողմերը,
- Նախորդող գնահատումներ, ուսումնասիրություններ և քաղված դասերի վարժություններ՝ կապված անցյալում վերականգնման ծրագրերի հետ՝ հատկապես դրանցում ԱՌՆ ինտեգրման վերաբերյալ:

Երկրի ներսում տեղեկատվության մի շարք աղբյուրներ կարող են տրամադրել վերը նշված ելակետային տեղեկատվությունը: Ստորև բերված է հնարավոր աղբյուրների ցուցադրական ցանկը.

- Աղետների կառավարման ազգային լիազոր մարմին/գրասենյակ;
- Աղետների կառավարման ենթազգային/տարածաշրջանային մարմիններ;
- Քաղաքացիական պաշտպանություն;
- Կարմիր խաչի և Կարմիր մահիկի ազգային ընկերությունները;

- Համալսարաններ և հետազոտական կենտրոններ;
- Ճյուղային նախարարություններ;
- Օդերևութաբանական ծառայություններ և երկրաբանական և կլիմայական հետազոտությունների կենտրոններ.
- Ազգային և տեղական ԱՌՆ ռազմավարություն կամ պլան;
- Ազգային և տեղական զարգացման ծրագրեր;
- Միջազգային ՀԿ-ներ և ՄԱԿ-ի գործակալություններ;
- ՉԼՄ-ներ (թերթեր);
- Ազգային վիճակագրական գրասենյակներ/բյուրոներ; և
- Կանանց իրավունքների պաշտպանության կազմակերպություններ.

Միջազգային մակարդակով մի շարք կազմակերպություններ պատրաստում են վերլուծություններ աղետների խնդիրների վերաբերյալ և պարունակում են երկրի մակարդակով տեղեկատվություն: Դրանք ներառում են հետևյալը.

- *CRED (EM-DAT) – Աղետների համաճարակաբանության հետազոտությունների կենտրոնն ապահովում է պատմական աղետների վերլուծություն 1900 թվականից սկսած՝ www.cred.be;*
- *RELIEFWEB – Տրամադրում է տեղեկատվություն ընթացիկ աղետի իրադարձությունների, ազդեցության, մարդասիրական արձագանքման վերաբերյալ. www.reliefweb.int ;*
- *UNDRR – Տրամադրում է տեղեկատվություն գլոբալ, տարածաշրջանային միտումների, գլոբալ և տարածաշրջանային շրջանակների և ֆորումների մասին, վերլուծություն ԱՌՆ-ից քաղված դասերի և տեխնիկական փաստաթղթերի վերաբերյալ. www.undrr.org;*
- *PREVENTIONWEB – Տրամադրում է տեղեկատվություն վտանգների, քաղաքականության, պլանների, վիճակագրության մասին՝ www.preventionweb.net;*

ALNAP (Հումանիտար գործողություններում հաշվետվողականության և կատարողականի համար ակտիվ ուսումնական ցանց) – Տրամադրում է գնահատումներ աղետների արձագանքման և քաղված դասերի վերաբերյալ. www.alnap.org;

- *UN-IASC– ՄԱԿ-ի միջգերատեսչական մշտական հանձնաժողովը տրամադրում է տեղեկատվություն ընթացիկ աղետներին մարդասիրական արձագանքման վերաբերյալ և տրամադրում է տեխնիկական ուղեցույցներ. www.humanitarianinfo.org/iasc;*

- ADRC – Ասիական աղետների նվազեցման կենտրոնն ապահովում է փաստաթղթեր ԱՌՆ-ի համար երկրների քաղաքականության և համակարգերի վերաբերյալ. www.adrc.asia; և
- Գենդերային և աղետների ցանց (GDN) – տրամադրում է ուղեցույց և գործիքներ գենդերային հարցերի և աղետների համատեքստում դրանց համապատասխանության վերաբերյալ. <http://www.gdnonline.org/>:

6.3 ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱԼՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

ԱՌՆ մեխանիզմների գնահատումը հաշվի է առնում աղետի ընդհանուր հետևանքները ինստիտուցիոնալ ենթակառուցվածքի, ակտիվների, սարքավորումների և այլ ռեսուրսների վրա, որոնք պատասխանատու են ազգային և տեղական մակարդակներում աղետների ռիսկի նվազեցման համար: Այն նաև վերլուծում է ծառայությունների մատուցման կարողությունները, ինչպիսիք են վաղ ազդարարման տեղեկատվությունը, արտակարգ իրավիճակների արձագանքը և հանրային իրազեկումը, ինչպես նաև կառավարության կարողությունները՝ ԱՌՆ-ն վերականգնման գործընթացում ընդգրկելու կարողությունը՝ ավելի լավ վերականգնման համար: Այս բաժինը տրամադրում է ուղեցույց այն հիմնական տարրերի վերաբերյալ, որոնք պետք է հաշվի առնել ԱՌՆ մեխանիզմների վրա աղետի հետևանքների գնահատման ժամանակ:

ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ԵՎ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ՎՐԱ ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱԼՔՆԵՐԸ

Աղետները կարող են ազդել ազգային կամ տեղական մակարդակում ԱՌՆ-ի համար պատասխանատու հաստատությունների վրա, որոնք իրենց հերթին կարող են սահմանափակել իրենց ծառայություններ մատուցելու, ԱՌՆ-ի հետ կապված վերականգնման ծրագրեր ղեկավարելու և իրականացնելու և վերականգնման գործընթացում ԱՌՆ-ի առաջնության աջակցելու հնարավորությունները:

ՀԱԿԳ-ն պետք է հավաքի նաև տեղեկատվություն ԱՌՆ-ի համար պատասխանատու գրասենյակների ֆիզիկական ոչնչացման և դրանց ծառայությունների մատուցման կառուցակարգերի մասին, ինչպես նաև այն ռեսուրսների մասին, որոնք այդ կազմակերպությունները դարձնում են ֆունկցիոնալ (մարդկային ռեսուրսներ, սարքավորումներ, ֆինանսներ):

ԱՌՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՆ

Նախքան ֆիզիկական վնասի գնահատումը, անհրաժեշտ է համոզվել, որ հաշվի են առնվում պետական և մասնավոր հատվածի բոլոր այն հաստատությունները,

որոնք դեր են խաղում աղետների ռիսկի նվազեցման բոլոր տարրերում, ներառյալ քաղաքացիական հասարակությունը, հետազոտական և ակադեմիական մարմինները, տեխնիկական հաստատությունները և այլն: Օրինակ.

- Կառավարական մարմինները, որոնք պատասխանատու են ԱՌՆ-ում քաղաքականության ձևավորման և որոշումների կայացման համար, օրինակ՝ Ներքին գործերի նախարարությունը, Արտակարգ իրավիճակների նախարարությունը կամ շրջակա միջավայրի նախարարությունը և այլն;
- Մարզային մակարդակի կառավարման մարմիններ, որոնք պատասխանատու են ԱՌՆ-ի համար.
- ԱՌՆ կամ այլ համակարգման մեխանիզմների ազգային հարթակներ;
- Բնական վտանգների մշտադիտարկման համար պատասխանատու տեխնիկական հաստատություններ. երկրաբանական, հիդրոօդերեուլոթաբանական, կլիմայական, հիվանդությունների առաջացման և այլն;
- Կադ ազդարարման համակարգերը կառավարող և նախազգուշացումներ տարածող մարմիններ.
- Աղետների կառավարման գրասենյակներ;
- Քաղաքացիական պաշտպանություն լիազոր մարմիններ
- Հետազոտական կամ ակադեմիական մարմիններ, որոնք հավաքում և տարածում են տվյալներ կամ տեղեկություններ վտանգների կամ ռիսկերի մասին. և
- Որոնողափրկարարական խմբեր, հրշեջ միավորներ և այլն:

ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ԵՎ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ՎՐԱ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ

Հարկ է նշել, որ ԱՌՆ ոլորտում ենթակառուցվածքների և ակտիվների վրա աղետի հետևանքներից շատերը կգրանցվեն ՀԱԿԳ ենթակառուցվածքի թիմի, ինչպես նաև որոշ ոլորտային նախարարությունների կողմից: Ենթակառուցվածքների և ակտիվների վրա ազդեցության վերաբերյալ ԱՌՆ թիմի կողմից հավաքագրված ցանկացած տեղեկատվություն, հետևաբար, պետք է փոխանցվի ենթակառուցվածքների թիմին՝ այդ զեկույցում ներկայացնելու համար: Այս հաստատությունների գործառնական կարողությունների / ֆունկցիոնալության տեսանկյունից դիտարկվող հիմնական տարրերը հետևյալն են.

1. Հանրային ենթակառուցվածքներ. հաստատությունների շենքեր և շինություններ, որոնք առանցքային դեր են խաղում աղետների ռիսկի նվազեցման գործում

- կենտրոնական մակարդակում, և տեղական ինքնակառավարման մարմինները աղետից տուժած տարածքներում: Գնահատումը պետք է հաշվի առնի աղետների կառավարման համար պատասխանատու գրասենյակների շենքերը և այլ օբյեկտները, տեխնիկական հաստատությունները, որոնք վերահսկում են երկրաբանական և օդերևութաբանական վտանգները և կառավարում վաղ նախազգուշացման համակարգերը, քաղաքականության ձևավորման, համակարգման, պլանավորման և իրականացման համար պատասխանատու մարմինները և այլն:
2. Աղետների մեղմացման սխեմաներ. Գնահատել այն մեղմացման սխեմաները, որոնք վնասված կամ ավերված են տուժած տարածքներում, ինչպիսիք են հողապատնեշները, գաբիոնները և այլն;
 3. Սարքավորումներ և տեխնոլոգիաներ. օրինակ՝ վաղ ազդարարման, մշտադիտարկման գրասենյակային սարքավորումներ, ռեսուրսների և ակտիվներ, ինչպիսիք են տրանսպորտային միջոցները և այլն: Ազդարարման սարքավորումները կարող են ներառել անձրևաչափեր, հիդրավիկ հաշվիչներ, եղանակային կայաններ, եղանակային ռադարներ, սեյսմոգրաֆներ, և ջրհեղեղների մակարդակը վերահսկող համակարգչային համակարգեր և այլն;
 4. Մարդկային ռեսուրսներ. աղետի հետևանքները ԱՌՆ-ին առնչվող հաստատությունների անձնակազմի մակարդակի վրա՝ անձնակազմի կորստի կամ բացակայության պատճառով. և
 5. Հանրային գրառումներ և փաստաթղթեր. ԱՌՆ, տվյալների բազաների և տվյալների հավաքման համակարգերի հետ կապված հանրային գրառումներ:

ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՄԱՏՈՒՑՄԱՆ ՎՐԱ ՀԵՏԵՎԱԼՔՆԵՐԸ

Երբ աղետները վնասում կամ ոչնչացնում են պետական հաստատությունների ենթակառուցվածքները, սարքավորումները և այլ ռեսուրսները, դա անխուսափելիորեն անդրադառնում է նրանց գործելու և ծառայություններ մատուցելու կարողությունների վրա: Հետևաբար, թիմը գնահատում է, թե որքանով են ծառայությունները խաթարվել և ինչպես է դա բացասաբար ազդում հանրության համար այդ ծառայությունների հասանելիության վրա:

Հիմնական հարցերն են.

- Ի՞նչ ծառայություններ էին մատուցվում տուժած տարածքների համայնքներին ԱՌՆ հաստատությունների կողմից:

- Ծառայությունների մատուցման ո՞ր հնարավորություններն են խաթարվել և ի՞նչ ձևերով:
- Վերականգնման գործընթացի ընթացքում ի՞նչ հրատապ տարբերակներ կան կարևոր ծառայությունները կարճ և միջնաժամկետ հեռանկարում վերականգնելու համար:

Ծառայությունների մատուցման կարողությունները պետք է գնահատվեն բազմաթիվ ինդիկսների համար, ներառյալ ռիսկերի գնահատումը, վաղ ազդարարումը, աղետներին պատրաստվածությունը, ռիսկերի նվազեցումը և աղետների կառավարումը ազգային և տեղական մակարդակներում: Ստորև բերված են ԱՌՆ-ի հետ կապված ծառայությունների և ռեսուրսների օրինակներ, որոնք պետք է հաշվի առնել գնահատման ընթացքում:

ԱՌՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ, ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆ.

1. Ռիսկերի բացահայտում և ռիսկերի իմացություն

Բացահայտք ռիսկերի հետ կապված տեղեկատվության, տեղեկատվական համակարգերի, աղետների հետևանքով կորուստների գույքագրման և ելակետային տվյալների հավաքածուների առկայությունը, (օրինակ՝ աղետների ազգային ուսումնադիտարանների կողմից); ռիսկերի գնահատման ուսումնասիրությունների, վտանգի քարտեզների և վտանգների վերաբերյալ պատմական տվյալների բազաների առկայությունը և տեղեկատվության փոխանակման ազգային / տեղական մեխանիզմները:

2. Վաղ ազդարարում

Սա ներառում է՝ վտանգները կանխատեսելու երկրի ունակությունների վրա աղետի հետևանքների գնահատումը՝ համապատասխան սարքավորումներով, տեխնոլոգիաներով և տեխնիկական անձնակազմով, ինչպես նաև վաղ ազդարարման ծառայություններով՝ հանրային իրազեկման համար, տեխնիկական գործակալությունների կարողությունները՝ մոդելավորելու, կանխատեսելու, գնահատելու և վերահսկելու վտանգների և կլիմայի փոփոխության հետ կապված ռիսկերը:

3. Աղետների կառավարում և պատրաստվածություն

Գնահատել, թե արդյոք աղետների կառավարման և պատրաստվածության համար պատասխանատու պետական լիազոր մարմինն ունի համապատասխան անձնակազմ, սարքավորումներ, նյութատեխնիկական կարողություններ, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակների կառավարման ազգային և տեղական կենտրոններ և կապի համակարգեր:; կան արդյոք ազգային և տեղական պատրաստվածության

պլաններ, և ռիսկերի մասին հանրային իրազեկվածություն: Թեև կենտրոնական մակարդակի պատրաստվածությունը կարևոր է լայնածավալ աղետների համար, տեղական հաստատությունները, ինչպիսիք են քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունները, քաղաքապետարանները և համատիրությունները, պետք է ուժեղացվեն հիմնականում բարձր ռիսկային տարածքներում և ռիսկային համայնքներում:

ԱՌՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻՆ, ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԵՎ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻՆ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ազդեցության ենթարկված բնակչության կողմից աղետների ռիսկի նվազեցման հետ կապված գիտելիքների, ծառայությունների և ռեսուրսների հասանելիությունը պետք է դիտարկվի նաև գնահատող խմբի կողմից: Թեև ԱՌՆ-ի հետ կապված ծառայությունները կարող են դեռևս գործել, հնարավոր է, որ աղետը խաթարել է մարդկանց համար դեպի այս կամ այն ռեսուրսների հասանելիություն, և դրանք անհասանելի են տեղական իշխանությունների համար: Ստորև բերված են գործոններ, որոնք պետք է հաշվի առնել.

- Համայնքի մակարդակով տարբեր վտանգների վերաբերյալ վաղ ազդարարման տեղեկատվության հասանելիության մակարդակ;
- Ընտանիքների մակարդակում իրականացվելիք գործողությունների մասին իրազեկում կյանքի, գույքի և ապրուստի միջոցների պաշտպանության համար.
- Արտակարգ իրավիճակների դեպքում ապաստարանների և տարհանման կենտրոնների մասին տեղեկատվության հասանելիություն;
- Մասնակցություն աղետներին պատրաստվածության միջոցառումներին, ինչպիսիք են արտակարգ իրավիճակների պլանավորումը և ուսումնական վարժանքները.
- Համայնքի ԱՌՆ ռեսուրսներին հասանելիությունը, ինչպիսիք են վտանգի բարտեզները, արտակարգ իրավիճակների պլանները, շենքերի ստանդարտները, համապատասխան իրավական ակտերը.
- Համայնքի գիտելիքները և իրազեկվածությունը բնական վտանգների, ազդեցության և ռիսկերի մասին.
- Տեղական իշխանությունների կողմից ԱՌՆ օրենսդրությանը և քաղաքականությանը, շինարարական կանոններին և ստանդարտներին, վտանգի մասին տեղեկատվությանը, արտակարգ իրավիճակների ազգային պլաններին և այլնին հասանելիություն; և
- Տեղական իշխանությունների կողմից ԱՌՆ-ն տեղական վերականգնման գործընթացին ինտեգրելու գործնական գործիքների և ուղեցույցների հասանելիություն:

**ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԱ
ՀԵՏԵՎԱԼՔՆԵՐԸ**

Ինչպես նշվեց վերևում, երբ աղետները վնասում կամ ոչնչացնում են պետական հաստատությունների ենթակառուցվածքները, սարքավորումները և այլ ռեսուրսները, դա անխուսափելիորեն ազդում է դրանց գործելու և ծառայություններ մատուցելու կարողության վրա: Հետևաբար անհրաժեշտ է գնահատել, թե ինչպիսի ազդեցություն են կրում տեխնիկական, վարչական և կառավարման կարողությունները աղետից: Հիմնական հարցերը, որոնք պետք է տրվեն հետևյալն են.

- Ինչպե՞ս է աղետը ազդել ԱՌՆ հիմնական հաստատությունների գործառնական կարողությունների վրա:
- Ինչպե՞ս է աղետն ազդել ԱՌՆ իշխանությունների կարողությունների վրա՝ համակարգելու մարդասիրական արձագանքման և վերականգնման գործընթացը:
- Միջազգային օգնության գործակալությունների միջոցով ինչպիսի՞ կարողություններ են ապահովված աղետներին արձագանքելու համար, և ինչպե՞ս կարող է այդ կարողությունը օգտագործվել վերականգնման գործընթացին աջակցելու համար:
- Արդյո՞ք աղետից տուժել են վաղ ազդարարման համակարգերը, եղանակի կանխատեսման համակարգերը և որոնողափրկարարական սարքավորումները, արդյո՞ք համապատասխան գերատեսչությունները/մարմինները կարող են շարունակել ծառայությունները, և ի՞նչ լրացուցիչ կարողություններ կպահանջվեն նրանց ծառայությունները շարունակելու համար:

ԱՌՆ կառավարման և որոշումների կայացման գործընթացների վրա հետևանքները գնահատելիս գնահատող թիմը պետք է բացահայտի անհրաժեշտ կարողությունների ստեղծման միջոցները, որոնք անհրաժեշտ են կառավարության ինստիտուցիոնալ կառուցվածքի, մարդկային և նյութական ռեսուրսների, տեխնիկական աջակցության և քաղաքականության շրջանակներն ամրապնդելու համար և ավելի լավ վերականգնելու համար: Այս առումով անհրաժեշտ է դիտարկել կառավարման հետևյալ տարրերը.

1. ԱՌՆ գործընթացն առաջնորդելու և կառավարելու ինստիտուցիոնալ կառուցվածք. Աղետների ռիսկի նվազեցումը բազմաչափ է, առնչվում է բոլոր ոլորտներին և ներառում է փորձաքննության և շահագրգիռ կողմերի բազմաթիվ ոլորտներ: Թիմը պետք է հաշվի առնի կառավարության ինստիտուցիոնալ կարողությունները և բացահայտի այն բացերը, որոնք պետք է շտկվեն: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել տեխնիկական և անկախ խորհրդատվական խորհրդի ստեղծման անհրաժեշտությունը, որը կարող է

առանցքային դեր խաղալ վերականգնման ռազմավարության նախագիծը կազմելու գործում, խորհուրդներ տալ վերակառուցման համար լիազոր մարմիններին և վերահսկել առաջընթացը: Առաջատար համակարգող մարմնի և խորհրդի անդամների համար պետք է սահմանվեն հստակ դերեր և պարտականություններ: Այս խորհուրդը կարող է նաև գործել որպես հիմնական շահագրգիռ կողմերի հետ համակարգման մեխանիզմ՝ ԱՌՆ ինտեգրված բազմաոլորտային մոտեցում ապահովելու համար:

2. Քաղաքականության իրականացման և կարգավորող կարողություններ. Աղետներից հետո վերականգնման համատեքստում պետք է գործի աղետների ռիսկի նվազեցման վերաբերյալ համապատասխան ազգային օրենսդրություն և քաղաքականություն՝ որը հստակ մանդատ կտրամադրի որոշում կայացնողների, պլանավորողների, իրականացնողների համար, ինչպես նաև քաղաքացիական հասարակության դերակատարության համար: Վերջինիս բացակայության դեպքում թիմը պետք է բացահայտի Նոր քաղաքականություն կամ մշակի գոյություն ունեցող քաղաքականության անհրաժեշտ բարեփոփոխումներ: Սա կարող է ներառել վերականգնման հատուկ քաղաքականություն կամ ստանդարտ գործառնական ընթացակարգեր, որոնք ուրվագծում են հիմնական սկզբունքները, նվազագույն ստանդարտները, վերականգնման ներդրումների ԱՌՆ չափանիշները և այլն:
3. Տեխնիկական փորձաքննություն. ԱՌՆ-ի հաջող ինտեգրումը վերականգնման գործընթացում կպահանջի մասնագիտական անձնակազմ փորձագիտական շատ ոլորտներում: Թիմը պետք է գնահատի անհրաժեշտ փորձագետներին և եթե կառավարությունում կան առաջադրանքները կատարելու և ԱՌՆ հիմնական ուղղությունը ուղղորդելու համար համապատասխան կադրեր, կամ եթե պահանջվում է արտաքին հավաքագրում կամ կարողությունների զարգացում:
4. Գործնական գործիքներ. Վերականգնման մեջ ԱՌՆ ներառումը հաճախ պահանջում է ուղեցույց և գործիքներ, որոնք պետք է բացահայտվեն թիմի կողմից՝ հեշտացնելու որոշումների կայացումը և ԱՌՆ-ի գործնական կիրառումը: Հաշվի է պետք առնել օրինակ, տվյալները, քարտեզները և տվյալների բազաները, տեղեկատվության կառավարման համակարգերը, ազգային և տեղական իշխանությունների կամ այլ շահագրգիռ կողմերի համար ձեռնարկները և ուղեցույցները, ուսումնասիրությունները, լավագույն փորձը և քաղված դասերը:
5. Ապակենտրոնացված իրականացում. տեղական իշխանությունները կլինեն պլանավորման և իրականացման առաջնագծում, և, հետևաբար, կարևոր է, որ գնահատումը բացահայտի տեղական դերակատարներին անհրաժեշտ աջակցությունը կամ մեխանիզմները, որոնք անհրաժեշտ են ապահովելու համար, որ տեղական ինքնակառավարման մարմինները կարող են իրականացնել ԱՌՆ

տեխնիկական փորձաքննության, ունեն ռեսուրսներ, ուղղորդում, ուսուցում, գործիքներ և այլն:

6. Մասնակցություն. քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունները, ազդակիր համայնքները և մասնավոր հատվածը վերականգնման գործընթացում կարևոր շահագրգիռ կողմեր են, և թիմը պետք է բացահայտի այն մեխանիզմները, որոնք կապահովեն մասնակցային գործընթացներ և համակարգեր՝ ներառելով կանանց, աղքիկներին, տղաներին և տղամարդկանց:
7. Մոնիտորինգ. բացահայտել Վերականգնման գործընթացում առաջընթացին հետևելու և ԱՌՆ մոնիտորինգի համար անհրաժեշտ մեխանիզմներ:

ՆՈՐ ԱՈՎԱՋԱՏՈՂ ՌԻՍԿԵՐ ԵՎ ԽՈՑԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Աղետները կարող են ստեղծել նոր սպառնալիքներ կամ խոցելիության պայմաններ, որոնք կարող են վատթարացնել իրավիճակը, եթե անհապաղ չլուծվեն: Հետևաբար, գնահատման ընթացքում առաջնահերթ խնդիր է հանդիսանում աղետի հետևանքով առաջացող անմիջական և առաջացող ռիսկերի բացահայտումը: Սա կարող է դիցուք ներառել լրացուցիչ սողանքների, հորդառատ անձրևների կամ հետագա ցնցումների վտանգը, որը կարող է սպառնալ ավելի շատ կյանքերի և ապրուստի միջոցների: Ստորև բերված են մի քանի հիմնական ցուցանիշներ՝ գնահատելու համար.

- Լրացուցիչ վտանգներ, որոնք կարող են սպառնալ վերականգնման գործընթացին, օրինակ՝ հետագա սողանքները, մոտալուտ անձրևների, քամիների կամ փոթորիկների սեզոնը, հետցնցումները և այլն;
- Բնապահպանական ռիսկեր, ինչպիսիք են քիմիական թափոնները աղտոտիչները կամ անտառահատումները և այլն;
- Ոլորտային հատուկ ռիսկեր, ինչպիսիք են պարենային անապահովության ռիսկերը կամ բազմաթիվ գործոնների պատճառով հիվանդության հետագա տարածումը. օր. ջրահեռացման բացակայություն կամ վատ հիգիենա;
- Սոցիալ-քաղաքական ռիսկեր, ներառյալ հակամարտությունների ռիսկը, բնակչության խմբերի միջև լարվածությունը և այլն;
- Աղետի հետևանքով ստեղծված նոր խոցելիություններ, որոնք կարող են լրացուցիչ սպառնալիքներ ներկայացնել. և
- Բնակչության խմբերը, որոնք կարող են բախվել ավելի մեծ ռիսկերի կամ հատկապես խոցելի են սեռի, տարիքի, սոցիալ-տնտեսական վիճակի, մշակույթի, կրոնի, աշխարհագրական դիրքի, կամ այլ հատկանիշներով:

Այս սպառնալիքները շտկելու, մեղմելու կամ նվազեցնելու համար անհրաժեշտ

միջոցները պետք է բացահայտվեն և ընդունվեն որպես վերականգնման գործընթացի մաս՝ անհապաղ առաջնահերթություն տալով այն խնդիրներին, որոնք ամենամեծ վտանգներն են ներկայացնում խուսափելու այլ, լրացուցիչ աղետից կամ ներկա պայմանների հետագա վատթարացումից: Այս առումով անհրաժեշտ է մտածել պատրաստվածության պլանավորման մասին, որն անհրաժեշտ է ակնկալվող սպառնալիքների դեպքում արձագանքելու համար:

ԱՂԵՏԻ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐԺԵՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

Աղետի հետևանքների արժեքը պետք է գնահատվի՝ հիմնվելով նախորդ բաժնում նշված գնահատման արդյունքների վրա: Գնահատումը պետք է հաշվի առնի այն տարրերը, որոնք ունեն ֆինանսական հետևանքներ՝ ենթակառուցվածքներին և ակտիվներին հասցված վնասի, ինչպես նաև ծառայությունների, կառավարման և ռիսկերի հետ կապված ֆինանսական հոսքերի փոփոխությունների հետևանքով առաջացած կորուստների առումով: Ստորև բերված են տարրեր, որոնք պետք է հաշվի առնել աղետի հետևանքների ծախսերի գնահատման համար.

1. ԱՌՆ-ի հետ կապված ենթակառուցվածքների և ակտիվների ամբողջական/ մասնակի ոչնչացման տնտեսական արժեքը.
2. ԱՌՆ ծառայությունների մատուցման և ծառայությունների հասանելիության փոփոխությունների տնտեսական արժեքը. և
3. Փոփոխվող ռիսկերի տնտեսական արժեքը (նոր առաջացող ռիսկեր և նոր խոցելիություններ):

Ծախսերի գնահատումը իրենից ներկայացնում է վերակառուցման կարիքների (վնասի արժեքի հետ կապված) և վերականգնման կարիքների (կապված կորստի արժեքի հետ) հիմնական բաղադրիչը:

Վնասի վերլուծությունը ուսումնասիրում է ենթակառուցվածքը, ներառյալ գրասենյակային շենքերը, ամբարտակները, ջրաբաժաններն ու պաշտպանական գաբիոնները, ԱՌՆ-ի հետ կապված այլ օբյեկտները, ներառյալ սարքավորումները և կահույքը: **Վնասը սահմանվում է որպես ոչնչացված երկարաժամկետ ֆիզիկական ակտիվների արժեք՝ փոխարինված նույն բնութագրերով և ստանդարտներով, ինչ նրանք ունեին մինչև աղետը:** Սկզբունքորեն, ենթակառուցվածքին հասցված վնասի գնահատումը կատարվում է օբյեկտ առ օբյեկտ, սովորաբար հիմնված է վնասված ենթակառուցվածքի բանակի (բառակուսի մետրերով) մանրակրկիտ հաշվարկների վրա (տարանջատված տանիքի, հատակի, պատերի և այլնի համար)՝ միջին միավորով վերանորոգման մեկ բառակուսի մետրի ծախսերը: Երբ աղետից տուժած տարածքում մեծ թվով ԱՌՆ օբյեկտներ են վնասվում, կարելի է գնահատել վնասված օբյեկտների

համամասնությունը, օրինակ՝ հիմնվելով բնակարանային պայմաններում վնասված ենթակառուցվածքների համամասնության վրա և օգտագործելով վերականգնման և վերակառուցման մոտավոր միջին ծախսերը:

Կորուստները վերաբերում են ոլորտի ֆինանսական հոսքերի փոփոխություններին, որոնք պայմանավորված են ենթակառուցվածքների և ակտիվների ժամանակավոր բացակայությամբ, ինչպես նաև տուժած բնակչության մոտ ԱՌՆ ծառայությունների աճող կամ նոր պահանջարկով: Կորուստները չափվում են որպես գործառնական ծախսերի փոփոխություն՝ աղետից հետո ռիսկի մասին տեղեկատվության, հրշեջփրկարարական, տարհանման և ապաստարանի ծառայությունների տրամադրման համար: Դրանք սովորաբար ներառում են ԱՌՆ ոլորտի համար սովորական բյուջետային հատկացումներից ավելի բարձր ծախսեր և ավելի ցածր եկամուտներ: (Տե՛ս Վնասների, կորուստների և կարիքների գնահատման ուղեցույցը - Damage, Loss and Needs Assessment: Guidance Notes. Volume 2. The World Bank. 2010.)

Միջամտությունների մեծ մասը, որոնք ենթադրում են ավելացված ծախսեր, նրանք են, որոնք կառավարվում են որպես մարդասիրական արձագանքման միջամտություններ՝ տուժած բնակչության վրա աղետի անմիջական հետևանքները հաղթահարելու համար: Կորստի մեջ ներառված միջամտությունները հիմնականում կապված են ծառայությունների մատուցման, հասանելիության, կառավարման և ռիսկերի, ինչպես նաև վնասված ենթակառուցվածքի հետ: Վնասի և կորստի բնորոշ օրինակները կարող են տեսնել Աղյուսակ 1-ում: Վնասի և կորստի ծախսերը հաշվարկելու մեթոդն ավելի մանրամասն նկարագրված է Վնասների, կորուստների և կարիքների գնահատման / DaLA/ ուղեցույցում:

Վնասների աղյուսակում ներառված են ԱՌՆ օբյեկտների յուրաքանչյուր մակարդակի համար հատկանշական տարրերը

Ամբողջովին ավերված օբյեկտների/ենթակառուցվածքի թիվը և տոկոսները.

- օբյեկտի ամբողջական վերակառուցման միավորի արժեքը (ինչպես եղել է մինչև աղետը);
- Գրասենյակային սարքավորումների և կահույքի փոխարինման կամ վերանորոգման միավորի ծախսեր;
- Միավոր ծախսեր դաշտային ենթակառուցվածքի փոխարինման համար. օր. անձրևաչափեր, հիդրավլիկ չափիչներ, սեյսմոգրաֆներ, եղանակային կայաններ և ռադարներ, բոյներ և այլն; սովորաբար հիմնված է ամբողջական վերակառուցման ծախսերի գնահատված տոկոսի վրա (օր՝ 10%):

Մասամբ վնասված օբյեկտների թիվը և տոկոսները.

- Մասամբ վնասված օբյեկտի վերանորոգման միավորի արժեքը. Այն կամ հիմնված է բոլոր վնասված օբյեկտների մանրամասն գնահատումների վրա՝ հիմնված մեկ քառակուսի մետրի միավորի արժեքի վրա, կամ՝ մեծ թվով օբյեկտների դեպքում՝ ամբողջական վերակառուցման ծախսերի տոկոսի վրա (օրինակ լրիվ վերակառուցման ծախսերի միջին 25-30%-ը);
- Կահույքի և սարքավորումների փոխարինման միավորի ծախսերը. Այն կամ հիմնված է բոլոր մասնակի վնասված օբյեկտների մանրամասն գնահատման վրա, կամ վնասված մեծ թվով օբյեկտների դեպքում՝ վերականգնման ծախսերի տոկոսի վրա (օրինակ՝ լրիվ վերականգնման ծախսերի 30-40%);
- Միավոր ծախսեր դաշտային ենթակառուցվածքի փոխարինման համար. օր. անձրևաչափեր, հիդրավլիկ չափիչներ, սեյսմոգրաֆներ, եղանակային կայաններ, եղանակային ռադարներ, բոյներ և այլն; սովորաբար հիմնված է ամբողջական վերակառուցման ծախսերի գնահատված տոկոսի վրա (օրինակ՝ 10%):

Աղյուսակ 1: Վնասների, կորուստների գնահատման մեջ ներառված հատկանշական տարրերը

ԵՆԹԱԿՎՈՒԹՅԱԾՔՆԵՐԻ ԵՎ ՎՃՏԻՎՆԵՐԻ ՎԱՍՆԵՐ	ԿՈՐՈՒՄՏՆԵՐ
<ul style="list-style-type: none"> • Քաղ. պաշտպանության, փրկարարական ծառայությունների, հրշեջ ծառայությունների, օդերևութաբանական ծառայության գրասենյակային շենքեր; • Վերոնշյալ գրասենյակներում վնասված սարքավորումներ և կահույք. • Դաշտում վնասված վտանգի մոնիտորինգի և կանխատեսման սարքավորումներ. օր. անձրևաչափեր, սեյսմոգրաֆներ, եղանակային կայաններ և այլն; • Շարժական արձագանքման խմբեր, հրշեջ մեքենաներ և այլն; <p>Օժանդակության համար ապրանքների պահեստներ, պահեստավորված օգնության ապրանքներ; օր. սնունդ, կացարանային նյութեր և այլն:</p>	<p>Ծախսերի ավելացում</p> <p>Ենթակառուցվածք</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ավերված կամ վնասված օբյեկտներից բեկորների, աղբի և այլ կենսավտանգավոր նյութերի հեռացում. • Վի ծառայությունների մատուցում և հասանելիություն; • Ազդեցության ենթարկված բնակչության համար ժամանակավոր վաղ ազդարարման, հանրային իրազեկման միջոցների ստեղծում; • Մասնավոր հատվածի օգնությամբ ժամանակավոր փրկարարական և հրշեջ ծառայությունների վերականգնում. <p>Կառավարում</p> <ul style="list-style-type: none"> • Համակարգման կարիքների ավելացման ծախսեր, ծառայությունների մատուցման կառավարման կարողությունների աջակցում; • Ռիսկերի նվազեցում; • Լրացուցիչ ծախսեր տուժած տարածքներում հնարավոր վտանգերի մոնիտորինգի և կանխարգելման համար. օր. ջրհեղեղներ, անձրևներ, սողանքներ և այլն:

Կարևոր է որոշել շենքերի և ենթակառուցվածքների վերականգնման և վերակառուցման, ինչպես նաև վտանգի մոնիտորինգի/եղանակի կանխատեսման սարքավորումների տեղադրման համար անհրաժեշտ ժամանակը ԱՌՆ հատվածի վերակառուցման պլանավորման համար:

Շենքերի և ենթակառուցվածքների վերականգնման և վերակառուցման համար անհրաժեշտ ժամանակի սահմանումը պետք է իրականացվի ենթակառուցվածքի թիմի կողմից, և ԱՌՆ թիմի կողմից հավաքված ցանկացած տեղեկատվություն պետք է փոխանցվի ենթակառուցվածքի թիմին՝ կրկնակի հաշվարկից խուսափելու համար:

6.4 ԱՌՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

Երբ թիմը գնահատի ԱՌՆ-ի հետ կապված ենթակառուցվածքների, ակտիվների և ծառայությունների մատուցման վրա աղետի հետևանքները, հաջորդ քայլով կիրականացվի ԱՌՆ համակարգի կատարողականի գնահատում՝ կապված տեղի ունեցած աղետալի իրադարձության հետ: Այս վարժությունը կտեղեկացնի կարիքների վրա հիմնված կարողությունների զարգացման ռազմավարություններին ԱՌՆ համակարգի վերականգնման պլանում և հիմք կհանդիսանա ավելի լավ վերականգնման համար: Աղետները հաճախ տեղի են ունենում, երբ առկա ԱՌՆ համակարգը չի կարողանում պաշտպանել վտանգից: Կարևոր է պարզել, թե ինչն է աշխատել, ինչն է աշխատել ում համար, ինչը լավ չի աշխատել և ինչու, և ինչը պետք է փոխվի լավ փորձի կրկնօրինակումն ապահովելու և վատերից խուսափելու համար:

Արդյունավետությունը գնահատելու համար թիմը կարող է կենտրոնանալ հետևյալ հարցերի պատասխանների վրա.

Արդյո՞ք տեղի բնակչությունը բավարար գիտելիքներ և իրազեկվածություն ուներ ընտանիքների, տների, գույքի, աշխատատեղերի և այլնի հետ կապված վտանգի և ռիսկերի մասին:

- Արդյո՞ք երկիրն ունի համապատասխան տվյալներ և տեղեկատվություն այս վտանգի և հարակից ռիսկերի վերաբերյալ, ինչպիսիք են վտանգի քարտեզները, աղետների մասին պատմական տվյալները, ռիսկերի գնահատումները և այլն:
- Իրականացվե՞լ է ժամանակին և արդյունավետ վաղ ազդարարում տուժած համայնքների համար: Եթե ոչ, ապա ո՞ր տարրերը չեն գործել և ինչու:
- Կա՞ն արդյոք պատրաստվածության, արտակարգ իրավիճակների պլաններ և ստանդարտ գործառնական ընթացակարգեր այս տեսակի աղետների համար ինչպես ազգային, այնպես էլ տեղական մակարդակներում: Եթե այո, արդյո՞ք դրանք հաջողությամբ ակտիվացվեցին և իրականացվեցին աղետների արձագանքման համար:
- Արդյո՞ք կային բավարար և համապատասխան ապաստարաններ տեղի բնակչության համար, ինչպես նաև ջրի, սննդի և այլ անհրաժեշտ ապրանքներին մատակարարումներ: Եթե ոչ, ապա նշե՞ք ապագայի համար անհրաժեշտ միջոցները:
- Արդյո՞ք օպերատիվ կենտրոնն արդյունավետ է գործել մինչև աղետը և արձագանքման ժամանակ: Եթե ոչ, ապա գնահատե՞ք պատճառներն ու

հնարավոր լուծումները:

- Որո՞նք էին աղետի առաջացմանը նպաստած տուժած տարածքների խոցելիությունները: Օրինակ՝ տարիանման պլանների կամ մեղմացման միջոցառումների բացակայությունը, թույլ համակարգման պայմանավորվածությունները, ԱՌՆ-ի վերաբերյալ սահմանափակ գիտելիքները և այլն:
- Արդյո՞ք աղետի հիմքում ընկած ռիսկային գործոնները բացահայտվել կամ լուծվել են տեղական մակարդակում, օրինակ՝ մեղմացման միջոցառումները, ինչպիսիք են ջրհեղեղների վերահսկումը, անտառվերականգնումը, բնական ռեսուրսների պատշաճ կառավարման գործելաոճը, հողօգտագործման պլանավորումը, շինարարական ստանդարտների կիրարկումը և այլն: Եթե ոչ, ապա ի՞նչն էր պակասում և ինչու:
- Կա՞ն համապատասխան իրավական և քաղաքականության շրջանակներ, ազգային ծրագրեր և ինստիտուցիոնալ մեխանիզմներ կառավարության կողմից ԱՌՆ-ի վերաբերյալ: Ինչ արդյունավետությամբ են դրանք օգտագործվել:
- Տեղական իշխանությունները տեղա՞յլ էին ԱՌՆ-ի հետ կապված գործող օրենսդրությունների և քաղաքականության մասին:
- Ազգային և տեղական իշխանությունները ունե՞ն ԱՌՆ ռազմավարություն/պլան, բյուջե և ինստիտուցիոնալ մեխանիզմներ: Եթե այո, ապա ինչպե՞ս է դա նպաստել ռիսկերի կամ աղետի ազդեցության նվազեցմանը: Եթե ոչ, ի՞նչ կարելի է անել դրա բարելավման համար:
- Որո՞նք են եղել աղետի առաջացման պատճառներն ու գործոնները: Օրինակ, ջրհեղեղների դեպքում պատճառները կարող են լինել ջրահեռացման համակարգերի չպահպանումը, անօրինական/չնախատեսված կառույցների կողմից սելավատարների խցանումը կամ անդրսահմանային խնդիրները:

Նախորդ ՀԱԿԳ-ները ընդգծում էին թույլ համակարգումը՝ որպես ԱՌՆ համակարգի ծախողման ամենակարևոր պատճառներից մեկը: 2010-ի Պակիստանում տեղի ունեցած ջրհեղեղը ցույց տվեց, որ չնայած Պակիստանն ուներ ԱՌՆ շրջանակ, որը «կապում էր» համապատասխան ոլորտները դաշնային և նահանգային մակարդակներում, այդ շրջանակը չէր ապահովվում գործող համակարգով, որտեղ շահագրգիռ կողմերը հաշվի կառնեին իրենց պարտականությունները: Հետևաբար, համապարփակ շրջանակի առկայությունը արդյունավետ չի եղել աղետի դեմ: Գնահատումները ցույց են տալիս, որ զգալի շփոթություն կարող է առաջանալ, երբ կան իշխանության զուգահեռ կառույցներ՝ թույլ ինստիտուցիոնալ համակարգմամբ և արձագանքող գործակալությունների կամայական ֆինանսավորման և հաշվետվողականության գծերով:

ԱՌՆ համակարգի կատարողականի գնահատումը կընդգծի այն սահմանափակումներն ու թույլ կողմերը, որոնք պետք է լուծվեն որպես վերականգնման ռազմավարության կարևոր մաս: Գնահատող թիմը պետք է բացահայտի այն կարողությունները, որոնք պետք է զարգանան ԱՌՆ համակարգը ապագայում ավելի լավ աշխատեցնելու համար և առաջարկի գործնական բարձր առաջնահերթության լուծումներ՝ կարճ և միջնաժամկետ հեռանկարում ԱՌՆ բարելավման համար՝ հաշվի առնելով բյուջեի անհրաժեշտ հատկացումները:

Վերականգնման միջամտությունների օրինակներ ԱՌՆ-ում

Աղետներին պատրաստվածություն

- Աջակցել աղետների կառավարման տեղեկատվական համակարգերի զարգացմանը.
- Նպաստել արտակարգ իրավիճակների և արձագանքման պլանների մշակմանը ազգային և տեղական մակարդակներում.
- Նպաստել երկրում աղետների կառավարման ինստիտուցիոնալ շրջանակի ստեղծմանը.
- Աջակցել աղետների կառավարման համակարգմանը;
- Մշակել տարհանման պլաններ, ներառյալ ուսումնական վարժություններ;
- Բարձրացնել երկրի արտակարգ իրավիճակների արձագանքման կարողությունները՝ սարքավորումներով, ուսուցմամբ, պաշարների նախնական կուտակմամբ և այլն;
- Կառուցել ապաստարաններ համայնքի մակարդակով. և
- Ստեղծել շրջանառու միջոցներ, որոնք կառավարվում են համայնքի կողմից՝ աղետների իրավիճակներում ավելի լավ դիմակայելու համար:

Իրազեկման բարձրացում, կրթություն, ուսուցում և վաղ զգուշացում

- Կազմակերպել իրազեկման արշավներ տեղական մակարդակներում ԱՌՆ և/կամ աղետների կառավարման, անվտանգ շենքերի վերաբերյալ և այլն;
- Դպրոցներում ներդնել ԱՌՆ վերաբերյալ դասընթացների ուսումնական ծրագրեր;
- Աջակցել պետական մարմինների վերապատրաստմանը և կարողությունների զարգացմանը.
- Նախաձեռնել տեղական աշխատուժի, կապալառուների և համայնքի անդամների ուսուցումը անվտանգ շինարարական պրակտիկայի, տեխնոլոգիաների վերաբերյալ ապահովելով, որ կանայք և տղամարդիկ ունենան հավասար հնարավորություններ մասնակցելու նման դասընթացներին, տեղական

բովանդակությանը համապատասխան

- Չզորացնել վաղ ազդարարման համակարգերը ազգային և տեղական մակարդակներում: Սակարող է ներառել տեխնոլոգիական կամ տեղեկատվական, վտանգի կանխատեսման համակարգեր, եղանակի և կլիմայի կանխատեսում, հաղորդակցման գործիքներ և այլն;
- Տեղադրել համայնքահեն վաղ ազդարարման համակարգեր և հաղորդակցման մեխանիզմներ:

6.5 ԱՂԵՏԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԿՐԱ

Աղետները մեծացնում են ռիսկը, երբ դրանք նպաստում են Էկոհամակարգի դեգրադացմանը, ինչպես օրինակ՝ հողի Էրոզիայի կամ անտառահատումների ավելացումը: Հիմնովին փաստագրված է, որ աղետները կարող են մեծացնել աղբատուությունը և վտանգել կայուն զարգացման ձեռքբերումները: Այս առումով թիմը պետք է գնահատի աղետների ռիսկի վրա պոտենցիալ երկարաժամկետ ազդեցությունը երկրում և տուժած աշխարհագրական տարածքներում, հատկապես, եթե վերականգնման ռազմավարությունում վերականգնողական գործողություններ չեն ձեռնարկվում, ինչպես նաև գնահատի այն հետևանքները, որոնք այն կարող են լինել մարդկային կայուն զարգացման վրա:

Ուշադրության կենտրոնում պետք է լինեն ոչ-ուրտային հատուկ աղետների ռիսկերը և մարդկային զարգացումը, քանի որ ակնկալվում է, որ այլ ուրտային թիմերում դրանք կքննարկվեն իրենց համապատասխան ուրտների համար, ինչպես օրինակ՝ աղբատուության վերացման կայուն զարգացման նպատակի վրա հնարավոր ազդեցությունը: Այնուամենայնիվ, համակարգումը և տրիանգուլացիան այլ ուրտային թիմերի հետ կարևոր կլինեն գործընթացի համար, ինչպես նաև այն թիմի համար, որը գնահատում է մարդկային զարգացումն ավելի լայն համատեքստում, եթե նման թիմ ստեղծվել է:

Այսպիսով դիտարկենք հետևյալ փոփոխականները.

- Աղետի հետևանքով առաջացած նոր ռիսկեր, ինչպիսիք են սողանքները կամ ջրհեղեղները վնասված կամ ավերված պաշտպանական կառույցների հետևանքով, ինչպիսիք են օրինակ պաշտպանիչ հողաթմբերը: Հաշվի առնել այն հնարավոր ազդեցությունը, որը դա կարող է ունենալ, եթե առաջիկայում ևս մեկ աղետային իրադարձություն տեղի ունենա, ներառյալ ավելի լայնածավալ աղետը կամ վտանգի տակ գտնվող ավելի մեծ աշխարհագրական տարածքները, և եթե

միջոցներ չձեռնարկվեն այդ ռիսկերը նվազեցնելու համար,

Բնակչության տեղաշարժեր, որոնք առաջացել են աղետի հետևանքով՝ մեծ թվով մարդկանց մղելով դեպի ծայրամասային գյուղական կամ քաղաքային վայրեր, որոնք ավելի մեծ վտանգի տակ են,

- Աղետի արդյունքում դեգրադացված Էկոհամակարգի հետևանքով առաջացած ապագա ռիսկերը, ինչպիսիք են հողերի դեգրադացիայի աճը, ջրապաշտպան շերտերի ոչնչացումը և անտառահատումները, որոնք նվազեցնում են բնության պաշտպանունակությունը վտանգներից և կխորացնեն ապագա աղետների ազդեցությունը,
- Հնարավոր ազդեցությունը, եթե ԱՌՆ-ն չներդրվի վերականգնման գործընթացում, և եթե չընդունվեն և չկիրառվեն ավելի լավ կառուցելու սկզբունքով միջոցառումներ, ինչպիսիք են հողօգտագործման կայուն պլանավորումը, ներառյալ վերակառուցման ներդրումների բացակայությունն ու վտանգի տակ գտնվող բնակչության կորուստը,
- Բարելավված օրենսդրության, քաղաքականության կամ ռիսկերի կառավարման այլ հիմնական տարրերի չներդրման կամ չամրապնդման դեպքում առաջացող ռիսկերը,

Պետք է բացահայտվեն աղետների ռիսկի և մարդկային զարգացման վրա պոտենցիալ երկարաժամկետ ազդեցությունը կասեցնելու կամ նվազեցնելու համար անհրաժեշտ միջոցները, և ներկայացվեն գնահատման արդյունքում հայտնաբերված մարդկային զարգացման բացասական միտումները և դրանք շտկելու համար նախագծեր և քաղաքականություն մշակվի:

Վերջապես, պետք է ջանքեր գործադրվեն ուրվագծելու այն ուղիները, որոնցով առաջարկվող միջոցառումները և քաղաքականությունը կկապվեն և կաջակցեն, որտեղ հնարավոր է, երկրի ԱՌՆ ռազմավարությանը և նրա պարտավորություններին, Սենդայի Գործողությունների Շրջանակին, 2030 զլուբալ օրակարգին ինչպես նաև զարգացման ազգային նպատակներին և առաջնահերթություններ, վերականգնման գործընթացը համապատասխանեցնելով ազգային իշխանությունների և ՄԱԿ-ի համակարգի ավելի լայն ռազմավարական զարգացման նպատակներին:

6.6 ԴԻՄԱԿԱՅՈՒՆ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԱՎՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ. ԱՎԵԼԻ ԼԱՎ ԿԱՌՈՒՅՈՒՄ

Քանի որ ԱՌՆ-ն միջոլորտային խնդիր է, ի լրումն վերը նշված առաջադրանքների կատարման, ԱՌՆ գնահատման թիմը նաև համակարգման լրացուցիչ գործառույթ

Ե իրականացնում ոլորտային այլ թիմերի հետ՝ ԱՌՆ-ն ինտեգրելու իրենց ռազմավարությունների մեջ՝ ապահովելու համար դիմակայուն վերականգնում:

Աղետից հետո վերականգնումը վերաբերում է աշխարհագրական տարածքներին, որոնք սովորաբար ենթարկվում են բնական վտանգների և վերականգնման համատեքստում ընդունված որոշումներն ուղղակիորեն կազդեն ապագայում աղետների ռիսկերի վրա: Հետևաբար, գնահատման հիմնական նպատակներից մեկն է ապահովել, որ ոլորտային վերականգնման ներդրումները պաշտպանված լինեն ապագա ռիսկերից: Հետևաբար, ԱՌՆ գնահատման թիմը պետք է աշխատի այլ ոլորտային թիմերի հետ՝ ապահովելու, որ յուրաքանչյուր թիմ իր վերակառուցման և վերականգնման ծրագրում ներառի ոլորտին առնչվող աղետների ռիսկի նվազեցման միջոցառումներ: Գնահատման թիմը պետք է ինքնակազմակերպվի, որպեսզի կանոնավոր հաղորդակցություն ապահովի այլ ոլորտային թիմերի հետ դաշտային գնահատումներից առաջ, ընթացքում և հետո՝ համապատասխան ոլորտային ռազմավարությունները վերանայելու և դրանցում ռիսկերի նվազեցման միջոցառումների ինտեգրման համար միջոցներ տրամադրելու համար: Հնարավորության դեպքում կարող է հավաքագրվել ԱՌՆ լրացուցիչ մասնագետների թիմ՝ որն իր ժամանակն ամբողջությամբ կտրամադրի ոլորտային թիմերի հետ համակարգմանը:

Ընդունված ռիսկերի նվազեցման ռազմավարությունների տեսակները կախված կլինեն տուժած տարածքների ռիսկային միջավայրից: Գնահատող թիմը պետք է գնահատի ռիսկային միջավայրը, բացահայտի բնական վտանգներն ու խոցելիությունները, որոնց ենթարկվում են ազդակիր տարածքները, կամ առկա են նոր վերաբնակեցման վայրերում: Բոլոր հայտնի վտանգներն ու խոցելիությունները պետք է բացահայտվեն՝ ապահովելու համար, որ վերականգնման ներդրումները պաշտպանված լինեն դրանցից:

Այս հայտնի ռիսկերի դեմ պլանավորումը հիմք է հանդիսանում կայուն վերականգնման համար: Վերականգնման ներդրումները պաշտպանելու և դիմակայունություն ապահովելու համար անհրաժեշտ միջոցները պետք է ներառվեն վերականգնման ռազմավարության մեջ՝ հիմնվելով ռիսկերի գնահատման արդյունքների վրա: Ռիսկերի գնահատումը կարող է հիմնված լինել առկա քարտեզների, տվյալների և ուսումնասիրությունների վրա, ինչպես նշված է ելակետային տեղեկատվության վերը նշված բաժնում:

Ռիսկի գնահատման հիման վրա թիմը կարող է բացահայտել կարևորագույն միջոցները, որոնք պետք է ընդունվեն վերականգնման ռազմավարության մեջ՝ ապագա ռիսկերը կառավարելու և դիմակայունություն ապահովելու համար: Այս միջոցները կարելի է դասակարգել երեք տեսակի.

1. Ռիսկից խուսափելը. որոշ ռիսկերից անհրաժեշտ է խուսափել դիմակայունություն ապահովելու համար, ինչպես օրինակ՝ արգելել կամ սահմանափակել բնակելի շենքերի վերակառուցումը բարձր սեյսմիկ ռիսկային տարածքներում վերականգնման նոր կանոնակարգերի կամ քաղաքականության միջոցով: Այլ օրինակ է շինարարական կանոնակարգերը, որոնք ուղղորդում են վերակառուցումը և վերականգնումը, ինչպես օրինակ՝ նոր կամ փոփոխված քաղաքականությունները, որոնք սահմանում են նախագծման ստանդարտները, շինարարական կանոնները, վերազինման միջոցառումները և այլն:

2. Տարանջատող ռիսկ. միջոցառումներ՝ համայնքները և նրանց կենսական ակտիվները գոյություն ունեցող ռիսկերից պաշտպանելու համար, օրինակ՝ առաջարկելով բարձր տարածքներ՝ ջրհեղեղներից կամ փոթորիկներից պաշտպանելու համար, կամ համայնքներն ավելի ապահով տարածքներ տեղափոխելու միջոցով:

3. Ռիսկերի վերահսկում. պաշտպանական միջոցառումներ, որոնք օգնում են վերահսկել ռիսկերը, ինչպիսիք են ջրաբաժան պատերի կառուցումը կամ սելավատարները: Եվս մեկ օրինակ է եզգետատիվ պաշտպանությունը, որը ներառում է անտառվերականգնումը՝ սողանքները և ջրհեղեղները մեղմելու համար:

Գնահատումն ինքնին կարող է ամբողջությամբ չգնահատել այս բոլոր տարրերը, սակայն այն պետք է հիմք ստեղծի դրան հասնելու համար, օրինակ՝

- Անվտանգ պլանավորման համար անհրաժեշտ տվյալների, ուսումնասիրությունների և լրացուցիչ տեղեկատվության բացահայտում, ինչպես օրինակ՝ հողի գնահատում կամ ռիսկերի մանրամասն գնահատում;
- Անհրաժեշտ փորձագիտական կարիքների բացահայտում, ինչպիսիք են հողօգտագործման կամ քաղաքաշինության տեխնիկական փորձագետները, ինժեներները, ճարտարապետները, իրավաբանները և այլն;
- Վերակառուցման և վերականգնման համար ԱՌՆ կամ ավելի լավ կառուցման ուղեցույցների վերանայման կամ մշակման անհրաժեշտության բացահայտում;
- Գնահատել, թե ինչպիսի կանոնակարգեր կամ քաղաքականություններ պետք է ներդրվեն, վերանայվեն՝ ավելի լավ վերակառուցման սկզբունքների ապահովման համար:

Ավելի լավ կառուցելու համար վերականգնման միջամտությունների օրինակներ

Նպաստել ստանդարտ ԱՌՆ չափանիշների կիրառմանը ենթակառուցվածքային նախագծերի նախագծման, հաստատման և իրականացման համար,

- *Խրախուսել գոտիավորման և հողօգտագործման կանոնակարգերի վերանայումը*

կամ նորերի մշակումը.

- *Խթանել վտանգադիմացկուն շինարարական տեխնոլոգիաները՝ հաշվի առնելով բնիկների գիտելիքները.*
- *Կարևոր ենթակառուցվածքների վերակառուցման ընթացքում, ինչպիսիք են բնակարանները, դպրոցները և այլն, աջակցել շինարարության համար նվազագույն չափորոշիչների մշակմանը, աղետադիմացկուն բնակարանային նախագծմանը և ռետրոֆիթինգ ծառայությունների տրամադրմանը,*
- *Մշակել մեղմացման սխեմաներ, ինչպիսիք են ջրհեղեղների դեմ պայթարը կամ բնական վեգետատիվ պաշտպանական միջոցների օգտագործումը սողանքներից կամ փոթորիկներից,*
- *Աջակցել շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, ռիսկերի գնահատման, վտանգի քարտեզագրման մշակմանը:*

ԿԱՐԵՎՈՐԱԳՈՒՅՆ ԱՌՆ ՏԱՐՐԵՐ՝ ՈՒՈՐՏՆԵՐՈՒՄ

ՌԻՍԿԻ ԳՐԻԾՈՒ	ՈՒՈՐՏԱՅԻՆ ԱՌՆ ՆԿԱՏԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ
Ամփոփական և առաջացող ռիսկեր	Ոլորտի ներսում աղետի հետևանքով առաջացած նոր կամ առաջացող ռիսկերը, որոնք անհապաղ շտկման գործողությունների կարիք ունեն: Օրինակ՝ անվճար կրթական հաստատությունների ապաստարանների արագ վերանորոգումը և դասերի վերսկսման հնարավորությունը, կամ գյուղատնտեսական հողերից աղբի մաքրումը, որը հնարավորություն կտա արագ վերականգնել ոլորտը և խուսափել պարենային անապահովության աճից:
Ռիսկերի իմացություն և վաղ ազդարարում	Վնասը ոլորտային հատուկ վաղ ազդարարման համակարգերին, որոնք պետք է վերանորոգվեն, դիցուք պարենային անվտանգության և սննդայնության վերահսկողությունը, հիվանդությունների մոնիթորինգը ապահովելու համար:
Ռիսկի նախադրյալներ	Հիմնական ռիսկերն ու խոցելիությունները, որոնք նպաստել են ոլորտում աղետին, և որոնք պետք է լուծվեն վերականգնման գործընթացում, օրինակ՝ դպրոցների և հիվանդանոցների համար շինարարական կողմի բացակայություն, շրջակա միջավայրի դեգրադացիա, անկայուն գյուղատնտեսական պրակտիկա և այլն:
Պատրաստվածություն	Նախապատրաստական միջոցառումները (ինչպիսիք են դպրոցների տարիանման ծրագրերը, հիվանդանոցների արտակարգ իրավիճակների պլանները, տեղահանվածների ժամանակավոր կացարանները և այլն), որոնք չեն իրականացվել մինչև աղետը և նպաստել են դրա ազդեցությանը ոլորտում,
Ռիսկի կառավարում	Կարողությունների ամրապնդման միջոցառումներ, որոնք անհրաժեշտ են՝ ապահովելու համար, որ ոլորտային նախարարություններն ունենան ուղեցույցներ, վերապատրաստում, փորձ, գործնական գործիքներ, ենթակառուցվածքներ և սարքավորումներ, քաղաքականություն և ընդհանուր ինստիտուցիոնալ կարողություններ՝ ԱՌՆ-ն ոլորտային վերականգնման ծրագրերում ինտեգրելու և արդյունավետորեն իրականացնելու համար:

<p>Ավելի լավ կառուցում</p>	<p>Բացահայտել այն հիմնական տարրերը, որոնք անհրաժեշտ են, որպեսզի ապահովվեն ավելի լավ և կայուն վերականգնման ներդրումներն, ինչպիսիք են տների և դպրոցների անվտանգ տեղադրություն, շինարարական կանոնների ապահովում, շինարարության և նախագծման ստանդարտներ, առողջ գյուղատնտեսական տեխնոլոգիաներ և գյուղատնտեսական պրակտիկա, Էկոհամակարգերի վերականգնում, բնական ռեսուրսների կառավարում և այլն:</p>
<p>Գնագոյացում</p>	<p>Բյուջետային հատկացումներ ԱՌՆ-ի համար՝ ավելի լավ կառուցման ոլորտային վերականգնման պլանների շրջանակներում՝ հաշվի առնելով ռիսկի յուրաքանչյուր գործոնում բացահայտված բոլոր կարիքները:</p>

6.7 ԱՌՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՌՆ վերականգնման ռազմավարությունը հետևում է ընդհանուր ՀԱԿԳ առաջնորդող սկզբունքներին, նպատակներին և խորհրդատվական գործընթացին, ինչպես նշված է ՀԱԿԳ ուղեցույցի Ա հատորում: Որպես այդպիսին, ոլորտի վերականգնման ռազմավարությունը կներառի հետևյալ հիմնական բաղադրիչները.

1. ԱՌՆ-ի և ավելի լավ կառուցելու վերաբերյալ համաձայնեցված տեսլականը և առաջնորդող սկզբունքները.
2. ԱՌՆ-ում վերականգնման կարիքները՝ հիմնված գնահատման արդյունքների վրա.
3. Ոլորտի վերականգնման ծրագիր, ԱՌՆ-ի համար
4. Իրականացման միջոցառումները.

ՈՒՈՐՏԱՅԻՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՏԵՍԱԿԱԼ

Այս բաժինը պետք է սահմանի ԱՌՆ ոլորտում վերականգնման տեսլականը՝ ցանկալի երկարաժամկետ արդյունքի տեսանկյունից, որը պետք է ներառի միջոցներ՝ ավելի լավ վերականգնելու և ԱՌՆ համակարգի արդյունավետությունը բարելավելու համար:

Պետք է սահմանվեն աղետների վերականգնման ուղղորդող սկզբունքներ՝ ոլորտի վերականգնման ռազմավարությանը տեղեկացնելու և վերականգնման գործընթացը արդյունավետ, թափանցիկ և հաշվետու ձևով առաջնորդելու համար: Դրանք պետք է համաձայնեցվեն ոլորտային թիմի շրջանակներում՝ կառավարության ղեկավարությամբ և համապատասխան շահագրգիռ կողմերի հետ խորհրդակցելով, ներառյալ ազդակիր բնակչության կանայք և տղամարդիկ, ինչպես նաև ապահովեն քաղաքացիական հասարակության լայն ներկայացուցչություն:

ԱՌՆ հատվածի վերականգնման ռազմավարությունը պետք է առաջնորդվի

հնարավորինս արդյունավետ ԱՌՆ համակարգ ներմուծելու տեսլականով: Հետևաբար, օգտակար կլինի, եթե ԱՌՆ ոլորտի գնահատման թիմը կարողանա իրականացնել առկա համակարգի կարողությունների և կարիքների գնահատում և դրա հիման վրա առաջարկի միջոցառումներ՝ բարելավելու ԱՌՆ համակարգը տուժած տարածաշրջանում և ազգային մակարդակում (եթե այդ պահին իրավիճակը թույլ է տալիս.):

ԱՌՆ համակարգի կատարելագործումը պետք է դիտարկվի՝ կապված

i) բազմաոլորտային, բազմաթիվ շահառուների համատեքստում ԱՌՆ ղեկավարման և կառավարման ինստիտուցիոնալ պայմանավորվածությունների բարելավման հետ.

ii) Կանխարգելիչ և պատրաստվածության վրա հիմնված մոտեցումների քաղաքականության և կարգավորող կարողությունների բարելավում.

iii) շահագրգիռ գերատեսչությունների տեխնիկական կարողությունների բարձրացում՝ վերապատրաստման, կրթության և խելացի ձեռքբերումների միջոցով.

iv) Տեխնիկական գործիքների մշակում ԱՌՆ-ի զարգացման պլանավորման մեջ ներառելու համար. v) տեղական ԱՌՆ ծրագրերի իրականացում՝ խոցելիությունը նվազեցնելու նպատակով. և

vi) Աղետների ռիսկերի արդյունավետ մոնիտորինգի և ռիսկերի նվազեցման ծրագրերի ապահովում:

Ռիսկերի կառավարումն ուժեղացնելու համար վերականգնման միջոցառումների օրինակներ

- ԱՌՆ-ի համար պատասխանատու մարմինների կարողությունների կատարելագործման ուսուցում, որպեսզի նրանք կարողանան ներգրավվել վերականգնման պլանավորման մեջ.
- Վերականգնման ռազմավարության ԱՌՆ ցուցանիշների սահմանում, ներառյալ ոլորտային մոնիտորինգի ցուցանիշները.
- ԱՌՆ-ի վերաբերյալ քաղաքականության ներդրում, որն ամրապնդելու է դրա ուղարդումը ոլորտային վերականգնման բոլոր ծրագրերում՝ համաձայնեցված սկզբունքներով, չափորոշիչներով և գործնական ուղեցույցներով.
- Ֆինանսական գործիքների ստեղծում՝ ապահովելու համար, որ վերակառուցման ֆինանսավորումը կախված լինի անվտանգ շինարարության ստանդարտների ինտեգրումից.
- Տեխնիկական աջակցության տրամադրում՝ աջակցելու ԱՌՆ-ի ինտեգրմանը ոլորտային վերականգնման ծրագրերում;

- Ռիսկերից զերծ բնակավայրերի պլանավորման և կառավարման խթանում
- Հողօգտագործման պլանների մշակում՝ ուղղորդելու համար վերականգնումը, հատկապես կարևորագույն ենթակառուցվածքների վերակառուցումը՝ հիմնվելով շրջակա միջավայրի և ռիսկերի գնահատումների վրա.
- Աղետների ռիսկի նվազեցման նպատակով ապակենտրոնացված տեղական կառավարման համակարգերի աջակցություն.
- Վերակառուցման համար «Անվտանգ տարածքներ» մոդելի մշակում; և
- Ազգային և տեղական իշխանությունների համար ԱՌՆ վերաբերյալ ձեռնարկների և ուղեցույցի նյութերի մշակում

ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐ

Հիմնվելով մինչ այժմ ներկայացված ուղեցույցի վրա և հետևելով գնահատման արդյունքներին, ԱՌՆ-ի վերականգնման կարիքները պետք է բացահայտվեն աղետի հետևանքներ և ազդեցության հետ կապված յուրաքանչյուր հիմնական տարրի համար: Ստորև աղյուսակը ներկայացնում է ուրվագիծ, թե ինչ կարիքներ կարելի է դիտարկել գնահատման արդյունքների հիման վրա: Կարևոր է ապահովել, որ վերականգնման հայտնաբերված կարիքները տրիանգուլացվեն այլ ոլորտների թիմերի կողմից հայտնաբերված կարիքների հետ՝ կրկնակի հաշվարկից խուսափելու և վերականգնման ռազմավարությունները լրացնելու համար:

ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՅՍԱԼ ԿԱՐԻՔՆԵՐ	
Վնասված կամ ոչնչացված ենթակառուցվածքների և ակտիվների փոխարինում կամ Վերակառուցում	<p>Հանրային ենթակառուցվածքներ - կենտրոնական և տեղական մակարդակներում աղետների ռիսկի նվազեցման համար պատասխանատու հաստատությունների վնասված պետական կառավարման շենքերի և կառույցների վերականգնում:</p> <p>Աղետների մեղմացման սխեմաներ - վնասված կամ ոչնչացված մեղմացման սխեմաների վերականգնում տուժած տարածքներում, ինչպիսիք են բակերը կամ ջրաբաժան պատերը:</p> <p>Սարքավորումներ և տեխնոլոգիաներ - փոխարինող սարքավորումներ, ինչպիսիք են վաղ ազդարարման համակարգերը, գրասենյակային ռեսուրսները և ակտիվները, տրանսպորտային միջոցները և այլն:</p> <p>Մարդկային ռեսուրսներ - անհրաժեշտ անձնակազմ և փորձագիտական ներուժ</p> <p>Փաստաթղթեր - ԱՌՆ-ի հետ կապված հանրային գրառումների, տվյալների բազաների և տվյալների հավաքման համակարգերի փոխարինում:</p>
ՎԵՐԱՎԱՆՔՆԱԼ ԿԱՐԻՔՆԵՐ	
Անդրադարձ առաջացող նոր ռիսկերին և խոցելիությանը	Աղետի հետևանքով առաջացած նոր կամ ի հայտ եկած սպառնալիքներին դիմակայելու համար մեղմացման կամ պատրաստվածության միջոցառումներ, որոնք անհապաղ գործողություններ են պահանջում:
ԱՌՆ ծառայությունների վերականգնում և այդ ծառայություններին հասանելիություն	Վերականգնել ԱՌՆ հիմնական հաստատությունների գործառնական կարողությունները, նրանց գործառնականությունը ու ծառայությունները, ինչպիսիք են ռիսկերի մասին գիտելիքների առկայությունը, վաղ ազդարարման ծառայությունները, աղետների կառավարման և պատրաստվածության կարողությունները և այլն:
ԱՌՆ համակարգի կատարողականը	ԱՌՆ համակարգի թույլ կողմերին անդրադարձ, որոնք բացահայտվել են աղետի հետևանքով (ռիսկերի բացահայտումը և գիտելիքները, վաղ ազդարարումը, կառավարումը և պատրաստվածությունը):
Ուժեղացնելով լավ կառուցելու կարողությունը	<ul style="list-style-type: none"> • ԱՌՆ առաջնորդելու և կառավարելու ինստիտուցիոնալ կարողություններ և պայմանավորվածություններ. • Քաղաքականություն և կարգավորող կարողություններ, համապատասխան ազգային օրենսդրությունը և գործառնական ընթացակարգերը, որոնք պետք է կիրառվեն ավելի լավ կառավարման համար. • Տեխնիկական փորձաքննություն և մարդկային ռեսուրսներ; • Ապակենտրոնացված իրավակիրառում տեղական իշխանություններին հնարավորություն տալու համար. • Մասնակցություն. մեխանիզմներ, որոնք կապահովեն մասնակցային գործընթացները. • Մոնիտորինգի մեխանիզմներ և համակարգեր; • Ռիսկերի գնահատում, հոլոգտագործման պլանավորում, մեղմացման ջանքեր. • Ավելի լավ կառավարումն ապահովելու համար անհրաժեշտ տեղեկատվություն, քարտեզներ, ուսումնասիրություններ կամ տվյալներ, ինչպիսիք են խոցելիության պրոֆիլները, ռիսկերի մանրամասն կամ տեղական գնահատումները, վտանգների քարտեզագրումը, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումները և այլն; • Ազդեցության տարածքներում ռիսկերը մեղմելու, նվազեցնելու, վերահսկելու անհրաժեշտ միջոցառումներ:

ՈՒՈՐՏԱՅԻՆ ՎԵՐԱԿԱՆՁՆՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Վերականգնման ռազմավարության վերաբերյալ ՀԱԿԳ ուղեցույցի համաձայն (հատոր Ա-ում) ԱՌՆ հատվածի վերականգնման պլանը պետք է ձևակերպվի արդյունքների վրա հիմնված մոդելի համաձայն և հետևաբար ներառի. 1) առաջնահերթ կարիքները, 2) Պահանջվող միջոցառումները, 3) ակնկալվող արդյունքները, 4) վերականգնման ծախսերը և 5) նախատեսված արդյունքները: Դրանք պետք է բացահայտվեն կարճաժամկետ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ հեռանկարում: Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է օրինակ, թե ինչպես դա կարող է արվել: Նաև տես Հավելված 3-ը աղյուսակի համար, որը կարող է օգտագործվել ոլորտի վերականգնման ծրագրի համար:

ԱՌՆ-ում արդյունքների վրա հիմնված վերականգնման ծրագրի օրինակ

ՎԵՐԱԿԱՆՁՆՄԱՆ ՀՐԱՏԱՊ ԿԱՐԻՔՆԵՐ	ԱՌՆ ներգրավում X գավառի վերականգնման տեղական պլանում՝ ավելի լավ կառուցելու համար
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ	Փորձագետների միջ-ոլորտային մարմնի ստեղծում, որը կուղղորդի ԱՌՆ-ի ինտեգրումը տարածքի վերականգնման/զարգացման գործընթացում: ԱՌՆ ուսումնական կենտրոնի ստեղծում Մարզային հողօգտագործման պլանի մշակում:
ԱՎՆԿԱԿՈՂ ԱՐԴՅՈՒՔ	Բազմոլորտային վերականգնման ծրագիր՝ լավ մշակված ԱՌՆ միջոցառումներով
ՎԵՐԱԿԱՆՁՆՄԱՆ ԳԻՆ	\$4,300,000
ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ԱՐԴՅՈՒՔ	Նահանգ X-ը վերակառուցվում է կայուն կերպով 4 տարվա ընթացքում:

Ծանուցում. Վերականգնման ծախսերը պետք է համապատասխանեցվեն իրադարձության հետևանքների գնահատմանը

ԱՌԱՋՆԱՅԻՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ՀՐԱՏԱՊՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒՄԸ

Առաջնահերթ կարիքները բացահայտելու համար գնահատման թիմը պետք է համաձայնեցնի չափանիշները կամ ցուցանիշները, որոնք կարող են ներառել հետևյալը.

1. Աշխարհագրական կամ ոլորտային առաջնահերթություններ. թիմը պետք է հաշվի առնի տնտեսական ոլորտները, աշխարհագրական շրջանները կամ բնակչության խմբերը, որոնք գնահատման արդյունքում ճանաչվել են որպես առավել տուժած տարածքներ, կամ բնակչության խմբեր, և որոնց համար կառավարությունը և այլ շահագրգիռ կողմերը համարում են ամենակարևորը՝ բարձրացնելու համար դիմակայունությունը.

Օրինակ, ներառական խորհրդատվությունները կարող են ցույց տալ, թե որ ոլորտի շահագրգիռ կողմերը ինչն են համարում ամենակարևորը երկրի զարգացման համար, ուղղված աղետների ռիսկի նվազեցմանը. օր. գյուղատնտեսություն կամ կարևորագույն

ենթակառուցվածքների պաշտպանություն և այլն:

2. Հիմնական ռիսկեր և խոցելիություններ. առաջնահերթություն տալ այն ռիսկերին, որոնք նպաստել են աղետի ազդեցության մասշտաբին համայնքների, համակարգերի և ենթակառուցվածքների վրա, և որոնցից ապագայում պետք է խուսափել: Անհրաժեշտ է նաև առաջնահերթություն տալ աղետի հետևանքով առաջացած անմիջական ռիսկերին, որոնք սպառնում են վատթարացնել աղետի պայմանները, եթե դրանք չլուծվեն:
3. Իրականացնող մարմինների ընկալման կարողությունները. որոշ պետական նախարարություններ և օժանդակ հաստատություններ կարող են չունենալ անհրաժեշտ տեխնիկական և կառավարման կարողություններ՝ լայնածավալ միջամտությունների համար: Հետևաբար, ԱՌՆ թիմը պետք է տեղյակ լինի հիմնական շահագրգիռ կողմերի ֆինանսական, տեխնիկական և կառավարման կարողությունների մասին՝ միաժամանակ առաջարկելով կարողությունների զարգացման առաջնահերթություններ, ինչպես նաև ժամանակացույցեր և ռեսուրսների պահանջներ: Օրինակ, եթե առաջարկվում է ազգային մակարդակում ռիսկերի գնահատում, թիմը պետք է մտածի, թե արդյոք ազգային հաստատությունները կարող են ռիսկի գնահատում իրականացնել, եթե նախկինում դա արել են, ով է իրականացնելու գնահատումը, ինչպես կարող են ազգային հաստատությունների կարողությունները ընդլայնել գնահատումները և այլն: Ֆինանսական կառավարման կարողությունները նույնպես արժանի են ուշադրության: Հաճախ ազգային հաստատությունները տնօրինում են շատ փոքր բյուջեներ. սակայն, աղետների հետևանքով նրանք կարելի է ասել «հեղեղվում» են զգալի ֆինանսական միջոցներով: Յուրաքանչյուր ֆինանսավորող գործընկեր սովորաբար պահանջում է, որ գումարը ծախսվի ամենաարագ ձևով, ընդ որում նրանցից յուրաքանչյուրը պահանջում է սեփական գնումների և հաշվետվությունների ընթացակարգերի կիրառում: Նման համատեքստում շատ կարևոր է, որ ԱՌՆ թիմը չառաջարկի այնպիսի առաջարկություններ, որոնք անհարկի «կգերակշռեն» պետական հաստատությունների կարողությունները:
4. Ֆինանսական ռեսուրսներ. սա, հավանաբար, ամենակարևոր գործոնն է, որը ԱՌՆ գնահատման թիմը պետք է հաշվի առնի կարողությունների զարգացման համար առաջնահերթություններ առաջարկելիս: Այստեղ առաջին և ամենակարևոր հարցն այն է, թե արդյոք կառավարությունը պատրաստ է ֆինանսական ռեսուրսներ հատկացնել ապագա ռիսկերը նվազեցնելու և ավելի լավ վերականգնելու համար, և եթե այո, որքան: Արդյո՞ք այդ ռեսուրսները բավարար կլինեն արդյունավետ ԱՌՆ-ի և ավելի լավ վերակառուցման համար, թե՞ դա կպահանջի աջակցություն զարգացման միջազգային գործընկերներից: ԱՌՆ գնահատման թիմը պետք է հաշվի առնի, թե արդյոք կառավարությունը չի ցանկանում ներդնել իր սեփական ռեսուրսները և վերանայել կառավարության կողմից առաջնահերթություն

չդասված միջամտությունների ներառումը: Եթե հնարավոր չէ միջոցներ հայթայթել կառավարության միջոցով, թիմը կարող է առաջարկել ռեսուրսների մոբիլիզացում միջազգային զարգացման գործընկերների միջոցով: Ընդհանրապես, ռեսուրսները հավաքագրվում են բազմաթիվ ֆինանսավորման պատուհանների միջոցով, սակայն Կառավարության ֆինանսական որոշակի մակարդակի պարտավորությունը հանդես է գալիս որպես կատալիզատոր այլ գործընկերներից ռեսուրսներ հայթայթելու համար:

5. Ժամանակացույց և փուլեր. Թիմը՝ առաջնահերթություններ առաջարկելիս պետք է նաև հաշվի առնի ժամանակացույցը՝ դրանք դասավորելով կարճ, միջևաժամկետ և երկարաժամկետ միջամտություններ: Քաղաքականության ձևավորման և ինստիտուցիոնալ հզորացման, ԱՌՆ-ի զարգացման և նմանատիպ նախաձեռնություններին առնչվող առաջարկությունները պահանջում են ավելի երկարաժամկետ պարտավորություններ և ռեսուրսներ, և դրանք պետք է ուսումնասիրվեն նախքան համապատասխան առաջնահերթություններ մշակելը: Առաջնահերթությունները առաջարկելու համար թիմը կարող է կիրառել փուլային մոտեցում:

ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԾԱԽՍԵՐԸ

Ծախսերը հաշվարկվում են այն բանից հետո, երբ բացահայտվում են վերականգնման առաջնահերթությունները՝ իրենց համապատասխան միջամտություններով, արդյունքներով և վերջնական նախատեսվող արդյունքներով: Սովորաբար ծախսերը հաշվարկվում են յուրաքանչյուր ակնկալվող արդյունքի և նախատեսված արդյունքների համար, որոնք ներառված են ոլորտի վերականգնման ռազմավարության մեջ: Արդյունքների սկզբնական գնահատված ինքնարժեքը պետք է կատարի ոլորտային թիմը, և այնուհետև այն կիսվի այլ համապատասխան ոլորտային թիմերի հետ՝ համեմատելու և ապահովելու համապարփակ արդյունքներ՝ առանց կրկնակի հաշվարկի, քանի որ որոշ միջամտություններ կարող են անդրադառնալ մեկից ավելի ոլորտների կարիքներին: Ոլորտների միջև այս համակարգմանն աջակցելու համար կարևոր է, որ ոլորտային տարբեր թիմերը պարբերաբար հանդիպեն գնահատման և պլանավորման գործընթացի ողջ ընթացքում: Ակնկալվում է, որ թիմը կառաջնորդվի պլանավորման, ֆինանսների կամ տեխնիկական համագործակցության լիազոր մարմինների կողմից, քանի որ նման սուբյեկտները ունեն ակնկալվող գնաճի տեմպերի և ստանդարտ ծախսերի պատկերացում գործողությունների և կամ մասնագիտացված սարքավորումների համար, որոնք կարող են դիտարկվել ԱՌՆ թիմի կողմից: .

Բյուջեն պատրաստելիս հաշվի է պետք առնել աղետի ազդեցության յուրաքանչյուր տարրի գնահատման ընթացքում բացահայտված բոլոր առաջնահերթ կարիքները.

Բյուջեն պատրաստելիս հաշվի առնեք աղետի հետևանքների և աղետի ազդեցության

յուրաքանչյուր տարրի գնահատման ընթացքում բացահայտված բոլոր առաջնահերթ կարիքները.

1. Վերանորոգել, վերակառուցել կամ փոխարինել վնասված կամ ավերված ակտիվները և ենթակառուցվածքները.
2. Անդրադառնալ առաջացող ռիսկերին և խոցելիությանը,
3. Վերականգնել ԱՌՆ ծառայությունները և այդ ծառայություններին հասանելիությունը,
4. Բարելավել ԱՌՆ համակարգի աշխատանքը,
5. Ապահովել տոկոսն վերականգնում ուժեղացնելով ավելի լավ վերականգնելու կարողությունները:

ԱՌՆ ԾԱԽՍԵՐԻ ԵՎ ԳՆԱԳՈՅԱՑՄԱՆ ՆԿԱՏԱՌՈՒՄՆԵՐ

- ԱՌՆ և ավելի լավ կառավարման ծախսերը պետք է համաչափ լինեն վերականգնման և վերակառուցման կարիքների, ինչպես նաև աղետի տեսակի հետ: Օրինակ, երաշտները կարող են ունենալ շատ ցածր վերականգնման կարիքներ, բայց մեծ կարիքներ առաջանան դիմակայունության ու ավելի լավ կառավարման ներդրումները:
- Ավելի լավ կառուցման համար ծախսերը պետք է իրատեսական լինեն՝ համեմատած կառավարության և զարգացման միջազգային գործընկերների կողմից խոստացված ֆինանսական փաթեթի հետ՝ հաշվի առնելով, որ միջոցների մեծ մասը կպահանջվի ֆիզիկական վերակառուցման և կորուստների փոխհատուցման համար:
- Ավելի լավ կառուցման համար ծախսերը պետք է իրատեսական լինեն՝ կապված երկրի ներդրումների ընդունման կարողությունների և 3 տարվա ընթացքում իրականում հնարավոր ձեռքբերումների հետ:
- Վերականգնման ծախսերի գնահատումը կարող է հաշվարկվել՝ օգտագործելով փոխարինման միավորի արժեքը և կառավարման ծախսերը: Միավոր արժեքը ապրանքի կամ ծառայության սահմանված արժեքն է՝ հիմնված երկրում կենսամակարդակի ինդեքսի կամ ծախսերի համաձայնեցված ժամանակացույցի վրա, որն օգտագործվում է ոլորտի նախարարությունների կողմից զարգացման պլանավորման համար: Որոշ դեպքերում կմշակվի նոր նախագիծ, որի արժեքը կախված կլինի միջամտության իրական արժեքից, այլ ոչ թե փոխարինման արժեքից:
- Միավոր ծախսերը կարող են փոխվել աղետի պատճառով: Հաշվի առնելով պահանջարկը և առաջարկի նվազման հնարավորությունը, ապրանքների

միավորի արժեքը կարող է զգալիորեն աճել: Ստանդարտ միավորի ծախսերի բացակայության դեպքում ծախսերի հաշվարկման գործընթացը, որը սովորաբար օգտագործվում է պլանավորման նախագծերում, կարող է օգտագործվել վերոնշյալ ծախսերը մշակելու համար: Երագրի ծախսերը կարող են օգտագործվել այնպիսի միջամտությունների համար, ինչպիսիք են բնակչության որոշակի խմբերի հմտությունների կատարելագործումը, կամ տեղեկատվական կառավարման համակարգի մշակումը և այլ տարրեր, ինչպիսիք են վարչարարությունը, նյութատեխնիկական ապահովումը և այլն: Կարևոր է հստակ ձևակերպել բոլոր ենթադրությունները, հնարավոր բանաձևերը և հղումները, որոնք օգտագործվում են բյուջեի յուրաքանչյուր տողի համար միավոր ծախսերի համար: Պետք է հաշվի առնել գնաճային ծախսերը:

ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ, ԿԱՌՎՎԱՐՈՒՄ

ԱՌՆ վերականգնման ռազմավարության իրականացման մեխանիզմները պետք է առաջնորդվեն ԱՌՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ազգային լիազոր մարմնի կողմից: ԱՌՆ համակարգի բարելավման կարիքների գնահատման հիման վրա լիազոր մարմինը պետք է մշակի ծրագիր, որը կանդրադառնա աղետային իրադարձությունների վերլուծությունից բխող հիմնական դասերին:

ԱՌՆ ծրագիրն իր բնույթով և կազմով սովորաբար բազմաճյուղ է: Հետևաբար լիազոր մարմինը պետք է ակնկալի այլ գործակալությունների աջակցությունը՝ ծրագիրն իրականացնելու համար: Օրինակ, վաղ ազդարարման ուժեղացման ծրագիր կիրականացվի ազգային օդերևութաբանական գործակալության հետ համատեղ: Նմանապես, ռիսկերի նվազեցման միջոցառումները, ինչպիսիք են ջրհեղեղից պաշտպանությունը և սեյսմիկ անվտանգության համար շինարարական կանոնները, պետք է իրականացվեն այլ նախարարությունների հետ, ինչպիսիք են ջրային կառավարման, ոռոգման, քաղաքաշինության և տեղական ինքնակառավարման մարմինները:

Աղետի հետևանքով ԱՌՆ ծրագիրը կենտրոնանալու է այն տարածքների վրա, որոնք անմիջականորեն տուժել են դեպքից: Դա կպահանջի տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ համագործակցություն ու աջակցություն: Հետևաբար, ԱՌՆ ծրագիրը կպահանջի ավելի ապակենտրոնացված մոտեցում: Փաստացի իրականացումը կիրականացվի տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից, մինչդեռ ԱՌՆ լիազոր մարմինը կապահովի վերահսկողությունը:

Բազմաթիվ ակադեմիական կազմակերպություններ և ՀԿ-ներ աշխատում են ԱՌՆ ոլորտում: Նրանց աջակցությունը և համագործակցությունը կարևոր նշանակություն

կունենա ԱՌՆ ծրագրի իրականացման համար: Նրանք պետք է տեղեկացված լինեն ՀԱԿԳ և Նրա առաջարկությունների մասին: Այն դերերը, որոնք այս գործընկերները կարող են խաղալ ԱՌՆ միջոցառումների իրականացման գործում, պետք է շատ հստակ նշվի գնահատման մեջ: ԱՌՆ միջոցառումների, ինչպես նաև առաջարկվող իրականացման կառուցվածքի վերաբերյալ հստակ առաջարկությունների փաթեթը կբարելավի ԱՌՆ-ի հետ կապված ցանկացած վերականգնման ռազմավարության իրագործելիությունը:

ԿԱՊԵՐԸ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՀԵՏ

ԱՌՆ ոլորտի վերականգնման ծրագիրը պետք է նպաստի մարդկանց կյանքի և բարեկեցության պաշտպանության համար առկա ընդհանուր ինստիտուցիոնալ կարողություններին: Այսպիսով, այն կօգնի երկրներին պաշտպանել զարգացման ձեռքբերումները: Հետևաբար, ԱՌՆ պլանը ամուր կապ ունի զարգացման ջանքերի հետ:

ԱՌՆ վերականգնման ծրագրի կապերը խթանելու լավագույն միջոցը այն ազգային ԱՌՆ քաղաքականության և շրջանակների հետ համապատասխանեցնելն է: Նման դասավորվածությունը ապահովում է ԱՌՆ քաղաքական և ինստիտուցիոնալ աջակցություն: Գործնականում ապացուցելով, որ ծրագիրը հասնում է Հյոգոյի և Սենդայի ԱՌՆ նպատակներին, ապա այն դրանով ձեռք է բերում վավերականություն և ունի ավելի լավ հեռանկար՝ միջազգային զարգացման գործընկերներից ռեսուրսներ ներգրավելու համար: Նմանապես, կապերը այլ շրջանակային փաստաթղթերի հետ, ինչպիսիք են Կլիմայի փոփոխության գործողությունների ազգային ծրագիրը և ՄԱԿ-ի զարգացման աջակցության շրջանակը (UNDAF), նույնպես ավելի մեծ աջակցություն են ցուցաբերում միջազգային օգնությանը:

ՄՇԱՂԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Մշտադիտարկման համակարգի ստեղծումը ԱՌՆ լիազոր մարմնին թույլ կտա գնահատել վերականգնման միջամտությունների առաջընթացը և արդյունավետությունը: Մշտադիտարկման և գնահատման (ՄԳ) պլանը պետք է կենտրոնանա մի քանի կարևոր ցուցիչների վրա, որոնք ընդգծում են ԱՌՆ ծառայությունների արդյունավետությունը, ինչպիսիք են վաղ ազդարարումը, պատրաստվածությունը, արձագանքումը և վերականգնումը:

Ազգային ԱՌՆ գործակալությունը պետք է աշխատի այլ գործընկեր գործակալությունների հետ՝ այդ ցուցանիշները մշտադիտարկման համար: Այն պետք է սահմանի ՄԳ գործողությունների ժամանակն ու հաճախականությունը: Այն նաև պետք է առաջարկի ՄԳ-ի համար պահանջվող մարդկային և բյուջետային ռեսուրսները: Մշտադիտարկման կարիք ունեն նաև ռեսուրսների մոբիլիզացումը, դրանց հատկացումը և տարբեր միջոցառումների վրա կատարվող ծախսերը:

Չափազանց կարևոր է, որ վերահսկվեն ինչպես վերականգնողական միջամտությունների գործողությունները, այնպես էլ արդյունքները: Գործունեության մոնիտորինգը ներառում է ստուգումը, որ ռեսուրսները (մարդկային, նյութական) և ծառայություններն օգտագործվում են ըստ նախատեսվածի, այցելելով դաշտային վայրեր և հանդիպելով համապատասխան պաշտոնյաների և համայնքների ներկայացուցիչների հետ: Մշտադիտարկման արդյունքները վերաբերում են ԱՐՆ ծառայությունների ընդհանուր նպատակներին: ՄԳ-ն պետք է ապահովվի հաշվետվություններով և փաստաթղթերով:

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1:

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԱՅՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒԹՅԱԾՔՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ, ՈՐՈՆՔ ՍԵՐՏՈՐԵՆ ԿԱՊԿԱԾ ԵՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԿԵՆՍԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿՆԵՐԻ ՀԵՏ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐ	ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ	ՕՐԻՆԱԿ
Համայնքի մուտքի ճանապարհներ	Սրանք ներքին ճանապարհներ են, քայլուղիներ, հետիոտն արահետներ համայնքի ներսում, որոնք ապահովում են համայնքի մարդկանց մուտքը դեպի ազգային զարկերակային կամ տեղական ճանապարհային համակարգեր:	Գյուղական ճանապարհներ, համայնքի հողային անցուղիներ, տնից տուն կապող ճանապարհներ և այլն:
Ոչ նշանակալի ենթակառուցվածքներ	Սրանք փոքրածավալ և համեմատաբար էժան հարակից կառույցներ են, որոնք կառուցված են տարբեր համայնքային նպատակներով:	Դրենաժային կառույցներ, խողովակային, արկղային հեղեղատարներ, հետիոտնային կամուրջներ, լանջերի հենապատեր, նավահանգույցներ, փոքր թմբերի կամ հողապատնեշներ և այլն:
Սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածքներ	Սրանք փոքրածավալ ֆիզիկական ենթակառուցվածքներ են համայնքում, որոնք մշակվել են տեղական նախածեռնությունների միջոցով՝ համայնքի սոցիալ-մշակութային և տնտեսական բարգավաճման համար:	Փոքր շուկաներ և ենթակառուցվածքներ շուկայի տարածքում, ներառյալ արահետները, շինությունները, ջրահեռացումը և այլն, համայնքային խանութներ, համայնքային ռեսուրս կենտրոններ, կրոնական կենտրոններ, գերեզմաններ, խաղահրապարակներ և այլն:
Համայնքահեն ջրամատակարարում և սանիտարական ծառայություն	Սրանք փոքր ենթակառուցվածքներ են, որոնք կառուցվել են համայնքներում՝ ի պատասխան նրանց ջրամատակարարման և ջրահեռացման կարիքների	Ջրամբարներ և ջրի աղբյուրներ, մատակարարման խողովակներ, լճակներ և ջրամբարներ, համայնքային ջրամատակարարման համակարգեր, պոմպակայաններ և խորը խողովակային հորեր, ջրահեռացման գծեր, թափոնների հեռացման և կոմպոստացման կայաններ և այլն:
Հեռահաղորդակցություն և վաղ ազդարարման համակարգեր	Սրանք ՏՀՏ վրա հիմնված փոքր տեղակայանքներ են համայնքում, որոնք բավարարում են տեղեկատվության, հաղորդակցության և վաղ ազդարարման հաղորդագրությունների կարիքները:	Համայնքային հեռախոսային կենտրոններ, համայնքային վաղ ահազանգման համակարգեր, կապի սարքեր և այլն:

Համայնքահեն ոչ ավանդական էներգակայաններ	Դրանք են ապակենտրոնացված կենցաղային կամ համայնքային էներգիայի աղբյուրները և վերականգնվող էներգիայի կայանները, որոնք բավարարում են հեռավոր և մեկուսացված ցանցից դուրս համայնքների էներգետիկ կարիքները:	Կենսագազային կայաններ, բիոգազաֆիկացնողներ, էլեկտրաֆիկացման համար արևային տնային համակարգեր և համայնքահեն նմանատիպ ցածրարժեք տեխնիկական կայաններ:
Համայնքահեն ՓՄՁ-ներ	Սրանք կենցաղային կամ համայնքային միկրո ձեռնարկություններ են, որոնք աղետների ժամանակ մեծ հավանականությամբ կունենան պաշարների և սարքավորումների մեծ կորուստներ: Այս միկրո ձեռնարկությունները հավանական է, որ կփլուզվեն աղետից հետո տեղական տնտեսական անկման ժամանակ:	Ձեռքի և տնակային արդյունաբերություններ խեցեգործություն, ձկան վերամշակման գործարաններ, բրնձի կեղևի և ագրո-հիմնված բույսեր և այլն:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2:

ՀԱՄԱՅՆՔԱՀԵՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ԵՎ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ՎՆԱՄՆԵՐԻ ՄԱՏՐԻՑԱ

Վնասների և կորուստների մատրիցա Համայնքային ենթակառուցվածքներ և ակտիվներ 1/4	Չնչին վնասներ 0-15%	Մասնակի վնասներ 15-60%	Անբողջական վնաս 60-100%	Քանակային (երկիր բաժին)	Նորոգման / փերավորումնային	Անուղակի հետևանքներ(գին)	Անբողջական վնաս և կորուստ
Շարժունակություն							
ճանապարհներին /հայանքին/ հասանելիություն							
Ներքին ճանապարհներ (ուղևորատարների համար)							
Մայրուղիներ							
Ներքին ճեմուղիներ (հարթեցված)							
ճեմուղիներ FootpatAs (չհարթեցված)							
Հեծանվային ուղիներ							
Աստիճանասանդուղքներ							
Կամուրջներ (ուղևորատարների համար)							
Կամուրջներ (հետիոտնային)							
Մարինա							
Այլ (Նշեք)							
Այլ (Նշեք)							
Այլ (Նշեք)							
Հանրային և Կոմերցիոն							
Չբոսայգիներ							

ԿԱՊԱԿՑՈՂ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ

Հրապարակներ (բաց, մարդաշատ տարածքներ)							
Շուկաներ							
Կահույք (ներառյալ, նստարաններ, աղբամաններ)							
Համայնքային խանութներ							
Ռեսուրսային կենտրոններ							
Սրբավայրեր, հոգևոր կենտրոններ							
Խաղահրապարակներ							
Սպորտային հիմնարկներ, ներառյալ դաշտեր							
Գերեզմանոցներ							
Այլ (Նշեք)							
Այլ (Նշեք)							
Այլ (Նշեք)							
Հեռահաղորդակցություններ							
Ինտերնետային հանգույցներ							
Հեռախոսային հանգույցներ							
Վաղ ազդարարման համակարգեր							
Այլ (Նշեք)							
Այլ (Նշեք)							
Այլ (Նշեք)							

Վնասների և կորուստների մատրիցա Համայնքային ենթակառուցվածքներ և ակտիվներ 2/4	Չնչին վնասներ 0-15%	Մասնակի վնասներ 15-60%	Ամբողջական վնաս 60-100%	Քանակային (երկիր բաժին)	Նորոգման / Վերակառուցման գին	Անուղակի հետևանքներ(գին)	Ամբողջական վնաս և կորուստ
Ձրի կառավարման համակարգեր							
Դրենաժային ջրանցքներ (որմնաքար/երկարակյաց նյութ)							
Փոթորիկի արտահոսք							
Ֆրանսիական ջրահեռացում (ժայռերով/խիճով խրամատներ)							
Հեղեղատների/գետերի ամբարտակ							
Հեղեղատարներ և ելքեր							
Այլ (Նշեք)							
Այլ (Նշեք)							
						Հանրագումար	
Ձրհեղեղներից և սողանքներից պաշտպանություն							
Բուսականություն (կլաստեր/գոտիներ)							
Հենապատեր (որմնաքար/երկարակյաց նյութ)							
Գաբիոնային զամբյուղներ							
Բոլդեր ցանցեր							
Տեղասներով լանջեր							
Ամբարտակներ							
Ճակատահող կառույցներ							
Այլ (Նշեք)							
Այլ (Նշեք)							
						Հանրագումար	
Հանրային լուսավորում							
Փողոցային լամպեր							
Այլ (Նշեք)							
						Հանրագումար	

ՊԱՇՏՊԱՆԱԿՄԱՆ ԵՎ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

3/4 Վնասների և կորուստների մատրիցա Համայնքային ենթակառուցվածքներ և ակտիվներ	Չնչին վնասներ 0-15%	Մասնակի վնասներ 15-60%	Անբողջական վնաս 60-100%	Քանակային (երկիր բաժին)	Նորոգման / Վերակառուցման գին	Անուղակի հետևանքներ(գին)	Անբողջական վնաս և կորուստ
Էլեկտրական ցանցեր (ժամանակավոր միացումներ)							
Կոմունալ սախսեր							
Այլ (Նշեք)							
					Հանրա- գումար		
Վառելիքի վրա հիմնված Էներգիայի գներատորներ							
Համայնքի վրա հիմնված Էներգիայի գներատորներ							
Այլ (Նշեք)							
ԷՆԵՐԳՈՑԱԼՑԵՐ					Հանրա- գումար		
Կանաչ Էներգիա / ցանցից դուրս լուծումներ							
Արևային Էներգիայով աշխատող Էներգիայի աղբյուրներ							
Կենսագազային կայաններ							
Այլ (Նշեք)							
Հիդրոէներգիա							
Այլ (Նշեք)							
4/4 Վնասների և կորուստների մատրիցա Համայնքային ենթակառուցվածքներ և ակտիվներ	Չնչին վնասներ 0-15%	Մասնակի վնասներ 15-60%	Անբողջական վնաս 60-100%	Քանակային (երկիր բաժին)	Նորոգման / Վերակառուցման գին	Անուղակի հետևանքներ(գին)	Անբողջական վնաս և կորուստ

ՁՈՒՐ

խողովակով ջուր							
Մատակարարման խողովակներ							
Միացման կետեր							
Ջրի մաքրման օբյեկտներ							
Այլ (Նշեք)							
Հորեր և հորեր, ջրահավաք							
խողովակ-հորեր							
Հորեր							
Հորատանցքեր							
Ջրամբարներ							
Կոյուղու համակարգեր							
Չուղարանի հարմարություններ							
Կոյուղու խողովակներ							
Այլ (Նշեք)							
Այլ (Նշեք)							
						Հանրագումար	
Լճակներ							
Պոմպեր (Էլեկտրական/ձեռքի)							
Ջուր հավաքող կառույցներ							
Այլ (Նշեք)							
Այլ (Նշեք)							
						Հանրագումար	
Կոյուղու համակարգեր							

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3:

ՀԱՄԱԿԱՐԳՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ԹԵՄԱՆԵՐԸ:

Համակարգումը հնարավոր չէ հասնել պարզ մասնակցության և ներգրավվածության ապահովման միջոցով: Համակարգման ջանքերը պետք է ուղղված լինեն իրենց բնորոշ նպատակներին հասնելու համար, և այդ նպատակները տարբերվում են շահագրգիռ կողմերի միջև և վերականգնման փուլերի միջև: Համայնքային ենթակառուցվածքի հատվածի վերականգնման հիմնական համակարգման նպատակներն են.

- Տեղեկատվության փոխանակման և տվյալների փոխանակման խթանում;
- Գնահատման և վերականգնման պլանավորման, նախագծման և վերականգնման գործում սիներգիայի խթանում;
- Վերականգնման ընթացքում միջուկորտային կարիքների լուծում:
- Կրկնօրինակումից կամ կրկնակի հաշվարկից և բացերի լրացումից խուսափելը:
- Վնասի, կորստի և վերականգնման կարիքների գնահատման ժամանակ նյութատեխնիկական ռեսուրսների օպտիմալացում;
- Ներառական վերականգնման խթանում՝ հաշվի առնելով տարբեր շահագրգիռ կողմերի կարիքներն ու կարծիքները:

Ոլորտ/ Սուբյեկտ	Համակարգման հիմնական նպատակներ		
	Գնահատմանը նախորդող փուլ	Գնահատման փուլ	Վերականգնման փուլ
Հիմնական ենթակառուցվածքային խումբ	<ul style="list-style-type: none"> • ԵՈՒ վերականգնման շրջանակներ • Կրկնօրինակումից և բացերի լրացումից խուսափելը • Տեխնիկական հետևողականություն • Դիզայնի ստանդարտ • Տեղեկատվության փոխանակում • Առաջնահերթությունների սահմանում • Ռեսուրսների պլանավորման օպտիմալացում 	<ul style="list-style-type: none"> • Տեղեկատվության փոխանակում և խաչաձև ստուգում • Լոգիստիկայի օպտիմիզացում դաշտային այցերի ժամանակ • Հաղորդակցում համայնքի կարիքներն ու շահերը հիմնական ենթակառուցվածքների հետ ավելի լավ կապի համար 	<ul style="list-style-type: none"> • Դիզայնի և տեխնիկական ստանդարտների համապատասխանության խթանում • Տեղեկատվության և տվյալների փոխանակում • Մասնակցային մոնիտորինգի և տեղական հաշվետվողականության խթանում

<p>Կենսապահովման ոլորտ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ազդեցության ենթարկված համայնքներում ապրուստի միջոցների կորուստների ավելի լավ պատկերացում • Տվյալների փոխանակում և տեղեկատվության փոխանակում • Լոգիստիկայի պլանավորման և ռեսուրսների փոխանակման օպտիմալացում 	<ul style="list-style-type: none"> • Տեղեկատվության փոխանակում և խաչաձեւ ստուգում • Լոգիստիկայի օպտիմալացում և համակարգված խորհրդատվություն համայնքային մակարդակում • Կենսամիջոցների կարիքների ընդգրկում պլանավորման մեջ և առաջնահերթություն ՀԵ վերականգնման համար 	<ul style="list-style-type: none"> • Մասնակցային մոնիտորինգ • Կենսապահովման հնարավորությունների ստեղծում և ավելի լավ իրականացում
<p>Կառավարման ոլորտ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Տվյալների փոխանակում և տեղեկատվության փոխանակում ելակետային իրավիճակի սահմանման համար • Ռեսուրսների պլանավորման օպտիմալացում • Գնահատման և վերականգնման պլանավորման համակարգված մոտեցում և մեթոդների սահմանում 	<ul style="list-style-type: none"> • Տեղեկատվության փոխանակում և խաչաձեւ ստուգում • Լոգիստիկայի օպտիմալացում և համակարգված խորհրդատվություն համայնքային մակարդակում • Համայնքի հեռանկարներն ու կարիքները լավ կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների աջակցության համար՝ կայուն վերականգնման համար 	<ul style="list-style-type: none"> • Մասնակցային մոնիտորինգի և տեղական հաշվետվողականության խթանում • Շահագործման և պահպանման աջակցության տրամադրում տեղական և կենտրոնական կառավարությունից: • Կարողությունների զարգացում և լավ կառավարում

Վերականգնման տարբեր փուլերում հիմնական շահագրգիռ կողմերի միջև կոնկրետ համակարգման խնդիրները և նպատակները բացատրված են հետևյալ աղյուսակում.

Ոլորտ/ Սուբեկտ	Համակարգման հիմնական նպատակներ		
Տեղական պաշտոնյաներ, ՅՎ-ներ և տեղական այլ շահագրգիռ կողմեր	<ul style="list-style-type: none"> Տվյալների և տեղեկատվության փոխանակում ելակետային իրավիճակի սահմանման համար Ռեսուրսների պլանավորման օպտիմալացում Գնահատման և վերականգնման պլանավորման համակարգված մոտեցում և մեթոդների սահմանում 	<ul style="list-style-type: none"> Տեղեկատվության փոխանակում և խաչաձեւ ստուգում Լոգիստիկայի օպտիմալացում և համակարգված խորհրդատվություն համայնքային մակարդակում Համայնքի հեռանկարներն ու կարիքները լավ կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների աջակցության համար՝ կայուն վերականգնման համար 	<ul style="list-style-type: none"> կողմնորոշում և իրագրվում աղետների ռիմակայուն տեխնոլոգիաների և անվտանգության չափանիշների վերաբերյալ Տեղական աղետների ռիսկի կառավարում
Ձրամատակարարման և ջրահեռացման ոլորտ	<ul style="list-style-type: none"> Հե վերականգնման շրջանակներ Կրկնօրինակումից և բացերի լրացումից խուսափելը Հետևողականության և սիներգիայի խթանում Տեղեկատվության փոխանակում Վրաջնահերթությունների սահմանում Ռեսուրսների պլանավորման օպտիմալացում 	Տեղեկատվության փոխանակում և խաչաձեւ ստուգում Լոգիստիկայի օպտիմալացում դաշտային գնահատման և տեղեկատվության հավաքագրման ժամանակ Ազդեցության ենթարկված համայնքներում ջրի և ջրահեռացման ծառայությունների ամբողջական վերականգնման համար ենթակառուցվածքային անհրաժեշտության ապահովում	<ul style="list-style-type: none"> Տեղեկատվության և տվյալների փոխանակում մասնակցային մոնիտորինգի և տեղական հաշվետվողականության խթանում
Կապակցված ՅՎԿԳ ոլորտ (Առողջապահություն, կրթություն, գտնեսություն, այլք)	<ul style="list-style-type: none"> Հե վերականգնման շրջանակներ Կրկնօրինակումից և բացերի լրացումից խուսափելը Հետևողականության և սիներգիայի խթանում Տեղեկատվության փոխանակում Վրաջնահերթությունների սահմանում Ռեսուրսների պլանավորման օպտիմալացում 	<ul style="list-style-type: none"> Տեղեկատվության փոխանակում և խաչաձեւ ստուգում Լոգիստիկայի օպտիմալացում և համակարգված խորհրդատվություն համայնքային մակարդակում Կենսամիջոցների կարիքների ընդգրկում ԱՊ-ի վերականգնման պլանավորման և առաջնահերթությունների սահմանման մեջ 	<ul style="list-style-type: none"> Տեղեկատվության և տվյալների փոխանակում մասնակցային մոնիտորինգի և տեղական հաշվետվողականության խթանում

<p>Տեղական հաստատությունների հետ համակարգում</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Տեղեկությունների հավաքագրում և ստուգում • Նպաստել ՀԱԿԳ-ի կազմակերպմանը և պլանավորմանը ԿԻ հատվածում • ՀԱԿԳ-ի համար ռեսուրսների մոբիլիզացում ՀԵ հատվածում 	<ul style="list-style-type: none"> • Տվյալների հավաքագրում և խաչաձեւ ստուգում • Ինստիտուցիոնալ կարողությունների և կարիքների գնահատման հեշտացում • Տեղական զարգացման ծրագրերի և փորձի ավելի լավ պատկերացում • Տեղական ռեսուրսների մոբիլիզացման խթանում 	<ul style="list-style-type: none"> • Արդյունավետ մոնիտորինգ և որակի իրականացում • Համապատասխանեցում տեղական զարգացման ծրագրերին և չափորոշիչներին • Արդյունավետ շահագործման և պահպանման պահանջարկի ստեղծում • Աղետների և դիմակայող շինարարության վերաբերյալ տեղական իրազեկվածության ըմբռնման խթանում և բարձրացում
--	---	---	--

Ոլորտ/ Սուբյեկտ	Համակարգման հիմնական նպատակներ		
<p>Տեղական ք-Կ-ներ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Տեղեկությունների հավաքագրում և ստուգում 	<ul style="list-style-type: none"> • Տվյալների հավաքագրում և խաչաձեւ ստուգում 	<ul style="list-style-type: none"> • Մասնակցային մոնիտորինգ և որակի վերահսկում
	<ul style="list-style-type: none"> • Հասկանալ աղետից առաջ տեղի ունեցածի համատեքստը 	<ul style="list-style-type: none"> • Տեղական գիտելիքների տրամադրում 	<ul style="list-style-type: none"> • Հեշտացնել մասնակցությունը վերականգնման իրականացմանը

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4:

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ԱՁԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԵ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

Աղետների ազդեցությունները տարբերվում են կախված համայնքային ենթակառուցվածքների տեսակներից՝ ելնելով դրանց կառուցվածքային խոցելիությունից և վտանգի տեսակից: Միջինից բարձր ինտենսիվության վտանգների ազդեցության ընդհանուր մակարդակը ՀԵ-ի տարբեր տեսակների վրա ներկայացված է ստորև բերված աղյուսակում:

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՐՈՒՅՎԱԾՔՆԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ	Ձրոնել	Ցիկոն	Երկրաշարժ	Հրատուխ	Սելավ	Հրդեհ
Գյուղական ճանապարհներ	Բ	Մ	Մ	Բ	Բ	Ց
Հարևան մուտքի ճանապարհներ	Մ	Ց	Մ	Բ	Մ	Ց
Հետիոտն ճանապարհ	Մ	Ց	Մ	Բ	Մ	Ց
Հողային քայլուղիներ/տուն	Բ	Մ	Մ	Բ	Բ	Ց
Ճանապարհի կառուցվածք	Մ	Ց	Ց	Բ	Մ	Ց
Լանջերի պաշտպանության պատը	Բ	Մ	Ց	Բ	Մ	Ց
Դրենաժներ/Դրենաժային խողովակներ	Բ	Մ	Բ	Բ	Բ	Ց
Խողովակների հեղեղատարներ	Մ	Մ	Ց	Մ	Մ	Ց
Հետիոտնային կամուրջ	Մ	Մ	Ց	Մ	Մ	Ց
Հողային պատնեշ	Բ	Բ	Ց	Բ	Մ	Ց
Ձրի ջրամբար	Մ	Մ	Ց	Մ	Մ	Ց
Հենապատ	Բ	Մ	Մ	Մ	Բ	Ց
Փոքր ամբարտակ	Բ	Մ	Ց	Բ	Մ	Ց
Խորը խողովակ լավ	Մ	Ց	Մ	Մ	Ց	Ց
Համայնքային զուգարաններ	Բ	Մ	Մ	Մ	Մ	Մ
Կոշտ թափոնների հեռացման համակարգ	Բ	Բ	Մ	Բ	Մ	Մ
Թափոնների կոմպոստացման գործարան	Բ	Բ	Մ	Բ	Մ	Բ
Սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածք						
Համայնքային ռեսուրս կենտրոններ Համայնքային ակումբներ	Մ	Մ	Բ	Մ	Մ	Բ
Մզկիթ/եկեղեցի/Կրոնական կենտրոններ	Բ	Մ	Բ	Մ	Մ	Բ
Համայնքային կլինիկաներ	Բ	Բ	Բ	Մ	Մ	Բ
Համայնքային դպրոցներ	Բ	Բ	Բ	Մ	Մ	Բ

Համայնքային խանութներ	Բ	Բ	Բ	Բ	Բ	Բ
Շուկայի հիմքերը	Բ	Մ	Մ	Բ	Բ	Ց
Շուկայի տնակներ	Մ	Բ	Բ	Բ	Բ	Բ
Համայնքային հեռակենտրոններ/վաղ նախազգուշացման կենտրոն	Մ	Բ	Բ	Բ	Բ	Բ
Համայնքային շարժական լիցքավորման կենտրոն	Մ	Բ	Մ	Բ	Մ	Բ
Համայնքային ՏՏ ուսումնական կենտրոն	Մ	Բ	Մ	Բ	Մ	Բ
Կենսազագային կայաններ	Բ	Մ	Բ	Բ	Մ	Բ
Արևային ՖՎ համակարգեր	Մ	Բ	Մ	Մ	Մ	Ց
Հողմաղացներ	Ց	Բ	Մ	Մ	Ց	Ց

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ	Ձրիեղել	Ցիկլոն	Երկրաշարժ	Հրաբուխ	Սելավ	Հրդեհ
Ձեռքի և տնակային արդյունաբերություն	Բ	Բ	Մ	Բ	Բ	Բ
Խեցեգործություն	Բ	Մ	Մ	Բ	Բ	Մ
Ձկան վերամշակման գործարան	Բ	Մ	Մ	Մ	Մ	Ց
Բրինձի կեղևի բույս	Բ	Բ	Մ	Բ	Մ	Բ
Ագրո հիմքով բույս	Բ	Բ	Մ	Բ	Բ	Մ

ՀՎԿԵԼՎԱԾ 5

«ՀԵՏԱՂԵՏԱՅԻՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾՆԹԱՅԸ»

Դասընթացի բովանդակությունը և նկարագրությունը

Հետադետային կարիքների գնահատման ուղեցույցը ՄԱԿ-ի, Եվրոպական Միության և Համաշխարհային բանկի, ինչպես նաև միջազգային մի շարք կառույցների հետ համատեղ ստեղծված մեթոդաբանության մեկնաբանությունն է, ուղղված աղետի ենթարկված երկրում հետադետային կարիքների արագ, արդյունավետ և համակարգված գնահատմանը, որի արդյունքում երկիրը կարող է համակարգված ձևով սկսել հետադետային վերականգնման գործընթացները:

Ներկայացվող դասընթացը հիմնված է վերոհիշյալ մեթոդաբանության և Նրա համար ստեղծված ուղեցույցի ադապտացված տարբերակի վրա, որը նախատեսված է ինչպես աղետների ռիսկի նվազեցման ոլորտի ուսանողների, այնպես էլ ոլորտային մասնագետների համար ովքեր մասնակցություն կարող են ունենալ հետադետային կարիքների գնահատման գործընթացներում: Նրա նպատակն է ուսանողներին զինել հետադետային վերականգնման շրջանակի վերաբերյալ գիտելիքներով և հետադետային կարիքների գնահատման գործիքակազմի կիրառման ունակություններով՝ վերահաս աղետից անմիջապես հետո անհապաղ գնահատման գործընթաց սկսելու համար, ինչը վաղ վերականգնման հաջող գրավականներից մեկն է:

Դասընթացը բաղկացած է երեք բաժիններից, որոնք ներկայացնում են հետադետային վերականգնման գործընթացն ընդհանուր առմամբ, ինչպես նաև երկու առավել նշանակալի ուղղությունները, որոնք առաջնահերթ են հայաստանյան իրողությունների համար: Վերջինները վերաբերում են բնակավայրերի և բնակարանային ոլորտին, ինչպես նաև համայնքային ենթակառուցվածքների շրջանակին: Տնտեսության և մարդու կենսագործունեության մյուս ոլորտները, որոնք ներառված չեն սույն ուսումնական ձեռնարկում, ինչպես գյուղատնտեսությունը, անտառային տնտեսությունները, արդյունաբերությունը և այլ ոլորտներ, կդառնան հետագայում մշակվելիք ուսումնական ձեռնարկի նյութ:

Բաժին 1. Աղետների ռիսկի նվազեցման հետադետային վերականգնման գործընթացը.

- 1.1 Հետադետային կարիքների գնահատումն իբրև հետադետային վերականգնման կարևորագույն փուլ: Գնահատման գործընթացը և Նրա փուլերը
- 1.2 Ելակետային տվյալները և Աղետներ հետևանքների գնահատում ըստ ոլորտների
- 1.3 ԱՌՆ համակարգի արդյունավետության գնահատումը
- 1.4 Դիմակայուն վերականգնում ըստ ոլորտների. Վերակառուցենք ավելի լավ սկզբունքը
- 1.5 Հետադետային վերականգնման ռազմավարությունը

Բաժինը ներկայացնում է աղետների ռիսկի նվազեցման առանձնահատուկ և կարևորագույն այս փուլը՝ տեսական գիտելիքներով օժտելով ուսանողներին հետադետային կարիքների գնահատման գործընթացի, նրա փուլերի և անհատշտ բաղադրիչների վերաբերյալ, ներկայացնում է հիմնական ոլորտային ուղղությունները, որոնց համար առաջնահերթ է գնահատման գործընթացի իրականացումը, դիմակայուն վերականգնման և ավելի լավ վերակառուցման սկզբունքներն ու եռությունը, ինչպես նաև ընդհանուր ԱՌՆ վերականգնման ռազմավարությունը:

Բաժին 2. Հետադետային կարիքների գնահատումը բնակարանների և բնակավայրերի ոլորտում

- 3.1 Բնակարանային և բնակավայրերի գնահատման շրջանակը, գնահատման թիվի ստեղծումը և շահառուները**
- 3.2 Նախաաղետային ելակետային տեղեկությունները, բնակարանների տիպաբանությունը և աղետի հետևանքների գնահատումը**
- 3.3 Բնակարանների և փոխարինման ծախսերի կարգեր, շրջանառության փոփոխության գնահատում, հողեր և այլ հարցեր**
- 3.4 Աղետների ռիսկի գնահատումը և ոլորտի վերականգնման ռազմավարությունը**

Ներկա բաժինը վերաբերում է աղետներից զգալի վնաս կրող բնակարանային ֆոնդին, նրա դասակարգման առանձնահատկություններին՝ ըստ կառույցների, հողերի և այլ հատկանիշների, ինչպես նաև փոխարինման ծախսերի կարգին և մի շարք այլ հարցերի: Թեմայի ամփոփումն իրականացվում է ոլորտի վերականգնման ռազմավարության ներկայացմամբ: Հաշվի առնելով հիշյալ թեմայի ծավալն ու առանձնահատկությունները, թեմայի իրականացման մեջ նախատեսվում է պրակտիկ- գործնական աշխատանքները, ինչն իրականացվելու է հիմք ընդունելով 2019թ. Ալբանիայիում տեղի ունեցած աղետի արդյունքում իրականացված հետադետային գնահատման ձևաչափը, որն իբրև լրացուցիչ ուսումնական նյութ տրամադրվել է ՄԱԶԾ փորձագետի կողմից: Հաշվի առնելով թեմայի կարևորությունը, բաժնի ուսումնասիրության համար նախատեսվել են գործնական պարապմունքներ՝ որոնք հնարավորություն կտան ուսանողներին առավել հստակ պատկերացնել տեղեկատվության հավաքման կարգը և եղանակները՝ աղետի հետևանքների, կարիքների գնահատման և առավել արդյունավետ վաղ վերականգնման համար:

Բաժին 3. Հետադետային կարիքների գնահատումը համայնքային ենթակառուցվածքների համար:

- 2.1 Համայնքային ենթակառուցվածքները և գնահատման գործընթացը; Տեղեկությունների հավաքման և մարդկային ռեսուրսների ներգրավման մեթոդները**

- 2.2 Ելակետային տվյալները, նրանց կարևորությունը նախքան աղետը, պահանջները, աղբյուրները**
- 2.3 Աղետի հետևանքների և արժեքի գնահատումը ենթակառուցվածքների առնչությամբ**
- 2.4 Համայնքային ենթակառուցվածքներում միջոլորտային համակարգումը և փոխկապակցված խնդիրների վերհանումը**
- 2.5 Ենթակառուցվածքների ոլորտի վերականգնման ռազմավարությունը**

Բաժնի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել համայնքային ենթակառուցվածքների և դրանց գնահատման անհրաժեշտ պայմանների հետ: Կարևորվում է ելակետային տվյալների առկայությունը նախքան աղետը, ինչը հնարավորություն կտա գնահատողներին հասկանալ կորուստի և վնասի չափը, ծավալները և հնարավորինս արագ կերպով սահմանել առաջնահերթ կարիքների ծավալը: Հաշվի առնելով ոլորտների բազմազանությունը, կարևոր է ուշադրություն դարձնել միջոլորտային համակարգմանը և փոխկապակցված խնդիրների վերհանմանը: Բաժինն ամփոփում է ոլորտի վերականգնման ռազմավարության ներկայացումը:

ԹԵՄԱՏԻԿ ՊԼԱՆ**«Հետաղետային կարիքների գնահատման գործընթացը»****Ուսումնական մոդուլի**

Ժամերի քանակը ըստ ուսումնական պլանի 34, որից 26 դասախոսություն, 8 սեմինար

N	Թեմաների անվանումը	Ժամա- քանակը	Պարապմունքի տեսակը		Նշումներ
			Դասախոսություն	Սեմինար	
Բաժին 1. Աղետների ռիսկի նվազեցման հետաղետային վերականգնման գործընթացը					
1	Հետաղետային կարիքների գնահատումն իբրև հետաղետային վերականգնման կարևորագույն փուլ: Գնահատման գործընթացը և նրա փուլերը	2	2		
2	Ելակետային տվյալները և Աղետներ հետևանքների գնահատում ըստ ոլորտների	2	2		
3	ԱՌՆ համակարգի արդյունավետության գնահատումը	2	2		
4	Դիմակայուն վերականգնում ըստ ոլորտների. Վերակառուցենք ավելի լավ սկզբունքը	2	2		
5	Հետաղետային վերականգնման ռազմավարությունը	4	2	2	
Բաժին 2. Հետաղետային կարիքների գնահատումը բնակարանների և բնակավայրերի ոլորտում					
6	Բնակարանային և բնակավայրերի գնահատման շրջանակը, գնահատման թիմի ստեղծումը և շահառուները	2	2		
7	Նախաաղետային ելակետային տեղեկությունները, բնակարանների տիպաբանությունը և աղետի հետևանքների գնահատումը	2	2		
8	Բնակարանների և փոխարինման ծախսերի կարգեր, շրջանառության փոփոխության գնահատում, հողեր և այլ հարցեր	2		2	
9	Աղետների ռիսկի գնահատումը և ոլորտի վերականգնման ռազմավարությունը	4	2	2	
Բաժին 3. Հետաղետային կարիքների գնահատումը համայնքային ենթակառուցվածքների համար:					
10	Համայնքային ենթակառուցվածքները և գնահատման գործընթացը; Տեղեկությունների հավաքման և մարդկային ռեսուրսների ներգրավման մեթոդները	2	2		
11	Ելակետային տվյալները, նրանց կարևորությունը նախքան աղետը, պահանջները, աղբյուրները	2	2		
12	Աղետի հետևանքների և արժեքի գնահատումը ենթակառուցվածքների առկայությամբ	2	2		
13	Համայնքային ենթակառուցվածքներում միջոլորտային համակարգում և փոխկապակցված խնդիրների վերհանումը	2	2		

14	Ենթակառուցվածքների ոլորտի վերականգնման ռազմավարությունը	4	2	2	
----	---	---	---	---	--

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱԼԿ	Ավելի լավ վերակառուցում
ԱՆՌՓ	Աղբատության նվազեցման ռազմավարական փաստաթուղթ
ԱՆԿՅԳ	Աղետների նվազեցման և վերականգնման համաշխարհային գործիք
ԱՌԿ	Աղետների ռիսկի կառավարում
ԱՌՆ	Աղետների ռիսկի նվազեցում
ԲԴՅ	Բազմադոնոր հիմնադրամ
ԳՅԲ	Գենդերային հիմքով բռնություն
ԵՄ	Եվրոպական միություն
ԵՄԹ	ՄԱԿ-ի երկրի մարդասիրական թիմ
ԵՏՅ	Երկրատեղեկատվական համակարգեր
ՀԱԿԳ	Հետադետային կարիքների գնահատում
ՀԳԾ	Հյոգոյի գործողությունների շրջանակ
ՀՁՆ	Հազարամյակի զարգացման նպատակներ
ՀԿ	Համայնքահեն կազմակերպություն
ՀՆԱ	Համախառն ներքին արդյունք
ՀՁՆ	Հազարամյակի զարգացման նպատակներ
ՁԻԱԿ	Ձեռքբերովի իմունային անբավարարություն
ՄԱԿ	Միացյալ ազգերի կազմակերպություն
ՄԱԿ ԵԹ	ՄԱԿ-ի երկրի թիմ
ՄԱՁԾ	ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագիր
ՄԱԿ-ի ՁԱԾ	ՄԱԿ-ի զարգացման աջակցության շրջանակ
ՄԱԿ ԱՌՆԳ	ՄԱԿ-ի ԱՌՆ գրասենյակ
ՄԳԳ	Մասնակցային գյուղական գնահատում
ՄԳՄԿ	Միջգերատեսչական մշտական հանձնաժողով
ՄՁԻ	Մարդկային զարգացման ինդեքս
ՄԻԱԿ	Մարդկային իմունային անբավարարվածության վիրուս
ՄԿԿԳ	Մարդկային վերականգնման կարիքների գնահատում
ՄՖՅ	Միջազգային ֆինանսական հաստատություններ
ՆՏ	Ներքին տեղահանվածներ
ՈԴԿ	Ոչ-պետական կազմակերպություն
ՎԿԳ	Վնասների և կորուստների գնահատում
ՎՅ	Վճարումների հաշվեկշիռ
ՎԾ	Վերականգնման շրջանակ
ՎՌ	Վերականգնման ռազմավարություն
ՏՅ	Տեխնիկական հանձնարարություն
ՔՅԿ	Քաղաքացիական հասարակության կազմակերպություն

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Disaster Risk Reduction (DRR), World Bank Good Practice Notes. 2008
2. Early Recovery, Vulnerability Reduction and Disaster Risk Reduction: A Contribution to the 2009 ISDR Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction. UNDP. 2009
3. Government of Samoa. 2013. SAMOA Post-disaster Needs Assessment Cyclone Evan 2012.
4. IASC. 2011. Operational Guidelines on the Protection of Persons in Situation of Natural Disasters. Inter-Agency Standing Committee, Geneva.
5. IASC. 2012. Operational Guidance for Coordinated Assessments in Humanitarian Crises. Inter-Agency Standing Committee, Geneva.
6. IASC Global Shelter Cluster. 2008. Local Estimate of Needs for Shelter and Settlements (LENSS) Toolkit: Field Version . Inter-Agency Standing Committee, Geneva.
7. Integrating Disaster Risk Reduction Into The Common Country Assessment And United Nations Development Assistance Framework. UNDG. 2009
8. International Recovery Platform. 2007. Post Disaster Recovery Needs Assessment and Methodologies, Experiences from Asia and Latin America. Kobe, Japan.
9. IFRC. 2008a. How to Do a Vulnerability Capacity Assessment. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, Geneva.
10. IFRC. 2008b. Vulnerability Capacity Assessment Toolbox. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, Geneva.
11. IFRC. 2010. Owner-driven Housing Reconstruction Guidelines . International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, Geneva.
12. Natural Disaster and Disaster Risk Reduction Measures: A Desk Review of Costs and Benefits. DFID and ERM. 2005. TRIAMS Working Paper – Risk Reduction Indicators. ProVention Consortium. 2006
13. Post-Disaster Needs Assessment Guidelines, Volume A, 2013.
14. Post-Disaster Needs Assessment Guidelines, Volume B, Disaster Risk Reduction, 2012.
15. Post-Disaster Needs Assessment Guidelines, Volume B, Community Infrastructure, 2017.
16. Post-Disaster Needs Assessment Guidelines, Volume B, Housing, 2012.
17. Post Nargis Recovery and Preparedness Plan: Disaster Risk Reduction Sector Plan. Technical Working Group on DRR. 2008. Checklist For Mainstreaming Disaster Risk Reduction Into Long-Term Recovery (Context of 2008 Kosi Floods In Bihar)
18. Reducing Disaster Risk: a Challenge for Development, UNDP. 2004
19. The Hyogo Framework for Action 2005-2015: Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters, ISDR, 2005
20. Tools for Mainstreaming Disaster Risk Reduction: Guidance Notes for Development Organizations. ProVention Consortium. 2007
21. Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030. United Nations, 2015.

22. UN, DFID and Shelter Centre. 2010. Shelter after Disaster, Strategies for Transitional Settlement and Reconstruction. Geneva.
23. UN-ECLAC. 2003. Handbook for Estimating the Socio-economic and Environmental Impact of Disasters. Santiago, Chile.
24. UNEP, World Bank, GFDRR. 2008. Environmental Needs Assessment in Post-Disaster Situations. UN-Habitat. 2010. Land and Natural Disasters: Guidance for Practitioners. Nairobi, Kenya.
25. World Bank, GFDRR. 2010a. Analysing the Social Impacts of Disasters. Vol. 1, Methodology; Vol. 2, Tools. Washington, DC.
26. World Bank, GFDRR. 2010b. Guidance Notes for Damage, Loss and Needs Assessment. Washington., DC.
27. Vol. 1, How to Conduct a Damage, Loss and Needs Assessment
28. Vol. 2, How to Estimate Sectoral Damage and Loss
29. Vol. 3, How to Estimate Post-disaster Needs for Economic Recovery and Reconstruction
30. Vol. 4, How to Estimate Disaster Impact at Macro-economic and at Personal Levels.
31. World Bank, GFDRR. 2010c. Safer Homes, Stronger Communities—A Handbook for Reconstructing after Natural Disasters. Washington, DC.

ՕԳՏԱԿԱՐ ԳՂՈՒՄՆԵՐ

<http://www.gltm.net>

<http://web.worldbank.org>

<http://www.gripweb.org>

<http://www.alertnet.org>

<http://www.gdacs.org>

<http://www.globalprotectioncluster.org/en/areas-of-responsibility/housing-land-and-property.html>

<http://www.gfdrr.org>

<http://www.unitar.org/unosat/>

<http://www.unisdr.org>

<http://www.irinnews.org>

<http://www.urban-response.org>

<http://www.recoveryplatform.org/pdna>

<http://www.idpguidingprinciples.org>

<http://www.disasterassessment.org>

<http://www.humanitarianinfo.org>

<https://www.preventionweb.net/>